Achter ronkende motoren

Marcel J.A. Artz

bron
Marcel J.A. Artz, *Achter ronkende motoren*. Met illustraties van L.E. van Bergen. B.J. Smit & Co, Amsterdam 1932

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/artz002acht01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren i.s.m. de Bibliotheek Zuid-Kennemerland

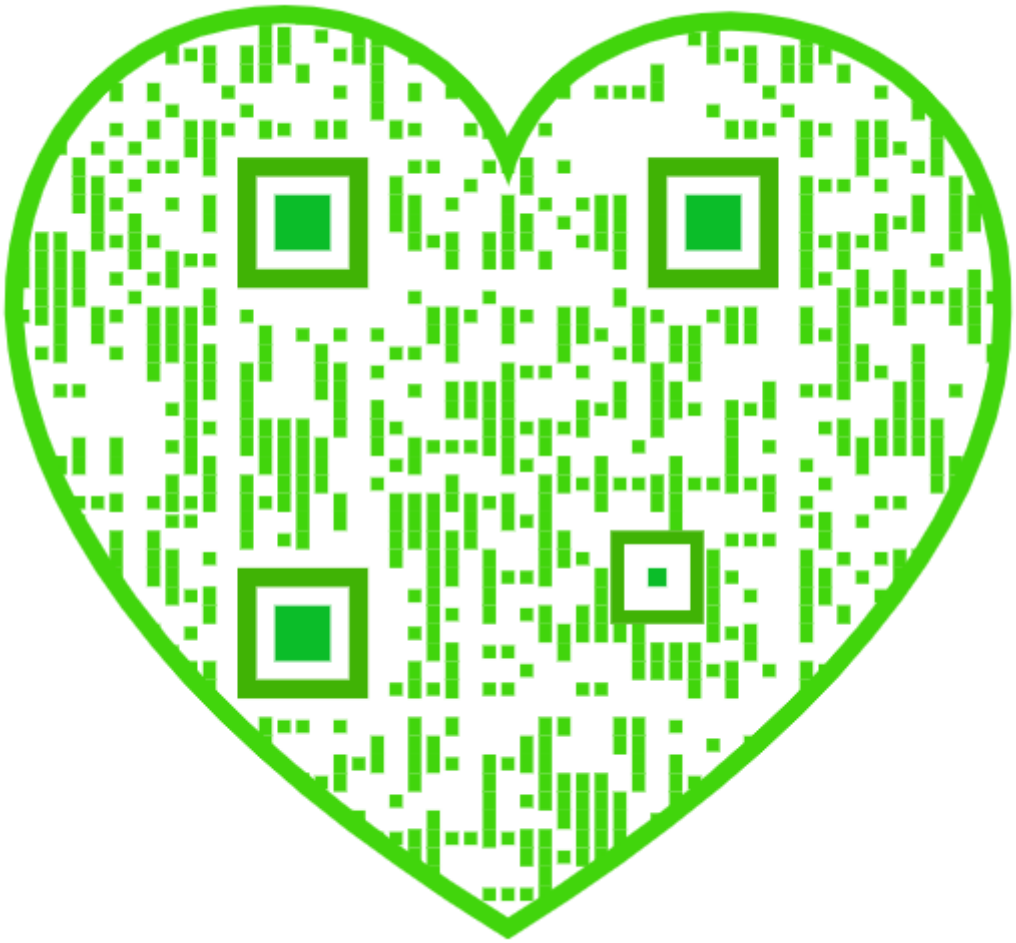

Opgedragen aan de
KONINKLIJKE LUCHTVAART MAATSCHAPPIJ

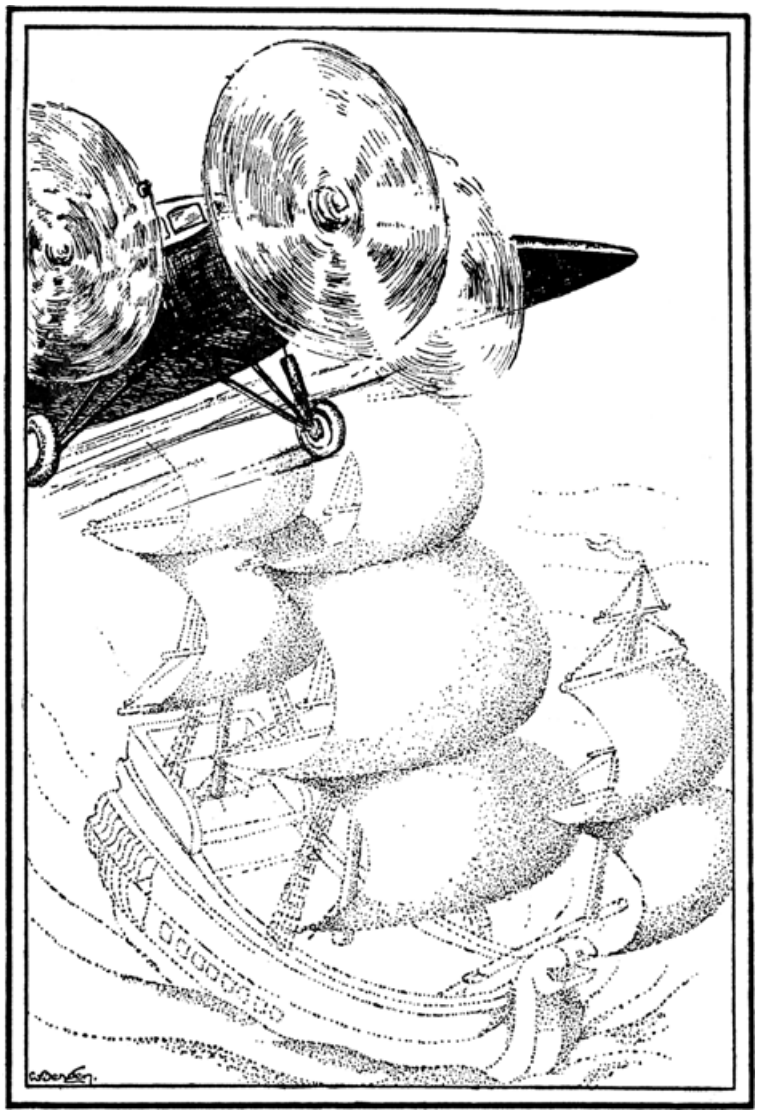

De Vliegende Hollander.....
..... de tot werkelijkheid geworden legende.

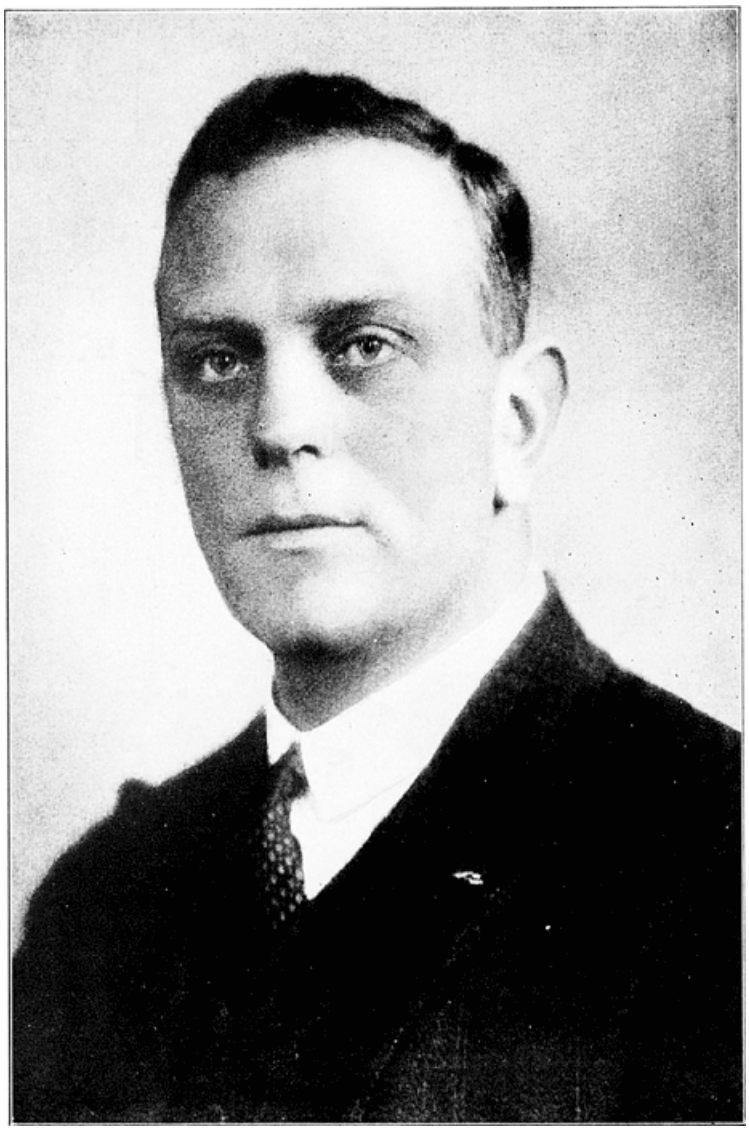

A. PLESMAN. Directeur der K.L.M.

DE PIONIER VAN HET NEDERLANDSCHE VLIEGWEZEN A.H.G. FOKKER

Voorwoord.

Avontuurlijke beroepen hebben van oudsher de jeugd aangetrokken. Vroeger was het ideaal van vele jongens zeeman te worden, om landen en werelddeelen te zien en avonturen te beleven, thans is het: vliegen.

Het spreekt vanzelf, dat ik mij geen mooier ideaal kan voorstellen. En daarom juich ik het toe, dat de heer Artz dit onderwerp heeft gekozen voor zijn nieuwe boek, dat tegelijkertijd voor de jongens een aansporing is, volhardend hun plicht te doen en het beroep, dat zij zich eenmaal hebben gekozen, grondig te leeren.

Moge dit boek dan ook in ruimen kring verspreiding vinden.

w.g. A.H.G. FOKKER,
Dir. N.V. Vliegtuigenfabriek,
Amsterdam.

Eerste hoofdstuk.

Waarin wij kennis maken met Tom de knutselaar en met Fred, wiens langslaperij het ontstaan der Pang-Pang veroorzaakt.

‘Kijk,’ legde Tom over de tafel heen gebogen uit, ‘als je nu dat veertje hier aan vastmaakt, Fred, dan zal je zien dat je de heele zwik kan laten afloopen.’

‘Waarom ga je nu eerst een wekker uit elkaar gooien, om hem daarna weer met allerlei stangetjes en draadjes in elkaar te prutsen,’ bromde Fred, ‘als ik dat geweten had, was mijn wekker kalm thuis gebleven, toen maakte ze tenminste nog een beetje lawaai en nu is het een rommelpot, die taal noch teeken geeft.’

‘Sta nu maar niet zoo te brommen, ouwe reus, en doe nu wat ik je zeg, dan zal je eens zien hoe fijn dat instrumentje je wekt, kom hier, dan zal ik je helpen.’

De beide jongens stonden over de tafel gebogen, waarop een rommel van schroeven, ijzerdraadjes, oliekannetjes, engelsche sleutels zweefde, te werken aan een klein instrumentje, dat schijnbaar hun geheele aandacht in beslag nam.

Na een paar zuchten van Fred en eenige ongekristalliseerde jongensuitdrukkingen van Toms kant, lukte het de vrienden eindelijk toch om het onwillige veertje vast te krijgen.

De zaak zat eigenlijk zoo.

Fred van Duren, Toms beste vriend, bezat een leelijke kwaal, een kwaal die hem al menigmaal straf van ouders en leeraren had bezorgd.... Fred had namelijk heel veel last van te lang te willen en te kunnen slapen, en was hierdoor al een paar maal te laat op school gekomen. Alle straffen hadden tot nu toe niets geholpen. Totdat Meester Bovenhuis dat laat-komen begon te vervelen en hij onzen jeugdigen vriend een briefje mee naar huis had gegeven. De ontvangst daar was ook niet mis geweest en na een flink standje werden bovendien ook nog de geliefde voetbalschoenen door pa in beslag genomen en Fred zag met weemoed zijn heerlijke trappertjes in de kast verdwijnen, die pa met een ‘zie zoo, kom nu maar eens 'n halfjaartje niet te laat’, afsloot.

‘Maar Pa!’, riep Fred verschrikt uit, ‘U wilt ze toch geen half jaar opsluiten?’

‘Dat wil ik wel,’ antwoordde mijnheer van Duren, ‘jongens die niet hooren willen, moeten het dan maar eens voelen, me dunkt dat ik je lang genoeg gewaarschuwd heb.’

Fred wist dat alle verdere smeekbeden en beloften absoluut nutteloos waren, want wanneer vader iets zei, dan bleef hij er ook bij. Maar een half jaar was toch wel wat al te kras en den volgenden dag had de jeugdige van Duren de geschiedenis in de klas verteld.

‘Het is een beroerd gevalletje,’ bromde Willem Verhagen, ‘wie moeten we nu in 's hemelsnaam de volgende week links-buiten zetten; wat doe je ook zoo lang in je bed te blijven hangen, slaapkop?’

‘Kan ik er wat aan doen,’ protesteerde Fred verontwaardigd, ‘ik hoor dien lammen wekker niet, ook al staat hij in mijn waschkom.’ De jongens keken verslagen, want als Fred, de beste linksbuiten der F.F.C.-ers niet zou kunnen uitkomen tegen de Roodbroeken, beteekende dat voor hen een absolute nederlaag. En deze wedstrijd moest beslist gewonnen worden, daar hing de eer van F.F.C. van af. Hadden de Roodbroeken

hen niet uitgejouwd en gezegd, dat ze lummels waren?

‘Zou Tom er niks op weten te vinden?’ vroeg Jan Soelens eensklaps, terwijl hij, met zijn pen, rails in de bank kraste, ‘heusch Fred, je moet Tom eens om raad vragen, die is altijd aan het timmeren en zagen, wie weet kan hij voor jou wel 'n wek-instrument maken, hij is reuze gochem met die dingen en is altijd aan het knutselen. Weet je nog wel Siempie, hoe fijn hij dat stoommachientje, dat gewoonweg in puin lag, voor je gemaakt heeft?’

Siempie, die gewoonlijk voor scheidsrechter fungeerde bij de jongenswedstrijden en tevens een vriend en bewonderaar der F.F.C.-ers was, knikte. ‘Ja, en van radio heeft hij ook 'n boel verstand. Nou als je 'n weekie weer op tijd bent geweest, doe je net of je neus bloedt en vraag je je schoenen terug om ze eens op te poetsen, je zegt maar dat ze niet tegen vocht kunnen.’

‘En dat snapt vader niet, hè? Ja, hij is nog al gemakkelijk.’

Op dit oogenblik luidde de bel en kwam meester Dirksen naar binnen gestapt. Vlug schoten de jongens naar hun plaatsen en eenige oogenblikken later was de les begonnen....

Fred had goed in zijn ooren geknoopt, wat zijn makkers hem aanraden, hij vond het zelf stom, dat hij nog niet aan Tom gedacht had, en de bel van vieren was nog niet koud of zijn vriend liep aandachtig luisterend naast Fred, die hem weldra op de hoogte bracht van zijn ergerlijke slaapbuien en de daaruit voortkomende onaangenaamheden. Tom liep peinzend naar de lucht te staren, alsof hij de wolken om raad wilde vragen.

‘Het beroerdste is,’ begon hij eindelijk met een diepen zucht, ‘dat je geen schoenen hebt’....

‘Hè?’.... was het eenige, wat Fred uit kon brengen, zoo verwonderd was hij over hetgeen zijn makker zei.

‘Ja, natuurlijk,’ stoof Tom op, ‘begrijp je dan niet dat als jij niet meespeelt, we onherroepelijk verliezen.

Wie moeten we nu links-buiten planten? We hebben niemand.'

'Jaap Vlinders?'....

'Bah,' riep Tom boos uit, 'je noemt me daar nog al iets moois, hij loopt als 'n kip met 'n hout been, knikkeren dat ken-ie, en dan doet-ie nog valsch. Zou je vader je schoenen niet terug willen geven?'

'O jé nee, daar hoef ik niet aan te denken, als ik erom vraag, houdt hij ze misschien nog wel langer.'

'Wil ik het eens vragen, met Siempie?' Tom keek zijn makker strak aan, als verbaasde hij zich even hard over zijn vermetelheid als Fred.

''t Zou te probeeren zijn, wie weet, doet hij 't dan nog voor een keertje.'

'Je pa heeft zeker nooit gevoetbald, is 't wel?'

Fred begon te lachen, 'dat weet ik niet hoor, ik heb er nooit over gesproken.'

'Ik zal morgen aan Siempie vragen of ie 't wil en wat die wekgeschiedenis aangaat, kom vanavond om halfacht maar bij me, we boffen net dat we geen huiswerk hebben, als je dan 'n wekker meebrengt, zal ik wel wat in elkaar zien te frommelen, dat je wakker wordt, hoor jochie.'

'Goed, ik kom,' beloofde Fred.

Op den hoek van de straat gingen ze met 'n armzwaai van elkaar....

Precies om halfacht belde Freddy. Tom uit het zolderraampje koekeloerende had z'n vriend al zien aankomen; met een sprong was hij bij de trap, liet zich langs de leuning naar beneden glijden, plofte met 'n harden slag op de mat. 'Kom binnen, leuk dat je gekomen bent,' riep hij door het openstaande raampje. De deur ging open, de deur ging dicht en weldra zaten de jongens boven in Tom's kamertje te knutselen aan het geheimzinnige wek-instrument....

'Geef dien hamer 's aan, Fred!' Tom stond boven

op 'n wankelenden stoel, 'n plankje in z'n hand, 'n partij spijkertjes in z'n mond, toebereidselen te maken voor de bevestiging van den nieuwen wekker, die volgens zijn beweren 'n heel regiment dragonders zou wekken, ook al sliepen ze dan tienmaal vaster.

'Hou even vast, wil je?'

'Ja, lekker en jij op m'n vingers slaan, niks hoor, doe 't zelf maar.' Fred zag van de uitnoodiging om het plankje, dat aan den muur bevestigd moest worden, vast te houden, af en dat was maar goed ook, want 'n oogenblik daarna, stootte Tom 'n soort Indianengehuil uit en tuimelde met stoel en al achterover.

'Ezelskop,' bromde hij opkrabbelend, zijn pijnlijke vinger in z'n mond stekend, 'wat zit je toch onwijs te grinniken.' Maar Fred, die niet meer kon van het lachen, had zich gierend op Toms bed laten vallen.... 'en.... en.... dat.... noemt mij een ezelskop,' schaterde hij uit.

'Dat ben je toch zeker ook,' bromde Tom, den pijnlijken vinger nog steeds in z'n mond. 'Had jij dat plankje vast gehouden....'

'Dan had ik de tik gekregen, hè, wou je zeggen,' viel Fred zijn vriend in de rede. 'Nee, Tommetje, je had het dan misschien wel prettiger gevonden als ik de klap had gekregen en niet jij, maar wie hier de stomste van de twee is weet ik niet, dat laat ik aan jou over.'

'Nu, ben je uitgelachen, help me dan eens, want anders krijgen we die geschiedenis nooit voor elkaar.' Tom pakte den hamer en klauterde weer op den stoel.

'Maar waarom moet dat nu aan den muur getimmerd worden, Tom?' vroeg Fred, van het bed opstaande. 'We zijn eigenlijk groote suffers, want als 't ons met veel moeite lukt 'n plankje aan den muur te timmeren, moet het er weer af, want die rommelpot zal toch niet zoo'n kabaal maken, dat het bij mij thuis te hooren is, en wie moet nu eigenlijk wakker worden, jij of ik?'

'Gelijk heb je,' bekende Tom, die weer van den stoel afklom, 'je bent toch niet zoo'n kleine stommeling'....

‘Nee, schei maar uit met je geleerde praatjes, zoo'n groote als m'n vriend Tom ben ik niet....’ Ze lachten allebei

‘Waar moeten we dat ding nu opzetten?’ Tom keek z'n kamertje eens rond. ‘Wacht es’.... Z'n blik bleef rusten op de kast. ‘Daar moet-ie op, en je zal 's zien Fred, hoe fijn dat wekkertje je wakker maakt.’

‘Ik moet het eerst nog zien.’

‘Aan zien heb je niks, m'n beste vrind, je moet het hooren,’ sprak de werktuigkundige geleerd. ‘Kijk, dat doen we zoo.’ Tom pakte het plankje, waarop 'n veer aan een spiraal verbonden getimmerd zat beet, en plaatste het op den rand van de kast.’

‘En dat moet mij wekken?’ was Fred's stomverbaasde vraag.

‘Ja,’ antwoordde Tom, de veer opwindend, ‘en dat zal je ook wekken. Kijk 's,’ hij zette het instrument weer neer, en haalde een grooten ijzeren kogel uit de kast, legde dien op 't plankje vóór de nu ingetrokken spiraal. ‘Nu moet jij net doen of je slaapt.... vooruit ga op bed liggen en slaap....’

‘Ja maar, hoe....?’ wierp Fred tegen.

‘Slaap!!!’ schreeuwde Tom, ‘doe dan toch wat ik zeg.’

Fred, die van dit alles geen biet begreep, en nog minder van hetgeen z'n vriend van plan was te doen, ging op het bed liggen, Tom haalde de ouwe emmer, die onder het gootsteentje stond, en zette die naast de kast, ‘Slaap je?’ toeterde hij in de richting van het bed.’

‘Ja!’ antwoordde Fred.

‘Ezel! Je antwoordt niet als je slaapt, zie je wel dat je een stommeling bent, kom maar te voorschijn.’

‘Ik kan toch niet helpen, dat ik op jouw commando niet in slaap val.’

‘Lig niet te zeuren, kom te voorschijn, dan kan je zien hoe het gaat.’ Fred die toch wel nieuwsgierig was om te zien, hoe het door Tom in elkaar gewrochte instrument

A.S. THOMSON. K.L.M.- en Stationschef van het vliegveld ‘Schiphol.’

K.L.M. VLIEGERS G.J. GEIJZENDORFFER.

L. SILLEVIS. De beide oudste vliegers der K.L.M.

A. VIRULY.

zou werken, kroop voor de tweede maal van het bed, terwijl hij aandachtig naar z'n vriend keek.

‘Kijk,’ legde Tom uit, ‘als je 's avonds naar bed gaat, dan wind je de veer op, net als bij je wekker, je zet den tijd aan, waarop de boel moet afloopen, zoo....’ Tom haalde het hendeltje over.... ‘daar gaat-ie, zie je wel....’ De beide jongens tuurden vol spanning naar de spiraal, die door de groote veer gedreven langzaam naar voren schoof.

‘Pas op!’ waarschuwde Tom, en op hetzelfde oogenblik kwam de spiraal tegen den kogel, die op het kantje van de kast lag..... duwde hem er af.... en met een kletterenden slag, die hooren en zien deed vergaan en waarvan zelfs Fred, die het geheele tafereel voor z'n oogen zag afspelen, geducht schrok, viel de kogel in de emmer. Maar voor Tom iets kon zeggen, riep 'n stem aan de trap: ‘Gebeurt er iets boven, laten jullie iets vallen?’

‘Nee moe, niets,’ galmde Tom terug, ‘Fred stootte z'n hoofd, anders niets....’

‘Je wilt zeker dat ik een stalen kop heb, is het niet, maar toch is het reuze’ vond Fred, ‘daar word ik vast wakker van, dat heb je prachtig voor elkaar gebokst, Tom!’

‘Oh, ik ben blij, dat je tevreden bent,’ antwoordde de jonge ontwerper van dit wonderlijk instrument. ‘Je hoeft den kogel niet in de emmer te laten vallen,’ ging hij door.

‘Waarin dan?’

‘Zet hem zoo, dat-ie op je hoofd valt,’ lachte Tom

‘Loop naar de maan.’

‘Dat is te ver voor vanavond,’ lachte Tom, en weer op de machine wijzend, ‘ik weet niet Fred of de veer sterk genoeg is, maar anders zou je er nog een kogel tegen aan kunnen zetten, zoodat die dan nog een oogenblik later valt’

‘Heb je nog zoo'n kogel?’ vroeg Fred, die hoe langer hoe meer voor het wek-instrument geïnteresseerd

werd.

‘Nee, maar we kunnen het wel met iets anders probeeren, wacht es.’ Tom keek de kamer heelemaal rond. ‘Hier, ik heb 't al, geef die tinnen kroes eens aan, mooi, nou moet jij 't eens doen.’

Onder streng toezicht van ingenieur Tom, wond Fred het instrument op, plaatste daarna den kogel met den beker op den rand van de kast, haalde het hendeltje over..... ‘twee minuten moet-ie loopen, dan zal 't gebeuren.’

‘Zoo, en als dat gelukt is, gaan we nog wat aan je radio werken, hè?’

‘Mij goed. Maar hoe moet dat ding nou heeten Fred, het ding moet toch een naam hebben?’

‘Noem 'm den Tom's wekker en zie dat je er patent op krijgt voor lang....’ ....slapers kwam er niet meer uit.

‘Pang’.... en vlak daarop weer ‘pang’. De jongens schrokken. Met twee harde slagen waren de kogel en de beker in de emmer terecht gekomen. ‘Ik weet het,’ juichte Tom, ‘ja, dat is leuk, zoo zal je wekker heeten.’

‘Wat weet je,’ Fred keek z'n vriend verbaasd aan.

‘De naam voor je wekker.’

‘Nu wat dan?’, Fred prutste een stukje ijzerdraad aan 'n schroefje.

‘Hoorde je niet wat je wekker riep? pang.... en toen nog es pang! Nou, dan noemen we den nieuwen wekker de Pang-pang.’

Fred stond verbaasd, die Tom was toch 'n eenig type. ‘Prachtig, dat doen we, jô, leve de Pang-pang!’ juichten ze. Maar weer klonk de stem van Toms moeder aan de trap.

‘Tom!, Tom! wat voeren jelui boven toch uit? Moet je geen thee?’

‘We komen,’ gilde Tom naar beneden. ‘Ga mee, jô, we krijgen 'n bakkie thee, daar heb ik net trek in.’

‘Ik ook’ bekende Fred, ‘je krijgt dorst van al die werkjes, maar toch is hij reuze, jô, die Pang-pang, die

we vanavond in elkaar frommelden.’

‘Ja hè, heel anders dan 'n ouwe rommelpot, zooals jij 'm beliefde te noemen.’

‘Nou ja, hoe kon ik nu weten, dat het zoo schitterend

zou werken.’

‘Ben je klaar, ga dan mee.’ Fred liet zich langs de trapleuning naar beneden glijden, even later gevolgd door Tom, die het licht nog moest uitdoen.

‘Ga maar naar binnen jô, je kent den weg’ en Tom

duwde zijn vriend de kleine huiskamer in.

‘Dag, juffrouw.’

‘Zoo jongens zijn jullie daar, wat maken jullie toch voor 'n kabaal, het leek wel of het huis afgebroken werd.’

‘Kon U het hier goed hooren, moe?’

‘Goed.... lieve kind, ik dacht dat het huis in elkaar viel.’

‘Dat deed de Pang-pang, juffrouw.’

‘Hè.... wat bedoel je jongen?’ en juffrouw Revers keek Fred verbaasd aan.

‘Ik heb een wekkertje voor hem gemaakt, moe, hij kon niet wakker worden.’

‘'n Wekker....?’ Moeder was een en al verbazing.... ‘is dat noodig om je wakker te maken, Fred? Nu dan kan jij goed slapen, ik durf te wedden, dat de buren het gehoord hebben. Hier jongen, neem 'n stoel.... en 'n kopje thee....’

‘Blijf maar zitten, moe....’ Tom sprong op en schonk handig voor alle drie thee. ‘Waar is vader?’

‘Hij moest op 'n vergadering zijn. Hij zal nu wel gauw een flinke hulp aan je krijgen, Tom’.... Tom schrok.

‘Wat bedoelt U, moe?’

‘Nu jongen, je weet toch wel dat vader er laatst al met je over gesproken heeft, dat je in het najaar in den winkel komt; je moet later een goed schoenmaker worden.’ Tom verschoot van kleur.

‘Ajakkes!’ het was het eenige wat hij er uit kon brengen. ‘Ik voel er niets voor om bij vader schoenen te gaan lappen, ik wil liever op school blijven.’

‘Ja, maar dat gaat nu eenmaal niet. We zijn niet rijk,’ wendde juffrouw Revers zich tot Fred, ‘en Tom moet nu in het najaar van school af en mee helpen om 't brood te verdienen. M'n man heeft 'n leerjongen noodig en nu komt Tom in de zaak....’

‘Maar ik wil geen schoenmaker worden, moe toe vraagt U nog eens aan vader, ik doe toch mijn best op school en meester is heel tevreden. Waren m'n rap-

porten laatst niet goed?'

'Nou, ik zal wel eens zien of ik 'n goed woordje voor je kan doen,' troostte moeder.

Tom was uit het veld geslagen; hij kon niet verdrietiger worden, dan wanneer moeder hierover begon te praten. Baas Revers was schoenmaker, het geheele geslacht Revers had schoenen gelapt. Maar Tom, die een helder hoofd had en heel goed kon leeren, voelde er niets voor om ook schoenlapper te worden. Hij wilde graag verder leeren om later knap te worden. De rapporten op school waren altijd best en meester Bovenhuis had al eens meermalen gezegd, dat hij geen betere leerling dan Tom had. De jongen interesseerde zich veel voor machines en hij bezat een buitengewonen aanleg voor knutselen. Zijn vrienden kwamen ook altijd, als er eens wat speelgoed of zoo gemaakt moest worden, naar hem toe, en hij was altijd bereid hen te helpen. Zoo had de jongen bij zijn makkers den bijnaam van den knutselaar gekregen.

Mochten machines Tom interesseeren, een grooten eerbied koesterde de jongen voor vliegtuigen. Dat was iets wat Tom prachtig vond. Uren lang kon hij op z'n kamertje prenten, die betrekking op vliegmachines hadden, zitten bekijken. Verscheidene malen had Tom vliegmachines in de lucht zien zweven en zijn bewondering voor die groote vogels kende bij hem geen grenzen. Het was zijn grootste wensch vliegenier te worden. Maar vader en moeder, die dit wel wisten, schenen heel andere plannen met hem te hebben.

Geen wonder dus dat Tom zich altijd erg terneergeslagen gevoelde, wanneer vader en moeder er over spraken, dat hij in de schoenzaak moest komen.

'Ik ga weer, moe, ga je mee Fred?'

'Dag, juffrouw, bedankt voor de thee.'

'Zullen jullie niet zoo'n erg kabaal maken als straks?'

'Nee juffrouw, de Pang-pang is nu toch af.' Fred volgde z'n vriend, dien hij op de trap hoorde mopperen. Boven gekomen vroeg Fred: 'Vind je het beroerd om

bij je vader in de zaak te komen?'

'Beroerd?' barste Tom uit, 'het is afschuwelijk, het ellendigste waaraan ik kan denken; ik wil niet net als vader schoenlapper worden, ik wil verder studeeren en knap worden en vader wil me maar met alle geweld in de zaak hebben. Als ik er over begin, zegt hij altijd, dat zoo iets voor ons niet is weggelegd, poeh! dat is praat van honderd jaar terug. Zoo praatten ze in den tijd van de Batavieren ook. Ik weet niet waarom je niet iets zou kunnen bereiken, als je een goede kop hebt, kijk dat wil ik worden,' en Tom wees op een uitgeknipte foto ter grootte van een prentbriefkaart, die boven z'n bed hing.

'Wat is dat?' Fred begreep z'n vriend niet.

'Dat!! Kan je dat niet zien? Dat is 'n vliegenier.'

'En jij wilt vliegenier worden?' Fred's gezicht nam een uitdrukking van verbazing aan.

'Vindt je dat zoo buitengewoon?' Fred knikte. 'Maar daarvoor hoef je toch zoo schaapachtig niet te kijken, of heb je me niet gehoord? Ik wil vliegenier worden.'

'Ja, ik hoor je wel,' begon Fred nu weer, 'maar hoe kan dat nu Tom, hoe moet je nu vliegenier worden, dat bestaat toch immers niet?'

'Ik zou niet weten waarom niet, als je maar 'n goeie kop hebt en een paar flinke armen en beenen; waarom kunnen die het dan wel?' en Tom knikte met het hoofd in de richting van het prentje.

'Oh!!.... die!!.... ja!!....'

'Nu, wat die?' viel Tom z'n vriend in de rede.

'Dat zijn menschen, die veel geleerd hebben en buitengewoon knap zijn.'

'Nu juist en om dat te worden moet je op school blijven en niet bij je vader in de schoenlapperij komen, begrijp je.' Met deze woorden draaide Tom zich om en ging naar de kast toe, waaruit hij een aantal foto's haalde: 'Hier kijk maar, allemaal vliegmachines.' Ze bogen zich over de tafel en zaten weldra te genieten.

‘Wat moet het fijn zijn om zoo'n toestel in je macht te hebben, door 'n enkele beweging hooger, lager, harder of zachter te kunnen laten gaan, hè....’ Fred knikte. ‘Ik ga dikwijls naar het vliegveld toe,’ vertelde Tom. ‘Je moet es meegaan jô, de lui daar zijn wat aardig, eens heeft 'n mijnheer me meegenomen en die vertelde 'n heeleboel over vliegmachines. Hij liet me het veld zien, daar staat 'n sirene op, die afloopt als er 'n machine aankomt.’

‘Wat is dat?’.... Fred wees op 'n groote geteekende prent.

‘Dat is een verkeersvliegtuig, dat opengesneden is, zoodat je de boel van binnen kan bekijken.’

‘Maar zoo vliegen ze er toch niet mee?’ Fred keek verwonderd.

‘Nee, natuurlijk niet, schaapskop.’ Tom lachte, ‘wat ben je toch 'n suffert. Ik heb dat al allemaal uit m'n hoofd geleerd. Vraag maar door elkaar, je zal zien dat ik me niet vergis, want dat moet je natuurlijk kennen, als je vliegenier wil worden. Probeer 's Fred?’ Fred moest eerst zelf de nummertjes opzoeken en begon daarna te overhooren.

‘12’....*)

‘Oliekoeler’ antwoordde Tom direct zonder haperen.

‘24’....

‘Vleugelribben.’

‘41’....

‘Kompas’....

‘13’....

‘Kielvlak’....

‘Wat is dat?’ Fred stopte even....

‘Kielvlak?’.... Tom keek verbaasd.

‘Nou ik zou denken 't vlak voor z'n kiel’....

‘15’....

‘Stabilo’....

*) Zie de schema's op blz. 98, 101 en 104.

‘Waar is dat voor noodig? Je hebt zulke rare namen.... Wat is dat, Tom?’

‘Ja, hoor 's’, antwoordde de jeugdige adspirantvliegenier, ‘nu moet je niet zoo veel vragen, dat zal ik je later wel eens vertellen, 't heeft natuurlijk wat te maken met stabiliteit.... maar waarvoor het noodig is.... ik zal 't nog wel eens vragen.’

‘Wat is zoo'n machine anders fijn gebouwd hè?’ begon Fred, die 't spelletje van overhooren begon te vervelen.

‘Ja.... zeg,’ vertelde Tom, ‘ik wil 'n eigen vliegmachine bouwen....’

‘Eigen vliegmachine.... 'n echte?’

‘Nee, natuurlijk niet.... maar ik wil proeven nemen.’

‘Hoe wil je dat dan doen?’

‘Nou jô, met m'n fiets, ik heb er al lang over nagedacht; kom je me helpen? Ik heb nou ook 'n Pang-pang voor je gemaakt.’

‘Goed, maar hoe wil je dat dan maken?’ en Fred keek naar z'n vriend, die altijd vol plannen en berekeningen zat.

‘Ga jij morgen nog met Siempie vragen om die schoenen?’

‘O ja, 't is goed dat je er over praat.’ Fred stond op..... ‘Ga je al?’

‘Ja jô, anders ben ik morgen vast te laat.’

‘Neem je hem niet mee?’ Tom wees op de Pang-pang, die rustig boven op de kast stond. ‘Vergeet nou niet er 'n emmer onder te zetten. Kan je hem zoo dragen?’ Fred kuchte.

‘Nou tabé, ouwe reus, bedankt voor je hulp, maf ze.’

‘Je kan d'r wel alleen uitkomen, is 't niet, saluut.... smijt niet te hard met de deur. Dag!’

Tom bleef alleen op z'n kamertje en toen hij de deur dicht hoorde slaan, keek hij peinzend door z'n knusse hok. Allerlei vragen kwamen bij hem op. Zou het waar zijn wat Fred vertelde.... zou hij nu werkelijk geen

vliegenier kunnen worden? Als vader hem van school nam, vast niet, want 'n vliegenier moet 'n boel kennen en moed hebben. Wat 'n helden toch, die zich daar maar op vleugelen der techniek verhieven hoog boven wolken en luchten. Hè, waar had hij dat ook weer uit, uit 'n artikel over 'n vliegenier, welke ook weer? Ja, Naar Indië vliegen in tien dagen. O, het zou moeilijk zijn dat te bereiken wat hij wilde, maar onmogelijk? Tom keek naar het prentje aan den wand.... ‘Dag, ouwe reus’ mompelde hij zacht. ‘Ga jij vliegen.... dan ga ik pitten, maar later vlieg ik met je mee hoor, of.... nee.... dat niet.... later hoor.... Toen kleedde hij zich uit, kroop onder de wol en droomde eenige oogenblikken later, dat hij zweefde boven bergen en dalen, daar waar geen schoenmakerijen te vinden waren.

Tweede hoofdstuk.

Het complot tegen den Heer Van Duren Sr. en de bevrijding der voetbalschoenen. Siempie houdt van schaken en Baas Revers niet van vliegen. De dikke mijnheer en de auto.

De Pang-pang werkte magnifiek en scheen opgewassen te zijn tegen Fred's heftige slaap-buien. lederen ochtend klokslag zeven uur deed de Pang-pang haar plicht en wierp de twee ijzeren kogels in de emmer, zoodat Fred onmiddellijk wakker werd. Een heele week was de jongen nu op tijd gekomen en ieder prees het door Tom vervaardigde wek-instrument. Zelfs de Heer van Duren, die eerst heftig tegen dat kabaal, 's morgens om zeven uur al, geprotesteerd had, gaf eindelijk toe, nu hij wist, dat zoontje-lief op tijd kwam. Nog twee dagen, en de voetbalwedstrijd tegen de Roodbroeken zou worden gespeeld en nog had Fred zijn schoenen niet terug. Hij had er niet om durven vragen en Siempie, die door Tom was ingelicht, voelde blijkbaar ook al weinig zin om naar den Heer van Duren toe te stappen. Maar eindelijk na een langdurige vergadering, gehouden onder in het keldertje van Baas Revers werkplaats, besloten Tom, Siempie en Willem, 's avonds naar Fred's woning toe te stappen, om te zien Papa van Duren te kunnen vermurwen de schoenen terug te geven.

‘Beloof hem 'n vrijkaartje,’ stelde Willem voor, ‘of

laten we zeggen dat hij eere-lid mag worden....'

'Als jullie maar niet zeggen, dat ik jelui opgestookt heb', bracht Fred in het midden.

'Nee, natuurlijk niet....' Toen ging de vergadering uit elkaar.

Klokslag zeven stonden ze met z'n drieën in de van Baerlestraat, Ze keken naar het huis, liepen er langs, ja 't nummer was goed. Siempie ging de stoep op.... de naam stond er.... 'J. van DUREN'.... Siempie kwam de stoep weer af....

'Heb je niet gebeld?' vroegen de anderen....

'Nee'....

'Waarom niet?'....

'Zouden ze.... al.... klaar zijn met.... eten?' bracht Siempie er uit.

'....Misschien.... wie.... weet.' Ze keken elkaar aan.

'Laten we nog een straatje omgaan,' stelde Tom voor. Dit plan werd door de anderen gretig aanvaard.

'Hoe verder ik van 't huis afkom, hoe rustiger ik word.' Ze lachten om Willem.

'En jij wou nog wel het woord doen.'

'Ja, eerst wel, maar nou niet.' Het was een eerlijke bekentenis en geen van drie had erg veel lust om Papa van Duren de schoenen te vragen. Maar toch moest het gebeuren, vast en zeker, want als Fred niet meespeelde, nou dan was het zeker hommeles.

'Dan kunnen we net zoo goed niet spelen,' bromde Tom. 'Kom, lui laten we nu gaan, het is al kwart over.' ....Vijf minuten later stonden ze weer voor het huis.

'Ik zal wel bellen,' fluisterde Tom, toen ze de vier stoeptreden hadden beklommen, en tegelijk bracht hij zijn hand naar de belknop.

'Ho, wacht even jô,' Siempie trok z'n arm terug, 'wat moet ik ook weer zeggen?'

'Of Meneer te spreken is natuurlijk.'

'Ja maar als ze vragen waarvoor?'

‘Fred zou toch open doen?’

‘Dat had hij toch beloofd?’

‘Nou vooruit, we zullen wel zien!’

Tom belde. Zwaar klonk daarbinnen de bel; ze schrokken er alle drie van.

‘Waarom moest je zoo hard bellen?’ beet Wim z'n vrind toe. De deur ging open.... de meid verscheen.

‘Zoo jongens, komen jelui om Fred? Ga maar naar binnen.’ Ze stapten de gang in.

‘Is Meneer ook thuis?’, vroeg Tom, terwijl hij z'n jas aan den kapstok hing.

‘Ja, meneer is in de kamer, met mevrouw.’

De kamerdeur ging open en Fred stak z'n hoofd om de hoek: ‘Tabé lui,’ en met 'n knip-oogje: ‘kom d'r in.’

‘Vader mogen de jongens even binnenkomen?’ Angstig schoven ze de kamer in met 'n ‘Goeien avond, meneer, dag mevrouw.’

‘Zoo jongens, komen jelui Fred eens opzoeken?’ De ontvangst viel erg mee; van meneer kregen ze een stevige poot; moesten in een vijf minuten tijds wel drie dozijn vragen beantwoorden.

‘Veel kwaad uitgespookt de laatste dagen? Neen natuurlijk, hè? Jelui zien er nog al onschuldig uit....’

‘Ik vind hem reuze leuk,’ fluisterde Wim achter z'n hand tot Tom, die moeite moest doen om niet te lachen.

Toen plotseling alle drie de jongens aankijkend, vroeg Mijnheer van Duren: ‘Weten jullie niet wie dat lawaai-machien heeft uitgevonden? 't Is 'n geluid of het huis in elkaar valt; slapen jullie ook zooals Fred?’

‘Ja mijnheer, nog wel harder,’ antwoordde Tom handig.

‘Nog harder? Wat voor machine heb jij dan in hemelsch naam thuis?’

‘Ik word vanzelf wekker,’ lachte Tom.

‘Zoo, ik wou dat Fred dat ook maar deed.’ Fred, achter het amusante-weekblad, zat wenken te geven van ‘ga nou door, vooruit nou.’

‘Ieder heeft zoo z'n eigenaardigheden, meneer.’

‘Nu ja, ik wou dat ik maar 'n middel wist, om dien kabaal-maker boven wat te temperen.’

‘Ik kan U daaraan helpen, meneer,’ zei Tom met een strak gezicht.

‘Ja? Nu laat 's hooren, dan ben ik van dat kabaal af, wat is dat dan?’

‘Hij moet hem zoo plaatsen, dat de kogel op z'n hoofd valt, heb ik al eerder gezegd.’ Meneer schaterde het uit.... die jongens ook.

‘Zoo vrindje, dus jij bent de uitvinder van dat spektakel-ding.’ Tom werd rood, had hij zich even verpraat. Mevrouw zat bij den haard stil te lachen. Toen vatte Siempie moed.

‘Meneer’.... de Heer van Duren keek op.

‘Ja zeg het maar.’

‘Meneer.... houdt U.... van.... van.... e.... van schaken?’ Ze keken Siempie aan, die het woord voetballen niet had durven uitspreken en er gauw schaken van had gemaakt.

‘Schaken?’ vroeg Mijnheer van Duren verbaasd. ‘Hoe kom je daaraan jongen. Ik doe het wel eens een enkelen keer.... Wou je een partijtje spelen?’

‘Nee meneer,.... want ik ken 't niet.’

‘Nu waarom vraag je dat dan?’

Fred keek z'n vriendje verbaasd aan, wat zou er nu komen?

‘Meneer,’ begon Siempie, terwijl hij aan het tafelkleed zat te plukken, ‘kent U dat nare gevoel, dat je krijgt als je verliest....’

‘Naar?.... ja nu, soms is 't onuitstaanbaar, vooral als je je erg hebt ingespannen.’

‘Wij kennen dat gevoel nu ook mijnheer!’

‘Jullie?’ meneer van Duren keek verbaasd. Maar als uit één mond antwoordden ze: ‘Ja, wij meneer!’

‘Dat is vervelend, wat heb jelui dan verloren?’

‘Nog niets, meneer, maar we gaan zeker verliezen.’

‘Wat dan?’

‘Onze voetbal-match tegen de Roodbroeken, meneer, omdat we geen links-buiten hebben,’ antwoordde Tom vlug.

‘Hoe komt dat dan?’. Mijnheer van Duren keek de jongens oplettend aan. Fred werd vuurrood, hield het krantje voor zijn gezicht. ‘Ik vind,’ ging meneer van Duren verder, ‘dat jelui daar dan in de eerste plaats voor moeten zorgen.’

‘We zijn er al mee bezig, meneer en degeen, die ons helpen kan wordt benoemd tot eere-lid van onze club’

....en krijgt een vrijkaartje voor den wedstrijd,’ liet Tom er gauw achter volgen.

‘Zoo dat is heel wat, dan zal degeen, die jullie helpen kan, dat zeker wel graag doen.’

‘Dat hopen we dan ook, meneer.’ De jongens voelden, dat ze terrein wonnen. Oh jé, als het nu eens lukte, die handige Siempie, met z'n schaken.

Meneer ging verder: ‘en weten jullie al iemand, die helpen kan?’

‘Ja meneer,’ alle drie riepen ze het tegelijk.

‘Nu, dan vind ik jullie nog al dom, dat je daar niet naar toe gaat.’

‘Maar we zijn er naar toe gegaan, meneer,’ weer was het Tom, die gauw sprak.

‘Zijn jullie er naar toe gegaan?’.... 't bleef 'n poosje stil in de kamer. ‘Nu?’, drong de heer van Duren, die de jongens nog niet begreep, ‘en wat was het resultaat?’

‘Dat moeten we juist nu hooren, meneer,’ antwoordde Siempie, die met 'n slok z'n gloeiende thee naar binnenwerkte, maar hij liet niets merken.

‘'t Wordt me hoe langer hoe raadselachtiger,’ begon de niets kwaads vermoedende heer van Duren weer. ‘Wie is degeen dan, die jullie helpen moet?’

‘U, meneer!’.... het was er uit, Siempie had het geroepen, en de anderen, die nu ook durfden, riepen: ‘Ja, U!’

‘Ik?’, meneer van Duren keek verbaasd, maar nu

begon hij onraad te bespeuren, maar voor hij spreken kon, zei Tom flinkweg: ‘Meneer we wilden U vragen of U voor dezen keer Fred z'n voetbalschoenen wilde teruggeven, want hij is onze links-buiten, toe, meneer, zonder hem verliezen we vast, hij staat nu toch ook op tijd op, daarvoor maakte ik toch de Pang-pang.’

‘Ah zoo,’ begon de heer van Duren, terwijl hij moeite deed ernstig te kijken, ‘dat is mooi, 't is dus een complot, wat jullie vormden. Mooi is dat, en Fred heeft jullie natuurlijk opgestookt.’

‘Nee meneer, heusch niet,’ begon Tom weer, ‘we hebben het hem zelf voorgesteld, want zonder hem verliezen we vast, er is geen beter links-buiten, toe doet U het nu maar voor dezen keer’....

‘U wordt toch eere-lid ook,’ vulde Wim aan.....

‘.... en 't vrijkaartje,’ begon Siempie, ‘voor mevrouw ook een.’ Met roode hoofden van gespannen verwachting keken ze naar den heer van Duren, die strak voor zich uitstaarde. Mevrouw, over het theeblad gebogen, keek naar de jongens en glimlachte even.

‘Heeft Fred jullie niet opgestookt?’, begon meneer weer.

‘Nee heusch niet, werkelijk niet, meneer, Fred stookt nooit op; vroeger sliep hij lang, maar nu niet meer.’ Eensklaps schrokken ze van een harde bons boven,.... even bleef het rustig,.... toen nog een bons,.....ze keken elkaar aan, wat was dat?

‘Schrikken jullie? Dit is is m'n wekker,’ begon Fred.

‘Je Pang-pang hè?’ zei Tom, ‘hij loopt goed, joh. Nou, meneer, heb ik dat niet fijn voor 'm gemaakt?’

‘Nou fijn hoor! Dat doet Tom altijd meneer, hij kan reuze knutselen.’

‘Zoo,’ sprak de heer van Duren lachend, ‘en praten kan hij ook, hè? Nu vooruit,’ meneer van Duren stond op, ‘voor dezen eenen keer zal ik Fred de schoenen teruggeven. Maar wee jullie gebeente, als je weer zoo'n complot durft te smeden.’ Ze lachten, barstten toen uit met een: ‘Hoera! Hoera!’ Mevrouw

glimlachte: ‘jullie zijn rakkers, hoor.’ Een oogenblik later kwam Fred met z'n voetbalschoenen de kamer in stormen.

‘Hoera!’, juichten ze, ‘leve meneer van Duren en de trappertjes; nu is de eer van de F.F.C.-ers gered.’ Als een troepje wilden sprongen ze door de kamer.

‘Kalm, kalm,’ riep meneer van Duren, ‘jelui wilt de boel toch niet afbreken?’ Maar de jongens juichten van plezier, dat hun plan gelukt was.

‘Ze maken nog meer kabaal, dan dat helsche machien,’ sputterde meneer van Duren. Eindelijk waren ze uitgeraasd. Na meneer hartelijk bedankt te hebben, gingen ze weg, Fred liet hen uit.

‘Ik had het nooit, nee nooit kunnen hopen, dank jullie wel hoor, wat zullen we overmorgen trappen’ en hij zwaaide z'n schoenen, die hij nog niet had losgelaten, boven z'n hoofd. ‘Tabé....’ toen sloeg de deur dicht, en de drie jongens stonden op straat.

‘De eer is aan jou, Siempie, je bent 'n kranige redenaar, hoe kwam je aan dat idee van schaken? Het was reuze handig.’

‘Ik weet het niet,’ lachte Siempie, ‘wel weet ik dat ik erg in de benauwdheid zat.’

‘Ik vind meneer van Duren anders lang zoo kwaad niet,’ vond Wim.

‘Nee, jô, Pa's zijn meestal aardig, als anderen erbij zijn, dat weet je-zelf wel.’ Ze lachten om Tom's opmerking. Tom kon daarover spreken, want als hij iets deed wat niet in den haak was, kreeg hij mild met de riem. Eerst brachten ze Wim naar huis, daarna liepen Siempie en Tom verder.

‘Als hij die schoenen maar weer niet terug moet geven,’ begon Siempie.

‘Nou, dan laat hij ze in het huisje op het terrein, daar kraait geen haan naar, maar ik denk het wel van niet.’

‘O ja,’ begon Siempie 'n papiertje te voorschijn halend, ‘zeg Tom, wat heb jij nu in kas, denk je dat we

met 'n nieuwe bal kunnen spelen, die ouwe is leelijk kapot.'

'Kan hij niet meer gemaakt?'

'Hij is al gemaakt,' begon Siempie, 'maar ik ben zoo bang, dat hij het niet houdt.'

'Och wel ja jô, krakende wagens duren het langst, maak je daarover maar niet bezorgd.'

'Nou ik ben thuis, tabé hoor, houdt je haaks.'

'Saluut, maf ze' en Tom ging naar binnen, terwijl Siempie, fluitende de hoek van de straat omsloeg....

'Tom,' sprak baas Revers den volgenden morgen, 'breng, vóór dat je naar school gaat, nog even dit paar schoenen weg, er is haast bij; als je een half-uurtje eerder weg gaat, kan dat nog net.'

'Ja vader.' Tom stond voor het raam van de werkplaats en keek naar buiten.

'Het zal 'n heele hulp voor me zijn,' begon baas Revers weer, 'als je over 'n halfjaartje bij me in de werkplaats komt, jongen.' Tom schrok....

'Hè.... ja.... natuurlijk....' stotterde hij. Eigenlijk had Tom vanmorgen aan vader willen vragen of hij nog op school mocht blijven, omdat hij zoo graag vliegenier wilde worden. Maar nu vader zoo begon zag Tom er maar vanaf. Hij slenterde naar de achterkamer, waar z'n boterhammen klaar stonden en begon ze naar binnen te werken. Lena, zijn twee jaar jongere zus zat al aan tafel.

'Wat kijk jij zuur, is er iets?', vroeg ze deelnemend.

'Nee, niks, kijk naar je eigen,' bromde Tom.

'Poeh wat 'n lawaai, omdat je nu even die schoenen moet wegbrengen, ik heb het wel gehoord.'

'Nee, niet omdat ik die schoenen moet wegbrengen, en dat je het gehoord hebt is heel natuurlijk, jullie luisteren alles af, zoo zijn jullie meisjes nu eenmaal, afluisteren en kletsen, dat kunnen jullie.'

De poes, die vriendelijk 'n kopje kwam brengen aan den jongen baas en zacht miauwde om 'n stukje kaas, kreeg ook al harde woorden. Ze schrok en wipte gauw weg. Lena gluurde over de tafel naar haar broer. Waarom zou Tom zoo boos zijn? 't Was niks voor hem, anders zette hij het heele huis op stelten door zijn vroolijk zingen en jolig gefluit, en nu dit.

‘Kijk voor je,’ snauwde Tom eensklaps, ‘wat zit je me toch aan te gapen? Voor 'n kwartje kan je me bekijken op de kermis.’

‘Tom!’, dreunde op dit oogenblik baas Revers stem vanuit de werkplaats, ‘kom je? Het is tijd, denk aan die schoenen.’

‘Verdorie wat 'n haast, ik zit nog geen vijf minuten.’

‘Ga nu jongen, je weet wel dat vader wil dat je op tijd bent’, moeder was binnen gekomen en bracht Tom 'n beetje van zijn booze bui af. Terwijl Tom weg ging, fluisterde hij haar nog in: ‘Praat U er nu eens over met vader.’ Moeder knikte, ‘ik zal m'n best wel voor je doen, jongen, heusch, maar ga nu, anders wordt je vader boos.’

Tom was voor drie-kwart z'n booze bui al weer vergeten. Fluitend ging hij de werkplaats in.

‘Waar staan die schoenen, vader?’

‘Hier en pas op, dat je ze niet laat vallen hoor. 't Briefje is erbij. Vooruit sta nu niet langer je tijd te verbeuzelen, anders kom je te laat.’

‘Ik ga al.... dag....’ Meteen wipte Tom de werkplaats uit, de gang in, waar zijn karretje stond, en in twee tellen was hij op straat en sprong erop.

Onderweg dacht hij na: ‘Bah, over 'n half jaartje zou hij in dat donkere benauwde winkeltje zitten?.... hu, hij moest er niet aan denken, hij wilde niet, als hij nu de heerlijke lucht zag en dan die bedompte werkplaats, waar vader hem wilde opleiden tot schoenlapper, dan kreeg hij al kippevel. Dat vader nu niet voelde, dat Tom naar iets anders verlangde en niet kon begrijpen, dat er nog edeler bedrijven waren dan

schoenlapper. Over-grootvader was schoenlapper geweest, grootvader en vader, en nu moest hij, Tom, 't ook maar worden. In den tijd van vader waren er nog geen vliegmachines, nee anders zou vader toch zeker wel begrijpen, waarom Tom vliegenier wilde worden. Als er niet gauw verandering kwam, zag de toestand er hopeloos uit. Wat zou hij toch moeten beginnen, hij zag zich daar al achter de stikmachine zitten in vaders werkplaats.'

Al deze gedachten doorkruisten Toms brein, terwijl hij met 'n flink gangetje voortpeddelde. 't Was nog een heel eind, wel 'n kwartier buiten de stad. 'Nou.... 'n kwartier.... dan kon je in de verte het vliegveld zien liggen. Natuurlijk waren ze er al aan het vliegen. Weet je wat, hij kon best een beetje harder peddelen, dan ging hij nog even kijken. Je kon die machientjes buiten het hek ook best zien opgaan. Als Fred nou vanmiddag maar kwam, na vieren, om hem te helpen met z'n vliegfiets, dan zou het fijn zijn, dan gingen ze Zaterdag-middag proefvliegen. Wat fijn, dat Fred z'n schoenen terug had, die Siempie was toch reuze handig met z'n: Kunt U schaken, meneer?.... nou wat 'n lef....'

'Toe.... toe.... toe....' klonk het achter Tom. Haastig slingerde hij naar rechts van den weg.... Verdikkie nog toe, dat was te haastig.... hij slipte en.... op hetzelfde oogenblik lag hij met fiets en al tegen den berm. De auto stopte, een gezicht kwam uit het raampje.

'Kwajongen, wat doe je op het midden van den weg te rijden? Heb ik je pijn gedaan?' Tom was alweer opgekrabbeld.

'U heeft me niet geraakt, ik slipte.'

'Zoo, nou pas in 't vervolg maar beter op'. De auto ging weer verder. Tom keek 'm na; fijn karretje was het. Hij had nog geboft dat-ie niet harder tegen den grond gekeild was; die beroerde weg ook, overal putten en gaten. 't Was maar goed dat vader 't niet gezien

had. Hij zou toch eens aan den bovenmeester vragen of die 'n briefje aan vader wilde schrijven. De bovenmeester kon wel begrijpen, dat hij vliegenier wilde worden. Kom hallo, daar ging-ie maar weer; hij zou er den moed maar inhouden.

Derde hoofdstuk.

Het briefje van meester Bovenhuis heeft geen gunstige invloed. Het vervaardigen der vliegfiets en hoe zus Lena's nieuwsgierigheid de vleugels bijna in zonneschermen doet veranderen.

Fred ging om vier uur met Tom mee. ‘Je zal eens zien jô, wat fijn het wordt.’

‘Wat wil je dan maken?’

‘Wel jô 'n vliegfiets, 'n fiets waarmee ik vliegen kan’.

‘Zoo.... nou.... dat moet ik eerst nog zien.’

‘Wat ben je toch vervelend’, riep Tom geërgerd uit, ‘je zegt met alles: dat moet ik eerst nog zien. Toen ik de Pang-pang voor je maakte ook al. Je wordt tamelijk saai met je -dat moet ik eerst nog zien-’.

Fred deed of hij Tom's booze uitval niet hoorde....’ en wanneer ga je dan vliegen?’

‘Als hij klaar is natuurlijk. Zeg’ ging Tom verder, ‘ik heb 'n brief van den bovenmeester bij me voor vader’.

‘Jij liever dan ik’ vond Fred, die dacht, dat je alleen maar strafbriefjes van bovenmeesters kon krijgen.

‘Nee jô, ik heb meester verteld, dat ik vliegenier wil worden en dat ik op school wil blijven. Nou en nu heeft meester me 'n brief voor vader mee gegeven. Wie weet helpt dat.’

‘Ik hoop 't voor je.’

‘Ik hoop het zelf ook,’ begon Tom weer, ‘jô ik ben

vanmorgen, toen ik 'n paar schoenen weg moest brengen, nog even doorgereden naar 't vliegveld, er steeg juist zoo'n groote op. Ik heb 't nou goed bekeken. 't Ligt h'm aan die voorvleugels, die wil ik nou ook aan m'n fiets maken.'

'Hoe maak je die dan?'

'Nou van latjes, met haken er tusschen. 't Moet natuurlijk erg dun worden, dat begrijp je. Wat zal 't fijn zijn jô, als ik daar met 'n fiets ga vliegen. Ik ga twee maal boven de stad en daal in ons tuintje. Je zal vader dan eens zien opkijken, dan zal hij me wel toestemming geven om vliegenier te worden.'

Daar waren ze er.... 'Loop jij maar vast naar het schuurtje, Fred, hier neem m'n kar mee, dan ga ik even dien brief aan vader brengen.'

Fred ging opzij van het huis 'n nauw straatje door, dat uitkwam in 't kleine tuintje; achterin stond 'n schuurtje, waar wat tuingerei en verder allerlei rommel geborgen werd. Dit schuurtje had Tom gepromoveerd tot werkplaats. Hij had den rommel een beetje opgeruimd en met behulp van wat planken 'n soort werkbank gemaakt, waarboven een paar beitels, 'n zaag, 'n hamer en nog meer gereedschappen hingen, die Tom in den loop der jaren gekocht had. Met veel moeite had hij eindelijk van vader toestemming weten te krijgen om 'n electrisch lampje aan te leggen. 's Zomers knutselde Tom heele avonden in het schuurtje; 's winters zat hij meestal op z'n kamer. 'Ik heb het nog niet zoo ver weten te krijgen om er centrale verwarming in aan te leggen, maar dat komt ook nog wel 's.' 'Vader, ik heb 'n brief voor U van den bovenmeester.' Baas Revers keek op.

'Hè wat? 'n Brief zeg je? Ben je te laat gekomen, of heb je soms weer de een of andere streek uitgehaald? 't Beste is maar dat ik je direct van school neem.'

'Nee vader, heusch niet.'

‘Heusch niet? Waarom zou de bovenmeester me dan schrijven?’

‘Ja, dat weet ik niet.’

‘Nou geef maar hier, 't zal wel weer mooi zijn, je bent 'n braaf zoontje, dat moet ik zeggen.’ Baas Revers zette z'n bril op, bekeek den brief lang en aandachtig, toen plechtig tot Tom: ‘Sta je daar te loeren, ga in de achterkamer, dan zal ik eens zien wat meester te vertellen heeft, je kan ook nooit luisteren.’

‘U weet toch nog niet wat erin staat,’ protesteerde Tom. Maar baas Revers duldde geen tegenspraak en Tom ziende, dat zijn vader aanstalten maakte om naar hem toe te komen, verdween gauw door de tusschendeur naar achteren. Door 't raampje probeerde hij in de werkplaats te kijken, om te zien wat voor uitdrukking vaders gezicht wel aannam. Maar toen het hem niet lukte, slenterde Tom naar de ramen, die op den tuin uitzagen, en vanwaar hij het schuurtje kon zien. Daar zat Fred nu te wachten, als hij maar niet wegging. Hij zou eens probeeren of hij z'n vrind niet 'n seintje kon geven. Zacht trommelde Tom met z'n vingers 'n marsch op de ruiten. Maar Fred in 't schuurtje merkte niets. ‘Wacht 'n steentje tegen het raam gooien; ja 'n steentje, maar eerst 'n steentje hebben. Dan maar 'n ouwe knikker.... of 'n kraal van Lena, 'n leeg klosje kon ook wel; daar had hij al wat, 'n ouwe vingerhoed. Nou goed mikken!.... Pang.... 't was heel goed gemikt.... even schrok Tom.. ‘verdorie dat scheelde weinig of de ruit lag in tweeën. Dat moest er nog bij komen.’ Maar toch had het geholpen, want Fred's hoofd verscheen voor het raampje. Tom zwaaide met z'n arm. Fred begreep hem niet.

‘Hè, wat achterlijk was hij toch, die moest je nu eerst iets drie of vier maal voor kauwen, en dan snapte hij het nog maar half. Verdorie, wat duurde 't lang, had vader dien brief nu nog niet gelezen?’ Maar op hetzelfde oogenblik daverde baas Revers' stem uit de werkplaats.

‘Tom, hier komen.’

‘Wacht daar zou je het hebben!’ Als de wind zoo vlug schoot Tom naar voren. ‘Ja vader.’

‘Wat heeft dat te beteekenen, hè,’ begon baas Revers op den brief wijzend. ‘Ik wil dat gezeur nu niet langer meer hebben, begrepen, al die fratsen, dat je vliegenier wil worden en op school wil blijven, je wordt schoenmaker, begrepen! Wat ik wil zal gebeuren, en niet wat m'n zoon belieft. 't Zou wat moois worden. Hier gaan de kinderen de ouders de wetten voorschrijven. 't Gebeurt niet!’ Baas Revers zag rood van kwaadheid.... ‘en denk eraan,’ vervolgde hij, ‘dat als je nog eens zeurt over op school blijven, dan neem ik je direct hier, begrepen! Met je verbeelding van vliegenier! Heb ik gevlogen? Heeft je moeder gevlogen? Dat zijn geen dingen voor ons. Je moet je handen kunnen gebruiken.’

‘Maar vader,’ riep Tom uit, die het nu wel wat te machtig werd, ‘met vliegen moet je toch ook je handen gebruiken’....

‘Houd je mond kwajongen, geen woord meer. Maar daar zullen we nog wel eens over praten. Begin maar eens met den rommel hier op te ruimen.’ Tom schrok

‘Mag ik niet naar buiten, vader? Fred zit op me te wachten.’

‘Nee,’ klonk het onverbiddelijk, ‘je blijft hier.’

‘Toe vader, laat me nou,’ drong Tom aan, ‘ik wil toch ook wel eens een oogenblikje vrij zijn.’

Gelukkig kwam moeder net binnen gestapt, die voor haar jongen pleitte. ‘Laat hem voor dezen keer maar gaan, man, zooveel heeft hij niet vrij.’ Baas Revers mopperde nog wel van ‘kwajongen’ en ‘zin door drijven’ maar hij liet Tom toch vrij.

Met twee sprongen was onze jeugdige vriend in de gang, zoo gauw hij kon rende hij door het kleine keukentje, 't trapje af en was weldra in het schuurtje bij Fred, die van ongeduld en verveling op de werkbank zat te geeuwen.

‘O, ben je daar eindelijk, ik dacht dat je nooit meer zou komen,’ begon hij, toen hij Tom ontwaarde.

‘Kan ik er wat aan doen,’ mopperde Tom, wiens goed humeur door de opfrissching van vader verdwenen was. ‘Vader heeft ook weer van die malle ouderwetsche ideeën.’

‘Mag je niet?’, vroeg Fred medelijdend.

‘Nee natuurlijk niet,’ bromde Tom, ‘voor wanneer zal vader dat nu wel goed vinden? Immers nooit. Ik had het wel op mijn vingers kunnen natellen.’

‘Doen we nog wat? Anders wordt het zoo laat,’ Fred bracht zijn vriend tot andere gedachten.

‘Ja vooruit, laten we maar beginnen; we zullen alles toch wel niet meer af kunnen krijgen. Kijk’.... Tom haalde wat latten te voorschijn, die onder de werkbank lagen, ‘ik had zoo gedacht, Fred, als we daar nu linnen tusschen spannen, goed strak natuurlijk, dan krijgen we 'n paar fijne vleugels.’

‘Hoe breed moeten ze worden?’

‘Wacht, even kijken,’ uit de spijkerbak frommelde Tom 'n papiertje, ‘hier staat het op. Verdorie wat is het gevlekt, ik kan het haast niet meer lezen, steek 't licht 's op.’ Fred blij dat hij wat anders mocht doen, dan alleen maar kijken, knipte het licht aan.

Tom hield het papiertje omhoog. ‘Ze worden ieder één meter vijftig lang en vijf en zeventig centimeter breed,’ legde hij Fred uit. ‘Kom we beginnen.’ De lijmpot werd even naar de keuken gebracht en op moeders petroleumstel gezet. Weldra was het een geklop en getik in het schuurtje van je welste.

‘Als ik het nu goed doe, moet ik eigenlijk vleugelribben maken, die staan op die prent ook, ik geloof No. 24,’ legde Tom uit.

‘Ja maar,’ protesteerde Fred, ‘dan kon je wel 'n echte vliegmachine bouwen en dat krijg je toch niet voor elkaar. Hoe hoog zou je hier mee komen?’

‘Dat weet ik niet, het is ook maar 'n proef, die ik doe, als ik van den grond kom ben ik al tevreden.’

‘En je wou nog wel over de stad vliegen,’ grinnikte Fred.

‘Ach dat was maar gekheid, jij gelooft ook alles wat ze zeggen.’

't Geraamte voor de vleugels kwam met veel moeite klaar. ‘Hoe moet het linnen er nu over?’

‘Dubbele latjes,’ legde Tom uit. ‘We moeten dus nòg zoo een geraamte maken’

‘Ja. Maar jô, wordt het dan niet te zwaar?’

‘Wel nee, die latjes wegen haast niks, als jij nu die dingen vast even op maat afzaagt, ga ik kijken hoe het met de lijm is.’

Tom wipte weg, om direct daarop weer terug te komen. In z'n arm hield hij twee kleine ronde busjes.

‘Waar is dat voor?’ Fred keek verwonderd.

‘Om de vleugels in aan te brengen, ze mogen niet vast aan m'n fiets, maar moeten zoo gemaakt, dat ze er afgehaakt kunnen worden, begrijpt Uwes?’

‘Nee, nog niet heelemaal.’

‘Nu je zal het wel zien; de lijm moet nog even opstaan, we kunnen intusschen het laken wel vast op maat knippen. Zijn de latjes klaar?’

‘Om U te dienen, ingenieur.’

Tom lachte, hij vond het niet onaardig, dat zijn makker hem zoo noemde. Maar.... het laken bleek te kort. Goede raad was duur en de twee vrienden keken elkaar aan.

‘Verdorie, precies vijf centimeter en daarvoor moet ik nu de heele boel weer uit elkaar smijten,’ mopperde Tom.

‘Uit.... el.... kaar.... smijten....?’ Fred zei verwonderd ieder woord langzaam na.

‘Ja natuurlijk,’ mopperde de werktuigkundige door, ‘de vleugels moeten korter gemaakt.’

‘Kan je er niet 'n stukje aanplakken, of een lat er overheen waar allebei tusschen bekneld worden, dan hoeven we die heele boel niet uit elkaar te smijten, het zit nu juist zoo fijn.’ Fred tikte een spijker in de

bank, sloeg 'n roffel met de hamer. 't Was geen kwaad idee. ‘Dan wordt 't meteen een beetje steviger.’ Het voorstel werd goedgekeurd en opnieuw gingen ze aan het meten en schaven. Na een poosje waren ook deze nieuwe dwarsliggertjes klaar gekomen.

‘'t Gaat zoo toch zeker fijn,’ vond Fred, trots dat hij op het idee gekomen was. ‘Nu gauw het laken erover en dan is de boel klaar.’ Maar dat gauw viel lang niet mee, en heel wat zuchten en kreten klonken door het kleine schuurtje. Nu was Fred, dan weer Tom 'n ezel, en binnen een oogenblik hadden de beide jongens, die van onder tot boven met lijm zaten, ruzie.

‘Ik schei er mee uit,’ en Fred wierp nijdig het laken, dat hij op bevel van zijn vriend vast moest houden, neer.

‘Laat het maar, je doet toch alles verkeerd, als je naar me luisterde, was het allang klaar geweest. Nu is de lijm ook weer hard. Ga ze es even opzetten.’

‘Nee, ik schei er mee uit; je hebt me toch niet noodig,’ was Fred's booze antwoord.

‘Toe jô, wees toch niet zoo flauw, help me nu nog eventjes, we zijn hier toch niet gekomen om herrie te maken.’

‘Dan moet je me ook maar niet telkens voor ezel uitmaken, en wat er nog meer voor je lieve mondje komt.’

‘'n Ezel is anders lang geen stom beest, al zeggen ze het wel.’

‘Waarom maak je me er dan voor uit?’

‘Begrijp je dat niet, omdat ik je zoo'n reuze handig ventje vind, je bent heusch 'n toffe knul,’ en meteen kreeg Fred een klap op z'n schouder, die hem met een schreeuw in de hoogte deed springen.

‘Zeg ben je nou heelemaal....’ riep hij uit, het pijnlijke lichaams-deel wrijvend. Maar Tom was alweer naar de keuken gehold om de lijm te verwarmen. Toen hij terug kwam, kreeg hij de volle laag. ‘Als je het nog 's probeert me 'n schouder te breken, dan moet je

het maar zeggen, dan zal ik je hiermee 's bewerken.' Fred, die op dat oogenblik meer had van 'n woedenden indiaan, dan van 'n vliegtuigbouwer, zwaaide de hamer boven z'n hoofd uit.

'Laten we nu verder gaan, misschien krijgen we de boel dan nog klaar, die lange latten moeten opzij gespijkerd worden. Fred daar heb ik 'n gat ingeboord, dan kunnen de vleugels met 'n touw aan de fiets gebonden worden, zie je wel?'

Fred knikte.

De jongens gingen opnieuw aan het werk. Eerst werd het laken tusschen de latjes, waarop de lijm gesmeerd was, gelegd, waarna het tweede stel latjes er overheen werd gelegd. Het moeilijkste werk was om het laken te spannen, waarbij het gauw scheurde.

Maar eindelijk, eindelijk, net toen moeder riep om te komen eten, waren de vleugels klaar gekomen en konden nu rustig drogen. 'Hè, hè, 't was 'n heel karweitje.' Tom bekeek trots de vleugels, 'maar ze zijn klaar, dat is de hoofdzaak. Bedankt hoor, Fred, je gaat toch met me mee, als ik ga vliegen?'

'Natuurlijk, zeg waar kan ik m'n handen even wasschen? Ze plakken aan elkaar van de lijm.'

'Ga mee naar de keuken.'

'Wat zullen we morgen-middag trappen jô, ik hoop dat die Roodbroeken maar 's flink op 'r gezicht krijgen. Doe je best hoor, 't veld zal wel mooi zijn. Het is de laatste dagen droog geweest en 't heeft goed gewaaid.'

De beide jongens gingen 't schuurtje uit, dat Tom zorgvuldig afsloot. 'Zie zoo, ik moet zoo oppassen voor Lena, m'n zus, die is altijd zoo nieuwsgierig,' lichtte hij Fred in, de sleutel in z'n zak stekend. 'Nu tabé, ik mag wel voortmaken, eet ze hoor, tot morgen.' Heel tevreden over hun werk gingen ze van elkaar.

Het eerste wat Tom den volgenden morgen deed, was te gaan kijken of de vleugels voor zijn vliegfiets

goed waren gedroogd.

Het was nog vroeg en Tom kleedde zich stil aan, zonder daarbij, zooals gewoonlijk een deuntje te fluiten. Hij moest wel stil zijn, want als vader in z'n slaap gestoord werd, zat er wat op.

Tom klauterde op 'n stoel, wrong zich door het nauwe dakraampje heen. Van hieruit had hij 'n fijn gezicht over de daken; je zag allemaal antennen en nog eens antennen. Heel in de verte kon je 'n stukje land zien, 'n eindje verder 'n sloot met 'n molen. Ze gingen er 's winters dikwijls rijden. Verleden jaar was Jaap. Solders daar nog in een wak terecht gekomen. Wat hadden ze in hun rats gezeten en het was gelukkig, dat de molenaar met 'n stuk touw en 'n plank te hulp was gekomen. ‘Hè, het was fijn buiten. 't Zou zeker vandaag mooi weer worden. Wat zouden ze vanmiddag trappen tegen die Roodbroeken, die moesten maar 's flink op hun ziel krijgen. Als Fred nu maar 'n beetje z'n best deed, dan kwam er geen balletje door, dan konden de Roodbroeken zóó wel naar huis gaan, niks geen kans zouden ze hebben.

Die Bram Mulders was anders 'n fijne keeper. 't Was reuze jammer, dat-ie naar de Roodbroeken was gegaan. De musschen waren ook vroeg op, ze zaten te sjilpen en te vechten in de boomen en op den rand van de goot. Wat moest het fijn zijn om 'n vogel te wezen. Verdorie, dan kon je overal naar toe vliegen, waar je maar wilde. Kom.... hij zou 's naar beneden gaan, 's kijken hoe of het met die vleugels stond. Ze waren gisteren toch maar wat fijn afgekomen. Nou daar ging hij dan maar.’ Stil gleed Tom van het kozijn.... ‘Hè wat piepte die lamme deur, als vader nu maar niks gehoord had.’ Even stond hij stil, luisterde scherp. Maar alles bleef rustig. ‘Gelukkig maar. Vooruit nou gauw naar 't schuurtje.’

Handig gleed Tom langs de leuning omlaag. Stil liep hij het gangetje door, ging even zacht door de keuken naar het tuintje en had twee minuten later het

schuurtje bereikt.

‘Hè, wat was dat?’ Terwijl hij met z'n hand in zijn broekzak frommelde om de sleutel te voorschijn te halen, zag hij dat de deur op 'n kier stond. ‘Hoe kwam die nou open? Zouden ze.... z'n vleugels gestolen hebben?’ Met een ruk was de deur open.... gelukkig ze stonden er nog..... ‘Was dat schrikken.’ Tom slaakte 'n zucht van verlichting. ‘Maar wie zou in 't schuurtje geweest zijn? Niemand anders kon erin dan hij.... of wacht 's.... Vader had ook nog een sleutel, dus.... hij.... maar anders kwam vader nooit in het schuurtje. Waarom juist nu?.... Zou Lena misschien door de ruit gekeken en vader alles gezegd hebben.... Als vader wist waarvoor die vleugels waren, o jee, dan gingen ze zoo de kachel in. Vader wilde niks over vliegen hooren.... niks; als je alleen maar zei dat het mooi weer was en niet waaide, dacht vader al dat je over vliegen begon. Maar die vleugeltjes waren fijn gedroogd. Nou, en het laken was goed gespannen, zonder dat de latjes krom getrokken waren; het was misschien maar wat goed geweest, dat hij er zoo'n vleugelrib tusschen had gemaakt. Soms kon Freddy nog wel 's handig zijn.’

‘Als ze nou even tijd hadden, ging hij proefvliegen. Wat zou hij nou aan vader zeggen....?’

‘Waarvoor is dat Tom?’

‘Hè.... was dat schrikken.’ Met 'n ruk draaide hij zich om. Lena was in het schuurtje gekomen. ‘Wat moet je hier?.... heb jij 't soms aan vader verteld?’

‘Nou, wat zou 't, als ik het gedaan had?’ Lena keek zuur. ‘Je maakt ook altijd van die geheimzinnige dingen....’

‘Zie je wel,’ stoof Tom woedend op. ‘Jij bent het geweest, jij bent weer gaan kletsen. Je kan ook nooit 's je vervelende snater houden, kletsmajoor.’

‘Je bent zelf een kletsmajoor, vader was kwaad, toen hij het gisteren zag.’

‘Oh ja,’ bromde Tom, ‘dat zou hij niet zijn, als hij

eerst maar wist wat het was.'

'Wat dan Tom, toe zeg het nou es,' vleide Lena nieuwsgierig.

'Het gaat je niks aan, ga maar gauw aan vader vertellen, dat ik in het schuurtje zit, juffrouw kwebbel.' Lena ging kwaad weg en Tom bleef duchtig uit z'n hum alleen. 'Je bent wel gelukkig als je 'n zus hebt,' bromde het jongemensch, terwijl hij met z'n zakdoek het nikkel van zijn fiets oppoetste. 'Ik zit toch ook niet in haar rommel te snuffelen.'

Op dit oogenblik klonken voetstappen in het tuintje, het grint knarste en even later kwam niemand minder dan baas Revers zelf het schuurtje binnen stappen.

'Morgen, vader.'

Baas Revers gaf geen antwoord, maar met z'n vingers op de vleugels wijzende, vroeg hij streng: 'Wat heeft dat te beteekenen?'

'Dat.... dat.... heb ik gisteren.... gemaakt,' hakkelde Tom 'n uitweg zoekende.

'Ja dat zie ik, maar ik wil weten wat dat voor prullaria is, dat je daar gemaakt hebt, kan je je tijd niet beter gebruiken? Zeg op wat zijn dat?'

'Dat.... dat.... zijn.... zonneschermen, vader.' Tom zweeg. Had hij er zich even uitgewerkt, hij zou heusch zoo stom niet zijn om te vertellen, dat het vleugels waren voor zijn vliegfiets, dan was hij vast en zeker verloren.

'Zonneschermen?' herhaalde baas Revers, 'waarvoor zonneschermen?'

'Voor de werkplaats, vader, U klaagt toch zoo over de zon.'

'Ik heb anders geen zonneschermen noodig, begrepen,' begon baas Revers weer, die zoontje-lief scheen te doorzien, 'je kan die dingen in stukjes hakken, dan kunnen we ze voor de kachel gebruiken.'

Maar Tom stond als aan den grond genageld. Z'n mooie vleugels aan stukken hakken, nooit zou hij dat doen. 't Kon hem niks schelen, al gaf vader hem met de

riem, maar z'n vleugels bleven heel. ‘Nu, hoor je niet wat ik zeg!’ baas Revers kwam op Tom af, ‘moet ik er mee beginnen?’

‘Nee vader,’ riep Tom nu, ‘U mag me slaan, U mag me straf geven, maar nooit, nooit zal ik m'n vleu....’ Hij zweeg plotseling, maar het kon hem niets meer schelen, hij had zich nu toch al versproken. ‘Nooit zal ik m'n vleugels stukhakken.’

‘O, zie je wel, het zijn dus weer van die vlieg-ideeën, die in je hoofd spoken. Heel goed jongetje, ik heb 'n briefje voor meester Bovenhuis bij me, dat je de volgende week van school gaat en bij mij komt, en die dingen zal ik zelf wel stuk hakken.’ Baas Revers scheen de daad bij het woord te willen voegen en zeker zou er van de vleugels niet veel zijn overgebleven, als Lena niet op dit oogenblik was komen waarschuwen, dat er klanten in de winkel stonden te wachten.

‘Ik kom.’ Baas Revers verliet de schuur en nauwelijks was hij weg of Tom sprong als een woedende tijger op z'n zus toe, en op hetzelfde oogenblik had ze een pats van haar broer te pakken, die haar het heele firmament voor de oogen tooverde. Ze begon erbarmelijk te huilen.

‘Ja jank nou maar,’ schreeuwde Tom, ‘hij had twee maal zoo hard moeten zijn.’ Op het lawaai kwam moeder naar buiten snellen.

‘Maar kinderen,’ riep ze verschrikt uit ‘zijn jelui nu al aan het vechten? Zoo vroeg in den morgen, wat is er nu gebeurd?’

‘H....ij..ij.... hij....’ snikte Lena.

‘Nee hoor moe.... zij....’ brulde Tom. En moeder die zag dat de jongen aanstalten maakte om Lena weer te lijf te gaan, nam haar bij den arm en zei streng: ‘Ga naar binnen, Lena, ik kom dadelijk wel bij je, en laat ik je niet hooren.’

Tom bleef alleen met moeder. ‘Maar jongen,’ sprak ze zacht, ‘wat is dat nu, om je zusje te slaan, ik dacht dat mijn Tom,’ - met de klemtoon op ‘mijn’ - ‘dat

niet deed.’ Tom sloeg z'n oogen neer, maar in eens voelde hij het bloed naar zijn wangen stijgen. ‘Nu, wat is er dan gebeurd?’ Maar Tom zweeg.... hij kon niet. Hij perste z'n lippen op elkaar, probeerde de opwellende waterlanders te bedwingen. Moeder zag hoe Tom in de war was. ‘Is het zoo erg, jongen?’ Ze ging op hem toe en legde haar hand op z'n schouder, ‘vertel het me maar, we zijn toch alleen.’

Toen barstte Tom in snikken uit, zijn schouders schokten ‘....ik....ik.... mag ook nooit.... wat’, bracht hij er met moeite uit.

Moeder begreep wel dat er iets anders gebeurd moest zijn, dan een gewoon vechtpartijtje, ze wist hoe streng haar man voor den jongen was, terwijl Lena haast in alles haar zin kreeg. Het beste was maar kalm af te wachten. Tom zou zelf wel bij haar komen en alles vertellen, want de jongen hield niets voor haar verborgen en anders zou moeder wel eens met vader spreken, want dat Tom zijn zusje niet uit eigen beweging zou slaan, stond bij haar vast.

Vierde hoofdstuk.

Waarin Jacob ondervindt niet te moeten schelden en de Roodbroeken het moeten afleggen. De proef met de vliegfiets, het duintje en de sloot. Tweede kennismaking met den dikken Mijnheer en diens uitnoodiging.

Siempie floot.... het was tijd.

‘Dat is flauw,’ mopperde Jacob, ‘juist als je ziet, dat we een goaltje kunnen maken, fluit je, je bent partijdig!’

‘Nietes,’ schreeuwde Siempie terug, ‘'t is precies tijd, kijk maar, als jelui dan niet tevreden zijn, waarom neem je dan geen andere scheidsrechter?’

Ze verlieten het veld, ‘Hoi,.... hoi.... hoi!’ klonk het, ‘leve de F.F.C.-ers!’ De Roodbroeken keken sip, ze waren leelijk ingemaakt, met vier nul hadden ze op hun kop gekregen. Geen balletje was er door gegaan. Die links-buiten der F.F.C.-ers had hun alles voor hun neus weg gepikt, die was reuze. Tom Revers had twee puntjes weten te maken, Freddy had voor het overige gezorgd.

> ‘F.F.C. gaat nooit verloren,
> Falderalderie, falderalderra.. ra.. ra..’

zongen ze, maar Jacob, die in een slecht humeur was, omdat de Roodbroeken zoo op hun kop hadden gekregen, bleef door mopperen, ‘toch ben je partijdig. we hadden er juist eentje kunnen maken.’

‘'t Is niet....’ riep Tom, die het voor z'n vriend opnam, ‘Siempie is nooi partijdig!’

‘Oh, wacht, daar begint meneer de schoenlap....’

Pats.... voor Jacob het woord lapper geheel had

Pats..... voor Jacob blz. 47

kunnen uitspreken, had hij een stevigen tik te pakken.

‘Zeg dat nou nog eens,’ beet Tom hem toe.

‘Nu, waarom zou ik niet?’ tartte Jacob.

‘Waarom zou ik niet, schoen....’

Pats.... deze klonk als een klok, en op hetzelfde oogenblik lagen de twee jongens over den grond te rollen. Nu eens lag de een, dan weer de ander boven.

De overigen vormden een kringetje om de vechtenden heen, moedigden hen aan, met luide kreten.

‘Vooruit Tom!’

‘Hup Jacob!’

Het geschreeuw was niet van de lucht. Enkele koeien, verschrikt door het lawaai, kwamen ook 'n kijkje nemen.

‘Hup dan, Tom.’

‘Licht hem een beentje, Jacob.’

Maar toch waren de meesten op Toms hand.

‘Wat doet-ie ook altijd te schelden,’ mopperde Fred, ‘Tom kan toch niet helpen dat z'n vader schoenmaker is. Slad'r op Tom,’ moedigde hij z'n makker aan. Maar het was niet meer noodig, Jacob had den strijd opgegeven. Met twee blauwe oogen en een bloedneus verliet hij het veld.

‘Als-je-blieft,’ riep Tom hem na, ‘nu weet je in ieder geval, dat een schoenmaker een paar stevige jatten aan z'n lijf heeft, hoor jongetje!’ Maar Jacob, die voor vandaag alweer meer dan genoeg gehad scheen te hebben, maakte zich snel uit de voeten, niet van plan om voorloopig weer met de vuisten van dien schoenlapper, zooals hij Tom noemde, kennis te maken.

De Roodbroeken bekenden eerlijk, dat ze leelijk op hun kop hadden gekregen, en Siempie een beste scheidsrechter was, heelemaal niet partijdig en ze keurden het gedrag van Jacob in het geheel niet goed. We hebben er al lang over nagedacht dien knul uit de club te schoppen, vertelde Bram.

‘Doe wat je niet laten kunt,’ zong Fred. ‘Kom Tom ben je klaar? Dan gaan we.’

‘Waar moeten jelui ineens naar toe?’ vroegen er 'n paar belangstellend.

‘Wij gaan ergens heen, waar geen kleine kinderen mogen komen,’ antwoordde Fred ernstig.

‘Ik zal er aan denken, grootvader’ spotte Bram.

Tom was inmiddels klaar gekomen. ‘Zou je je schoenen niet hier laten, Fred?’

t.o. 48

K.L.M. VLIEGERS.

S.J. DE NES.

Q. TEPAS.

W.C. VAN VEENENDAAL.

J.J. HONDONK.

FOKKER IN 1911 IN HET DOOR HEM ZELF GEBOUWDE TOESTEL ‘DE SPIN’ WAARIN HIJ ZICHZELF LEERDE VLIEGEN.

BLERIOT MET Z'N TOESTEL ONDERWEG VAN CALAIS NAAR DOVER

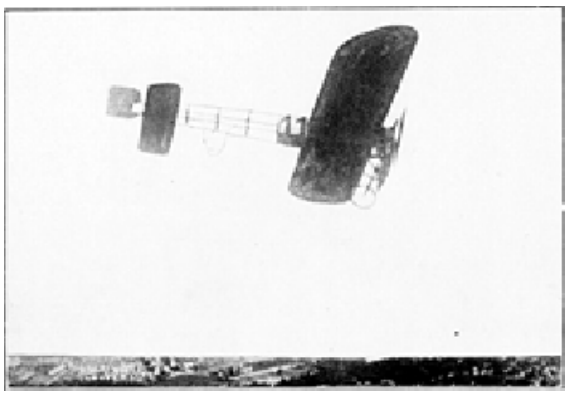

DE EERSTE VLUCHT OVER HET KANAAL.

‘Wel nee, Pa laat ze me nu wel houden.’

‘Nou vooruit, dan gaan we maar, we moeten een beetje voort maken, anders komt er niks meer van het vliegen.’

De twee vrienden stapten op. Tom had Fred, op school, de geschiedenis van de vleugels verteld. ‘Als ik nou niet oppas, zijn ze in stukjes, dus het beste is, dat we vanmiddag, na het voetballen, gaan, wanneer ze dan tenmiste nog heel zijn, ga je mee?’

‘Natuurlijk had Fred geantwoord, ‘hoe kan je dat nu nog vragen; je weet toch dat ik je nooit in de steek laat.’

‘Goed, neem jij dan de vleugels, en ga dan achter den tuin uit, dan kom ik wat later, met de fiets op het weiland van Boom, bij dat stukje duin.’

‘Wat hebben die Roodbroeken fijn op hun gezicht gehad. Je was reuze vanmiddag, Fred. Je hebt je best gehouden.’ Fred lachte, hij mocht wel graag een complimentje van z'n vrind.

‘Zeg, Tom, wat heb jij uit die som van meester Bakkers?’

‘Twee en een half procent.’

‘O jee,’ jammerde Freddy, ‘dan heb ik hem fout.’

‘Waarom? Ik kan me toch wel vergist hebben.’

‘Jij....?’ Fred's gezicht was een en al verbazing, ga nou, je bent de knapste uit de klas.’

‘Nou laat Jan Turnhout anders ook maar schuiven. Zeg Fred ga Zaterdag nou 's mee, naar het vliegveld. Het kost maar vijftien spie, dat is toch zooveel niet, het is reuze om het te zien, ik weet precies hoe groot een vliegveld moet zijn. Achthonderd meter lang en breed en dan moet er nog een tegelbedekking zijn,’ legde Tom uit, ‘maar nooit greppels of slooten en jô, het is zoo lollig, als er 'n machine weggaat, kan je zien welke het is, want bij het stationsgebouw gaat licht aan, dat de eerste letter van de maatschappij, van wie het toestel is, aangeeft.

Eerst moeten de motoren proefdraaien en dat maakt

'n kabaal van je welste. Ik begrijp niet, dat die lui niet stokdoof worden. Voor den motor staan mecano's, die door de schroef om te draaien de cylinders met gas laten volzuigen. Er staat ook een mecano achter den motor. Is alles gereed dan roept hij: 'Voor.... vrij.' Op hetzelfde oogenblik komt het antwoord: contact.... dan hoor je 'n pang, ik schrok me zoowat 'n joetje.... en begint de schroef te draaien. Nee hoor, 't is reuze, je moet heusch eens mee gaan. Als de motoren goed draaien maken ze achttienhonderd omwentelingen per minuut.' Fred luisterde aandachtig.

'Van wie weet je dat allemaal, Tom?'

'Wel van zoo'n meneer, die me meenam en dat alles kost maar vijftien spie, terwijl je wel voor 'n gulden plezier hebt. Ik heb ook een heele boel opgeschreven, maar lang nog niet alles. Ga je nou eens mee?'

'Ja Zaterdag, als ik kan.'

'Waarom zou je niet kunnen? Je gaat direct mee na het koffiedrinken, het is reuze leuk. Die meneer weet 'n boel uit z'n hoofd, dit is nog geen honderste gedeelte van wat hij vertelt. Dan moet je papier en potlood meenemen, en alles opschrijven, dan kan je er later leuke opstellen over maken, of als we 'n machine bouwen gaan, kan je me goed helpen.'

'Wou je 'n vliegmachine bouwen, Tom?'

'Ja, 'n kleintje, die ik in m'n slaapkamer zet.' Tom haalde diep adem, 'wat is het reuze fijn weer, joh. Ik heb echt zin om met m'n fiets te gaan vliegen.' Ze stapten stevig aan, al pratende schoten ze flink op en, eerder dan de beide jongens gedacht hadden, waren ze alweer thuis.

Even stil als ze gekomen waren, gingen ze ook weer weg. Fred door het tuintje, de groote vleugels onder zijn arm, 'n kluwen touw met de bussen in z'n zakken. Tom vooruit op z'n fiets, met een paar tangen en een schaartje in het zadeltaschje. Op het weiland van Boom zouden ze elkaar weerzien. Het was 'n bof, dat vader

heel niet op hen gelet had. Nou zou Tom eens laten zien wat hij kon, met dat fietsje zou hij straks fijn in de lucht zweven, als Fred nu maar voorzichtig met de vleugels was, dan kwam alles vanzelf wel in orde. Zou vader nu werkelijk van plan zijn hem van school te nemen, hij zou maar eens naar den bovenmeester gaan, die kon misschien nog wel 's met vader gaan praten.

'Zoo, nou het weggetje links. Prachtig, haast in de sloot.' Met 'n sprong was Tom van z'n karretje, dat hij tegen een boom plantte. 'Eens kijken of het hek openging. Nee, natuurlijk niet. Boom sloot alles af.

'Was dat even 'n strop. Nou dan er maar overheen. De fiets tegen het hek, mooi. Zie zoo, één voet op het pedaal, de tweede op het zadel.... floep.' Zonder ongelukken kwam Tom aan den anderen kant terecht, nu de fiets nog, mooi. Wat bleef Fred lang weg, die liet weer 's op zich wachten. 't Was wel waar, hij moest voorzichtig met de vleugels zijn, maar 'n beetje vlugger kon het toch wel. Gelukkig dat er geen wind stond, laat 's zien, o ja, nou moest hij als hij trapte 't stuur naar zich toe halen, dat hij alleen op het achterwiel reed, dan zou hij wind vangen en de lucht ingaan. Waar bleef die Fred nu toch. Ja het stuur moest hij naar zich toehalen, dat moest je bij echte vliegmachines ook doen, deed je 't stuur naar links of naar rechts dan gingen er klepjes in de vleugels omhoog. Verdorie, hoe heeten die dingen ook weer? Hij zou het vanavond nog eens goed nazien.

In de verte kwam Fred aan, de vleugels had hij op z'n hoofd, Tom zwaaide met z'n arm. 'Hallo hierheen, jô.' Fred hoorde wel roepen, maar zag niets. Even bleef hij staan, toen kreeg hij zijn makker in de gaten en zette er vaart in.

'Hè, hè, dat is me 'n vrachtje hoor,' zuchtte hij bij het hek gekomen. 'Ben ik lang weggebleven Tom?'

'Nee dat gaat best; voorzichtig Fred, pas op, stoot die vleugels niet. Geef ze maar even aan, dan zal ik je helpen ze over het hek te tillen.'

Ongeschonden kwamen de draagvlakken voor de luchtfiets aan den anderen kant van het hek. Fred, die een beetje te vlug over de afsluiting wou klimmen, kwam er minder goed af, en kreeg een flinke winkelhaak in z'n broek.

‘Kijk nou 's,’ mopperde hij, ‘het begint al aardig. Daar zal ik vanavond weer wat over te hooren krijgen.’

‘Wel nee jô, kom straks maar even in 't schuurtje, dan haal ik het wel 'n beetje bij elkaar.’ troostte Tom, ‘en laten we nou maar gaan. Zoo vreeselijk lang zullen we toch niet meer kunnen wegblijven, het is al vier uur en eer dat we de vleugels eraan hebben gaat er ook weer een tijdje verloren. Vooruit pak op, dan gaan we naar het duintje.

Tom nam de fiets, Fred de vleugels en beiden stapten naar het heuveltje toe.

Tik, tik, tik, tik, tik.... baas Revers liet de hamer even rusten en dacht na. Hij was uit z'n humeur. Nu was z'n vrouw weer komen pleiten voor dien kwajongen, die volgens haar toch niet zoo kwaad was, en 'n beetje van z'n jeugd wilde genieten en nog veel meer. En het mooiste of het toch maar niet het beste was om Tom nog een jaartje op school te laten.... “Maar den riem moest die kwajongen hebben.” Tik, tik, tik.... weer rustte de hamer, “'n Jaartje op school, en dat na het briefje, dat Tom van morgen mee had gekregen, nee maar nou zou het goed worden. Wat kon het den baas schelen of die jongen goed leerde, 'n handwerk moest-ie goed kennen, en daarvoor zou hij, baas Revers Tom bij zich nemen. Hij zou hem eens laten zien, wat hard werken was. Die jongen met z'n malle ideeën om daar vliegenier te willen worden .... die aap.” Nog boozer trok baas Revers aan het korte pijpje, dat hij in z'n mond hield, en liet geweldige rookwolken door het kleine werkplaatsje dwarrelen. Tik, tik, tik, tik .... “hij zou Tom” .... tik, tik, tik, “vanavond” .... tik .... tingelingeling.... “Doen jelui nog eens open,

er is gebeld!" galmde baas Revers' zware stem naar achteren. "Hè, is daar niemand?" Den hamer in de hand luisterde de baas. Hij hoorde iemand door de gang sloffen. Het was in orde. Tik, tik, tik, tik .... "die schoenen moesten ook nog af." Tik, tik, tik....

"Vader!" Lena kwam de werkplaats instuiven. "Vader, daar is meester Bovenhuis, of hij U even spreken kan?"

"Hè!...." Van schrik liet hij den hamer op den grond vallen. "Meester Bovenhuis?"

"Ja, vader."

"Wat moet die?"

Het bericht van meester Bovenhuis' komst had een zeer ongunstige uitwerking op des schoenmakers humeur.

"Man, laat hem toch binnen komen. Je kan hem toch niet in de gang laten staan." Moeder was het werkplaatsje ingestapt.

"Nou laat hij dan maar even hier komen."

"Hier?" Ga toch even naar de achterkamer, man, en doe je voorschoot af.'

'Verdorie.' Boos bond baas Revers zijn voorschoot af, trok zijn jas aan en slofte naar de achterkamer, waar meester juist door Lena binnen gelaten werd.

'Goeden middag, baas Revers,' begon meester vriendelijk, zijn hoed en jas op 'n stoel leggend. 'Ik kom eventjes met U praten.'

'O juist, gaat U zitten,' noodigde de baas. ''t is zeker over het schoolgeld, is 't niet?' Meester Bovenhuis lachte.

'Nee baas Revers, daar is het niet over, maar het gaat om Tom, dat ik U wilde spreken.'

'Tom?' stoof Baas Revers woedend op, 'wat heeft de vlegel nu weer uitgehaald?'

'Blijf kalm baas Revers, blijft U rustig zitten, de vlegel heeft heelemaal niets uitgehaald.'

'O, ik dacht soms', bromde de baas, 'anders zou ik hem eens even afdrogen. U weet niet meneer,' ging

baas Revers verder, ‘hoe lastig en ondeugend die jongen wordt. Altijd wil hij andere dingen dan die ik zeg, z'n zusje daarentegen is een buitengewoon gehoorzaam kind, maar die jongen dat is vreeselijk, dat is 'n bron van ellende.’

Meester Bovenhuis, die al direct gezien had, dat baas Revers uit z'n humeur was en Tom lang niet in een goed blaadje bij z'n vader stond, besloot de schoenmaker maar eerst eens flink te laten uitrazen. Meester kon zich best begrijpen, dat Tom zoo nu en dan eens bij hem was komen klagen over vader, die zoo streng was en van wien hij niets mocht. Baas Revers was lang niet makkelijk.

‘Wat heeft hij nou weer uitgevoerd, meester? Heeft hij het briefje vanmorgen niet gegeven?’

‘Jawel, baas Revers, en het is juist daarover, dat ik eens met U wil spreken. Maar voor alles wil ik U eerst wat laten zien.’ Meester pakte zijn tasch, haalde daaruit eenige papieren en schriften. ‘Kijkt U eens baas Revers, dit zijn de lijsten van Uw zoon.’ Baas Revers pakte het hem toegestoken papier aan, ‘Kijkt U eens wat prachtige cijfers, acht .... acht .... hier 'n negen voor meetkunde .... daar heeft hij zelfs negen plus .... de jongen is de eerste van zijn klas, het is buitengewoon zoo'n helder hoofd als hij heeft. Daarbij is hij nooit slordig en ....’, maar verder kwam meester niet.

‘Nooit slordig....!!!’ stoof baas Revers nu op, ‘nou, dan moet U z'n kamertje maar eens zien, en al die prullerommel achter in 't schuurtje.’

Meester glimlachte even. ‘Zoo bedoel ik het niet, baas Revers. Hij maakt z'n werk altijd keurig in orde en roffelt het nooit af, zooals de meeste leerlingen.’

‘O .... is het dat.’

‘Nu had de schoolcommissie er zeer sterk over nagedacht Uw zoon dit jaar 'n klas te laten overslaan, mits het proefwerk, dat vlak voor de deur staat, uitstekend is geweest. De jongen heeft zoo'n animo in zijn werk en heeft buitengewoon veel plezier en interesse

voor machineriën, daarbij is het een echte roebedoes, waar geen haartje kwaad bij zit en die echt van zijn jeugd profiteert. Nu kreeg ik vanmorgen dat briefje van U, dat Tom de volgende week al van school af moet en zegt U nu eens zelf, baas Revers, is het nu niet dood en dood jammer om 'n jongen, die zooveel belooft voor de toekomst en die zich zelf 'n weg door het leven wil banen, nu hij bezig is het hoogtepunt te bereiken, van school af te nemen?' Meester zweeg in afwachting wat voor uitwerking zijn woorden wel zouden hebben. Baas Revers draaide het papier om en om.

'Hoor eens meester, dat is nu allemaal wel heel mooi, maar daar schieten we niets mee op. Ik zeg maar 'n jongen moet 'n handwerk leeren, dat hij later z'n brood kan verdienen. M'n overgrootvader was schoenmaker....'

'Jawel,' viel meester in, die het wijsje reeds kende. 'Uw grootvader was schoenmaker, Uw vader.... U zelf, en nu moet Tom het ook maar worden, dat wilde U toch zeggen, hè?'

'Juistement, U haalt me de woorden uit den mond, meester.'

'Maar baas Revers, al is het schoenenbedrijf nu op zich zelf een heel mooi en edel bedrijf, als iemand er nu eens niets voor voelt....'

'O .... dan moet hij dat maar leeren, den eersten tijd vond ik het ook zoo prettig niet,' bromde de baas.

'Maar U doet toch zeker niet iets tegen Uw wil,' begon meester weer, die nog lang niet van plan was de zaak op te geven.

'Wil .... wil ...., kinderen hebben geen wil, ze hebben geen wil, ze hebben te doen wat hun ouders zeggen.'

'Jawel, dat is allemaal heel mooi, maar kinderen hebben zeker 'n wil, en het oude praatje je wil staat achter de deur, met 'n bezemstok, is gelukkig allang versleten. Als men vroeger tegen U gezegd had, ik wil dat je in 'n vliegmachine gaat....'

‘Beware me!!!’ Baas Revers sprong van schrik overeind. ‘Heeft hij daar ook al over gesproken; nee, meester ze krijgen me nooit in zoo'n ding, en dien jongen van me ook niet. Hij zegt wel, dat hij vliegenier wil worden, maar ik zeg, dat ik het niet wil en nu moeten we maar 's kijken wat er gebeurt.’

‘Nu ja,’ suste meester, ‘wil vliegenier worden, daar ligt nog een heele weg tusschen. Nee, wat de jongen wil is leeren, dat hij later zich zelf omhoog kan werken.’

‘Juist en daarom zal ik hem leeren,’ viel baas Revers nog boozer in.

‘Maar man,’ kwam moeder nu tusschen beiden, ‘luister nu toch eerst eens naar meester, je wil toch het belang van je kinderen niet in den weg staan?’

‘Belang, belang,’ mopperde de schoenmaker, ‘de kwajongen staat mij in den weg, ik hèm niet, hij heeft U natuurlijk opgestookt, om naar mij toe te gaan, is het niet meester?’

‘Nee, dat heeft hij niet,’ Meester werd een beetje boos om de woorden van baas Revers, ‘het is mijn gewoonte niet om mij, door kinderen te laten opstoken’

Meester zocht de papieren, die op tafel lagen weer bijeen, en stopte ze weer in zijn tasch.

‘Gaat U al weg meester, wacht U niet op 'n kopje thee,’ vroeg moeder, die zag, dat meester Bovenhuis aanstalten maakte om te vertrekken.

‘Neen, dank U vriendelijk, ik heb geen tijd meer,’ sprak meester opstaande. ‘Goeden middag, baas Revers, dag juffrouw, maar U zult mij toch een groot plezier doen, door er nog eens over na te denken, wat ik U gezegd heb. Als Uw zoon nu van school zou gaan, zou dit een groot nadeel voor zijn verdere leven kunnen worden. Ik hoop dat ik deze week nog iets van U hoor, goeden middag.’ Meester pakte zijn hoed, terwijl moeder Lena beduidde om meester uit te laten.

Tok, tok, tok .... eenige oogenblikken later, zat baas Revers weer op het kleine krukje bij de stik-

machine. Z'n gezicht stond boos. ‘Wat had dat toch allemaal te beteekenen, eerst moeder, nu meester, wie weet wat er nog kwam vandaag.’ Tok, tok, tok .... harder klonken de slagen van het hamertje op het leer. Groote rookwolken dwarrelden door de werkplaats. Baas Revers dacht na over hetgeen meester gezegd had. Tok, tok, tok .... het was voor vader allemaal moeilijk te begrijpen, want als grootvader en overgrootvader en hij zelf met schoenmaken hun brood hadden verdiend, wel verdorie nog er 's aan toe, waarom zou die kwajongen van 'n Tom het dan ook niet kunnen, dat zou hij nou wel er eens graag willen weten.’

‘Nee, dat andere touwtje Fred, juist, ja, nou nog een slag om het stuur, dat zit hij goed. Is hij precies gelijk met de andere vleugel, pas op jô, laat de kar niet kieperen.’ Met z'n tweeën waren ze bezig de vliegfiets voor z'n aanstaande proefvlucht te monteeren. Met heel veel moeite, zuchten en ruzie was het zaakje dan toch voor elkaar gekomen. Nog een knoop en .... de vliegfiets was klaar. ‘Nou, wat zeg je ervan,’ riep Tom opgetogen uit, ‘het begint heusch op 'n echte vliegmachine te lijken, Fred.’

Als hij nou maar net zoo de lucht ingaat, is het prachtig; hè, hè, ik moet een even uitrusten,’ Fred veegde zich met z'n hand langs het hoofd, ‘even rusten, kan geen kwaad,’

‘Laten we nou beginnen,’ pruttelde Tom tegen, die stond te springen, ‘je moet ook altijd uitrusten’. Maar toch kwam de adspirant-aviateur even naast zijn vriend tegen het duin liggen. ‘Het is fijn hier, jô,’ De vliegfiets was voorzichtig tegen een boom gezet. De groote vleugels, fel beschenen door de zon, strekten zich links en rechts uit. De jongens hadden het stevig in elkaar gezet en ook al zou de fiets even zijn omgevallen, dan zouden de vleugels daar geen schade van ondervinden. Zooals de fiets daar stond te wachten op de dingen, die

komen zouden, maakte hij werkelijk een zonderlingen indruk; leek het iets op een geheimzinnige uitvinding.

‘Je ligt hier anders fijn,’ vond Fred. ‘Kijk die koeien daar eens.’

‘Wat kan mij die koeien nou schelen, laten we nu maar beginnen.’ Tom sprong op, langzaam gevolg door Fred, die minder haast maakte en zich eerst nog eens behagelijk uitstrekte, waarbij hij zeer onwelluidende geluiden uitstootte. ‘Kom je nog slaapkop.’

‘Nou, nou, niet zoo'n haast meneer de vliegenier, langzaam aan, dan breekt het lijntje niet. Hier ben ik al. Wat moet ik nou doen?’

‘Even de fiets vasthouden, wil je?’ Fred knikte, keek met verbazing naar vriend Tom, die de lucht bestudeerde.

‘Wat doe je nou, is er wat te zien?’ Fred keek omhoog. ‘Waar kijk je toch zoo naar Tom?’

‘Waar de wind vandaan komt,’ antwoordde de ondernemende jongeling.

‘Waar de wind vandaan komt?’ Fred was een en al verbazing. ‘Zeg ben je nou?’

‘Wat?’ antwoordde Tom, ‘ik ben niks, jij bent wat! Ik moet toch tegen den wind in opstijgen en dalen. Maar wat weet jij daar ook van?’

‘Wat ik daarvan weet,’ riep Fred een beetje geraakt uit, ‘ik weet zooveel, dat ik begin te gelooven, dat je ze leelijk ziet tippelen. Je staat te kijken vanwaar de wind komt, terwijl het bladstil is. Geen aasje is er te bespeuren, als je me nou.’

‘Ja, en toch moet ik het weten.’

‘Ach vent lig toch niet te zeuren, je ziet toch dat er niets geen wind is.’

‘Er is altijd wind,’ hield Tom vol. Ze kibbelden zoo hard over hunne metereologische waarnemingen, dat zij niet eens bemerkten, hoe iemand met een leeren jekker aan vanaf den top van het duintje hun op zijn gemak stond gade te slaan.

‘Nou, als je nog langer zoo blijft staan kijken, ga ik

maar weg,' begon Fred opnieuw, die eigenlijk even hard naar het oogenblik van de proefneming verlangde als Tom zelf. Eindelijk staakte zijn vriend zijn waarnemingen.

'Nou, vooruit Fred, dit is een mooi recht stukje, houd je de fiets even vast. Als ik er op zit moet je duwen tot ik genoeg vaart heb,'

'Ga je gang maar,' Met veel moeite klom Tom op zijn fiets .... nieuwe pech....

'Ik kan niet trappen, m'n knieën komen net tegen de vleugels aan, wat nou?'

'Zou je eerst niet even van je fiets afkomen? M'n arm is geen uithangbord.' Het begon Fred knap te vervelen.

'Nee, wacht maar, ik weet het al.' Tom ging op het spatbord zitten, strekte zijn armen zoover uit, dat hij net het stuur kon pakken. Zoo ging het beter.

'Klaar?'

'Contact,' schreeuwde Tom terug, terwijl hij begon te trappen. Fred duwde uit alle macht.

'Harder trappen,' schreeuwde hij hijgend van inspanning, achter de fiets rennend, die over het gras hobbelde. Eindelijk kon hij niet meer en bleef zijn vriend staan nakijken, die alle moeite deed om vooruit te komen. Hij trok aan het stuur, trapte, maar het gaf allemaal niets, de fiets bleef waar zij was .... op den grond. De vleugels trilden en gingen heen en weer, de heele fiets rammelde. Tom gaf het op, hij liet z'n karretje uitrijden, gleed toen handig van het spatbord af. Fred kwam aandraven. 'Jammer, hè, ik had niet genoeg gang, anders was ik vast gegaan, ik voelde het al 'n beetje, als ik maar gang genoeg had gehad.' Ze stonden naast de vliegfiets en prakkizeerden om het hardst.

'Als je 't eens van het heuveltje af probeerde,' stelde Fred voor, 'dan krijg je gang genoeg.' Het was 'n idee.

'Maar hoe krijg ik m'n fiets erop?'

‘Nou, jô, even met z'n tweeën, ieder aan 'n wiel. Maar pas op dat je hem niet laat vallen, hoor.’ Hijgend en blazend bereikten ze eindelijk den top. De vreemde, die naar de jongens had staan kijken, was verdwenen.

‘Hè, hè, wat 'n vrachtje. 't Is hier lekker koel zeg.’ Tom keek naar omlaag. ‘Als het nou niet lukt, lukt het nooit, wat dom dat ik er niet eerder aan dacht.’

‘Kan je niet probeeren over te vliegen?’ Fred's arm wees in de richting van het weiland, dat door 'n slootje van dat van Boom was gescheiden. Tom loerde in de aangeduide richting.

‘Ja, als ik eenmaal van den grond af ben, zal het wel gaan,’

‘Nou jô, maar nu kom je toch zeker van den grond. Je krijgt vaart genoeg. Kijk es, het is nogal een aardige hoogte.’

Daar de jongens te veel door hun vliegfiets in beslag werden genomen om op iets anders te letten, merkten ze niet, hoe een lachend gezicht vanachter het boschje te voorschijn kwam en naar hen loerde. ‘Ik zou wel eens willen weten wat die twee heeren van plan zijn?’ klonk het zacht. Waarop het gezicht weer verdween.

‘Hou vast, jô.’ Tom kroop op het spatbord, terwijl z'n vriend de fiets bij het stuur in evenwicht hield. Toen Tom zat, galmde Fred ‘Voor .... vrij’ en liet op hetzelfde oogenblik Tom met de fiets los.

‘Daar gaat-ie!!’

‘Goeie reis,’ brulde Fred z'n makker na, deze nog een klein duwtje in den rug gevende. Vlug zette Tom z'n voeten op de pedalen en met 'n aardig vaartje zag Fred de vliegfiets naar beneden verdwijnen. ‘Alle menschen wat kreeg hij 'n gang. Verdorie wat jammer, dat hij nou net achter dat boschje verdween.’ Nog net kon Fred zien hoe Tom, die met een vuurrood gezicht de fiets in evenwicht hield, alles in het werk stelde om het stuur omhoog te krijgen.... Daar verdween hij .... nou zou hij hem dadelijk wel zien zweven. Vol spanning tuurde Fred in de richting waar hij z'n makker met de fiets

had zien verdwijnen.... ‘Verdorie, hoog kwam hij ook niet, of zou hij doorgevlogen zijn? Dat zou gemeen wezen. Maar zweven moest hij toch al....’ Toen hoorde Fred plotseling 'n schreeuw.... ‘Ha, daar ging hij zeker.’ Zoo hard hij kon, holde Fred het duintje af, maar hoe hij keek, nergens zag hij iets, dat op Tom leek. ‘Verdorie nog 's an toe.’ Toen klonk er nog een schreeuw, harder en doordringender dan te voren. Fred bleef staan; ‘Wat zou dat zijn, waar was Tom en de fiets nu?’ En daar zag hij een dikke mijnheer hard loopen; ‘Waar kwam die nu ineens vandaan?’ Fred rende naar omlaag om het heuveltje heen zoo hard hij kon dien heer achterna .... ‘de schreeuw moest van Tom zijn; zou hij in de wolken zitten....’ harder liep Fred, daar kon hij het slootje al zien .... maar .... als versteend van schrik bleef de jongen staan, want in 't slootje zag hij nog net .... een vleugel van de vliegfiets verdwijnen .... dus.... Tom zat niet in de lucht, maar in de sloot .... hij moest hem helpen. Nog harder rende Fred naar de plek, waar hij de vleugel had zien verdwijnen. Daar was hij er. Hijgend stond hij stil.... ‘Tom, Tom?’ schreeuwde hij zoo hard hij maar kon, maar er kwam geen antwoord terug. Wel borrelde het water erg en kwam een bruine donkere massa aan de oppervlakte en kon je goed zien, dat er wat gebeurd was, maar van Tom daar kon hij niets van bespeuren. ‘Waar zou hij zitten? Wacht eens, stak daar niet iets boven 't water uit?’ Fred ging plat op den grond liggen, probeerde de vleugel te grijpen .... toen kwam er .... een hoofd boven 't water .... pffft .... prrrrt .... 't was het hoofd van Tom, dik onder de modder....

‘Help .... me .... toch prrrt ....’ hikte hij, ‘ik .... ik .... ver .. dr ....’ meer hoorde Fred niet, want eensklaps zag hij zijn vriend weer onder water verdwijnen.

‘Wat zou er gebeuren?’ maar na eenige oogenblikken kwam weer Tom's hoofd te voorschijn.

‘Help dan toch,’ gilde hij, ‘ik sta op dr .... dr ....

drijfzand.'

'Pak m'n arm,' gilde Fred terug, terwijl hij probeerde de hand van zijn vriend te pakken te krijgen. Toen klonk het ineens achter hem: 'Hè daar, wat zijn jelui daar aan 't uitvoeren?' Op hetzelfde oogenblik werd Fred opzij geduwd; een groote man stond naast hem; zonder zich een oogenblik te bedenken, stapte

geholpen door den vreemden heer blz. 62

deze in de sloot, pakte de uitgestoken hand en trok Tom, aan wiens hoofd nu ook weer een lijf kwam te zitten en daardoor weer iets menschelijks kreeg, naar den kant.

'Prrrt.... Pffft .... prrrt ....' hikte Tom, terwijl hij geholpen door den vreemden heer tegen den kant op-

klauterde. Eindelijk stond hij op het droge te bibberen. Het water siepelde uit z'n broekspijpen in zijn schoenen, terwijl z'n zwarte kroeskop van onder tot boven bedekt was met een vette, dikke laag modder. Zijn gezicht en handen waren pikzwart, terwijl zijn kleeren er meer dan onoogelijk uitzagen.

'Nu, wat heeft dat te beteekenen, hè?' vroeg de vreemde heer boos; 'wat halen jelui voor fratsen uit om in het water te gaan liggen? Ik zie er door dit gevalletje ook al mooi uit, vlegels!....'

'Ik .... ik .... ik....'

'Jij .... jij .... jij....' begon de vreemde heer weer, 'moest eens goed om je ooren hebben, aap die je bent.'

'Ik .... ik .... dank U .... mijnheer,' bracht Tom, die als een rietje stond te beven, er haperend uit, 'maar ik .... ik .... wou .... vliegen.'

Nu kon de vreemde heer zich niet meer goed houden en hij barstte in een hartelijk gelach uit, toen hij den verongelukten vlieger, met z'n wanhopig gezicht, zijn druipende haarbos en van onder tot boven met modder besmeurd, op den kant zag staan.

'Zoo, wou jij vliegen?'

'Ja mijnheer met m'n vliegfiets,' Tom wees op het water. 'Hu, wat ben ik nat,' rilde hij....

'Het is een waterfiets geworden, vlegel. Sta jij daar niet zoo idioot te grinniken,' wendde hij zich plotseling tot Fred, die met verbazing het tafereeltje zag afspelen en om den bemodderden Tom stond te schaterlachen. 'Help liever die fiets uit het water halen, vlegel.' Met vereende krachten werd het arme vlieg-, thans tot waterfiets gedegradeerde, toestel uit het water geheschen. De arme machine zat even hard onder de modder als z'n eigenaar, om welke laatste zich langzaam een plasje begon te vormen.

'O hemel, wat moet ik toch beginnen!!' jammerde Tom.

'Naar huis gaan, en ander goed aan trekken,' raadde de vreemde heer aan, 'wat doe je ook zulke apen-

streken uit te halen.'

Maar als geëlectriseerd sprong Tom op. 'Naar huis gaan? Dank U wel, dan krijg ik zooveel met den riem, dat de splinters eraf vliegen, ik zou je lekker danken.'

'Maar je kan toch zoo ook niet blijven loopen,' merkte Fred op, die weer in de lach schoot bij het zien van den bemodderden aviateur.

'Lach toch niet zoo, stommeling....' Tom werd kwaad.

'Ja, maar zoo kan je niet blijven staan, weet je wat je doet? Ga maar met mij mee,' bood Tom's redder aan, 'eigenlijk had je wel verdiend, dat je 's een goed pak rammel kreeg, maar een klein beetje medelij wil ik voor dezen keer nog wel met je hebben.'

Het aanbod werd dankbaar aanvaard. 'Ik woon daar' en de heer wees op een groot huis, dat niet ver van den straatweg gelegen was. 'Neem je fiets mee maar die rommel er omheen zou ik maar hier laten, aviateur,' spotte hij, met een oolijke glimlach. De vleugels hadden inderdaad te veel geleden, om er nog iets mee te beginnen. Fred sneed met z'n zakmes de touwen los en beiden volgden zij den vriendelijken man, 'Wat een geluk, dat hij er juist was,' fluisterde Fred, 'ik kon je niet te pakken krijgen, jô, Ben je erg nat?' Tom vond het niet noodig hierop te antwoorden, Bij iederen stap, die hij deed, sijpelde het water uit zijn schoenen.

'Hè wat een akelig gevoel,' bromde hij, een klont modder uit z'n hals vegende.

'Je hebt een leelijke sopper gemaakt,' begon Fred weer, 'hoe kwam het toch?' Tom haalde z'n schouders op. 'Ik begrijp het al,' spotte Fred nu, 'je had zeker geen contact genoeg, had maar naar mij geluisterd, dan was er niks gebeurd,'

'Luister jij liever eens naar mij en sta niet zoo te dazen, kletsmeijer die je bent,' gromde Tom boos.

Eindelijk werd het huis bereikt. De gastheer opende het tuindeurtje. 'Zie zoo knaap, ga nu eerst maar even in de keuken uitdruipen en trek je schoenen en natte

De Instructeurs der Natonale Luchtvaartschool en Rotterdamsche Aero-Club.
H.M. SCHMIDT-CRANS.

S. DE MUL.

W. VAN GRAFT.

Zitplaatsen in de F IX, gezien van uit de cockpit.

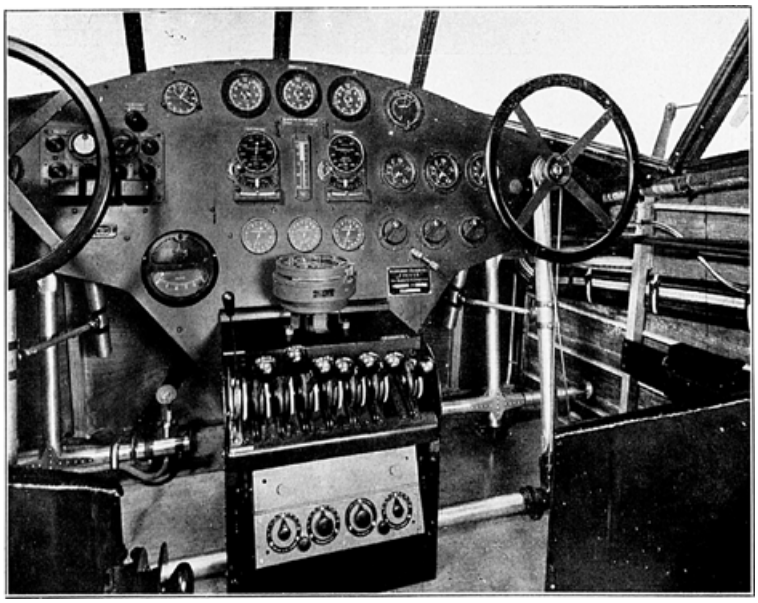

De Cockpit van de F IX.

plunje maar uit.'

'Maar .... maar....' begon Tom, 'alles is nat, wat moet ik dan aantrekken?'

'Wacht,' riep Fred uit, 'ik weet het, trek zoo lang m'n voetbalbroek en shirt aan, Tom.' Dat was 'n idee.

'Waar heb je ze?' Fred schrok.

'Verdorie, heb ik ze op het duintje laten liggen.'

'Nou haal ze dan even.'

'Ja doe dat maar gauw,' raadde mijnheer nu ook aan. 'Wacht even jongen.' Hij ging door de keuken het huis in. De twee vrienden hoorden even praten, toen een hard gelach en een oogenblik later kwam de vreemde weer naar buiten, waar hij Tom uitnoodigde om naar binnen te komen. 'Trek dat natte goed hier maar uit, dan zal de meid het wel een beurtje geven. Als je klaar bent, tik je maar even tegen de deur,' met deze woorden verdween mijnheer en liet Tom alleen, die bibberend zijn natte goed begon uit te trekken. Makkelijk ging het niet, alles zat dik onder de modder. Als eerst die kousen maar uit waren, jongens het was toch niet meegevallen, die proefneming met de vliegfiets .... en z'n mooie vleugels naar de maan. Dat speet hem nog het meest, het was allemaal werk voor niets geweest. Dan had vader de vleugels misschien toch nog beter kunnen gebruiken voor zonnescherm.

Freddy was zoo gauw hij kon naar het duintje gehold en vond daar gelukkig nog zijn reeds verloren gewaande voetbalcostuum. 'Hé gelukkig, verbeeld je dat ze weg waren geweest. Eerst Pa, die de schoenen in beslag had genomen en nu haast z'n mooie shirt weg. Kom hij zou gauw naar Tom gaan, die stond er op te wachten.' Nog even sloeg Freddy een blik in de richting, waar de vleugels lagen. Toen zette hij met kousen, shirt, broek en schoenen onder zijn arm, er 'n vaartje achter.

'Zoo kom d'r maar in. Hier vrouw, hier is de vlieger

die een noodlanding in de sloot maakte.' Tom in Fred's voetbal-tenue trad, gevolgd door Fred, verlegen de kamer in. Mevrouw kwam op hen af.

'Zoo jongens, geef me eens een hand en vertel me maar eens wat van jelui avontuur.' Ze lachten .... keken verwonderd de groote gezellige kamer rond. Mijnheer ging naar zijn schrijftafel en stak een cigaret aan.

'Kijk eens,' Fred stootte Tom aan, 'een vliegmachine.' Tom knikte. 'Mooi, hè?'

'Nou, had ik er zoo maar een.'

'Waar kijken jelui zoo naar?' Mijnheer draaide zich om.

'Daar, dat!' Tom wees in de richting van een schilderij.

'O, die kist, interesseert die je zoo, bekijk hem dan maar wat dichterbij.'

''n Kopje thee, jongens?' noodigde Mevrouw.

'Als 't U blieft.' Ze gingen naar het schilderij, maar eensklaps slaakte Tom een kreet. 'Kijk eens wat fijn..' Hij schrok. Fred keek, zag een groote schroef van een vliegmachine tegen den wand aan. Mijnheer lachte. 'Is .... is....' begon Tom.

'Wat jongen, zeg het maar.'

'Is U ook zoo'n liefhebber van vliegen, mijnheer.'

Mijnheer en Mevrouw lachten hartelijk. 'Mijn man is er gewoon dol op hè,' vertelde Mevrouw, 'hij kan er niet buiten.'

'Heusch, Mevrouw?' Tom keek verbaasd.

'Ja heusch, je hoeft niet zoo ongeloovig te kijken, het is werkelijk waar, hè man.' Mijnheer knikte.

'Ga zitten jongens en vertel eens wat jelui eigenlijk van plan was te doen,' noodigde Mijnheer, die schik scheen te hebben in Tom's belangstelling voor het schilderij. Ze namen de aangeboden stoelen.

'Maar,' begon Tom .... toen ineens zweeg hij, staarde sprakeloos van verbazing en met open mond den vreemden heer aan.

‘Wat is er, jongen?’ vroeg deze, de asch van zijn cigaret tikkend. Fred keek naar z'n vriend.

U.... U....,’ bracht Tom er nu uit, ‘U .... hangt .... boven mijn bed, mijnheer.’

‘Zoo,’ riep mijnheer.

‘Ja!’ schreeuwde Freddy nu ook, ‘U hangt boven Tom's bed, mijnheer, nu zie ik het ook. U is zelf 'n .... vliegenier.’ Mijnheer lachte.

‘Zoo, dat heb je goed geraden jongen en dat ik boven je bed hang, vind ik buitengewoon prettig.’ De beide jongens waren nog niet over hunne verbazing heen. Was dat even wat? Waren ze daar bij een echten vlieger in huis. Hadden ze met hem gesproken, hij had hen geholpen, ja, Tom zelfs gered. Fred vond het nu jammer, dat hij niet in het water had gelegen .... wat zouden ze morgen de jongens op school laten opkijken, alle menschen bij een echten vlieger in huis. Was dat even reuze!....

‘Drinkt jelui thee eens op, die wordt heelemaal koud.’ Mevrouw maakte met deze woorden een einde aan de verbazing der jongens.

‘Ik wil ook vlieger worden,’ zeide Tom nu vastberaden.

‘Zoo en ga je daarvoor in de sloot liggen, jongen? Hoe heet je eigenlijk?’

‘Tom, mijnheer, Tom Revers en dit is mijn vriend Fred van Duren. Ik had een vliegfiets gebouwd en hoopte ermee in de lucht te komen, daarvoor maakte in die vleugels, hè Fred.’ Fred knikte. ‘Nu,’ ging Tom verder, ‘de eerste keer ging het niet, ik dacht dat ik niet genoeg gang had, daarom gingen we op het heuveltje....’

‘Ja, en toen kreeg je te veel gang en reed je de sloot in, hè.’ Mevrouw lachte .... ‘echte jongens.’

‘Maar wat moet ik dan doen, mijnheer?’ vroeg Tom die over zijn verlegenheid begon heen te komen. ‘Ik dacht dat het in die vleugels zat.’

‘Zoo, dacht je dat, daar zit het óók wel in, maar daar

komt nog zoo'n boel meer bij kijken. Dat begrijp je toch niet, als ik het je zoo maar even vertel.'

'Ik ga dikwijls naar het vliegveld mijnheer, is U al eens in Indië geweest?'

'Ja, ook dat.'

'Heelemaal in Indië?' Nu was ook Fred verbaasd.

'Ja zeker, kijk maar eens hier, ik heb wel wat foto's.' Mijnheer overhandigde hen een foto-album. Ze genoten, keken met verbazing naar de prachtige luchtfoto's.

'Wat mooi, hè,' zuchtte Tom. 'Ja,' verzekerde hij mijnheer, 'ik moet vast vlieger worden.'

'Zoo jongen, dan moet je maar goed leeren op school.'

'Vader wil me er vanaf nemen, die houdt niet van vliegen,' vertelde Tom verdrietig.

'Zoo, dat is jammer, je zou anders geloof ik een goed vliegertje worden,' spotte mijnheer lachend, 'maar kom, ik zou den moed maar niet zoo gauw opgeven, wie weet wat je nog wordt.' En hij klopte Tom bemoedigend op den schouder.

'Ik hoor toch zoo graag van vliegmachines!'

'Ja, zoo? Nu hier.' De heer schreef wat op een kaartje en gaf het Tom. 'Kom dan Zaterdagmiddag maar naar piloot Beers. Ik zal je dan wel het een en ander laten zien, is het zoo dan goed?'

'Fijn!!' juichten de beide vrienden verheugd, 'wat leuk van U mijnheer. We komen vast.'

Ze bleven nog een heel uur bij mijnheer Beers, die hen bezig hield met zijn reisavonturen. De jongens zaten met open monden te luisteren, en toen de meid kwam zeggen dat de kleeren gedroogd waren, stonden de beide jongens met roode hoofden van het ingespannen luisteren op.

''t Is eigenlijk toch een uitstekende proef geweest,' merkte Tom guitig op.

'Zoo, vriendje, maar denk eraan, dat ik je er een

anderen keer heusch niet meer uithaal, hoor!'

Tom ging gauw naar de keuken waar hij zich aankleedde; zijn kleeren waren uitgespoeld, gedroogd en gestreken. Toen de beide jongens weggingen, dankten ze Mijnheer en Mevrouw Beers hartelijk.

'Tot Zaterdag dan, jongens en verlies het kaartje niet.' Ze groetten nog eens, gingen daarna de voordeur uit.

'Ik vind het jammer,' zei Fred, toen ze opstapten, dat ik niet in het water heb gelegen, jij moet toch altijd zoo reusachtig boffen.'

Vijfde hoofdstuk.

De Pang-pang weigert dienst, doch blijkt andere eigenschappen te bezitten. Freddy heeft niet veel verstand van radio en brengt Tom uit zijn humeur.

Hoe meester Bovenhuis zijn best ook voor Tom had gedaan, niets had mogen baten, evenmin als het goede woordje van moeder. Baas Revers was niet van zijn plan af te brengen. Eerst had hij er nog even over nagedacht of meester misschien toch gelijk had en het beter voor Tom zou zijn, wanneer hij nog een poosje op school bleef. Maar het idee, dat de jongen dan toch zijn zin zou krijgen, had baas Revers zoo kwaad doen worden, dat hij plotseling onder het eten met zijn vuist op tafel slaande, schreeuwde: ‘Het gebeurt niet hoor, kwajongen!!’

‘Man dan toch,’ kalmeerde moeder, en de kwajongen, die zich van niets kwaads bewust, zat na te denken over de mislukte vliegproef, waarbij hij kennis had gemaakt met een echten vlieger, sprong van schrik van zijn stoel, terwijl hij mompelde: ‘ik doe toch niks,’

Vader besloot na het eten zelf aan meester te schrijven en Tom, die wist, dat je dan geen vinger kon verroeren, omdat vader direct gestoord was in het ernstige werk van brieven schrijven, besloot naar zijn kamertje te gaan. Na het eten ging vader eerst z'n dutje doen. Moeder was in de keuken, geholpen door Lena het vaatwerk aan 't afwasschen. Zoo gauw Tom kon ging

hij naar boven, maar hij was net halverwege de trap of de bel klonk en een oogenblik later hoorde hij Fred's stem vragen: ‘Is Tom thuis, juffrouw, ik moet hem heusch heel dringend spreken.’ Tom stond al weer beneden aan de trap, verwonderd, wat of Freddy nu voor dringends kon hebben.

‘Hallo ouwe reus, hier ben ik al, wat is er voor dringends.’ De wenk van - hou je mond over vanmiddag - werd volkomen begrepen. ‘Nu wat heb je?’ herhaalde Tom, terwijl hij zijn makker nieuwsgierig aanstaarde.

‘O Tom,’ kermde Fred, ‘verbeeld je, je moet direct met me mee gaan.’

‘Hè, ik direct met je mee gaan, waarom? Ik heb er niets geen zin in, zeg dan wat er is.’

‘'t Is vreeselijk,’ jammerde Fred door, ‘verbeeld je de Pang-pang is kapot en hoe moet ik nou wakker worden? Ga toch als je blieft mee, anders ben ik zoo mijn schoenen weer pooter.’

‘De Pang-pang stuk....? Hoe komt die nou stuk? Heb je hem dan laten vallen?’

‘Nee, ik weet het niet, maar vanmiddag vertikte-ie het al, ik gaf hem 'n zetje en toen liep-ie weer effe, maar vijf minuten later bleef-ie weer staan. Toe zeg, ga nou mee.’

‘Ik heb je vanmid....’ een veelbeteekenende blik uit Tom's oogen deed Freddy de ‘dag’ van zijn zin inslikken. ‘Ja, ik was nog wat aan het prutsen met m'n radio, dat ding wil ook niet goed meer.’

‘Is je radeloos ook al stuk,’ schertste Tom, ‘er blijft bij jou geen spat heel, je zit ook overal aan te frunneken waar je geen verstand van hebt, dat ding ging toch goed.’

‘Ga nou mee Tom,’ drong Fred, ‘laat me toch niet zoo lang staan. Ik weet gewoon geen raad als ik morgen te laat kom,’

‘Nou dan moet het maar, even wat tangetjes van boven halen.’ Meteen holde Tom weg en stond twee

minuten later weer hijgend bij zijn vriend. ‘Nou vooruit.’

'n Oogenblik later waren ze op weg, ‘Zeg, hebben ze bij je thuis nog wat gemerkt?’ was Freddy's eerste vraag.

‘Nee gelukkig niks, vader keek me wel verdacht aan, maar hij heeft me niks gevraagd. Wat reuze hè, dat die mijnheer een echte vlieger is en dat hij ons mee wil nemen naar het veld. Wie weet wat we nog te zien krijgen,’

‘Je mag van geluk spreken jô, dat hij net aan kwam loopen, ik had je nooit alleen uit die sloot gekregen, nou zie je toch zelf dat vliegen niet zoo gemakkelijk is.’

‘Ach,’ bromde Tom, ‘het was toch maar een proef. Nu weet ik in ieder geval hoe ik het niet moet doen,’

‘O zeg,’ vertelde Freddy, ‘Pa heeft zoo gelachen toen ik het hem vertelde.’

‘Vertelde?’, Tom maakte aanstalten om terug te gaan.

‘Wat nou?’ riep Fred verschrikt uit.

‘Kletsmajoor, waarom heb je het weer verteld, kan je je snavel dan nooit dicht houden?’ Tom was kwaad.

‘Ach kom, is dat zoo erg? Pa heeft beloofd er niet over te zullen praten, en dan, jouw vader weet er toch niets van.’

‘Nee, maar dat zal hij nou gauw genoeg.’

‘Als Pa z'n mond houdt, nooit,’ verzekerde Freddy, ‘nou en Pa daar kan je van op aan. Wees nou niet flauw Tom, ga met me mee.’

‘Je bent toch een reuze kletsmajoor,’ verzekerde Tom en Fred hield verstandig zijn mond, daar hij wel zag, dat zijn vriend heelemaal niet met zijn spraakzaamheid ingenomen was. En verbeeld je dat Tom hem in den steek liet, lieve grutte nog toe, de Pang-Pang moest gemaakt, al zou er weet niet wat gebeuren.

‘Zeg,’ mopperde Tom, ‘het is nu vast....’

‘Wat vast?’, Freddy keek z'n vriend strak aan.

‘....dat ik van school af moet. Meester Bovenhuis

is nog geweest, vertelde Lena me, maar vader wil er niets van weten. Ellendig, hè?'

'Ja, vooral als je vliegplannen hebt, dan moet je wel veel weten.'

'Ik zal het Zaterdag nog 's aan dien dikken meneer vragen. Je komt toch vast, hè Freddy?'

Tien minuten later hadden ze Fred's huis bereikt. 'Kom even binnen, jô.' Fred duwde Tom, die liever ineens naar boven was gegaan, de kamer in. Mijnheer stond op, 'Ah zoo, daar is de kranige watervlieger, zoo aviateur,' Tom kleurde, die vervelende Freddy ook met z'n geklets, nou zou meneer hem wel flink uitlachen. Maar het was niet zoo erg als Tom wel dacht, mijnheer vatte het nogal van den vroolijken kant op en Tom's verlegenheid was weer gauw verdwenen.

''t Was ook maar 'n proef, mijnheer.'

''n Proef meneer, maar dan 'n mislukte proef, hè?'

'Nee, meneer, 't was een proef om aan Fred te laten zien, hoe je het niet doen moet. Je moet hem altijd iets goed voordoen.'

Fred kreeg 'n kleur; mijnheer schaterde het uit: 'Kom je de boel weer afbreken?'

'Nee meneer, de Pang-pang is stuk.'

'Bedoel je die helsche machine daarboven?' Mijnheer wees in de richting van het plafond, Tom knikte. 'Oh gelukkig, dan zijn we 's even 's morgens van dat geraas af, je schrikt je dood. Je krijgt 'n gulden als je 'm niet maakt.' Tom kleurde.

'.....en als ik hem wel maak?' vroeg hij handig.

'Dan zet je geen voet meer hier in de kamer,' schertste mijnheer.

'Maar Fred moet toch wakker worden, meneer? Kom zoo erg is het niet. U slaapt wel weer in. De familie van Duren kan nog al goed slapen. Fred zal dat ook wel van iemand hebben.' Mevrouw, die juist de kamer ingekomen was en alles had gehoord, lachte luid.

‘Kom jô, laten we nu gaan, U hoort ons straks wel proefstoomen, meneer,’ voegde Tom er guitig aan toe, ‘een beetje extra hard.’

‘Pas maar op watervlieger,’ plaagde mijnheer. Maar Tom hoorde al niet meer, wat mijnheer van Duren hem achterna riep. Hij was allang boven op Freddy's kamer en bekeek met Argus-oogen de zieke Pang-pang.

‘Geef hem eens aan.’ Maar Tom was te voorbarig geweest, want Fred had het instrument al van de kast gehaald. Voorzichtig bekeek Tom het, haalde daarna een schroevendraaier te voorschijn.

‘Wat wil je doen?’ riep Fred verschrikt uit, ‘ga hem als-je-blieft niet uit elkaar gooien, Tom.’

‘Natuurlijk ga ik dat wèl doen,’ antwoordde Tom kalm, ‘want zoo heb je er ook niks aan.’

‘O jé,’ kermde Freddy, ‘als je hem in vredesnaam maar weer aan 't loopen krijgt.’

‘Sta nou niet te janken, en help liever eens, je lijkt wel een klein kind, dat z'n zin niet krijgt.’

Weldra waren de beide jongens druk in de weer om de oorzaak van de ziekte der Pang-pang op te lossen, en het duurde niet lang of Tom slaakte 'n kreet. ‘Ik heb 't, Fred!’ Deze begreep niet hoe z'n vriend tusschen al die schroefjes en moertjes, die op de tafel verspreid lagen, de diagnose had kunnen vaststellen. Maar dit nam niet weg, dat hij toch 'n zucht van verlichting slaakte en daarbij uitriep: ‘Gelukkig, 'is 't te maken Tom?’

‘Ja, kijk,’ en de jonge instructeur van het wek-apparaat wees Fred de losgeschoten pal aan, ‘dat is 't hem, en dan moet je hem ook niet meer zoo kei-hard opwinden, want dat is er lang niet goed voor. Ik heb je laatst ook nog gezegd dat je geregeld wat olie in dat gaatje moet gooien,’ Tom wees er naar.

‘Nu ja, maar zoolang heb ik hem toch nog niet .... ik dacht zoo na een dag of tien.’

‘Nee, om de twee dagen moet je het doen. Je kan het wel zien, anders blijft er wel 'n belletje op dat

schroefje liggen.'

'Maar wat gebruikt hij dan 'n boel olie,' merkte Fred op.

'Maar er is ook 'n reuze inspanning voor noodig om zoo'n papaverbol als jij bent, wakker te krijgen.'

'Laten we nou opschieten, misschien kunnen we dan nog wat aan m'n radio werken.' Tom zette de Pangpang even neer. Hij moest lachen om Fred.

'Durf jij dat kistje met die stukken condensor ook nog 'n radio noemen? Wat heb je er in hemelsnaam in liggen?'

''n Batterij voor 'n zaklantaren.'

'Waar is dat voor?'

'Ik wou probeeren m'n accu te versterken.'

Tom schaterde het uit. 'Ezelsveulen dat je bent, dat doe je toch zoo niet. Nou het is weer mooi hoor, dat moet ik zeggen .... hou eens vast.'

Met z'n tweeën waren ze bezig de Pang-pang in orde te maken en tien minuten later was de losgeschoten pal vast gemaakt en het euvel verholpen.

'Zie zoo knaap,' sprak Tom met gemaakte ernst, 'je kan weer gewekt worden. Laat me nu je radeloos eens bekijken. 't Is wat moois, je zou er zeker radeloos van worden.' Tom bekeek het kistje met de batterij, het stukje ijzerdraad en de stukken condensator met Argus-blikken .... 'je zou het zoo in de vuilnisbak kieperen.'

'Zeg eens,' begon Fred, een einde makende aan Tom's lofuitingen, 'zouden we eerst niet even proefstoomen met de Pang-pang?'

'Mij goed, zet hem maar even op de kast.' Tom peuterde intusschen 'n stukje ijzerdraad aan 't batterijtje. Fred wond de veer van de Pang-pang op, en legde de kogels op hun plaats.

'Zie zoo, dadelijk zullen wij hem wel hooren; tikt hij?'

'Ja, hij doet het' en Tom luisterde. Hij hoorde het regelmatig tikken van het uurwerk. 'Mooi, als hij nou

de kogels van de kast drukt, is 't goed.'

'Waarom zou hij het niet doen?' Fred keek verbaasd. 'Hij loopt toch weer?'

'Ja, maar 't kan best dat de pal te vast of te los zit, als je niet....' Pang.... Tom schrok .... pang....

'Hij doet het, hij doet het!' juichte Freddy. 'Gelukkig, dank je wel hoor, laten we nu maar gauw aan m'n radio beginnen.'

'We krijgen hem van avond toch niet meer af,' verzekerde Tom.

'Nou jô, dat geeft toch niks .... wat ga je nou doen?' Fred keek naar zijn vriend, die de Pang-pang nog eens opwond. 'Wees nou niet vervelend, laten we liever met de radio beginnen, hij doet het toch!'

'Ja hij doet 't, maar ik moet eerst zien, of hij 't na 'n lange poos ook doet, als de veer wat slapper is,' merkte Tom secuur op.

'Alle menschen, hoe lang laat je hem loopen,' riep Fred verschrikt uit, terwijl hij de handeling van zijn vriend gadesloeg.

''n Kwartiertje maar, en dan de veer haast op 't eind .... zoo ik heb hem even laten afloopen,' Tom zette de Pang-pang weer op z'n plaats en legde de kogels er weer tegen aan.

'Nou, als we daar op moeten wachten, kunnen we net zoo goed even beneden een kopje thee gaan halen. Ua je mee, jô?'

''t Is dat je het zegt,' lachte Tom, 'maar dat was inderdaad ook de bedoeling.'

Met een vaartje van nul komma negen stormden ze de trappen af, de kamer in.

'Zoo komen de wilden naar binnen vallen.' Mijnheer vouwde de krant dicht.

'Jelui ruiken zeker, dat er thee is, niet?' lachte mevrouw. Freddy knikte.

'Ja mams, hij heeft het wel verdiend .... de Pang-pang....'

'Oh,' bromde mijnheer, 'loopt die helsche machine

weer?' Tom knikte. 'Ik moest je eigenlijk buiten de deur zetten' merkte mijnheer op.

'Heeft U daarstraks dan niets gehoord, mijnheer?'

'Gehoord? Ik ben net weer thuis, heb even sigaren gehaald. 't Is maar goed, dat ik niets gehoord heb....'

'Straks mijnheer, straks....' troostte Tom met een guitig gezicht.

'Ja, plaag me maar,' bromde mijnheer weer, 'je weet toch wel, dat ik je niets zal doen. Maar je gaat niet den heelen avond met dat helsche bombardementmachien aan het proefstoomen, hoor. 't Is al erg genoeg dat we 't 's morgens moeten hooren.'

'Nee mijnheer, één keertje nog maar.'

'Waarom nog één keer? Is het alweer niet genoeg geweest, mijnheer de watervlieger?'

'Plaag hem nu maar niet zoo man,' pleitte mevrouw. 'Het is al erg genoeg geweest, zoo'n nat pak valt ook niet mee.'

'Laat hij er wàt voor hebben,' spotte mijnheer. 'Wat doen die knapen ook dergelijke proeven uit te halen. 't Is ten minste goed, dat Freddy dergelijke aardigheden niet uithaalt.'

'Als hij niet gebabbeld had wist U van niks, ik heb het thuis ook niet verteld....'

Mijnheer dook weer achter zijn krant, dat Tom niet zou zien hoe een moeite hij had om zijn lachen in te houden.

'Jô, pas op nog vijf minuten,' waarschuwde Fred. Vlug dronken ze hun thee op.

'Wat over vijf minuten?' Mijnheer keek van achter zijn krant. 'Wat gebeurt er dan? Wat 'n haast hebben jelui op eens.'

'Ja meneer, ik moet kijken of hij goed werkt. Hij moet nou wekken met 'n haast afgeloopen veer op 'n heele afstand. Als hij dat doet is 't goed. Ik heb de kogels niet vlak op den rand gelegd,' verduidelijkte Tom.

'O zoo, begint de pret weer?'

‘Nou, één keertje, meneer, anders wordt Fred niet wakker. Ik moet toch zien of de Pang-pang goed gemaakt is.’

‘Kom nou,’ drong Fred bij de deur.

‘Nu, ga maar.’ Mijnheer knikte. Als hazen schoten ze weg.

‘Gelukkig,’ zuchtte Fred op de gang.

‘Waarom had je toch zoo'n haast, jô? We hebben nog tijd in overvloed,’ was Tom's verwonderde vraag. ‘Wel jô, ik was zoo bang, we hebben vanmiddag heelemaal vergeten om die winkelhaak in m'n broek te maken.’

‘Gunst ja, die was ik ook straal vergeten.’

‘Nou ik geef je de verzekering, dat ik nog niet gelukkig was, als pa 't merkte. Ik brandde op m'n stoel.’

Lachend gingen ze de trap op en juist kwamen ze in Freddy's heiligdom of met 'n kletterenden slag viel de eerste kogel in de emmer. De Pang-pang deed haar plicht. De jongens keken er naar; 'n oogenblik later viel de tweede kogel, Tom knikte.

‘....'t Is....’ maar verder kwam hij niet.... Verbaasd staarde hij Fred aan.

‘Wat moet ik nu toch beginnen, als Tom maar zin heeft mee te gaan,’ klonk het.

‘Zeg eens,’ begon Tom, ‘als je me nou, ik ben toch bij je?’ Maar weer zweeg Tom verschrikt en staarde met verbazing zijn vriend aan, die hem al even raar stond aan te kijken.

‘Ik zal 't in hemelsnaam maar vragen, vervelende Pang-pang, hoe kom je ook stuk....’

‘Zeg es ....’ 't Was het eenige dat Tom weer uit kon brengen.

‘....geef hem eens aan ....’ klonk het weer.

Vol verbazing en bleek van schrik keken de jongens elkaar aan. Wat was dat? Niemand was er in de kamer en er werd gesproken. Maar door wie? Fred, die half op de gang stond, wenkte Tom uit het kamertje te komen. ‘Zeker 'n dief jô, laten we pa roepen,’ fluis-

terde hij z'n makker in.

‘'n Dief? maar ik zie niets.’

‘Onder m'n bed zal hij liggen,’ fluisterde Fred, die zoo wit als 'n doek zag. Tom bukte zich. Maar van schrik wist hij niet wat te beginnen, want eensklaps klonk het.... ‘Wat ga je doen jô? Ga hem als je blieft niet uit elkaar gooien, Tom!’ Nu Tom zijn naam hoorde noemen, werd hij boos. ‘Zeg er es,’ begon hij tegen Fred, ‘hou je grootje voor den gek, ben je nou mal.’

‘Maar ik zeg niks,’ riep de stom verbaasde Freddy uit.

‘Hè,’ riep Tom boozer wordend uit, ‘wie moet er dan spreken, hou mij nou niet voor de gek.’

‘....natuurlijk ga ik dat wel doen, want zoo heb je er ook niks aan....’ klonk het nu weer. Nu was het Tom, die stom verbaasd zijn vriend aanstaarde. ‘Ga mee....’ Stil en met bleeke gezichten slopen ze het kamertje in. Er was echter niets bijzonders te zien. Alles was precies eender gebleven, als de jongens het verlaten hadden met uitzondering dan dat de twee kogels van de Pang-pang in de emmer lagen.

‘Wat zou dat zijn?’ Ze staarden nog eens rond. ‘Ik geloof dat we gedroomd hebben, jô.’

‘Niet waar, ik heb iemand hooren spreken.... Maar hoe en waar?’

‘Ik hoorde het ook....’ Maar voor Tom weer iets zeggen kon, klonk de vreemde stem door het kamertje:.... ‘O jé, als je hem in vredesnaam maar weer aan 't loopen krijgt.’

De jongens staarden verbaasd door het kamertje. ‘Het komt daar vandaan.’ Tom wees met zijn hand va. de richting van de tafel. Op hun teenen liepen ze er flaar toe, maar zagen behalve het kistje waarin de batterij en de condensator lagen, niets bijzonders. Toen plotseling klonk het duidelijk uit het kastje: ‘Sta nou niet te janken en help liever eens, je lijkt wel 'n klein kind dat zijn zin niet krijgt....’ De jongens grepen

elkander verschrikt beet en staarden verwonderd naar het kistje, waaruit het geluid was gekomen.

‘Daar komt het vandaan,’ zei Fred, toen hij weer genoeg moed verzameld had om te spreken.

‘Ja, dat hoor ik ook, maar hoe komt dat erin....’ Tom brak de zin af.

‘....ik heb het,’ klonk het uit 't kastje. Maar nu keek Tom Fred strak aan, ‘sssssst....’ hij legde zijn vinger op z'n mond.... ‘Gelukkig! is het te maken Tom?’ klonk het weer.

Zwijgend staarden de beide vrienden elkaar aan, want hetgeen er gesproken werd was niets anders dan hetgeen zij zelf daar straks gezegd hadden. Het waren hunne eigen woorden. Maar waar kwamen die nu vandaan?

't Bleef even stil in de kamer, voorzichtig ging Tom naar het kistje toe en keek erin. Toen zag hij hoe 't batterijtje verbonden zat aan den condensator. Voorzichtig haalde Tom een potlood te voorschijn, trok een lijntje langs het koperdraad, batterij en condensator, maakte daarna 't batterijtje los....

‘Wat doe je nu,’ fluisterde Freddy, nog niet heelemaal van de schrik bekomen. Maar Tom bleef even in gedachten staan.... Toen zeide hij:

‘Ik geloof dat ik het gevonden heb....’

‘Ach wat,’ riep Fred nu op zijn beurt boos wordend uit, ‘doe toch niet zoo geleerd Je denkt toch niet alles te kunnen vinden, al kan je nu een krummel-machientje maken als die Pang-pang.’

‘En toch heb ik het gevonden,’ hield Tom vol.

‘'n Kletsmajoor ben je, een vent die veel verbeelding heeft,’ schreeuwde Freddy, hoe langer hoe boozer.

‘Goed zoo, ga je gang maar,’ lachte Tom, ‘ik zal je straks al je vriendelijke woordjes wel weer terug geven. Maar ik zeg je, dat ik weet waar het vandaan komt en als je een beetje uitgeraasd bent, zal ik het je laten hooren,’

‘Nu, wat is het dan?’ Freddy werd nieuwsgierig,

wilde nu graag alles weten.

‘Ik zal het je laten hooren,’ riep Tom met een kleur als vuur uit, ‘je zal je woorden, die je gesproken hebt allemaal terug hebben. Wees maar stil.’ Hij ging weer naar het kistje toe, maakte 't batterijtje vast zooals het gezeten had.... ‘hoor nu maar....’ Vol spanning bleven de jongens luisteren, maar het bleef volslagen stil in het kleine kamertje. Geen geluid werd er meer gehoord dan alleen het tikken van de Pang-pang. 't Klonk alleen veel harder.

‘Nou.... waar blijf je nu,’ riep Freddy uit.... ‘ik hoor niks meer. Zie je wel dat je het niet weet....’

Maar Tom gaf geen antwoord, bleef alleen rustig op den rand van het bed zittend het kamertje opnemen. Eensklaps zag Freddy hoe zijn vriend strak op de kast bleef turen.

‘Zie je weer een of ander wonderlijks voor je zweven,’ spotte hij. Tom stond op.

‘Ik ga naar huis.’

‘Nou al en we willen nog aan de radio werken.’

‘Nee,’ antwoordde Tom, ‘ik heb geen zin meer. Ik wil naar huis, 'n anderen keer misschien, maar nu niet,’

‘Ben je boos op me?’

‘Nee, ik ben niet boos op je. Je zegt wel meer eens iets hatelijks tegen me,’ antwoordde Tom. ‘Maar ik ga naar huis.’

Zoo stroef had Freddy zijn vriend nog nooit hooren spreken. Wat zou Tom toch hebben, die woorden van daar straks misschien? Ach kom dat moest verbeelding zijn geweest, dat kon toch niet anders, hoe wilde dat kistje nu spreken. Nee hoor, dat was vast verbeelding geweest....

Maar Tom die direct, nadat hij thuis was gekomen, naar zijn kamertje was gegaan, zat nog lang in diep gepeins bij zijn stukje kaars en het was al laat toen moeder bij Tom op het kamertje komend, verschrikt uitriep: ‘Maar jongen, ben je nu nog niet naar bed, wat is er toch met je?’ Met een zucht stond Tom op. ‘Ik

zal gaan, moeder.’

‘Wil je misschien nog een boterham, jongen?’ Tom schudde het hoofd.

‘Dank U moeder, nee ik wil niets meer.’

‘Wel te rusten dan jongen.’

‘Dag moe, slaap lekker.’

Langzaam kleedde Tom zich uit en kroop in bed, maar.... de torenklok op het pleintje liet vier slagen hooren, toen Tom zuchtend weer uit bed kroop en het raam openduwde. De koele nachtwind streek langs zijn gloeiende wangen, het deed hem goed, want in bed kon hij het niet meer uithouden. Tom staarde naar den donkeren hemel, met de flonkerende sterren. Wat mooi, het was net of ze tegen hem spraken. Hij kon maar niet in slaap komen; nog geen oog had hij dicht gedaan, den heelen tijd had hij moeten denken aan die geheimzinnige stem in Freddy's kamer. Fred was direct bang, dacht aan de een of andere onzin.... maar het was geen onzin. Hij had de stem goed gehoord en ze kwam uit het kistje, en in dat kistje was een batterij, het geluid wilde niet meer komen toen hij het koperdraadje los had gemaakt. Alles was in de kamer precies hetzelfde gebleven, als toen ze deze verlaten hadden en nog nooit hadden ze een stem in de kamer gehoord, alleen Fred's stem, maar die ratelde altijd door. Maar anders nee, nooit had hij 'n stem gehoord. Er moest dus iets veranderd zijn in de kamer. Maar wat? Wat hadden ze gedaan, voordat ze naar beneden gingen?.... De Pang-pang opgesteld en toen.... toen ze in de kamer kwamen viel de kogel in de emmer.... dus.... het bloed steeg Tom naar de wangen.... er was dus wel iets veranderd. De kogels waren gevallen....

Dus de Pang-pang.... daar schuilde het geheim in, maar wat?

Zesde hoofdstuk.

Tom's laatste schooldag en het geschenk van Meester Bovenhuis. De dikke mijnheer als Cicerone. De grondlegging en de ontwikkeling der Nederlandsche Luchtvaart. De vliegende Hollander.

Zaterdag!

Met angst en ook met blijdschap had Tom den dag, die voor hem zoo veel te beteekenen zou hebben, dichter en dichter bij zien komen. Het was ongeloofelijk zoo gauw als die vier dagen om waren gevlogen. Anders zuchtte je ‘alweer Maandag, hoe komt de week om,’ en dan zongen de jongens, altijd op het pleintje voor de school:

> ‘Wordt het dan nooit geen Zaterdagmiddag, Zaterdagmiddag twaalf uur!’

Meester bromde dan wel eens over die luilakken, die aan niets anders dachten, dan aan spelen, spelen en nog eens spelen, maar de jongens hadden maling aan meesters geleerde betogen. Ze waren maar eens jong hoor, ze wilden wel eens weten of meester vroeger altijd zoo naar school verlangd had en nooit was gaan spelen, maar ijverig over zijn boeken gebogen had gezeten om uit te rekenen hoeveel grutten Janssen van Pietersen nog kreeg en wanneer Dirksen van Klaassen, na vier jaar honderd gulden geleend te hebben, eindelijk de procenten eens ontving, als je dan doodmoe

eindelijk er achter was gekomen kreeg je per slot van rekening nog niets, alleen 'n standje van meester, omdat je zoo slordig geschreven had. Maar meester, die had in zijn jeugd natuurlijk zitten blokken. Meester sprak altijd van ‘in mijn tijd’, ja wat voor wonderlijke menschen het in meesters tijd geweest waren, daar stond je paf van. Nooit kregen ze straf, nooit werd er gespiekd, het huiswerk was altijd keurig in orde, afraffelen, nee, dat kende men toen nog niet. Het waren wel model-menschen geweest in meesters tijd. Maar ondanks al deze beweringen van meester slaakten de jongens een zucht van verlichting, wanneer het Donderdagochtend was en zetten ze netjes driestemmig voor meesters kantoor het schoone lied in:

‘O, Donderdag, o Donderdag,
Gij schoonste dag der dagen;
's Morgens nog een halve week,
En 's middags slechts twee dagen!’

Sommige jongens hadden Tom benijd, gezegd dat ze best in zijn plaats zouden willen zijn, en Tom niet begreep hoe fijn hij het nu kreeg, maar Tom dacht er zelf heel anders over, hij wist maar al te goed dat hij het lang zoo fijn niet zou krijgen als de meeste jongens zich wel voorstelden. Fred van Duren was de eenige, die wist hoe akelig het voor Tom was, want Fred kwam nog al dikwijls bij zijn vriend aan huis en hij wist, dat baas Revers lang niet gemakkelijk was en dan was Fred degeen aan wien Tom zijn geheimen mededeelde. Fred wist dat Tom graag verder wilde studeeren en nu, ja nu mocht Tom verder studeeren in de schoenalappica. Tom's stopwoordje ‘ik lap het aan m'n laars’ zou nu werkelijkheid worden. Nu zou hij het meer dan hem lief was aan zijn laars moeten lappen, en zelfs aan andermans laarzen, en o jé als hij het niet goed zou doen, want dan was papa Revers direct gereed om zoonlief weer wat lap-moed in te timmeren met den riem. Reuze jammer toch, dat knutsel Tom van

school afging, wat zouden ze hem missen. Tom, de man die overal raad op wist, en nou over anderhalf uur voor goed uit de klas zou gaan. Het was toch verdraaid jammer, nee kon je nog beter eens een paar weken je voetbalschoenen missen.

‘Zit je te slapen, Fred van Duren?’ klonk plotseling meesters stem. ‘Je zit zoo suf te kijken, kom maar eens voor het bord, daar zal je wel wat van opfrisschen.’

Met een schok werd Fred in zijn overpeinzing gestoord en met een kleur als vuur kwam hij naar voren.

‘Verlangde je nu al naar twaalf uur?’ klonk meesters spottende vraag. ‘Wijs dan eerst eens even die plaatsen op de kaart voor me aan, dat verdrijft den tijd een beetje.’

Tom, die het gevalletje zat te bestudeeren schrok ervan. Verbeeld je nou, dat die Fred zich vergiste, dan kon hij vast nablijven. En ze moesten vanmiddag op het afgesproken uur bij het vliegveld zijn, dat kon niet anders, want je mocht dien mijnheer niet laten wachten. Waar was hij nou, Afrika.... goed zoo, wat ging je hard op zoo'n kaart.... mooi.... nou meester, Fred kon zijn les hè? Dat zat je niet glad, Verdorie wat hield hij hem lang. Vol spanning volgde Tom iedere beweging van den stok, die over de zwarte stippen bij Afrika's woestijn gleed.

‘'t Is goed hoor,’ klonk meesters stem, ‘ga maar weer zitten,’ Met een zucht van verlichting droop Fred af. Meesters blik bleef rusten op den strak voor zich uitstarenden Tom; ‘die zit ook al in gedachten verzonken. Kom eens hier kereltje,’ Tom hoorde niet eens dat meester het tegen hem had. Pas toen Klaas Dirksen hem op een ruggestoot tracteerde begreep Tom, dat het tegen hem was.

‘Kom hier Tom Revers en zit niet te slapen als ik tegen je spreek.’ Nu was Tom het slachtoffer en onder gegiegel van zijn makkers ging hij langs de rijen banken naar meesters lessenaar. ‘Zoo jongeheer,’ spotte

meester tegen dezen zondebok. ‘Waar zat je zoo ernstig over na te denken?’

‘Ik.... ik....’ stotterde Tom.

‘Ja, natuurlijk jij,’ viel meester in, ‘dacht je dat ik tegen de lessenaar stond te praten?’

‘Ach meester, ik.... ik.... ik.... dacht....’ Tom kreeg 'n hoofd als vuur en bracht er verder stotterend uit ‘ik.... had.... ik wist.... ik was....’

‘Ik dacht, ik had, ik wist, ik was....’ viel meester zijn jeugdigen leerling boos in de rede. ‘Ik was 'n ondeugende jongen en wist van verveling niet wat te doen en had van meester een goed portie strafwerk verdiend, wilde je zeker zeggen hè?’ Meester keek den verslagen Tom strak aan. De heele klas schaterde van het lachen, zelfs Freddy kon niet laten even te glimlachen, hoewel hij erg in de benauwdheid zat, dat Tom nu nog straf zou krijgen. Verbeeld je den laatsten ochtend dat hij nog op school was.

‘Nee, meester, heusch niet.’

‘Wat meester, heusch niet. Had je geen strafwerk verdiend?’

‘Ja meester, maar wat hebt U daar nu aan, wanneer moet ik het U dan brengen? En dat is niet leuk....’

‘O, dat is waar, je bent vandaag voor het laatst op school hè? Dat is je geluk, ventje. Anders had ik je eens een flinke portie strafwerk laten maken.’

‘....m'n Geluk, meester,’ begon Tom, die het niet verkroppen kon, dat hij overal moest hooren, dat het toch zoo fijn was dat hij van school ging en dat hij toch zoo'n boffert was. ‘Het is heelemaal m'n geluk niet, ik bleef veel liever, ook al moest ik dan strafwerk maken.’

De jongens keken elkaar verbaasd aan. Wat was die Tom toch een malle, die stond daar half te janken omdat hij van school af moest. 'n Ander zou jubelen van blijdschap, op z'n hoofd gaan staan, op z'n handen loopen en meer malle fratsen uithalen om dat nare hok maar te kunnen laten zitten en Tom, die anders zoo

lollig kon zijn, stond nu te jammeren. Ze begrepen er niets meer van. Haalden hun schouders op, wezen op hun hoofden, fluisterden ‘hij is stapel.’ Maar meester Bakker dacht er anders over. Hij wist wel dat Tom graag wilde blijven leeren, om later knap te zijn. Meester Bovenhuis had er lang met hem over gesproken en verteld hoeveel vergeefsche moeite hij bij Tom's vader gedaan had en het speet meester Bakker even hard.

‘Ga maar weer zitten, jongen.’ Tom schoof terug naar zijn plaats, terwijl de les na dit kleine intermezzo weer een aanvang nam.

Twaalf uur. Luid galmde de bel, de deuren werden als het ware open gesmeten en luid schreeuwend en tierend kwamen de jeugdige scholieren de deur uitstormen. Fred stond in de gang op Tom te wachten, die nog even bij den bovenmeester moest komen. Daarna zouden ze samen naar het vliegveld gaan. Hun boterhammen hadden ze bij hun, die zouden ze onderweg wel even soldaat maken. Ongeduldig ijsbeerde Freddy door de gang. Hè, wat duurde het weer lang.

‘Moet Uwes niet weg, jongeheer? De boel wordt zoo gesloten.’ De portier kwam eens even nieuwsgierig poolshoogte nemen, maar Freddy schudde alleen het hoofd, en mompelde onverstaanbaar ‘bemoei je met je eigen zaken’. Het was maar goed dat portier Daalders de vriendelijke bemerking van jongeheer van Duren niet hoorde, want Daalders was lang niet mis en zeker had hij eens laten zien, dat dit òòk zijn zaken waren en zou Freddy zonder pardon aan z'n arm buiten de poort gezet hebben. Daalders was van het soort, dat veel geduld heeft en waar men heel veel van gedaan kan krijgen als men maar netjes blijft. Hij was nu al veertig jaar portier op school en wist zoo langzamerhand heusch wel hoe men de lieve jongetjes aan moest pakken. Dat was hem gerust wel toevertrouwd.

Eindelijk ging de deur van meester Bovenhuis' kantoortje open en kwam Tom te voorschijn. ‘Ha geluk-

kig' galmde Fred op zijn vriend afstormend, 'waar bleef je toch zoo lang? Ik dacht dat je nooit meer te voorschijn zou komen.' Maar Tom hoorde niet eens wat Freddy allemaal te vertellen had.

'Kijk eens jô, wat fijn, maar voorzichtig hoor.'

'Wat?' Freddy keek nieuwsgierig naar Tom, die zijn tasch losmaakte. Voorzichtig haalde hij er een pakje uit, vouwde het papier open.... Een kreet van bewondering klonk door de gang.

'Alle menschen, wat prachtig. Laat eens zien jô. Hoe kom je daar aan?'

'Van meester gekregen, omdat ik wegga, vind je het niet reuze?'

'Van meester?' Freddy keek of hij het in Keulen hoorde donderen.

'Ja, van meester Bovenhuis.'

'Wat fijn zeg, net iets voor jou.... hoe heet het?'

Ze bekeken samen aandachtig de kleurige band van 'Het wonderboek der Luchtvaart.'

'Wat prachtig, zeg.'

'Ja en er staan ook foto's in. Als je dit boek uit je hoofd ken, ken je vliegen ook. Wat aardig van meester hè?'

'Ja reuze. Ik had het nooit van hem gedacht.'

'Het wordt tijd, jongeheeren.' Daalders, die naar huis verlangde, kwam even waarschuwen, dat het nu welletjes was. 'Anders zijn jelui niet te houden en nu ben je met geen stok weg te slaan. Ik begrijp er niks meer van. Kom nou as-je-blieft, want het fietsenhok is ook allang dicht. Dat mag ik voor jelui plezier maar weer open doen. Eigenlijk had ik die karren er allang uit moeten smijten. Maar ja hoe gaat dat.... m'n goeie hart....' De jongens schaterden het uit. Daalders keek verwonderd. 'Moet Uwes daarom lachen?'

'Ga nu maar goed-hart' lachte Tom, terwijl hij het boek voorzichtig in het papier wikkkelde en in zijn tasch borg. Ze lachten samen. Het goeie hart, dat hen juist voorbij slofte, met de sleutel in zijn hand, wierp

woedende blikken op de twee kameraden.

‘As-je-blieft, en nou d'r uit. En as je nou weer es te laat komt heertjes, moet Uwes maar zien dat je de fietsen uit het hok toovert, maar van mij krijgen jelui de sleutel niet meer. Het is warachies al halfeen. M'n vrouw zal niet weten waar ik blijf.’

‘Van mij zal je geen last meer hebben hoor, m'n goedhartje,’ spotte Tom. Ze barsttten in lachen uit sprongen op hun fietsen en waren weldra de poort uitgepeddeld.

‘Vooruit,’ riep Tom, die weer in de beste stemming van de wereld was, ‘zoo hard als je kunt, Fred. We mogen mijnheer niet laten wachten.’

Zoo verdwenen ze in de richting van het vliegveld.

‘Kijk, daar is het,’ riep Tom met volle mond, terwijl hij in de richting van een hoogen toren wees, die veel leek op een mast van een radiostation.

‘Wat is dat voor 'n ding, dat lijkt de Eifeltoren wel?’

‘Dat is 'n baak, jô. Hij kan 's avonds branden.’

‘Heb je het wel eens gezien?’

‘Nee nooit, ik ben hier 's avonds nog nooit geweest. Ik zou het reuze graag eens willen zien.’

‘Waarvoor moet die branden,’ was Fred's vraag terwijl hij z'n mond met 'n stukje boterhammenpapier afveegde.

‘Nou jô, ze moeten toch licht hebben als er 'n machine aankomt.’

‘Is dat allemaal vliegveld?’

‘Ja, je zal het wel zien, hoor!’

Even hielden ze de karretjes in, motorgeronk klonk boven hunne hoofden. De jongens tuurden in de blauwe lucht.

‘Daar, daar,’ juichte Tom opgewonden, ‘daar, komt hij, kijk Fred vlak naast die paal. Reuzig jô, hij komt geloof ik hier naar toe.’

In de verte teekenden zich de lijnen van een naderende vliegmachine scherp tegen het blauw van de lucht af. Vol spanning tuurden de jongens naar het na-

derende toestel.

‘Wat is hij laag hè?’

Tom knikte. ‘Het is een open machine. Wat fijn jô, om de wereld zoo onder je te kunnen zien. Ik zou toch zoo reuze graag eens mee vliegen.’

‘Hoe weet je nu of het fijn is. Je hebt het nog nooit ondervonden,’ merkte Fred op.

‘O wacht,’ begon Tom, ‘daar begint mijnheer Wijs weer, die niet kan begrijpen, dat zoo iets van zelf heerlijk moet zijn. Wat heb je toch weinig verbeelding, dat je nou niet snappen kan, dat het verrukkelijk moet zijn om te zweven.’

‘Zoo verrukkelijk kan ik het niet noemen, want ik heb dikwijls genoeg op 'n schommel gestaan,’ kaatste Freddy terug, die den strijd niet wilde opgeven.

‘Stommeling, hou nou je mond maar dicht. Hoera,’ brulde Tom op hetzelfde oogenblik opgewonden, ‘hoera.’ 'n Oogenblik later zweefde het toestel over hunne hoofden. ‘Kijk, kijk,’ schreeuwde Tom, die zich hoe langer hoe meer opwond, ‘hij wuifde met z'n zakdoek. Je kan ze zien zitten, Fred, kijk daar.’ In z'n opwinding greep hij zijn makker tamelijk onzacht bij den schouder, waarop deze een pijnlijk ‘Au’ liet hooren. Maar Tom geheel door het schouwspel geboeid en maling hebbend aan zijn vriends pijnlijken schouder, bleef doorgillen ‘kijk dan toch, die twee kleine poppetjes, dat zijn de vliegers, Fred. Kan je ze zien?’

Fred, die zijn pijnlijken schouder stond te wrijven en veel lust gevoelde om zijn makker 'n flinke mep terug te geven, knikte van ja, ofschoon hij niets gezien had.

‘Wat wind je je toch op. Is het nou zoo iets wonderlijks zoo'n machine?’

Tom staarde zijn vriend aan. ‘Zeg, ben je nou heelemaal van Lotje.... Als ik had geweten, dat je zoo gezellig zou zijn.... kan het jou dan niets schelen?’

‘Ja, het kan me wel schelen. Maar ik vind het niet leuk om vanavond met een gebroken sleutelbeen thuis

te komen.'

'O, is het anders niks? Kom jô, laten we nou gaan.'

'Hij komt weer terug.' Fred wees op het toestel. 'Laten we probeeren of we er eerder zijn dan hij. Vooruit.'

Over het stuur hangend peddelden ze zoo hard ze konden over den weg.

'We halen het nooit,' hijgde Fred, die al zoo wat bek-af was. Maar Tom hoorde niets en bleef als een bezetene doortrappen. Fred staarde zijn makker na, maar Tom rende door. Zie zoo, daar was hij er. Bij den portier zocht hij zijn zakken na.

'Wat heb je toch?' schreeuwde Freddy hem toe.

'Het kaartje,' brulde Tom, 'het kaartje kan ik nergens vinden en anders mogen we er niet door.'

'Stommeling, natuurlijk heb je het vergeten.'

Met een rood hoofd doorzocht Tom al zijn zakken.

'Zoek nog maar eens rustig,' raadde de portier. Maar hoe Tom ook zocht, het kaartje was en bleef weg. Toch gaf hij den moed nog niet op. Fred hielp mee zoeken.

'Ik weet zeker, dat ik het bij me heb gestoken,' jammerde Tom, 'en nou is-t-ie foetsie. Hoe kan dat nou?'

Verslagen staarden ze den portier aan. 'Is mijnheer Beers d'r al?'

'Ik zal eens informeeren.' De portier greep de hoorn van den haak, draaide een nummer aan. Maar eensklaps schreeuwde Fred: 'Daar, daar.' Hij zwaaide met z'n arm. Tom keek. Nu zag hij ook hoe een auto het hek binnen zwenkte en daarna stopte. Een lachend gezicht kwam uit het raampje.

'Ja,' galmde Tom, dat is hij. Hoera leve de dikke mijnheer.'

'Zoo brave jongetjes,' lachte mijnheer Beers, 'wat staan jelui daar te schreeuwen.'

'Ik ben Uw kaartje verloren, mijnheer en nu mag ik er niet in.'

‘Dan moet je maar zoo dom niet zijn om het te verliezen, watervlieger,’ spotte de ander, ‘laat ze maar door portier, ze hooren bij mij.’

‘Goed, mijnheer.’

‘Kruip maar in mijn wagen, dan mogen jelui zoover meerijden.’

‘En de fietsen, mijnheer?’

‘Die kunnen wel zoo lang blijven staan, of je moest soms nog eens zin in een vliegtochtje hebben.’

‘Schei U toch uit,’ lachte Tom verlegen, ‘dat is nu alweer voorbij, als ik nu ga vliegen doe ik het eens goed.’

‘Nou stap maar in, ik blijf hier niet den heelen middag staan.’

Lachend kropen de jongens in de auto. ‘Wat 'n bof, hè,’ fluisterde Tom, ‘wat reuze aardig om ons mee te nemen.’

Fred knikte. ‘Ja, reuze, zeg nou kunnen we zeggen, dat we met een echte vlieger-auto gereden hebben. Niemand zal ons gelooven.’

‘Uitstappen heeren.’

Ze waren er. Met een sprongetje stonden ze buiten de wagen.

‘Alle menschen,’ riep Tom, ‘kijk es,’ Vol verbazing staarden ze naar een machine, die door 'n tractor naar het midden van het plankier werd gereden.

‘Waarvoor is dat, mijnheer?’

‘Dat kistje gaat direct weg,’ antwoordde de aangesprokene, die pleizier had in de verwondering van de jongens. ‘Ga maar mee, dan zal ik jelui nog wat meer laten zien.’

Verrukt volgden de jongens hun begeleider.

Zoo'n heerlijken middag, als dien Zaterdag, konden de jongens zich niet herinneren ooit gehad te hebben. Van alles hadden ze gezien en waren ze te weten gekomen. Eerst had mijnheer hen verteld dat een goed vliegveld minstens acht honderd meter lang en breed

moet zijn en het liefst met een vaste bedekking, zooals tegels, opdat de machines niet met slecht weer in de drassige bodem zouden wegzakken.

‘Kijk,’ vertelde mijnheer verder, op groote lantarens wijzende, ‘die zijn voor de verlichting. Jelui zien, er staan er twee aan elke zijde van het veld. Elke lamp heeft een sterkte van vijf duizend kaars, maar door een lenzenstelsel kan dat opgevoerd worden tot drie honderd duizend kaars. Wanneer nu een toestel bij nacht landt, moet de piloot altijd het licht in den rug hebben. Voor het landen draait het toestel eerst een bocht links omgaand, om het terrein te verkennen. Op het gedeelte terrein, dat gelegen is binnen die omperking van rood-witte planken, zooals jelui daarginder zien, mag niet geland worden. Het landen en opstijgen moet altijd tegen wind in gebeuren. Kijk.’

De jongens keken naar den hoogen stalen toren, waarop een windzak, ‘zoo kan men al van ver zien, hoe de windrichting is, en 's avonds wordt die toren verlicht en wordt de windrichting door de letter ‘T’, die ook verlicht is, aangegeven. Wanneer het toestel nu daalt, moet het in de richting van de ‘T’ landen, en heeft dan de wind tegen, zoo als het behoort. Dat vliegtuig, dat jelui daar op een spil zien staan, is deze landings-T.

Hoe genoten de jongens van hetgeen hun vriendelijke gids hen allemaal liet zien. Maar hoe mooi alles ook was, hun verbazing kende geen grenzen meer, toen de vlieger hen mee nam, naar een van de reusachtige hangars, waar zij tot hun groote verwondering de prachtige Indië-machines te zien kregen. Als een arend strekte de geweldige vogel zijn vleugels uit. De mecano's, in overalls, stonden druk te smeren en te schroeven.

‘Kijk,’ legde de vlieger uit. ‘Dit toestel vertrekt de volgende week naar Indië. Het wordt gedreven door drie lucht-gekoelde motoren, elk van vier honderd en

vijftig P.K. De schroef maakt, wanneer deze op een vol aantal toeren loopt, ongeveer duizend zeven honderd en vijf en veertig à achttien honderd omwentelingen per minuut. Ga mee, dan zal ik jelui hem eens van binnen laten zien.' Met roode hoofden, volgden de jongens den vlieger, die in het toestel stapte. 'n Kreet van verrukking ging op.

'Nee maar, wat echt. Kijk eens, Fred, allemaal stoeltjes.' Verbluft bekeken de jongens het inwendige van de machine.

'Dit is de cabine waar de reizigers zitten.'

'Wat eenig moet het zijn,' riep Tom, 'om zoo, in je stoeltje zittend, op de aarde te kunnen kijken.'

'Kijk, hiervòòr zitten de piloten.'

'Wat gezellig, zoo naast elkaar,' vond Tom, terwijl hij de kleine gezellige cockpit bewonderde. 'Hemeltje, wat 'n instrumenten, waar is dat allemaal goed voor?'

'En ze hebben twee sturen ook. Wat leuk. Waarvoor is dat, mijnheer?'

'Wel,' antwoordde de vliegenier, 'op groote trajecten zou het voor één piloot veel te vermoeiend zijn. Nu kunnen we elkaar nog eens aflossen. Kijk,' ging hij verder, op het instrumentenbord wijzend, 'deze instrumenten zorgen er voor dat we veilig en wel door de lucht kunnen zweven.'

Tom wees op een handle achter de zitplaats. 'Waar is dat voor, mijnheer?'

'Dat is om het stabilo te verstellen.'

'Hè.... hoe?'

'Ja, dat zal ik je direct laten zien. Kijk, als we opstijgen dan moet het toestel eerst de staart van den grond losmaken. Wanneer de kist begint te taxieën, draait ze eerst tegen den wind in. Door het stuur langzaam van zich af te duwen verstelt de vlieger het hoogteroer, dat nu naar de laagte wordt gesteld. De druk, die van boven komt, is het minst, en die van onder het sterkst. De sterkere druk duwt de staart langzaam omhoog en het toestel neemt een horizon-

talen stand aan. Nu moet de staart weer zakken, wanneer de snelheid opgevoerd is, want anders zou het toestel over den kop gedrukt worden. Wanneer het hoogteroer nu weder terug wordt gesteld, zal de machine zich snel van den grond verheffen.'

Ze stonden weer buiten de reusachtige vogel. De schilder stond op 'n trapje de gouden biesjes te trekken. Andere werklieden waren bezig het landingsgestel te onderzoeken. Verder hoorden de jongens dat de horizontale vlakken, van de stuurinrichting bij de staart, bestonden uit het stabilo, een vast vlak, dat toch verstelbaar was en het hoogteroer. Het stabilo, zoo vertelde de vlieger hen, werd alleen gebruikt wanneer de machine naar voren of naar achteren overhelde of, zooals men dat noemt kop- of staartlastig werd, b.v. door ongelijkmatige verdeeling der lading.

'Wat is dit, mijnheer?' Fred wees op het tweede verstelbare horizontaal liggend vlak.

'Dat is het hoogteroer. Dan zien jelui hier nog een verticaal vlak, het richtingsroer, dat wordt met een pedaal bewogen.'

'En dit mijnheer?' riep Tom nu eensklaps. 'Daar zitten twee klepjes aan den vleugel. Waar is dat nu weer voor? Ik heb nog nooit zoo'n leuk ding gezien als een vliegmachine,' liet hij erop volgen.

'Dat zijn ailerons, of evenwichtskleppen. De besturing van een vliegtuig is n.l., iets ingewikkelder dan van een auto of schip. Moet de machine een bocht maken, dan zou het niet voldoende zijn, alleen het richtingsroer in den vereischten stand te zetten, want dan zou de middelpunt-vliedende kracht de machine doen afdrijven of, zooals men dat noemt, het toestel zou uit de bocht slippen. Om deze kracht op te heffen moet het vliegtuig in schuinen stand gezet worden en dit bereikt men door de ailerons. Moet men een linkerbocht draaien, dan wordt het voetenstuur, dat het richtingsroer bedient, naar links uitgetrapt en tegelijk draait men het stuurwiel van de ailerons naar links,

waardoor de linkervleugelklep naar boven gaat en de rechter naar beneden. Is de bocht gemaakt, dan stelt men de stuurvlakken weer in den z.g. neutralen stand. Bij een rechterbocht tegenovergesteld.'

'Kijk eens,' riep Tom, 'die man wandelt gewoon over den vleugel heen. Daar zitten knopjes in.

'Daar bevinden zich de benzinetanks,' legde mijnheer uit, 'die ruimte bevatten voor een en twintig honderd liter benzine.'

'Alle menschen wat een slok-oppen,' riepen ze uit.

'Iedere motor, bijna alle Jupiter-motoren, gebruikt ongeveer negentig liter per uur, maar ze hebben ook heel wat af te draaien.'

'Wat zal zoo'n knaap zwaar wegen,' riep Tom.

'Het gewicht van den motor bedraagt ongeveer één kilogram per P.K.'

Op dit oogenblik hoorden de jongens een sirene gaan. Ze zagen hoe verschillende mecano's de hangar verlieten en zich naar het midden van het betonveld begaven Ook de tractor maakte men gereed.

'Er komt een toestel aan, ga maar mee.'

Voor de loods staande, tuurden de jongens naar omhoog. 'Kijk, daar komt hij.' Het geronk der motoren klonk zwaarder. Elegant gleed het toestel door de lucht. Met gloeiende wangen stond Tom naar de dalende machine te turen. Eensklaps hield het geronk op en zweefde het toestel naar omlaag. De wielen raakten den grond, kwamen daar niet meer vanaf, rolden over het gras uit en het toestel stond stil.

'Verbazend.' De jongens schrokken ervan. Met kracht zetten de motoren weer aan en taxide het toestel naar het betonveld. De mecano's liepen hard bij de staart. Daar was hij er. De motoren bromden nog steeds, als lieten zij een tevreden gegrom hooren, dat de reis volbracht was.

'Kijk, je kan de vliegers zien zitten, vóór, door die raampjes, zie je wel.' Tom wuifde met zijn hand.

'Hoera, hoera,' riepen de beide jongens, terwijl ze

met schitterende oogen naar de naderende machine keken. Een karretje kwam aanrijden.

‘Dat is voor de post,’ verklaarde mijnheer Beers.

‘Kijk-es, kijk-es,’ riep Fred verrukt, ‘de vlieger!!’ Uit de geopende cabine-deur kwam een man, in een leeren jekker naar buiten stappen.

‘Wat fijn, begrijp je nu nog niet, dat ik graag vlieger wil worden?’ fluisterde Tom zijn vriend in het oor. ‘Waar komt die machine vandaan, mijnheer?’

‘Die is twee en een half uur geleden uit Londen vertrokken.’

‘Uit Londen! en nu al hier?’ Tom keek ongeloovig den vliegenier aan, die hartelijk lachte om den verbaasden jongeling. ‘Maar dat kan toch niet, meneer?’

‘'t Is heusch waar hoor, je moet niet zoo min denken over onze kistjes.’ Freddy lachte, ‘wat lollig, kistjes!’

‘Wat zou ik er toch dolgraag eens inzitten,’ zuchtte Tom, ‘maar dat zal zeker wel nooit gebeuren....’

Nooit heeft Tom, op dat oogenblik, kunnen denken, dat hij nog eens zijn leven te danken zou hebben aan den blauwen Fokker en de kranige helden der Koninklijke Luchtvaart Maatschappij, die onverschrokken het luchtruim doorkruisen en de eer zijn van ons kleine, maar door de luchtvaart beroemd geworden, Nederland.

Zeker bestaat er geen sport, die zich zoo snel ontwikkeld heeft en de belangstelling van het publiek verworven heeft als de vliegsport. Nu verbaast het ons niet meer zoo, wanneer het geronk van een motor ons aankondigt: daar komt hij! De Vliegende Hollander, vroeger een legende, maar thans, door de onverschrokken prestaties der K.L.M., tot werkelijkheid gebracht. En wat voor een werkelijkheid! De blauwe vogels kruisen door de lucht en met hen zoo vele anderen. Maar onmiskenbaar is de Fokker direct te onderscheiden van andere machines, door zijn betrouwbaarheid, zijn eleganten bouw, zijn snelheid. Sierlijk

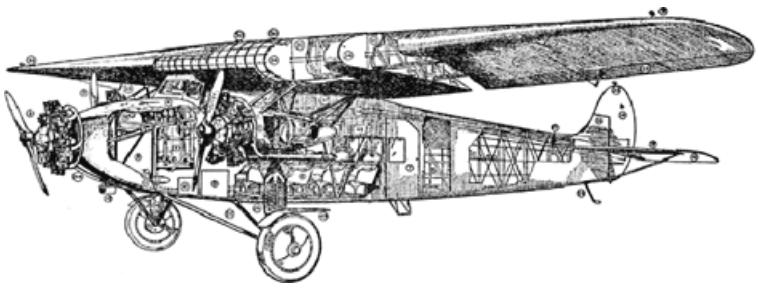

EEN MODERN VERKEERSVLIEGTUIG

Onderstaande teekening toont een gedeeltelijk opengesneden FOKKER F VIIb-3m. vliegtuig voor 2 bestuurders en 8 passagiers. Het toestel is uitgerust met 3 motoren van elk 225 P.K. en heeft volledige dubbele besturing.

1 Linker motor met motorgondel - 2 Rechter idem - 3 Midden motor - 4 Bestuurdersruimte - 5 Stuurorganen - 6 Cabine - 7 Toegansdeur cabine - 8 Bagageruim - 9 Radio ruimte 10 Batterij - 11 Dynamo - 12 Oliekoeler - 13 Kielvlak - 14 Richtingsroer - 15 Stabilo - 16 Hoogteroer - 17 Regelaar voor stabilio - 18 Vuurschot - 19 Vleugel - 20 Voorste vleugelligger - 21 Pitot buis - 22 Achterste vleugelligger - 23 Ailerons - 24 Vleugelribben - 25 Stijlen van het landingsgestel - 26 Schokbrekers - 27 Wielrem - 28 Olietank - 29 Staartsteun - 30 Vuldoppen v. benzinetanks - 31, 32, 33 Navigatie-lichten - 34 Zuigbuis voor cabineverwarming - 43 Spatbord - 44 Uitlaatpijpen - 45 Verwarmingsbuizen - 46 Stuurkabels - 47 Stijlen v. motorgondels - 48 Ventilators.

zweven onze Fokkers door de lucht, voor hen zijn er geen afstanden meer. Zien wij slechts terug hoe in 1924 De Vliegende Hollander voor het eerst van Amsterdam naar Batavia vloog, en een vijftal jaren later een geregelde dienst kon worden ingesteld. Hoe hebben al die kranige mannen der K.L.M., die de leiding in handen hebben, met groote wilskracht, bergen opzij weten te zetten. Hoe is het luchtverkeer door hen uitgebreid en verbeterd. Wanneer wij het groote vliegveld Schiphol zien, dan staan wij een oogenblik vol bewondering dit prachtige werk aan te staren.

Schiphol...., de luchthaven van Amsterdam, is het centrum van de luchtvaart. Vanuit de verte wijst een hooge toren, waarop een windvaan, ons reeds de plaats aan, waar het vliegveld is.

Voor wij de hoofdingang doorgaan, passeeren wij eerst het groote, aan den weg gelegen K.L.M.-hotel, dat, met zijn ruim terras en wijd uitzicht, een fleurig geheel uitmaakt. Het hotel wordt dan ook druk bezocht en vooral in den zomer is het er meestal geheel bezet. Men heeft van hier een pracht uitzicht op het vliegveld.

Gaan we nu de contrôle door, dan zien wij rechts weer een huis staan. Dat is de Cantine, die aan de monteurs, werklieden en ook militaire vliegers gelegenheid schenkt zich in schafttijd te verpoozen. Deze Cantine is een aangename verblijfplaats, waar tevens ook gelogeerd kan worden, wat voor de monteurs, die aan den vooravond van het vertrek van een Indiëvliegtuig, met het oog op den vroegen start, meestal op Schiphol blijven, een groot gemak is.

Recht voor ons zien wij het stationsgebouw. Hier bevinden zich de kantoren, waar inlichtingen worden verstrekt, en men zich op de hoogte kan stellen van de weersgesteldheid en het verblijf van een Indië-machine op de uit- of thuisreis. Dit wordt aangegeven op groote kaarten, waarop de luchtlijn afgebeeld is en de positie der vliegtuigen door modelletjes wordt aangeduid. Hier, op deze kantoren, worden telefoongesprekken

doorgegeven en de radio-verbinding met de vliegtuigen telefonisch en telegrafisch, onderhouden. Voor het groote, met tegels bedekte plankier, vanwaar alle toestellen naar Duitschland, Engeland en Frankrijk vertrekken, bevindt zich een restaurant, dat geheel naar de eischen des tijds is ingericht en dat aan het reizend publiek gelegenheid biedt, onder het genot van een kopje koffie, rustig het vertrek der toestellen te kunnen aanschouwen. Tevens biedt het restaurant gelegenheid aan doorgaande reizigers hun lunch te gebruiken.

Boven het restaurant bevindt zich een observatiepost, vanwaar seinen aan vertrekkende vliegtuigen worden gegeven, en allerlei andere waarnemingen worden gedaan. Wanneer een toestel aankomt, kondigt een sirene dit door haar geloei aan; dan zien we direct de monteurs de hangars verlaten en zich naar het midden van het veld spoeden. De tractor komt naar buiten rijden en begeeft zich naar het midden van het plankier, vóór de restauratie, waar het toestel komt te staan. Het daalt echter niet op het plankier, doch op het grasveld daarvoor, en wanneer het eenmaal is geland, komt het door eigen kracht gedreven naar het midden van het plankier taxieën. De monteurs loopen achter of naast de staart en helpen een handje bij het manoevreeren. Een knal.... een laatste omwenteling der schroef.... en het toestel staat stil. Nu wordt de post en bagage uitgeladen, die in de neus en achter in het toestel zijn geborgen, waar groote ruimten zijn voor berging van vracht. De post wordt in kleine, inmiddels genaderde wagentjes, geladen, terwijl de passagiers en de bemanning het toestel verlaten en door de daarvoor aanwezige beambten naar de douaneloods worden geleid. Het toestel is nu leeg en kan naar de hangar om uit te rusten van de vermoeiende tocht. De touwen worden dus aan het landings-gestel vastgemaakt, en het toestel door de tractor naar de hangar gereden,

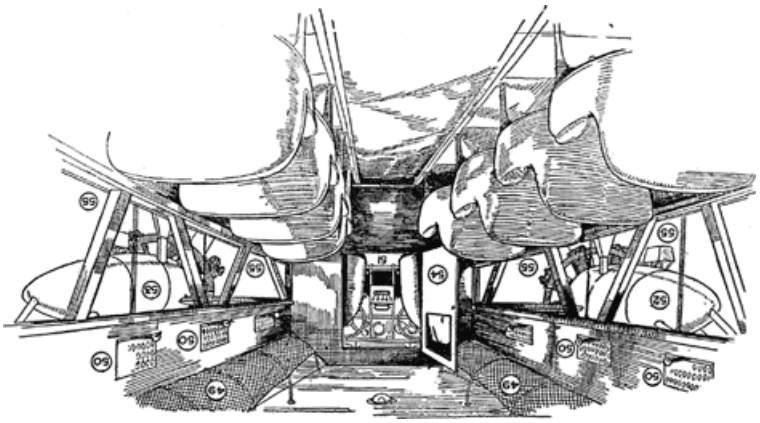

Interieur van de cabine
49 Bagagenetten. - 50 Ventilators. - 51 Bestuurdersruimte - 52 en 53 Motorgondels. - 54 Toegangsdeur bestuurdersruimte. - 55 Schuifvensters.
Bovenstaande teekening, alsmede die op blz. 98 en 104, werd door het bekende Engelsche luchtvaartblad ‘Flight’ gepubliceerd als voorbeeld van een Modern Verkeersvliegtuig. Het feit, dat daarvoor de FOKKER FVIIb-3m. werd gekozen, mag als bewijs gelden, dat Fokker Verkeersvliegtuigen aan alle eischen, die men aan een economisch, veilig en geriefelijk vliegtuig kan stellen, voldoen.

waar we het door de geopende deuren zien verdwijnen.

Lang duurt die rust echter niet, want direct staan de monteurs klaar om de motoren na te zien, en staat men te smeren, te schroeven en te draaien van waar ben je me. Geen machine komt uit de hangar, die niet eerst aan een grondige inspectie is onderworpen. Het parool der K.L.M. luidt: ‘Safety first’.

Bij het vertrek van een toestel wordt met licht, vanaf de observatiepost de eerste letter van de maatschappij aan het betreffende vliegtuig geseind; bij voorbeeld ‘K’ (K.L.M.), ‘L’ (Lufthansa), etc. Het toestel, dat vertrekken

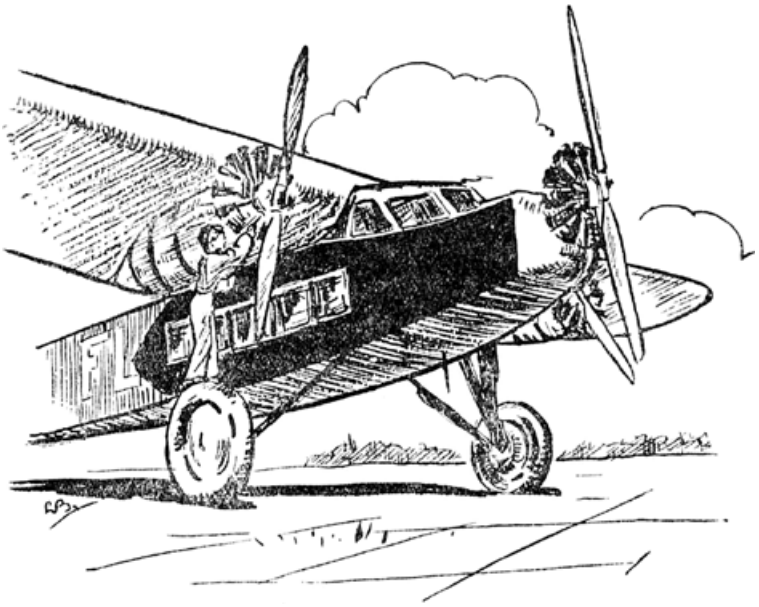

De mecano op het wiel spuit de cylinder in blz. 103.

gaat, start in de meeste gevallen ook vóór het restaurant. Eerst wordt er proef-gedraaid om de motoren te verwarmen. Een monteur staat op het wiel van het landings-gestel, onder de motorgondel, vlak achter de schroef. Met groote, daarvoor bestemde haken, draaien de mannen, die voor den motor staan, de schroef om, zoodat de cylinders zich vol gas kunnen zuigen. Minstens twee maal heeft een omwenteling

plaats, waarbij telkens een korte zucht uit hun binnenste opstijgt. De mecano op het wiel spuit de cylinder in. Dit inspuiten heeft ten doel de motoren gemakkelijker te laten starten. Is dit gebeurd, dan verwijderen de mannen zich van het toestel, zoodat zij niet door de schroef geraakt kunnen worden en het sein: ‘Voor.... vrij!’, direct gevolgd door dat van den werktuigkundige: ‘Contact!’ klinkt. 'n Knal....

We schrikken even van het lawaai.... een vlam schiet uit de uitlaat.... de motor begint te draaien, eerst langzaam, daarna sneller en sneller, want vanuit de cockpit wordt gas gegeven en weldra snorren de schroeven met groot lawaai rond. De post is ingeladen. De tijd van vertrek nadert. De passagiers zijn op het plankier bijeen gekomen en bestijgen nu het trapje. Opzij van de machine staat een beambte. Door de ruiten vooraan zien wij nog net even het gezicht van den piloot. Eensklaps beginnen de motoren met donderend geraas te ronken. De blokken voor de wielen worden weggetrokken. De ambtenaar strekt zijn armen uit, waarmede hij aan de observatiepost vraagt om het startsein. Wanneer nu de letter, als eerder beschreven, met licht wordt geseind, kan het vliegtuig vertrekken; is echter de letter weer weggenomen voordat het vliegtuig in beweging is gekomen, dan mag het niet vertrekken en moet het wachten totdat het startsein opnieuw gegeven wordt,..... waarna het toestel begint te taxieën. Het verlaat het plankier, rolt naar de startplaats toe, waar het draait, zoodat het tegen den wind in staat. De piloot ontvangt nu een tweede lichtsignaal van den verkeerstoren, dat hem toestemmig geeft te starten. Nog harder klinkt het gedaver der motoren, snel schiet het toestel vooruit.... langzaam heft het de staart van den grond, zoodat het in horizontalen stand komt te staan.... het gras is door den kolossalen winddruk plat gedrukt. Als een adelaar schiet het toestel vooruit; wanneer we goed kijken, kunnen we zien hoe de wielen zich van den grond verheffen.... het toestel

is los. Statig verheft zich de blauwe vogel hooger en hooger, het gezoem der motoren klinkt zachter en zachter en eenige seconden later is de Vliegende Hollander slechts een kleine stip, die langzaam uit het zicht verdwijnt. Goeie reis!

Aan den anderen kant van den hoofdingang zijn de hangars. De kantoren voor den chef der technischeafdeeling, de telefoon-centrale en pilotenkamer. De grootste hangars bevinden zich aan het einde van het plankier, in een waarvan tevens het kantoor is

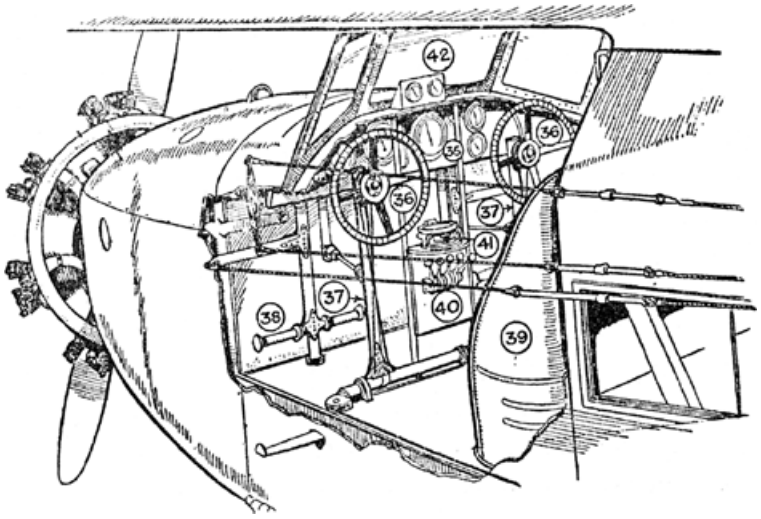

De bestuurdersruimte, ook wel cockpit genaamd, in doorsnede.
35 Instrumentenbord. - 36 Wiel voor aileronbediening. - 37 Stuurkolom voor hoogteroer. - 38 Voetenstuur voor richtingsroer. - 39 Stoel voor bestuurder. - 40 Gashandles. - 41 Kompas. - 42 Windscherm.

van de Nationale Luchtvaartschool. Hier kan een ieder, die zou willen leeren vliegen, en daarvoor in aanmerking komt, wat keuring en meer aangaat, les krijgen. Dit keuren geschiedt alleen te Soesterberg. Dagelijks zien wij de daarvoor bestemde Pander-vliegtuigen onder het wakend oog van den instructeur de lucht ingaan. Verderop ligt de Fokker-loods, waar de

machines staan, die ingevlogen en afgeleverd moeten worden. Nu gaan wij de groote hangar in. Hier staan al de K.L.M.-vliegtuigen. Nu eerst kunnen wij goed zien wat een prachttoestellen dit zijn. Die allergrootste machines voor Indië, met drie motoren zijn de 'Fokker-F XII'. Zij komen goed uit door hunne geweldige afmeting. De 'Fokker-F VIIb' daar is kleiner, en die in den hoek staat is de twee motorige 'Fokker-F VIII', die op de Europeesche lijnen gebruikt wordt. Wanneer de schroeven van een Fokker-F XII vol kracht draaien, maken zij, 2000 toeren per minuut, terwijl zij normaal gedurende het vliegen 1745 à 1800 toeren maken. Bij een afstand Schiphol - Bandoeng, gerekend op honderd vlieguren, maakt de schroef dus ongeveer 10.470.000 (tien milloen vier honderd zeventig duizend) toeren. De afstand Amsterdam - Batavia is plm. 15000 K.M. De afstand, die de schroef aflegt, is de omtrek van de cirkel, die hij beschrijft, of drie en een zevende maal de middellijn. De schroef is ongeveer drie meter. Bij een omwenteling legt hij dus negen en drie zevende meter af, welke afstand over de geheele reis ongeveer zes maal zooveel bedraagt als die van het toestel.

Boven de cabine in den vleugel bevinden zich de tanks, die 2100 liter benzine kunnen bergen. Onder den vleugel is een instrument, waarmede men electrisch magnesiumlicht kan ontsteken, dat dient om bij het landen bij nacht, of in mist, de afstand tot den grond te bepalen. Het gewicht der motoren kan ongeveer gerekend worden op 1 K.G. per P.K. Deze toestellen hebben alle een dubbele besturing, zooals wij in de ruime piloten-cockpit, die zich onder of voor den vleugel bevindt, kunnen zien. Links zit de eerste, rechts de tweede piloot.

Van hieruit wordt het geheele toestel bestuurd. De piloten hebben de volgende instrumenten vóór zich: 1. **Hoogtemeter,** waarop men kan zien hoe hoog men boven de aarde is; 2. **contacten** voor de motoren en navigatie lichten; 3. **toerentellers,** die dienen om aan te

wijzen hoeveel toeren de schroeven maken en of de motor geregeld werkt. Een langscheepsche **Hellingmeter,** die aangeeft of het toestel stijgt of daalt. Dit instrument bestaat uit een met vocht gevulde buis. 4. **Controleur de vol,** een toestel dat de vliegeniers moet helpen bij het blindvliegen. Dit instrument bestaat uit een snelheidsmeter, een gyroscoptische bochtaanwijzer en een dwarsscheepsche hellingmeter. Verder nog een **oliedrukmeter, oliethermometer** en een compas, gashandles enz. Achter de piloten bevindt zich de versteller voor het stabilo. Aan de cockpit grenst de comfortabel ingerichte cabine, die plaats geeft aan zestien passagiers en waar zich tevens een complete radio-installatie bevindt, zoodat het toestel steeds in contact met de aarde kan blijven. De antenne bestaat uit een dertig meter lange lijn, waaraan een kogel, die zich onderaan het toestel bevindt en vanuit de cabine kan worden ingehaald. Men neemt nu ook proeven met antennes, die boven het toestel geplaatst zijn, zoodat men ook, gedaald zijnde, berichten kan ontvangen. Aan het einde der cabine bevinden zich de W.C. en bergruimten, links en rechts.

De staart bestaat uit horizontale en vertikale vlakken. De horizontale vlakken zijn stabilo- en hoogteroer; de vertikale vlakken: kielvlak en richtingsroer. Het richtingsroer wordt door het voetenstuur bewogen, dat wij in de cockpit kunnen zien. Het landings-gestel van het toestel is voorzien van schokbrekers.

De ontwerper van deze bekende vliegtuigen is de vliegtuig-constructeur A.H.G. Fokker, wiens naam en toestellen over de geheele wereld bekend zijn.

Fokker werd op 6 April 1890 te Kediri, op Java, geboren. Vier jaar later, in 1894, verhuisde de jeugdige Fokker met zijn ouders naar Haarlem en daar bezocht hij de lagere school en de H.B.S.

In 1908 en 1909 trokken de vluchten van Wright en Blériot de aandacht van de geheele wereld en vooral Fokker's gedachten werden door dit onderwerp, ‘het

zwaarder dan de lucht', geheel in beslag genomen. In den winter 1910-1911 kwam Fokker er toe om, met behulp van twee werklieden, een eigen toestel te bouwen, waarop hij zich zelf leerde vliegen en op 24 Mei 1911 zijn internationaal brevet behaalde. Dat Fokker echter nog lang niet tevreden was, blijkt wel uit de resultaten, die deze groote denker bereikt heeft. Vergelijken wij slechts de tegenwoordige Indië-vliegtuigen met het toestel waarmede Fokker zijn eerste succes mocht boeken. Fokker-vliegtuigen hebben de wereld van zich doen spreken. Er is wel géén land ter wereld, waarover Fokker-vliegtuigen nog nièt gevlogen hebben.

Zevende hoofdstuk.

Tom's strijd met de stikmachine en Freddy's verbazing. Moeder's ongerustheid en Vader's woede. Tom speelt verstoppertje en Fred loopt tegen de lamp. Vliegenier tegen wil en dank.

Rikketik.... rikketik.... rikketik.... rikketik.. rikketik.... met kracht liet Tom de stikmachine draaien, steeds harder en harder, het wiel snorde.... ja zoo was.... het.... dat was als je achter een motor.... Klets!!!.... Op hardhandige wijze werd Tom tot de werkelijkheid terug geroepen.... en voor hij het wist kreeg hij een tik om zijn ooren.... zoodat hij zijn evenwicht verloor.... het kleine stoeltje tuimelde om en Tom zat op den grond.... ‘Au!!!’ Visioenen van vliegmachines, blauwe luchten, waarin ronkende motoren, waren op slag verdwenen.

‘Vlegel, wat denk je wel, dat ik zoo, door jou, m'n stikmachine zal laten ruwineeren. Het lijkt wel of je krankzinnig bent geworden met je streken,’ bulderde baas Revers rood van kwaadheid. Maar Tom wachtte het verdere van de bui niet af, want de spanriem, vlak onder vaders bereik, werd al gegrepen en voor baas Revers Tom, op hardhandige wijze, kon laten voelen, dat een stikmachine geen dienst doet voor de werking van een vliegtuig-motor, was de jongen al de gang ingevlucht.

‘Verdorie,’ bromde Tom, ‘je mag ook nooit eens

wat. Is dat nou zoo erg, die machine is toch niet van koek. Waarom houdt vader me dan in die lapperij. Ik doe toch nòòit iets goed. Dàn draai ik te hard, dàn te zacht. Groomleer zacht, bokskalf moet hard, gestikt worden. Wat kan me al die verschillende soorten leer schelen....' Tom zuchtte.... Veertien dagen was hij nu al van school af, bij vader in de stikkerij.... veertien dagen. 't Leek Tom wel veertien jaar. Wat 'n straf.... Weer zuchtte Tom en hij kreeg een gevoel van droefheid, toen hij er aan dacht, dat het nog maar zoo kort geleden was, dat hij dien heerlijken middag met Fred op het vliegveld was geweest, waar die dikke mijnheer hen alles zoo fijn uitgelegd had. Wat hadden de jongens van de klas opgekeken, toen Fred verteld had, dat hij met Tom in huis was geweest bij 'n echte vlieger, die hem had meegenomen naar het vliegveld.

'Ja jô,' zei Fred op 'n avond, toen hij zijn vriend kwam opzoeken, en ze weer samen op Tom's knusse hok zaten, 'je had de jongens 's moeten zien kijken. Ze wilden er eerst niks van gelooven, maar toen ik er op doorging, nou je begrijpt.... toen werden ze nieuwsgierig....'

'Moet je niet naar vader, neem dan even z'n koffie mee, wil je?' Lena kwam de gang door. 'Wat is er Tom?'

'Niks,' bromde de jeugdige Revers geheel uit zijn humeur, 'geef die koffie maar hier, maar ga me niet als je loopjongen gebruiken, als je blieft.'

'O, laat maar.... ik zal het zelf wel doen.'

'Ga je weg,' schreeuwde Tom boos, 'of ik zal je een soejang geven, dat je het heele sterrebeeld voor je oogen ziet....'

'Tom!!!' dreunde op dit oogenblik vader stem uit de werkplaats. Samen gingen ze naar binnen.

'Zeg eens kwajongen, waar zit je toch,' bromde baas Revers boos, 'jij vat het leven nog al gemakkelijk op en denkt alleen maar met gekkigheidjes aan de kost

te kunnen komen, dat moet nu eens uit zijn, begrepen? Vanaf het oogenblik dat ik je hier in de werkplaats heb, doe je alles verkeerd, er zal nooit een goed schoenmaker uit je groeien.'

'Gelukkig!' protesteerde Tom.... 'ik wil geen schoenlapper....'

Maar nu had vaders boosheid het hoogtepunt bereikt. 'Vlegel,' stoof vader op, 'wat denk je wel?.... ik zou nog praatjes hebben ook, als ik jou was.'

'Waarom houdt U me dan hier, als ik toch niets goeds doe,' stribbelde Tom tegen.

'Waarom? Waarom?' schreeuwde baas Revers, 'omdat ik het wil, versta je?.... Dat is me wat moois, dat ik me door jou de wetten zal laten voorschrijven en breng nu onmiddellijk dat paar schoenen naar mijnheer Bekkers, 'n ander paar moet je mee terug brengen en maak wat voort, want meneer wil ze morgen terug hebben.'

In een wip was Tom verdwenen. O, dat vader hem toch bij zich hield.... hij voelde dat hij het niet langer zou kunnen uithouden. Het was hem te benauwd in dat kleine duffe keldertje. Altijd maar stikken op de machine.... den heelen dag hoorde je het geratel van dat beroerde ding. Het was om wanhopend te worden. Zijn vrienden, zooals Fred en Siempie, zag hij nu ook haast nooit meer; een heel enkelen keer, als ze eens naar hem toe kwamen 's avonds en hem op de hoogte hielden van wat er allemaal gebeurd was. Op het voetbalveld hadden ze al gevraagd, waarom hij zoo weinig kwam, en dat alleen omdat vader wilde dat hij schoenlapper werd. Hè, stond daar Fred niet? Ja waarachtig! Met 'n sprong was Tom van zijn fiets af, slingerde hem zoo lang op de stoep.

'Hé saluut,' galmde Fred al van verre, 'kerel hoe maak je het? Wat zien we je toch weinig tegenwoordig. Vader vroeg gisteren nog, waar of die pang-pang-constructeur toch zat.' Maar toen eensklaps Tom's betrokken gezicht ziende.... 'scheelt je wat? Kerel je

kijkt zoo betrokken.'

Tom schudde het hoofd. 'Nee niks.' Maar tegelijk moest hij even het hoofd omdraaien, dat Fred de opwellende tranen niet zou zien en gauw probeerde hij wat weg te slikken. Maar Fred had heel goed gezien, dat er iets niet bij zijn ouden schoolmakker in orde was.

'Kom ouwe reus,' troostte hij, 'wat kijk je naar, dat ben ik niet van je gewend. Vroeger was je altijd zoo lollig jô, en nu ben je zoo stil.... Weet je nog met je vliegfiets.... wat ik toen gelachen heb.' Tom knikte en staarde voor zich uit. Ja, hij wist het nog heel goed. Freddy liep zwijgend naast zijn makker.... wist eigenlijk niet wat te zeggen.

'Kom eens 'n avondje bij me, dan kunnen we nog eens lachen.'

Toen eensklaps kon Tom zich niet meer inhouden en zijn makker bij den arm grijpend, snikte hij het plotseling uit....

'Dat.... dat....' groote tranen rolden over zijn wangen, meer kon hij er niet uitbrengen. Verschrikt zag Fred zijn vriend aan, zoo had hij zijn ouden kameraad nooit gekend.... was dat die ouwe grappenmaker van school, was dat nu Tom de knutselaar?

'Kerel wat heb je dan?'

Maar Tom draaide zijn hoofd om, streek met zijn hand langs zijn oogen.... 'Lammeling die ik ben,' gromde hij, 'om daar als 'n klein kind te loopen grienen....praat er niet over Fred.... ik had even kortsluiting, maar dat krijg je wel in dat beroerde hok, waar je schoenen moet lappen.'

Fred begreep, dat was het dus wat Tom zoo vreeselijk in den weg zat.

'Wel nee, kerel. Ik vind het ook niks erg. 't Is verduveld lam voor je.'

'Ja, maar dat blijft zoo niet,' verzekerde Tom met groote beslistheid.

'Wat wil je dan?' vroeg Fred, z'n makker strak aanziende.

‘Niks!’ was Tom's korte antwoord. Maar Freddy nieuwsgierig geworden, probeerde zijn makker aan het spreken te krijgen.

‘Wees nou niet zoo flauw,’ drong hij aan. ‘We hebben toch voor elkaar nooit geheimpjes gehad?’

‘Ja maar.... je kletst....’

‘Ach, wel nee, omdat ik nu verteld heb van die vliegfiets? En dat was toch alleen maar aan vader.’

‘Ja, daarom juist. Als je nou weer gaat kletsen....’

‘Nee heusch niet, toe Tom zeg het me nu.’

‘Ga mee!’ Tom trok z'n vriend in een portiek. ‘Luister dan.’ Toen voorover gebogen, zijn hand aan Fred's oor, fluisterde hij zijn vriend wat in....

‘Hè?.... dat meen je toch niet?’ Fred was een en al verbazing.

‘Ja, dat meen ik wel, maar je houdt je mond hoor!’

‘Maar Tom!’ Nog kon Fred niet gelooven wat z'n makker hem ingefluisterd had. ‘En wanneer dan?’ vroeg hij verder.

‘Direct als ik kan. Maar nu moet ik verder. Denk er aan: mond dicht hoor!’

‘Natuurlijk.’

‘Tabé’ en met 'n gangetje verdween Tom om de hoek van de straat, zwaaide nog eenmaal met z'n arm naar Freddy, die nog geheel ontdaan over hetgeen zijn vriend hem medegedeeld had, in de richting bleef staren, waar deze verdwenen was.

Baas Revers zat met een boos gezicht aan de werkbank over zijn stapels leer gebogen. Klop.... klop.... klop....klop. Met het kleine hamertje plette de baas het leer, om het daarna op maat te snijden, en het linnen er achter te plakken. Met 'n verbazende snelen handigheid werkte de baas het eene stuk na het andere af. Niets dan alleen het geklop van het hamertje op de steen verbrak de stilte. De parkieten in hun kooitje aan den wand zwegen.... zaten diep in hun veertjes gestoken. De twee duiven op de kast koerden

t.o. 112

K.L.M. VLIEGERS
E. VAN DIJK.

E.C. PELLENS.

W.M.O.A. BEEKMAN.

K.D. PARMENTIER.

De ‘Southern Cross’-bemanning kort voor de Oceaanvlucht Europa-Amerika. V.l.n.r. Stannage, (marconist), Saul (navigator), Kingsford Smith (1e bestuurder) en v. Dijk (2e bestuurder) en Mevrouw van Dijk.

Fokker F. VII b-3. m. ‘America’ het eerste 3-motorige vliegtuig, dat over de Noordelijke route van Amerika naar Europa vloog.

een heel enkele maal zacht, als waren ze bang dat hun gekoer de baas zou hinderen. Klop.... klop.... klop.... klop.... even rustte het hamertje. Baas Revers dacht na. Sinds hij Tom in de werkplaats had genomen, was alles anders geworden. De jongen wilde niet leeren, niets kon hij aan hem overlaten; hij had in die veertien dagen nog geen stukje leer goed kunnen stikken.... en dat was niet omdat de jongen het niet kon!.... Maar omdat hij niet wilde....Willen? Hij hàd niks te willen! Hij, baas Revers, had vroeger ook niets te willen gehad. De kinderen moeten luisteren naar ouderen. Maar Tom.... die verzette zich halstarrig tegen alles wat hij doen moest.... Maar wacht maar.... Harder klopte de baas op het leer.... klop.... klop.... klop...., die malle ideeën met dat vliegen! Had hij, baas Revers ooit gevlogen? In zijn tijd, nee, toen ging alles nog ordentelijk en kalm. Nu hadden de menschen geen rust of ze moesten door de lucht heen. En waarom?.... Waarom?.... Of de grond niet net zoo goed was? Baas Revers kon het heelemaal niet meer begrijpen. Net of Tom zoo iets als vliegen zou kunnen leeren. Bestond toch immers niet. En als het nu nog maar ergens nut voor had. En of Tom nog niet genoeg gezanikt had, was me daar meester Bovenhuis ook nog met z'n praatjes komen aanstappen. Dat 't zoo'n zonde was, dat de jongen zoo goed leerde.... Nou, daar merkte baas Revers anders niet veel van, dat liet heusch wel wat te wenschen over. Veertien dagen was hij nu al met de jongen bezig en nog kon hij niets.... nog geen eens gaten boren in de knooplaarzen. De jongen moest maar eens flink met den riem hebben, dan zou hij z'n malle fratsen wel 'n beetje vergeten. Z'n zusje kon-ie plagen. Altijd was er wat met die twee. Nu, en Lena was heusch geen onaardig kind, nee het was natuurlijk die belhamel van 'n kwajongen, die altijd begon. Maar wacht maar.... de baas zou hem heusch wel klein krijgen. Maar toegeven.... Nooit!.... nooit zou de jongen toestemming krijgen

voor die poppenkast.... Hij bleef nu ook weer aardig lang weg.... Had hij nu nog niet terug kunnen zijn? Zooveel werk was er toch niet aan om 'n paar schoenen weg te brengen? Hij was zeker weer ergens blijven kijken en zijn werk vergat hij natuurlijk heelemaal, ja natuurlijk, 't werk kwam er niet op aan. Maar o wee, als de jongen straks te laat thuis zou komen. Dan zou hij eens voelen wat het was niet op tijd te komen....

Zoo dacht baas Revers.... en hoe langer het duurde, voordat Tom terugkwam, des te boozer de baas zich maakte. Hij zou die kwajongen nu toch eens goed onder handen nemen....

'Vader, wilt U uw boterham vóór, of komt U achter?' Lena stak haar hoofd om de deur. 'Moet ik het hier brengen, vader?'

'Nee, ik kom wel achter. Is Tom nog niet thuis gekomen?'

'Nog niet vader.'

'Waar blijft die dekselsche kwajongen toch?' mopperde baas Revers, boos opstaande, 'ik beloof hem die aardigheidjes eens voor goed te zullen afleeren.'

'Is Tom niet voor in de werkplaats, man?' Juffrouw Revers verwonderde zich, dat Tom er nog niet was. Was de jongen wel eens te laat, met eten was hij altijd prompt op tijd thuis. Vandaar dat moeder Revers wel wat vreemd keek, dat haar man alleen uit de werkplaats kwam.

'Nee, bij mij is hij niet,' bromde baas Revers, 'ik heb hem daarstraks met 'n paar schoenen weggestuurd en de kwajongen zit nu natuurlijk ergens aan de sloot te visschen, of is bezig een andere streek aan het uithalen zooals altijd zijn werk en zijn tijd vergetend.'

'Ik vind het toch wel vreemd,' vond moeder Revers, anders is Tom met eten altijd op tijd terug. Als hij maar niets met z'n fiets gehad heeft.'

'Ach wel nee, wat zal hij aan z'n fiets krijgen?'

'Ja maar....' protesteerde moeder, 'je kan nooit weten, met die drukte tegenwoordig. Je moet zoo voor-

zichtig zijn. Voor je het weet heb je een duw van een auto te pakken.'

'Ik zou me maar niet ongerust over Tom maken,' spotte de baas, 'schenk me liever nog maar een kopje koffie in en zet Tom's brood maar voor bij mij. Als hij thuis komt zal hij den hond in de pot vinden. We zullen de banden maar eens wat strakker aanleggen, dat is de eenige manier om hem wat aan 't verstand te brengen.

Maar toen Tom om twee uur nog niet verschenen was, kende baas Revers woede geengrenzen meer. 'Maak je niet zoo ongerust om dien vlegel,' bromde hij tot moeder, die zich angstig afvroeg waar of Tom toch zoo lang zou blijven.

'Die zit natuurlijk bij dien Fred van Duren gekheid te maken.'

'Dan moet Tom zoo terug komen,' merkte Lena op, 'want Freddy moet om twee uur weer op school zijn.'

'Des te beter,' bromde vader, 'en ik zal hem eens voor goed afleeren zoo iets nog eens uit te halen.'

Maar de wijzers van de klok gingen al verder en geen Tom verscheen. Baas Revers vond het ook wel een beetje vreemd, al wilde hij dat niet dadelijk bekennen. Was Tom lastig en ongezeggelijk, heel diep in baas Revers leefde er nog een heeleboel liefde voor den jongen, die hem soms zoo vreeselijk boos kon maken. Misschien was het wel bezorgdheid van baas Revers, dat de jongen later afhankelijk zou moeten zijn, wanneer hij niet een goed ambacht leerde, dat hem zoo stug tegenover Tom maakte. Misschien.... en baas Revers haalde het doorgerookte pijpje te voorschijn, dat hij eens heel lang geleden op zijn verjaardag van Tom had gekregen, en bekeek het lang en aandachtig.

Waar was Tom gebleven?

Na het gesprek met Freddy had de jeugdige Revers er goed de gang in gezet en zoo hard als hij kon was hij op zijn stalen ros den weg afgepeddeld. Tom had zich

vast voorgenomen om dezen keer eens heel gauw terug te zijn, al was het dan wel niet prettig in vaders werkplaats, het was nog beter om op tijd te komen en geen slaag te krijgen.

Maar.... de weg naar de hel.... en zoo ging het met Tom ook; het was hem wel niet heelemààl kwalijk te nemen, maar toch had hij er voor een groot deel schuld aan.

De schoenen waren afgeleverd, het andere paar op de bagagedrager gebonden en Tom reed naar de stad terug. Het was heerlijk weer, het water in de rivier glinsterde, vogels vlogen in zig-zag lijnen over den weg en eensklaps.... verdorie.... met kracht hield Tom zijn karretje in. Jongens wat prachtig, vlak boven hem klonk het geronk van een motor en zag hij het toestel voorbij zweven. Tom keek het na en.... weg waren de goede voornemens. Hij zou eens probeeren of hij het toestel bij kon houden, maar dat viel lang niet mee. Voorover, op het stuur liggend, reed Tom in vliegende vaart den weg af; het zweet gutste over zijn voorhoofd, wat gaf het, trappen, trappen, vooruit, vooruit. Hoe langer hoe harder moest hij de vliegmachine achterna.

'Pfffff!! Hè, hè' hij kon niet meer, was dat trappen wat hij gedaan had. Even stoppen. Kalm liet Tom zijn fiets uitrijden. Kijk eens, die vliegmachine kon je al haast niet meer zien. Het was nog maar een klein stipje en dat had hij willen bijhouden. Hard lachte Tom en zijn frissche jongenslach daverde door de lucht. Hè wat wordt het hier fijn. Nu hij zoo hard getrapt had was er al weer een aardig stukje van den tijd ingehaald. Weet je wat, hij kon nog best even weg blijven, die schoenen van mijnheer Bekkers kwamen heusch wel af hoor, zoo'n vreeselijke haast was daar ook niet bij. Mijnheer had nou toch een paar stevige kistjes. Het zou best gaan hoor, als hij nou weer terug ging, zat hij ook weer bij vader achter de stikmachine. O jé, dat was waar ook, hij had vergeten de parkieten zaad te geven, nou

daar zou ook weer wat over zwaaien. Voorloopig zou hij nog maar een beetje uit vaders nabijheid blijven. Wat had hij nou alweer in een tijd het vliegveld niet gezien. Weet je wat?.... Jongens dat was ook nog zoo'n raar idee niet, hij kon er nu best eens even naar toe gaan. Het was nog vroeg en nu was het juist de tijd om de machines te zien vertrekken, dan zou hij straks maar een beetje aanpeddelen. Vader hoefde er niets van te weten en als het zoo door bleef gaan, deed hij vast en zeker wat hij Freddy daar straks ingefluisterd had. Nou vooruit, daar ging hij dan.

Weg waren de goede voornemens en zoo hard als hij kon peddelde Tom over den weg in de richting van het vliegveld. Hè, hè, hij kon er niets aan doen, maar het leek wel of hij tegenwoordig niet meer buiten vliegmachines kon, het leek wel of je je opgefrischt voelde als je er weer eens een gezien had. Wat zou het toch heerlijk zijn om eens een tochtje mee te maken. Wat voor een gevoel zou je wel krijgen als je van de aarde afging. Verdorie wat was het toch een pracht uitvinding en dat vader nou niet wilde toegeven, dat hij vlieger werd. Jongens, wat zou hij de motortjes laten snorren. Wat moest het toch zalig zijn daar achter die ronkende motoren te zitten, de wind langs je heen te voelen gaan, je had het toch niet koud, want je zat lekker dik ingepakt. Die vliegers hadden me nog al geen dikke jassen aan en hij had het toch zelf gezien, de boel was afgesloten, als het moest, en werd het te warm, kon je een raampje open zetten.

Daar was het vliegveld. Met een gangetje reed Tom naar beneden. Even kijken, nou, was dat even boffen. De portier was er niet, nou vooruit dan, zou hij maar doen of z'n neus bloedde. Zijn fiets kon hij wel laten staan. Voorzichtig liep Tom langs de gebouwen, goed rond kijkend of niemand hem zag. Maar 'n ieder was veel te druk aan het werk om op den jongen te letten, die daar onverschillig met zijn handen in zijn zakken door den ingang naar binnen slenterde en nu bij een

van de hangars rustig stond te kijken naar een reus van een machine, die groot en geweldig vlak voor de deur stond. Verdorie, wat een pracht toestel was dat. Voorzichtig sloop Tom dichter en dichter bij.... wat zou hij die machine eens graag van binnen willen zien.... eens kijken, gunst wat gaf het nou, er was toch niemand bij en eventjes kijken daar zou die machine toch geen buikpijn van krijgen. Weer kwam Tom dichter bij.... jongens wat voelde je je klein bij zoo'n machtige adelaar, die trots en krachtig zijn enorme vleugels uitstrekte. Mooi was die machine geschilderd; kijk, door de raampjes kon hij net in de cabine zien, wat leuk, allemaal gezellige stoelen, reuze wat fijn. Was er niemand? Kom twee minuten kijken, daar zou niemand naar van worden, ze hoefden het toch niet te merken. Nog dichter sloop Tom naar het toestel. Daar zag hij een deurtje, het stond half open, zoo kwam hij erin; weer keek Tom rond, nog dichter kwam hij bij het toestel.... hè hoorde hij daar wat?.... nee, het was maar verbeelding geweest.... was dat schrikken.... Toen.... heel voorzichtig deed Tom het deurtje verder open, nog eens stond hij stil, maar er was geen onraad te bemerken. Toen pakte hij den zijwand beet en.... klom naar binnen. Het ging wel wat moeilijk, het was een hooge stap, maar toch was hij er.... en nu stond hij binnen in de machine. Tom kon een kreet van verbazing niet onderdrukken. Jongens wat zag dat er fijn uit, en wat leuk, allemaal ruitjes, waardoor je naar buiten kon kijken, heelemaal voorin zaten zeker de bestuurders. Daar had je al die instrumenten, en wat kon je nu pas goed zien wat een groote wielen een vliegmachine had, verbazend, in de lucht leken ze haast niets. Ho, hij moest oppassen dat hij niet viel, het liep ook zoo schuin op en hij mocht wel zorgen, dat ze hem niet snapten. Alle menschen!! Stond daar iemand? Tom's hart klopte sneller, o nee gelukkig, het was maar een oliejas, die aan den wand hing, maar evengoed was hij er geducht van geschrokken.... wat flauw was hij

nou ineens, wat kinderachtig om van een oliejas te schrikken, waarom? Hij deed toch geen kwaad? Weer keek Tom door de ruitjes.... maar nu schrok hij geweldig.... lieve tijd.... hij was gesnapt. Stokstijf bleef Tom staan, duidelijk hoorde hij voor het toestel menschen met elkaar spreken, lieve Gerritje, waar kwamen die nu ineens vandaan? Had hij zich er even ingewerkt, waar moest hij nu naar toe? Kijk eens, een nieuwe blik door de ruitjes bracht Tom nog meer van streek, daar stonden ook al menschen en ze wezen den heelen tijd naar het toestel. Een er van kwam zelfs naar het deurtje gestapt. O jé, wat moest hij toch beginnen? Tom voelde zijn hart bonzen. Hij kon niet slikken van schrik. O hemel, wat was hij er leelijk ingevlogen, wat stom ook, om in dat toestel te kruipen. Kijk daar kwamen de menschen al dichterbij. In zijn angst, om ontdekt te worden, keek Tom vliegensvlug de cabine rond. Daar achter zag hij nog een deurtje. Waar kwam het uit? Het hinderde niet, vooruit, vooruit, anders zagen ze hem. Zoo gauw als hij kon, trok hij het open, vluchtte naar binnen, deed het deurtje weer dicht. In zijn angst merkte hij niet eens waar hij zat. Het kon hem niets schelen. Als ze hem maar niet snapten. Bevend over al zijn leden zat Tom te luisteren, ieder geluid, dat hij hoorde deed hem rillen van schrik. Wat oerstom om hier weg te kruipen en wat zouden ze nu gaan doen met die machine? Even loerde Tom heel voorzichtig door eenkier van de deur. Hè, die menschen nou, en ze dachten er maar niet over om weg te gaan, maar wezen elkaar op de instrumenten en hadden heel wat met elkaar te bepraten. Konden ze dat niet buiten doen? Hij was toch ook 'n echte pechvogel, juist als hij nou es even 'n toestel wou bekijken, moesten er ook weer anderen komen. Maar beroerd was het.... verbeeld je, dat ze hem snapten of.... de schrik sloeg Tom om het hart bij die gedachte. Als ze eens de lucht ingingen en hij er niet meer uit kon komen, wat dan?....

Freddy had den geheelen dag aan Tom moeten denken, zelfs onder de les door, en meester Bovenhuis had al 'n paar maal een onderzoekenden blik in de richting van Fred geworpen, en precies op het juiste moment.... was de jeugdige van Duren gesnapt.

'Wat mankeert je toch vandaag,' vroeg meester Bovenhuis boos, 'je let heelemaal niet op, als je nu nog ééns zoo zit te suffen, zal ik me genoodzaakt zien je geheugen met 'n portie strafwerk op te frisschen, begrijp je dat?' Freddy had niets terug durven zeggen, en dat was maar goed ook, want anders had meester Bovenhuis, die dezen ochtend toch al niet te best te spreken was, hem misschien een erger standje gegeven. Fred besloot 'n klein beetje beter op te letten. Maar hoe het kwam wist hij niet, telkens en telkens dwaalden zijne gedachten af naar Tom en hoorde hij nog steeds het zinnetje, dat zijn vriend hem gezegd had. 'Als het al te erg wordt, Fred, dan neem ik vast en zeker de beenen, ik wil nu eenmaal geen schoenlapper worden, ik heb er al lang over nagedacht....'

Zou Tom dat nu werkelijk gemeend hebben, of zou hij dat maar in 'n vlaag van neerslachtigheid hebben gezegd? Maar Fred kende zijn vriend goed. Hij wist dat, als die iets in zijn hoofd had, het dan gebeurde ook. Maar dit zou niet kunnen bestaan!! Waar zou hij naar toe moeten?, en verbeeld je dat het gebeurde en ze vroegen aan hem: 'Zeg Fred, weet jij niet waar Tom is?' Hij had Tom beloofd nergens over te zullen spreken. Maar wat moest hij dan doen? Weet je wat, hij zou na schooltijd eens bij baas Revers aankloppen en vragen of Tom vanavond bij hem mocht komen, dan wist hij meteen alles en kon hij nog even met Tom praten. Het was anders 'n rare klant, hoor. Hij kon wel reuze knutselen en leeren ook, pa had laatst zelf gezegd, dat het doodjammer was, dat 'n jongen als Tom, die zoo'n goed stel hersens had, van school af moest. Nou en Pa kon 't zeker toch wel.... weten.

'Fred van Duren lees verder, waar we gebleven

zijn!’ Met 'n schok schrikte Fred uit z'n gepeins op.

Waar waren ze nou? Wacht eens hij zou maar ergens op goed geluk beginnen. Die lamme duitsche woordjes ook, waar waren ze nu? O, wacht hier.’ Hard dreunde Fred op: ‘Der Friede wurde gezeichnet....’

‘Heel goed, heel goed,’ klom meester Bovenhuis' spottende stem, ‘maar ik zal jou toch even een kleine oorlogsverklaring mee naar huis geven, vrindje. Als-jeblieft, kom hier. Ik heb je dikwijls genoeg gewaarschuwd.’

Fred met 'n hoofd als een roode kool kwam naar het bord. Hij hoorde de jongens in de banken gichelen. Lammelingen, als ze iets van je noodig hadden, waren ze poeslief, nu zaten ze je uit te lachen, dat waren je vrinden. Meester Bovenhuis schreef het briefje voor den jeugdigen zondaar.

‘Zie zoo,’ sprak hij, de pen neerleggend, waarmede eerst de vette, dikke handteekening was gezet, ‘nu kan je gaan en je hoeft vanmiddag niet terug te komen. Maar je zorgt er voor dat je morgenochtend die vijf duitsche thema's vertaald hebt, en netjes hoor, begrepen! Anders stuur ik je weer net zoo terug en krijg je er nog wat bij. Ik zal je leeren te zitten suffen; dat doe je maar in je vrijen tijd. En nu opgerukt marsch!

Met zijn tasch, waarin het briefje voor papa, onder zijn arm, verliet Fred het lokaal. Dat was een leelijke strop. Daar zou pa weer aardig over te keer gaan. 't Was den laatsten tijd allemaal pech en nog eens pech. Het strafwerk was nog het ergste niet, maar het briefje aan pa, dat was leelijker. Weet je wat? Hij kon nu wel even naar Tom gaan en vragen of hij daar z'n strafwerk mocht maken, dan hoefde pa er niets van te weten nou, en 's avonds had hij toch geen tijd. Als het werk maar in orde was. 'n Klein standje misschien, maar meer ook niet.... Maar.... nieuwe pech wachtte Fred, want nauwelijks had hij bij baas Revers aangebeld of Lena kwam naar de deur, roepende: ‘0, gelukkig dat je er bent, zeg Fred is Tom niet bij jullie?’

‘Tom bij ons?.... wel nee, hoe kom je daar nu bij? Ik wou juist vragen of hij hier was en of hij vanavond bij me mocht komen.’

‘Hij is niet hier. Vanmorgen is hij een paar schoenen gaan wegbrengen en nou is hij nog niet terug,’ vertelde Lena. Juffrouw Revers kwam ook naar buiten.

‘Heb je Tom heelemaal niet gezien, Fred?’

Fred keek juffrouw Revers aan; 'n angstig gevoel maakte zich van hem meester. Dus toch.... toch.... was het waarheid geweest, wat Tom hem vanmorgen gezegd had. Onrustig draaide Fred heen en weer.

‘Nee juffrouw, alleen vanmorgen even, toen moest hij een paar schoenen wegbrengen, vertelde hij.’

‘Ik begrijp niet wat er aan de hand kan zijn, ik ben zoo bang dat er misschien iets met hem gebeurd is,’ klaagde Tom's moeder, die door het lange wegblijven van haar jongen, lang niet op haar gemak was.

‘Ik zal thuis nog eens gaan vragen, juffrouw,’ beloofde Fred, die stond te popelen om weg te komen.

‘O, als je dat doen wilt, graag Fred. Kom je dan nog even terug?’

‘Ja juffrouw.’

‘Goed jongen, tot straks dan’.... De deur sloeg dicht, en Fred stond nog erger geschrokken dan van 't briefje en het standje van meester, op straat. Dus toch waar, toch was Toni 'm gepiept, verdikkie wat 'n stomme streek, en hij, Fred, moest nu maar net doen of hij van niks wist, dat was het akeligste van alles. Dat die Tom ook zulke stomme streken ging uithalen. Maar waar zou hij naar toe zijn gegaan, en wat moest hij beginnen? Lang zou hij het wel niet uithouden. 't Was 'n verduvelde stomme streek, want Tommetje kon er zeker van zijn, dat als hij nu thuis kwam, hij 'n geducht pak rammel kreeg met den riem, Brrr.... Fred rilde al bij de gedachte aan dat werktuig van baas Revers. Hij zou nou maar gauw naar huis gaan, om eens te hooren of Tom er misschien nog geweest was en hij, Fred, wist al van te voren, dat Tom er niet zou zijn

geweest. Maar ja, wat moest hij doen? Hij had Tom zijn eerewoord gegeven er niet over te zullen spreken. Hij kon zich nog goed herinneren hoe boos z'n vriend was geweest, toen hij aan pa had verteld van dien mislukten vliegtocht met de vliegfiets. Nou had Tom hem vertrouwd en hij had z'n eerewoord gegeven, hem verraden, nee, dat zou hij nooit!

De motoren draaiden reeds, met korte nijdige knallen schoten nu en dan vlammen uit de uitlaatpijpen. 't Groote vliegtuig, gereed voor de proefvlucht, trilde onder de machtige windhoos, door de vliegende schroeven, veroorzaakt.

De mecano's, opzij van het toestel, zorgden voor de laatste toebereidselen. De werktuigkundige maakte, op het landingsgestel staande, een riem van de motorgondel vast. De eerste piloot praatte nog even met den chef der technische afdeeling, die vol aandacht de werkende motoren bestudeerde. De tweede piloot was reeds met den marconist in het toestel gestapt.

Tijd!.... Nu ook klom de bestuurder naar binnen. Evan 't kort gewuif door de raampjes der cockpit. De blokken voor de wielen werden weggenomen. Langzaam begon het toestel te taxieën, harder ronkten de motoren.

‘Daar gaat-ie!’ klonk het als uit één mond. Allen staarden het toestel na, dat zich vlug en makkelijk van den grond losmaakte en nu boven het veld cirkelde. Hierna verwijderde het zich snel, om eenige seconden later laag over het veld zwevende, in Westelijke richting voor goed te verdwijnen.

Het was gebeurd. Het groote Fransche vliegtuig, dat over een paar maanden een wereldvlucht zou ondernemen, en nu, op verzoek, door de Hollandsche piloten werd ingevlogen, was uit het gezicht verdwenen.

Alleen de beide piloten en de marconist waren aan boord.... tenminste.... dat dacht men, maar niemand wist.... dat....

Harder ronkten de motoren; regelmatig steeg de machine, twee.... drie, vier.... vijf.... zes honderd meter. De marconist zat rustig achter zijn toestel, keek naar de langzaam kleiner wordende aarde, waarop de menschen en dieren zich nu als kleine stipjes en vlekken toch nog duidelijk afteekenden. De beesten in de wei, nu allerakeligst dun, deden meer aan wandelende lucifertjes dan aan de vette hollandsche koeien denken. Torens en kerken kregen meer en meer het aanzien van den inhoud eener blokkendoos, alles netjes in en aan elkaar gepast, straten en pleinen leken op scherp getrokken lijnen op een bord. Het water in de slooten glinsterde, scherp beschenen door de zonnestralen. De lucht was helder en het zicht hierdoor wijd....

De motoren ronkten regelmatig, met een dof gebrom als gaven zij hun tevredenheid te kennnen, dat ze weer werken mochten. Het doffe gebrom, het ronken der motoren, wat was het anders dan het ‘luchtlied’, dat de wentelende schroeven zongen?

En in de cockpit zaten de twee bestuurders. De voeten op het richtingsroer de handen aan het stuurwiel; de oogen strak op de instrumenten gericht. En steeds hooger en hooger steeg het toestel....

De wereld gleed regelmatig weg, dorpjes, stadjes, huizen, slooten, molens, rivieren, alles verdween even snel als het gekomen was. Als een arend schoot het toestel door de lucht. Duizend, elfhonderd, twaalfhonderd meter wees de hoogtemeter. Enkele malen ging het toestel door 'n wolk. Dan hulde alles zich in de witte nevel; 'n ander maal vloog het toestel boven een wolk, en teekende de schaduw zich af op de, door de zon beschenen, witte mist, die deed denken aan grillige rotsen en besneeuwde bergen. Heel in de verte teekende zich een gele streep af tegen den blauwen horizon. De duinen.... daarachter de zee.

De twee bestuurders keken elkaar aan, knikten tevreden met het hoofd. Het toestel vloog hard....

honderd tachtig kilometer, terwijl de motoren nog geen vol gas hadden. Het ging best zoo. De marconist kwam waarschuwen, had zoo juist een paar weerberichten ontvangen.... iets noordelijker houden, verderop, westelijk boven zee, was mist.... verder alles goed. De koers werd dus iets veranderd en de motoren ronkten.... een blauw-grijze streep gleed onder het toestel weg.... de kust! Het ging hard. De marconist keek even, naar dit veranderde schouwspel. De landstrook gleed snel weg. De blonde duinen, in goud-gele zonneschijn, daarachter het land. Regelmatig gleed het tafereel voorbij. De machtige zee strekte zich onder de drie mannen uit.

....en wat niemand wist, was.... dat achter in het toestel nog een mensch zat, 'n jongens van vijftien jaar, bevend van angst en die zich wel honderd maal had afgevraagd, hoe of dit spelletje wel zou afloopen.

Maar diezelfde jongen voelde, ondanks zijn angst van ontdekt te worden, toch 'n groote vreugde in zich, want datgeen, waarnaar hij zoo verlangd had, wat hem schier onmogelijk had geleken, was nu gebeurd. Hij vloog!!.... vloog, hoog boven huizen en zeeën. Hij had, al was het dan tegen wil en dank geweest, de geweldige sensatie van den luchtdoop meegemaakt, en uit het kleine raampje bovenin, had hij het wonderlijke tafereel van de verdwijnende wereldaanschouwd. Straf!.... ja.... die kreeg hij nu tòch.... Zoo dacht 't jonge mensch.. dus het beste was van het oogenblik te profiteeren en nu maar te genieten, genieten in angst, want o,.... als ze hem ontdekten. Wat dan? En in zijn onrustig geweten doemde het beeld van hardhandige vaders, strenge politie-agenten en booze vliegeniers meer en meer op....

De tweede piloot kwam even uit de cockpit. Hij rekte zich uit; bleef even bij den marconist staan.

‘Het gaat best, we hebben wind mee. Alles is goed. In het begin 'n beetje staartlastig, maar dat was gauw bijgesteld.. We gaan er hard overheen.’ De marconist

knikte, zijn aandacht was bij 'n bericht, dat juist opgegeven werd.

De piloot staakte zijn gesprek, maakte een wandelingetje door de cabine; even keek hij door de ruitjes naar de steeds deinende zee, enkele meeuwen waren te zien; als witte vlekken teekenden zij zich scherp af tegen de blauwe lucht, heel ver kwam een rookpluim aan den horizon te voorschijn.... een schip. Droomerig kijkt de piloot voor zich uit.... in gedachten draaide hij zich om, pakte de deurknop.... trok.... 'Allemachtig, wat zit dat ding vast, dat hadden ze ook wel eens na mogen kijken.' Niemand hoorde, door het zware motorgebrom, wat hij stond te mopperen. Toen met een korten stevigen ruk vloog de deur open.

'....Hè....!!' Een kreet van verbazing ontsnapte hem, even was hij geschrokken, deed een stap achteruit. Nu, zichzelf weer meester, staarde hij verbaasd naarde bevende jongensgestalte, die zich nog probeerde te verschuilen.

'Wel allemachtig, wat heeft dat te beteekenen, zeg er es, kom eens te voorschijn.'

En meteen den jongen bij zijn schouder grijpend, schreeuwde hij, 'Wat moet dat vlegel, hoe kom je hier?'

De vlegel.... het was Tom.... staarde ontzet den piloot aan, maar geen woord kwam over zijn lippen.

'Heb ik ooit van mijn leven!' En, zonder veel complimenten te maken, pakte de vliegenier den jongen bij zijn arm, trok hem door de cabine met zich mee naar de cockpit. De marconist keek verbaasd op.

'Zoo, een nieuwe passagier, hoe komt die hier?'

'Weet ik veel, die kwajongen zat achter, het is fraai.'

'Hallo' galmde de zware stem van den piloot de cockpit in naar den eersten bestuurder. 'Kijk eens eventjes, een vondst.'

De zich niets kwaads vermoedende piloot draaide het hoofd om. 'Wat! vlegel, ezelskop, uiltskuiken wat

moet jij hier? Vooruit laat je tronie zien. Waar heb je dien bandiet gevonden, Jan?'

'Achterin.'

'Heb ik ooit, wat moet dat kwajongen?'

''n Blinde passagier.'

'We zullen onmiddellijk de politie waarschuwen.'

Dat was Tom te veel en vooruit springend riep hij hard met snikkende stem: 'Nee, nee, als-'t-U blieft niet, geen politie, doe dat niet, ik heb al zoo in angst gezeten, sla me maar, maar waarschuw geen politie, als-'t-Ublieft niet mijnheer!!!'

Toen ineens stokte zijn stem.... den piloot in de cockpit had hij herkend. Het was....de dikke mijnheer.

Ook mijnheer Beers had den jongen herkend, maar nu was hij lang zoo vriendelijk niet. 'Verduveld nog toe,' sprak hij boos, 'dat is de derde maal, dat ik met dien vlegel kennis maak. Den eersten keer rijdt hij voor m'n auto, de tweede maal zit hij met een rommelding in een sloot en nu moeten we hem hier te gast hebben als blinde passagier. Het is fraai, hoor. Vooruit vlegel, spreek, hoe kom je hier, hoe durf je daar nog te staan, ik moest je er eigenlijk maar direct uitsmijten.'

De tweede piloot was weer op zijn plaats gaan zitten. Luitenant Beers kwam te voorschijn en in de cabine gekomen, pakte hij Tom beet en schudde hem op zoo'n hardhandige manier door elkaar, dat de jongen een paar angstkreten niet kon onderdrukken.

'Wel ja, ik zou nog gaan schreeuwen ook, als ik jou was, houd je mond vlegel, en spreek.' En zich tot den marconist wendend, die met een verwonderde uitdrukking op het gezicht, dit tafereel zat te volgen: 'Vooruit Ben, stuur een telegram aan de politie, we moeten dien kwajongen nou nog meenemen ook. Ik ben niet gek, hij gaat zeker denken, dat ik zijn vrindje ben geworden. Ik smijt hem er nog net zoo lief uit.'

De marconist wilde gaan seinen, maar weer sprong Tom op. 'Nee, nee,' huilde hij, 'sein toch niet, sla me

liever, maar als je blieft geen politie.' Stevig omknelde zijn hand den arm van den marconist.

'Wel ja,' begon mijnheer Beers nu, 'ik zou nog praatjes hebben ook, als ik jou was. Wenscht mijnheer de blinde passagier misschien ook nog een diner geserveerd te hebben? Ik sta tot Uw dienst, mijnheer de watervlieger.'

De twee piloten wisselden een blik van verstandhouding en wie heel goed had gekeken, had kunnen bemerken, hoe een klein rimpeltje, dat zich tot een haast onzichtbaar lachje vormde, om den mond van den piloot trok. Maar Tom merkte van dit alles niets. Bevend van angst, dat de politie gewaarschuwd zou worden, greep hij den piloot vast, 'toe mijnheer,' smeekte hij, 'doe het toch niet, ik kon er heusch niets aan doen. Heusch, werkelijk niet.'

'Nee dat zal wel, je bent er zeker ingekropen omdat je het hier zoo naar vond, vlegel die je bent. Vooruit vertel op, hoe kom je hier? En geen leugens als je blieft.'

'....ik ....ik ....ik' stotterde Tom....

'Ik was een ondeugende jongen, die eens een goed pak voor mijn broek moest hebben, wilde je zeker zeggen, is het niet?' viel de piloot Tom in de rede, 'zal je nu eens eindelijk vertellen, hoe je hier komt, aap.'

Harder ronkten de motoren. Weer keken de beide vliegers elkaar aan. Even schitterden hunne oogen en de tweede piloot, die in de cockpit zat, lachte zacht. Maar door het lawaai der motoren hoorde Tom niets en dat was maar goed ook. Langzaam met horten en stooten, vertelde hij mijnheer Beers nu, hoe hij dien ochtend op het vliegveld was gekomen, het toestel had zien staan en niet wetend, dat dit vertrekken zou, naar binnen was geklommen omdat hij zoo graag het inwendige wilde bekijken. Hoe hij nauwelijks binnen zijnde, stemmen had gehoord en achterin was weggekropen, bang om ontdekt te worden. Hoe hij in angst had gezeten toen de motoren gingen proefdraaien, alles

K.L.M. VLIEGERS
J.B. SCHOLTE.
First publication by Underwood en Underwood 242, West. 55th street New-York.

P. BOTH.

E.E. HULSEBOS

G. BAX.

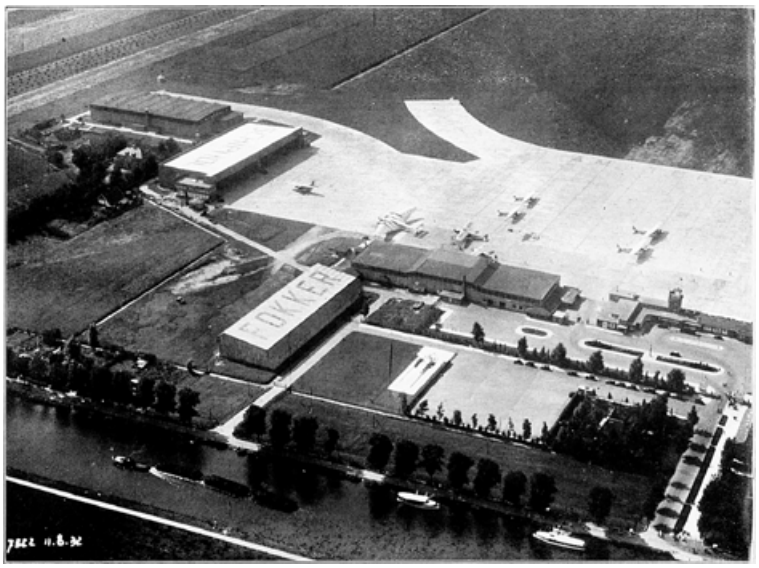

LUCHTFOTO K.L M.
Het vliegveld ‘Schiphol’ bij Amsterdam, in vogelvlucht.

geprobeerd had om toch maar uit het toestel te komen, maar dit hem niet had mogen lukken.

'Heusch mijnheer,' zoo eindigde de jeugdige verstekeling zijn verhaal, 'ik heb werkelijk niet geweten, dat het toestel weg zou gaan, want dan was ik er nooit ingekropen. Ik heb al zoo vreeselijk in angst gezeten. Gaat U nu niet de politie waarschuwen.'

'Ja maar, vlegel', en de vlieger moest zich omdraaien, evenals de marconist, want het viel hun beiden moeilijk ernstig te blijven, ondanks het hachelijke van den toestand. 'Wat moet ik nu met je beginnen, je begrijpt toch zeker wel, dat ik je niet kan meenemen?'

'Ach mijnheer, zet U me dadelijk maar weer op den grond. Ik zal wel stiekum wegkomen.'

'Dadelijk op den grond?' vroeg de vlieger, 'of dat zoo maar gaat vlegel, weet je wel waar we zijn, hier kijk, we zitten boven zee en vliegen door naar Engeland.'

'Engeland....?'

'Ja, en wat moet ik nu met jou, we gaan niet terug voor morgen en hier wil ik je ook niet houden. Wat denk je wel, dat we iederen kwajongen zoo maar eens uit de aardigheid mee kunnen nemen? Dat zou heel aardig worden. Bij je thuis zitten ze natuurlijk ook in angst. Je bent nog al een lief zoontje, dat moet ik zeggen. Ik kan me best begrijpen, dat je je ouders zoo nu en dan tot wanhoop brengt. De hardste riem, dien je vader heeft, is voor jou nog te zacht, bandiet. Maar ga daar in die stoel zitten, vooruit en wacht op me, ik kom direct terug en wee je gebeente als je lef hebt om uit te stappen.' En tot den marconist 'Ben let even op dien vlegel.'

De piloot ging weer naar de cockpit, trok de deur half toe; lang zaten de twee bestuurders met elkaar te praten, een enkelen keer meende Tom een onderdrukt lachje te hooren en woorden zooals ''n branie', 'flinke vent', maar dat kon ook wel verbeelding geweest zijn en als het wel waar was, zoo overlegde Tom bij zich

zelf, dan spraken ze vast niet over hem. Wat zouden ze met hem doen? De marconist keek den jongen aan, schudde zijn hoofd. Toen ging de deur weer open en kwam de piloot te voorschijn.

‘Ik wil je hier niet houden hoor, je gaat er uit.’ Er klonk iets spottends in zijn stem.

‘Daalt U dan?’

‘Landen, ja zeker, we zullen nog landen voor jou, hier op zee!’

‘En ik dan?’

‘Wat kan mij dat schelen vlegel, je gaat er uit met 'n parachute. Je moet maar zien dat je zwemmend ergens terecht komt. Misschien ontdek je nog wel een onbewoond eilandje, of kom je bij watpapoeas terecht, maar hier hou ik je niet!’ Weer klonk iets spottends in de stem, maar Tom was te veel bij het onderwerp zwemmen en parachute, om dit te bemerken.

‘Vooruit, kom hier. Dan zal ik je die parachute omdoen, en dan eruit.’

‘Maar....’

‘Niets te maren, dan moet je maar niet zulke rare dingen doen.

Doch nu moest de vlieger zich wel uit de voeten maken; hij klom haastig in de cockpit en deed of hij het heel druk had. Maar de beide mannen lachten elkaar toe. Ze hadden plezier in dien branie van 'n kwajongen, die daar weggekropen was. Maar weer kwam de piloot te voorschijn.

‘Vooruit, kom hier.’ Hij had iets in zijn hand, dat niets op 'n parachute leek, volgens Tom en wilde het den jongen ombinden. ‘Vooruit, sta stil.’

Toen.... eensklaps schrokken ze. 'n Kort geknetter klonk. Sjoei, 'n sprong, een vlam laaide door het toestel.... nog een, maar voor de mannen eigenlijk goed begrepen, wat er gebeurde, had Tom met een ruk de snelblusscher van den wand gegrepen, en de straal op de vlam gericht, die uit de lichtleiding was geslagen. Er was kortsluiting ontstaan door het lostrillen van een

der contacten. Maar even snel was het gevaar geweken.

Tom legde het apparaat neer. ‘Het is uit.’

De mannen keken elkaar aan. ‘Flink zoo, jongen,’ sprak de piloot, ‘je bent wel een ondeugende vlegel, maar jouw accu is tenminste nog in orde. Omdat je zoo kordaat bent opgetreden zal ik je voor dezen keer maar niet uit het toestel smijten en je maar meenemen, en er zit niets anders op, dan dat je morgen maar weer mee terug gaat. Maar denk eraan, dat als we weer goed en wel op Holland's grond staan, ik je een echt ouderwetsch pak voor je broek zal geven, zoo een dat je goed verwarmt, dan hoef je de eerste week niet over kou te klagen. En nu zullen we je ouders even waarschuwen. Geef je naam en adres dus hier aan mijnheer op, die zorgt dan wel dat alles in orde komt.’

De marconist maakte het telegram in orde. De vlieger zette zich weer in de cockpit en bleef lang en fluisterend met den tweeden bestuurder praten. Na een poosje kwam mijnheer Beers weer te voorschijn. ‘Ga daar nou maar zitten en hou je koest.’

Tom kon zijn ooren niet gelooven. ‘Is het heusch, mijnheer? Meent U het? Mag ik werkelijk mee?’

De vlieger knikte.

‘O....!!!!!!’ Het was het eenige wat Tom eruit kon brengen.

‘Ja maar,’ sprak mijnheer Beers nu, ‘datdoe ik alleen omdat je daarnet die boel gebluscht hebt, maar denk heusch niet, dat je een plezier-reisje van me cadeau krijgt. Wel krijg je een pak op je broek van me, als we thuis zijn. dat beloof ik je.’

‘Thuis is thuis’ prevelde Tom zacht. Wat kon hem nu verder gebeuren? Vader en Moeder waren gewaarschuwd en hij zag zijn harte-wensch vervuld. Hij vloog. Dit heerlijke zweven in de lucht was dus vliegen, voorloopig zou hij zich maar niet bang maken. Als hij thuis kwam, kreeg hij toch met den riem. Nou 'n pak erbij van mijnheer Beers, had hij er graag voor over. hij. Maar

nou moest hij eens naar buiten kijken en genieten. Hij had al lang genoeg in angst gezeten.

Verrukt keek Tom uit het raampje. Verdorie wat 'n zaligheid, wat 'n geluk dat er juist een vlam moest komen. Hij zou er een verhaal over schrijven en dan zou hij het noemen ‘De reddende Vlam’. Wat zou Fred opzien als die het hoorde. Jemenee, dat had hij vanmorgen ook nooit durven denken. Zouden ze het nu al thuis weten? Hij zou het eens vragen. Tom tikte den marconist op den schouder. ‘Mijnheer, weten ze het nu al thuis?’

‘Ja natuurlijk weten ze het,’ bromde de marconist, terwijl hij een boos gezicht probeerde te zetten. ‘Ik heb het maar in eens goed geseind, en ik zou me maar niet al te veel op morgen verheugen, want dan zal je heusch het lachen wel kunnen laten.’

‘Nou ja, morgen.’

Tom keek weer naar buiten, hij hoorde het ronken der motoren, nu vloog hij hoog boven zeeën en wolken; wat een geluk, wat een geluk. En morgen, dat zou heusch ook wel terecht komen. Deze geschiedenis had een begin gehad, dus kwam het einde ook wel.

Achtste hoofdstuk.

Het telegram en de familie-raad. Fred houdt zijn woord. Londen. Niet boos maar wel teleurgesteld.

De heele familie Revers was in de war.

Om drie uur was Tom nog niet terug en zelfs vader begon zich ernstig ongerust te maken. Fred was nog even aangekomen om te zeggen, dat Tom niet bij hem was geweest. Moeder liep in doodelijke angst, gejaagd, de kamer op en neer. Wat zou er toch met Tom gebeurd kunnen zijn? Lena zat stil in de achterkamer; ze was eerst naar oom Piet en daarna naar tante Jeanne toe geweest om te vragen of Tom daar ook gekomen was. Maar zonder resultaat. De baas zat op het krukje met het hamertje in zijn hand voor zich uit te staren, want dat er nu iets gebeurd moest zijn, begreep hij ook. Tom zou niet voor den een of anderen kwajongensstreek zoo lang wegblijven.

'Wat moeten we toch doen, man?' Moeder kwam in de werkplaats. De baas stond op. 'Wat wil je?' Ze keek hem angstig aan.

'Ik ga de politie waarschuwen.'

'Hè....?'

'Ja natuurlijk, de jongen moet terecht komen en de eenige, die ons nu kan helpen, is de politie.'

'Gunst man, zou je die er niet liever buiten laten? Dan wordt het direct zoo ruchtbaar. Me dunkt als de politie iets wist, zouden ze het wel zijn komen vertellen'.

Vader ging weer zitten; mompelde ‘ik begrijp het niet, ik begrijp het niet.’

Toen plotseling klonk de bel. Moeder was al bij de deur. 'n Jongen met 'n groen papiertje in zijn hand keek oplettend rond. ‘Revers, is dat hier?’

‘Ja, ja wat is er?’ Moeder zag het, het was van de telegrafie.

‘Hier een telegram.’ Meteen was de jongen weer op zijn fiets gesprongen. Moeder stond nog bevend van angst op het groene papier te staren. ‘'n Telegram, voor haar? O, God! Zou het over Tom zijn....?’

De deur ging open, vader kwam de gang in. ‘Wat is dat?’ Moeder kon niet spreken, haar stem weigerde.... bevend toonde ze het papier.

‘'n Telegram, voor ons? Is het niet 'n vergissing?’ Nu kreeg moeder weer kracht om te spreken.

‘Nee, de jongen vroeg nog: Revers?’

‘Nou kalm, geef maar hier.’

Lena kwam ook aanloopen. ‘Wat is dat, moe?’

Met z'n drieën stonden ze in de werkplaats en alle drie voelden ze het, dat dit groene papiertje dat ze niet open durfden maken, hun iets over Tom kwam vertellen. Maar wat?

Toen ineens pakte vader het papier steviger vast, scheurde het resoluut stuk, vouwde het langzaam open. Alle drie tuurden ze in spanning naar de geseinde woorden. Toen vader ineens.... ‘Wat moet jij, is het voor jou? Ga dan weg, gauw 'n beetje.’ Lena, verschrikt, verliet snel de werkplaats. Nog eens boog baas Revers zich over het papier. ‘Wat staat daar?’

wEES NIET ONGERUST STOP TOM MET VLIEGTUIG MEE STOP KOMT MORGEN TERUG STOP
Vliegdienst

‘Hè....???’ Verbaasd bleef baas Revers op het voor hem onbegrijpelijke schrift staren. ‘Tom met vliegtuig mee? En wat moet ik stoppen? Hoe, wat? Het

staat er toch! Wat zou dat nu weer te beteekenen hebben? Dat ze ook nooit iets duidelijk berichten!'

'Gelukkig niets ergs,' zuchtte moeder. Maar nu barstte de baas ineens woedend los:

'Wat, niets erg, zeg je daar? Noem je dat niet erg, dat die jongen tegen mijn verbod is gaan vliegen en die schoenen? Alle menschen nog toe, dat noem je niet erg? Mensch ben je heelemaal!!' Woedend draaide de baas zich om. 'Dat noemt ze niet erg!!!!' schreeuwde hij nog eens. Met 'n slag kwam zijn vuist op de tafel terecht.

'Maar man, kalmeer toch' probeerde moeder hem te bedaren. 'Je weet toch niet wat er gebeurd is.'

'Gebeurd?' donderde de baas nu. 'De jongen vliegt. Dat gebeurt er!! Ik zal 'em ranselen, dat hij bont en blauw ziet, als hij terug komt. Ik zal hem leeren dingen te doen, die zijn vader hem verbiedt.'

'Maar man, kalm dan toch. Hoe komt de jongen nu in een vliegmachine, en waarom komt hij dan vanavond niet terug? Wat moeten we doen?'

Lena was de werkplaats weer in gekomen. 'Is Tom in een vliegmachine, moe?' Een trek van verbazing stond op haar gezicht te lezen.

'Ja.'

'En waarom komt hij vandaag niet terug?'

'Dat weten we juist niet.'

'Als U er eens mee naar mijnheer van Duren ging, die kan misschien raad geven.'

'Mijnheer van Duren?'

'Ja,' raadde Lena, 'Freddy heeft Tom vanmorgen nog gezien, wie weet heeft hij hem wat verteld.'

Het was nog zoo dom niet, de raad die Lena gaf.

'Als je het eens deed man? Mijnheer van Duren weet allicht meer van zulke dingen af, dan wij.'

Ik begrijp maar niet, waarom die vlegel morgen pas thuis komt.'

'Ik ook niet. O, als het maar niets ergs is.'

'Wel nee, dat kan niet. Er staat toch op het telegram 'wees niet ongerust'.

‘Nu ga dan even naar mijnheer van Duren,’ drong moeder.

‘Hoe laat is het?’

‘Half vijf, dan is mijnheer al wel thuis.’

‘Ik zal dan maar even gaan,’ sprak vader, die het eigenlijk ook de beste oplossing vond. ‘Let jij even op de werkplaats, ik zal m'n goeie jas maar aantrekken.’

‘Vergeet het telegram niet. Kom je gauw terug?’

‘Ja, tot straks.’

Vader stapte de deur uit. Die vlegel van 'n kwajongen, wat of er nu toch weer aan de hand mocht zijn? Wie weet wat hij weer uitgehaald had. Maar hij zou vast niet gelukkig zijn als hij morgen thuis kwam, daar kon hij van op aan. Was dat 'n manier van doen. De ouders hadden tegenwoordig niets meer te vertellen, de kinderen schreven de wetten voor, deden maar precies waar zij zin in hadden. 'n Mooie boel, maar hij zou Tom eens laten zien, wat het was om niet te gehoorzamen. Veertien dagen kamer-arrest kreeg hij minstens en dan zou hij er den riem eens overheen halen. De baas zou nou eens laten zien wie wat te vertellen had, Tom of hij.

Fred zat leelijk in de knel, het was een echte pechdag vandaag. Ze wisten er beneden nog niets van, dat hij niet op school was geweest. Zijn strafwerk had hij 's middags in het clubhuisje zitten pennen. Dat was af, maar het briefje, dat was leelijker, daar moest hij nou mee naar pa toe. Want als hij het morgen niet geteekend meebracht, stuurde meester Bovenhuis hem net zoo hard weer terug. Die Tom ook, waarom vertelde hij hem nu ook, dat hij weg zou loopen, als zijn vader zoo onaardig bleef en maar steeds wilde, dat hij schoenen leerde lappen. Wat kon hem, Fred, dat nu schelen. En toch daardoor had Freddy straf gekregen, want den heelen dag had hij aan Tom moeten denken. En vanmiddag was die branie nog niet thuis gekomen, hij wilde het er zeker eens een dagje van nemen. Nou

maar, dat zou papa Revers hem wel dubbel en dwars terug betalen, daar kon Tommetje zeker van zijn. Het was weer eens een echte stomme streek van hem. Net zoo als toen, met die vliegfiets. Verdorie, als die dikke mijnheer er niet geweest was, had het nog leelijk kunnen afloopen, daarvoor hadden ze nu een heelen middag in het schuurtje zitten hameren, meten en passen. In 'n oogenblik waren de vleugels kapot, en toch ondanks dat alles had Tom hem verzekerd, dat hij den moed niet opgaf, maar het stellig nog eens zou overdoen. Na dien middag, dat ze op het vliegveld waren geweest, was Tom een beetje van gedachten veranderd. Gelukkig maar, het was zijn laatste schooldag geweest. Fred herinnerde het zich nog goed. Tom had dat mooie boek van meester Bovenhuis gekregen. Het had hem moeite gekost om het uit Tom's handen te krijgen, maar toch was het gelukt. Het was 'n prachtig boek.... Kom, Fred zuchtte diep, keek naar de Pang-pang, die nu stil op de kast stond. Dat had Tom toch prachtig gemaakt, daar ging niets vanaf, maar dat briefje, dat nu aan pa gegeven moest worden, dat was leelijker. Dat kostte zeker weer een paar maandjes vrije middagen en niet voetballen natuurlijk. Kom, hij zou maar eens gauw gaan, des te sneller was het gebeurd.

‘Pa, ik heb 'n briefje voor U....’

Mijnheer van Duren zat verdiept in zijn krant, hoorde niet wat zoontje-lief kwam vertellen.

‘Pa....,’ riep Fred iets harder.

Mijnheer loerde van achter het blad. ‘Wat had je?’

Op hetzelfde oogenblik klonk de bel. ‘O natuurlijk weer visite,’ mijnheer legde zijn krant neer, ‘je kan ook nooit eens 'n oogenblikje rust hebben. Ze hoorden de meid door de gang sloffen. Een oogenblik later stak ze haar hoofd om de deur: ‘Hier is baas Revers mijnheer, die wilde U nog graag even spreken. Het was nog al dringend, zei hij.’

‘Baas Revers? Mij spreken?’

Ook Fred keek verbaasd. O jé, dat was natuurlijk over Tom.

'Wat is dat Freddy, weet jij daar iets van?'

'Nee Pa.'

'Nu vooruit, ga dan maar. Laat baas Revers maar even hier komen, Santje. Het is te koud om in de gang te staan.'

'Ja mijnheer.'

Fred sloop weg, daar kwam hij goed vanaf. Waarom zou baas Revers komen? Lieve tijd, was er soms weer wat. De wonderen waren vandaag niet van de lucht.

'Dag mijnheer van Duren. Neemt U me niet kwalijk, dat ik U nog zoo laat kom lastig vallen.' Met deze woorden trad baas Revers naar binnen.

'Wel nee, baas Revers. Vertel mij maar eens wat er aan de hand is.'

'Ja, ziet U....' begon de baas, die niet gauw zijn woorden kon vinden. 'Het is over Tom, ziet U.'

'Over Tom, is de jongen dan ziek?'

'Nee dat nu bepaald niet, mijnheer. U moet weten, dat ik hem een poosje geleden van school heb afgenomen....'

'Ja, ja dat weet ik, baas Revers, Freddy heeft mij zoo iets verteld. Hij zou bij U in de werkplaats komen, als ik het goed heb, is het niet?'

'Juist mijnheer.'

'Nu en bevalt het U nogal, steek eens een sigaartje op, baas Revers.'

'Dank U, mijnheer, nou maar wat U zegt, ik heb er al eens over nagedacht of het maar niet beter zou zijn geweest, als ik den jongen maar op school had gelaten. Er is geen huis met hem te houden. Niks kan ik den jongen toevertrouwen, nog geen stukje leer dat hij fatsoendelijk kan stikken, alles bederft hij.' Even zweeg baas Revers en zuchtte.

'Nu maar baas Revers, dat is niet zoo prettig, wat U me daar komt vertellen en nu komt U mij zeker eens

om raad vragen, hè?'

'Ja mijnheer.'

'Het is moeilijk,' begon mijnheer van Duren, 'de jongen kan uitstekend leeren en was op school bijna altijd de eerste....'

'Ja maar mijnheer, ik wilde U eerst wat anders vragen. U moet weten, dat Tom van morgen schoenen moest wegbrengen, en dat hij nu nog niet terug is gekomen.'

'Nog.... niet.... terug.... gekomen....?' Mijnheer van Duren herhaalde langzaam baas Revers woorden en keek nu ook verbaasd. 'Is er dan iets met hem gebeurd?'

'Dat weten we juist niet, mijnheer. En U moet weten dat m'n vrouw zch vreeselijk ongerust maakte, zoodat ik op het punt stond om de politie te waarschuwen en daar krijgen we plotseling dit telegram, maar ik kan er geen touw aan vastknoopen.'

''n Telegram.... van Tom?' Mijnheer van Duren was een en al verbazing.

'Ja mijnheer, kijk hier heb ik het.' Baas Revers haalde het groene papiertje te voorschijn, streek het glad en overhandigde het aan mijnheer van Duren. Ten hoogste verwonderd las Fred's vader de zonderlinge inhoud:

WEES NIET ONGERUST STOP TOM MET VLIEGTUIG MEE STOP KOMT MORGEN TERUG STOP VLIEGDIENST

Mijnheer van Duren fronste zijn wenkbrauwen. Wat had dit nu te beteekenen? Het was te begrijpen, dat baas Revers naar hem toegekomen was. Wat zou die kwajongen van 'n Tom nu toch weer uitgevoerd hebben? Het moest zeker nog al iets ernstigs zijn, anders zond men zoo maar niet 'n telegram.

'Ik begrijp niet,' begon baas Revers weer, 'waarom Tom vanavond niet terugkomt en dan, hoe is die jongen in 'n vliegmachine gekomen? Daar is toch geld voor

noodig, zou ik zoo denken, of zouden ze hem een pleziertochtje laten maken.'

'Nee, nee,' begon de heer van Duren, dat is uitgesloten, dat lijkt mij al heel onwaarschijnlijk. Maar vertelt U mij eens, heeft U vanmorgen niets aan Tom gemerkt? Was hij niet zenuwachtig of gejaagd?'

'Nee niets, zoo ver als ik mij herinneren kan.'

'Dus Tom moest vanmorgen schoenen wegbrengen, en nu zit hij in 'n vliegmachine en komt niet terug voor morgen?' Mijnheer van Duren stak zijn sigaar opnieuw aan, keek peinzend voor zich uit naar het brandende theelichtje.

'Juist mijnheer, maar ik had gedacht dat Uw zoon er misschien wat meer van zou weten, want die heeft Tom vanmorgen nog gezien.'

'Ja? Wacht dan zal ik Freddy eens roepen.' De heer van Duren stond op en begaf zich naar de deur, doch voordat hij deze geopend had, kwam Freddy, die met z'n oor aan het sleutelgat het heele gesprek had afgeluisterd, als de onschuld zelve de kamer instappen. 'Mag ik even binnen komen, pa?'

'O daar is hij juist.' De heer van Duren ging weer zitten. 'Ik heb je net noodig.'

'Mij?' Fred deed verbaasd.

'Ja jou,' sprak vader streng, 'en nu geen gekheid als-je-blieft. Heb jij vanmorgen Tom Revers gezien en gesproken?'

'Ja vader.'

'En wat heeft Tom toen tegen je gezegd?'

'Dat hij het druk had vader en niet te lang kon praten, want dat hij schoenen moest wegbrengen.'

'Meer niet?'

'Nee vader.... heusch niet..... of.... of....' Freddy begon te stotteren.

'Nu wat.... of,' drong de heer van Duren, 'vertel op jongen, vooruit, je weet meer. Kom op met de waarheid.'

'Nee, heusch niet vader, werkelijk niet.'

Fred had een kleur als vuur gekregen.

‘Je liegt,’ klonk de strenge stem van den heer van Duren. ‘Je weet het wel, maar je wil niets zeggen.’

‘Nee vader, heusch niet, ik weet werkelijk niets.... ik.... ik wilde....’

‘Nou wat,’ klonk de toornige stem van vader, ‘wat wilde je? Wilde je soms ook beweren, dat je daarnet niet aan de deur hebt staan luisteren?’

‘Nee vader, ik wou.... ik wil.... ik zou....’

‘Je zou beter doen met nu niet langer te staan liegen,’ riep de heer van Duren boos uit. Maar nu barstte Fred ineens heftig uit:

‘'t Is niet, ik sta niet te liegen, ik weet niks. Ik kom alleen vragen of U dit teekenen wil, maar van Tom weet ik niets,’ en Fred smeet het briefje van meester Bovenhuis op tafel.

‘Nu kalmeer als-je-blieft 'n beetje. Wat heeft dat te beteekenen? Ik hou niet van die drift-buitjes, hoor!’ Haast zonder in te zien wat Fred hem gaf, zette de heer van Duren zijn naam onder het papier. Fred had het direct weer te pakken. ‘Dus je weet niets?’ vroeg vader nog eens.

‘Nee, werkelijk heusch niet, vader.’

‘Ga dan maar weg. Als ik je straks noodig heb, zal ik je wel roepen; ga dus naar je kamer.’

‘Ja vader,’

Maar Fred ging niet naar zijn kamer. Hij sloop de trap af naar de eetkamer, waar moeder bezig was, en bij haar vertelde hij onder tranen, hoe Tom hem dien morgen had gezegd, dat hij zou wegloopen, als hij bij zijn vader in de werkplaats moest blijven en dat baas Revers nu gekomen was en bij pa zat, maar hoe hij, Fred, had staan jokken, omdat hij zijn vriend zijn eerewoord had gegeven hem niet te zullen verraden.

Toch ging baas Revers opgelucht naar huis toe, want door mijnheer van Duren, die zich telefonisch met den vliegdienst in verbinding had gesteld, was hij te weten

gekomen, hoe Tom in 'n vliegtuig was gekropen en tegen wil en dank mee moest vliegen. De jongen was pas boven zee ontdekt. Al was het dan wel geen prettige boodschap voor baas Revers, en zou hij Tom zeker wel eens voor goed afleeren dergelijke aardigheden nog eens uit te halen, toch waren allen gerustgesteld nu ze wisten, dat Tom, hun groote kwajongen, geen ongeluk was overkomen.

Land in 't zicht! ‘Waar, waar?’

‘Daar recht voor je uit, kijk maar goed.’ De tweede piloot kwam te voorschijn. ‘We hebben het al haast weer gehad, hoor.’

Allemaal tuurden ze door de ruitjes naar de geele lichtstreep, die zich flauw aan den horizon afteekende. Het was gauw gegaan, de motoren ronkten nog steeds met dezelfde kracht, als zij in het begin hadden gedaan, maar het leek of het gebrom nu vroolijker klonk. Was het toestel ook blij, dat het de proefvlucht bijna goed had volbracht?

Al dien tijd had Tom maar zitten uitkijken en denken. Wat kon hij anders doen dan denken. Eerst was hij erg blij geweest. Deze emotie zou hij zijn leven lang niet vergeten. Maar nu daar in de verte het land weer zichtbaar werd, bekroop den jongen toch 'n angstgevoel. Wat zouden ze daar met hem doen? Aan de politie geven? De vliegers hadden niet meer over het geval gesproken, alleen hadden ze Tom eens ernstig aangekeken en de jongen voelde heel goed, wat die blik uit hun oogen hem te zeggen had. O, wat had hij niet willen geven, als hij alles ongedaan had kunnen maken, maar nu, nu was het te laat. Boven zee had Tom dat angstige gevoel niet gehad, toen voelde hij zich vrij, maar nu daar het land weer opdoemde, nu voelde hij pijnlijker dan ooit, dat hij iets leelijks gedaan had. Hij was toch in ieder geval een verstekeling en was dat wel goed te maken? En vooral tegenover mijnheer

Beers voelde hij zich schuldig. De vliegers waren best voor hem geweest, hadden hem zelfs brood en melk gegeven, zoodat hij zijn ergen honger had kunnen stillen. Maar wat had hij daar tegenover kunnen doen? Niets. O, liever had Tom een pak slaag gehad en met moeite bedwong hij de opkomende tranen. Misschien kwam het ook wel door de groote inspanning, de doorgestane emotie. Hij zou het den vliegers straks wel zeggen, dat het hem zoo speet wat hij had gedaan en dat hij zoo dankbaar was, dat ze hem mee hadden genomen. Even had Tom het gewaagd aan den marconist te vragen wat of er nu verder met hem gebeuren zou.

‘Ik weet het niet hoor, dat zal je aan mijnheer Beers moeten overlaten.’

De tweede piloot klom weer in de cockpit en mijnheer Beers kwam even de cabine ingestapt. ‘Zoo, we zijn er al haast weer. De kist heeft zich prachtig gehouden.’

Tom keek den grooten stevigen man met zijn eerlijk open gezicht aan. Die man had het toestel veilig en wel naar den overkant gebracht. O, was het geen held? Die twee handen en dat hoofd hadden allen door de wolken, over zee, naar een ander land gebracht en nu, nu zou hij, Tom, de oorzaak zijn als er moeilijkheden kwamen. Zou het dan maar niet beter geweest zijn, wanneer hij wel in 'n parachute uit de machine was gesprongen? ‘Mijnheer,’ Tom stond op.

‘Zoo boosdoener,’ klonk de spottende stem. Maar toen de vlieger tranen in die ondeugende jongenskop zag, werd hij ernstig. ‘Wat is er?’

‘Het spijt me zoo, mijnheer. Ik had het heusch niet willen doen.’

‘Nu kom,’ troostte de vlieger, ‘je bent wel 'n kwajongen, en morgen krijg je vast 'n pak op je broek van me, maar dat andere is alweer vergeten, hoor,’ en hij klopte den jongen vriendschappelijk op den schouder. Tom glimlachte door zijn tranen heen.

‘Gelukkig, bent U werkelijk niet meer boos?’

‘Boos? Neen boos niet, maar wel teleurgesteld. Je had voordat je in het toestel klom eraan moeten denken, wat of er had kunnen gebeuren. Als je te voorschijn was gekomen uit jezelf, terwijl wij in het toestel waren, als je dien durf had gehad, zou ieder, dat zeker flink van je hebben gevonden. Verbeeld je dat er eens iets was gebeurd en wij hadden niet geweten, dat jij daar achterin het toestel zat, wat dan? Onthoud goed van mij, als je ooit van je leven nog eens vlieger wil worden, je dan nooit ondoordacht mag handelen en dat je nooit bang mag zijn en dat ben je nu geweest. Je was bang om te voorschijn te komen en je fout te bekennen.’

Het deed Tom meer pijn, hetgeen mijnheer Beers tegen hem zei, dan het ergste pak slaag en hij voelde maar al te goed, dat de vlieger gelijk had. ‘Ik zal probeeren mijn fout goed te maken, mijnheer.’

‘Dan is het in orde, jongen. Laat zien dat je een echte Hollandsche jongen bent, die weet wat hij doen en laten moet.’

En nu gleed de breede landstrook onder hen weg. Daar het aantal voorgeschreven vlieguren voor de proefvlucht nog niet geheel vol was, besloten de piloten hun koers te wijzigen en over de stad te vliegen. In de verte kleurde de lucht zwart en waren wazig torens, kerken, huizen en bruggen te zien, die zich als grillige figuren tegen het donker van den hemel afteekenden.

Londen!!!

De twee piloten zaten weer rustig naast elkaar en nieuwsgierig keek Tom door de ruitjes naar de naderende wereldstad. Vanuit de lucht was het een machtig gezicht en het hield maar niet op. Steeds kwamen weer kerken, torens, bruggen, parken en huizen te voorschijn. Verbaasd had Tom gevraagd hoe het kwam dat de straten toch zoo zwart waren. Maar de vlieger

lachte en zei: ‘We vliegen tamelijk hoog en dat zwart is het gewoel en gewirwar van menschen, auto's bussen, karren en trams. Kijk,’ legde de heer Beers uit, die groote rivier is de Theems.’ Door 't geronk der motoren kon Tom niet verstaan wat de vlieger zei en deze

En nu gleed de breede landstrook onder hen weg..... blz. 144

spelde duidelijk: ‘T.... H.... E.... E.... M.... S.’ Tom knikte, hij had het gehoord.

‘Dat daar is de Tower, bij die groote brug. Daarin worden de kroonjuweelen bewaard. Onder de Tower werden vroeger de menschen gevangen gehouden, daar

is een gevangenis waarvoor tralies en men had de vriendelijke gewoonte om bij hoog water de deuren open te draaien, zoodat ze als ratten verdronken. Daar heb je de Westminster en die kerk is de St. Pauls Kathedraal.'

Het was verbazend, zooveel als de vlieger Tom aanwees en uit z'n hoofd kon opnoemen. Maar ook Londen gleed weg en het vliegveld Croydon werd zichtbaar. De machine daalde meer en meer, vloog nu niet hooger dan drie honderd meter. Tom kon het groote vliegveld duidelijk zien. De marconist had het hem gewezen. Er stonden enkele machines op het veld. De antenne werd ingehaald, lager daalde het vliegtuig. Twee honderd.... honderd meter.... 'We zijn er.'

De piloot cirkelde twee maal over het terrein, haalde de gashandles naar zich toe. Plotseling hield het geronk der motoren op, een vreemde, ongewone stilte heerschte, na al die uren van het zwaar, regelmatig motorgebrom. Snel daalde het vliegtuig met een groote, begeerige sprong de aarde naderende. Het suizen der wind klonk harder, de menschen buiten op het veld liepen naar de landingsplaats. Daar had het toestel den grond bereikt, de wielen pakten de aarde en het toestel reed hobbelend over het terrein. Nu zag Tom hoe snel zij vooruit waren gegaan. In de lucht had hij dit niet bemerkt, daar was het of de wereld was weg geschoven, maar nu bleef de aarde staan en rolde het toestel met snelle gang voort. Toen laaide plotseling weer het woedend gebrom der motoren op. Het toestel begon te taxieën. Tom moest zich met beide handen aan het stoeltje voor zich vasthouden. De gebouwen kwamen dichter en dichter bij. Nu hielden de motoren voor goed op, nog even draaide de schroef rond, het toestel stond stil....

De proefvlucht was geslaagd. Engeland was veilig en wel bereikt.

Beambten en werklieden snelden toe; de piloten klauterden uit de cockpit. 'Blijf hier maar zitten,'

zeide de heer Beers tegen Tom, ‘dan zal ik het wel even in orde maken. Blijf maar bij mijnheer hier. Pas je even op hem, Ben?’

De marconist knikte. De beide piloten verlieten het toestel en stapten met hunne koffertjes in de hand naar een groot gebouw toe.

Waarom, zoo vroeg Tom zichzelf af, zou hij niet uit het toestel mogen? Het beste was maar om kalm af te wachten. De marconist prutste wat aan 'n knopje, borg papier en potlood op. Na enkele oogenblikken die Tom wel uren schenen, zag hij den heer Beers weer te voorschijn komen, in gesprek met een vreemd heer in uniform. Beiden kwamen op het toestel af.

‘Kom hier Tom,’ riep de piloot, den jongen wenkend. Tom hoorde nog hoe de heer Beers iets in een vreemde taal tot den anderen man zei, maar wat het was kon hij niet verstaan. De man knikte en haalde een potlood en papier te voorschijn, overhandigde het den heer Beers, die er iets opschreef. ‘Kom hier jongen, zet je naam, de plaats en de straat waar je woont hier op.’

‘Moet ik dat doen?’ Tom keek de heer Beers verbaasd aan.

‘Ja, schiet nu maar een beetje op, daaronder.’ Tom deed nu wat hem gevraagd werd, en mocht daarna met den heer Beers en den marconist meegaan.

‘We zullen eerst maar een stukje gaan eten,’ sprak de vlieger, ‘je zult zeker ook wel trek hebben, hè jongen?’

‘Nou en of!!’

Even lachte de piloot. ‘Kom dan maar mee.’

Ze kwamen in het groote hotel en Tom zag daar een gedekte tafel gereed staan. De tweede piloot zat daar rustig zijn krantje te lezen, Toen ze binnen kwamen stond hij op en stak het blad in zijn zak.

Even later zat Tom te smullen van wat ben je me. Ze hadden uitstekend voor zijn eten gezorgd. Hij had het nog lang zoo kwaad niet bij de vliegers. De

drie mannen keken elkaar telkens eens aan en knipoogden dan even, maar Tom zag van dat alles niets. Hij had op dat oogenblik alleen maar oog voor hetgeen voor hem stond. Lieve tijd nog eens toe, dat hij nog eens zoo kostelijk zou smullen, in een vreemd land met vliegers, nee, dat had hij nooit kunnen denken.

Negende hoofdstuk.

Siempie moet sommen maken en Fred komt hem helpen. Juffrouw Revers snapt niets van atlassen. De terugtocht en Tom's verlangen naar een bluschapparaat in vader's werkplaats.

Daar had Fred toch van staan te kijken.

Verbazend wat een branie was die Tom toch, dat iemand daar zoo maar stiekum in een vliegmachine was gekropen en nu in Engeland zat. Kolossaal, dat was weer echt iets voor Tom. Nog kon Fred 't haast niet gelooven, en toen baas Revers weg was gegaan, had Fred de rennerd genomen om het wonderlijke nieuws aan Siempie te gaan vertellen.

'Ha, je komt precies op tijd om me eens even te helpen,' riep Siempie, die aan zijn huiswerk zat te zwoegen. 'Zeg Fred wat heb jij uit die lamme som, ik kan er geen touw meer aan vastknoopen,'

'Dertig procent, komt eruit Simonis,' spotte Fred, 'Maar daar heb je niets aan, want we moeten hem beredeneeren.'

'O lieve hemel, ook dat nog,' jammerde Siempie, die meer verstand van voetballen, dan van sommen had.

'Wat kan het mij nou bommen, wat die voor zijn grutterswaren krijgt. We zien er toch nooit wat van.'

'Weet je het van Tom?' begon Fred, die brandde van verlangen om het wonderlijke nieuws over zijn vriend te vertellen.

‘Wat?’ Siempie keek even op. ‘Laat me nou nog twee minuten met rust, dan heb ik die vervelende boekhouding van dien grutter af.’

‘Ja, maar weet je het?’ vroeg Fred weer.

‘Twee pond kaas à veertig cent....’

‘....weet je het nu?....’

‘....vier honderd eieren à....’

‘Hé....,’ brulde Fred, ‘Tom zit....’

‘....in de kelder....’

‘Nee, in Engeland....’ brulde Fred.

‘....een pond, Engeland....’

‘Nee Tom....’

‘Twee pond engelsche Tom.... schei nou als-je-blieft uit.... je maakt me in de war.... engelsche kaas moet het zijn.’

‘Ja maar,’ viel Fred zijn vriend in de rede, ‘het is toch veel interessanter van Tom.’

‘Nou zeg het dan maar,’ zuchtte Siempie, ‘je laat me toch niet met rust,’ en hij schoof het schrift van zich af.

‘Tom zit in Engeland.’

‘Hè?’.... Siempie sprong op. ‘Zeg ga nou! Wou je bij mij de kachel an maken? Tom in Engeland? Je bedoelt zeker dat pothuisje van baas Revers.’

‘Nee heusch, het is zoo.’

‘Ach, schei toch uit met je nonsens. Help me nou liever even met m'n som.’ Siempie greep weer naar zijn schrift.

‘Het is geen nonsens, maar waarheid wat ik je vertel.’

‘Zoo,’ vroeg Siempie nu, ‘en wat moet Tom in Engeland doen? Die engelsche kaas voor meester Bovenhuis halen?’

‘Nee, hij is vanmorgen stiekum in 'n vliegmachine gekropen....’

‘Hè.... wat?’ Stom verbaasd staarde Siempie zijn vriend aan.

‘Ja heusch,’ verzekerde Fred. ‘Baas Revers kwam

het straks aan pa vertellen,'

'Alle menschen, hoe heeft hij hem dat gelapt? Wat 'n lef hè?'

'Hoe hij het gedaan heeft, weet ik niet, maar baas Revers was nog al kwaad. Wat zal Tom....'

'Ja, maar,' begon Siempie weer, die nog niet van zijn verbazing bekomen was, 'hoe is Tom daar nou ingekomen, en waarom heeft hij het gedaan?'

'Ja hoor eens, dat weet ik allemaal niet. Pa heeft het vliegveld opgebeld, omdat baas Revers zoo in angst zat. Die kon niet wijs worden uit dat telegram en zat maar te brommen, waarom dat toestel vanavond niet meer terug kwam. Wat 'n malle knul is die Tom toch, hè? Ik zou het nooit durven, zoo maar weg te kruipen.'

'Ik ook niet,' verzekerde Siempie.

'Pa denkt,' vertelde Fred verder, 'dat hij het ook niet expres gedaan heeft. Verbeeld je, zijn fiets stond bij den ingang van het vliegveld.'

'Misschien heeft hij wel weg willen loopen, denk je niet?' vroeg Siempie, die de procentensom voorloopig maar blauw-blauw liet.

'Maar dat doe je dan toch zoo niet. Kom nou Siem, wat moet hij nou in een vreemd land? En om daar in te komen heb je toch een pas noodig en ik geloof zelfs dat pa zei van een visum. Engeland is nog al streng.'

'Ja, maar waarom zou hij het dan gedaan hebben?'

'Ik weet het niet, we zullen het hem moeten vragen, als hij morgen weer terug komt.'

'Wat zal hij op z'n duvel gehad hebben, jô,' begon Siem weer.

'Nou reken maar van yes, en wat hij nog van z'n vader krijgt, want dat die lang niet malsch is, kan ik je verzekeren, die riem waar Tom mee krijgt, nou die kan me gestolen worden. Dan maar liever m'n voetbalschoenen een poosje kwijt,' vond Fred.

'Maar even goed heeft Tom 'n fijne vliegtocht ge-

maakt,' antwoordde Siempie, terwijl hij zijn schriften opborg.

'Ik weet niet of dat wel zoo fijn is geweest. Ik zou wel eens willen weten, waar hij zich verstopt heeft. Zoo groot is 'n vliegmachine toch niet.'

'Ik vind het toch een kranig stukje werk, wat Tommériss gedaan heeft.'

Freddy begon te lachen, 'waarom noem je hem toch altijd Tommériss?'

'Ach, dat weet ik niet,' antwoordde Siempie plechtig, 'ik zou even goed aan jou kunnen vragen, waarom je me Simonis noemt.'

'Omdat je zoo heet,' begon Fred.

'Dat is niet waar, ik heet Simon en niks meer. Jelui noemen me voor het gemak Siempie, maar drie lettergrepen is heelemaal idioot.'

'Nou ja, laat het wezen zooals het is, maar ik ben reuze nieuwsgierig naar Tom, en je moet weten, dat ik die malle vanmorgen nog gesproken heb,' vertelde Fred.

'Heb jij hem vanmorgen nog gezien, het wordt me hoe langer hoe raadselachtiger.' En Siempie greep met zoo'n koddig gebaar naar zijn hoofd, dat Fred het uitschaterde van het lachen.

'Ga je nog mee trappen vanavond?'

'Ja goed, kom me dan halen.'

'Nee, kom jij mij halen.'

'Waarom ik?' protesteerde Siempie, 'ik moet die ellendige som ook nog maken.'

'Nou goed dan. Zeven uur ben ik bij je.'

'Ja maar niet later, hoor. Heb je nog erg op je duvel gehad over dat briefje?'

'Nee jô, pa had geen tijd; toen baas Revers er was, heb ik het gauw laten teekenen. Haast zonder te zien wat het was, zette pa zijn naam.'

'Alle menschen,' zuchtte Siempie, 'wat zijn jelui toch een reuze boffers. Ik wou dat die baas Revers ook eens hier kwam als ik 'n briefje van school had mee

gekregen.'

Fred lachte. 'Nou Siem, ik ga hoor. Tot vanavond dan.'

'Goed, breng je die sombeweging nog even voor me mee?'

'Als ik het niet vergeet.'

'Vergeet het nou als-je-blieft niet zeg, anders ben ik morgen vast de pisang,' drong Siempie.

'Nou ik zal er wel aan denken, saluut dan.'

'Tabé.'

Moeder en Lena hadden vol verbazing geluisterd naar hetgeen vader onder het eten van Tom had verteld. Moeder kon het maar niet begrijpen.

'Dat Tom nu zoo ver van ons vandaan is,' zuchtte ze, telkens 'n blik naar de leege plaats aan tafel slaande.

'Wel ja, ik zou den vlegel nog een beetje gaan beklagen, als ik jou was. Het is toch zeker zijn eigen schuld,' bromde de baas 'en ik beloof hem morgen eens goed en voor altijd, die kwajongensstreken af te zullen leeren.'

Lena was nu toch wel 'n beetje trotsch op haar broer, die daar zoo maar in 'n vliegmachine had durven kruipen, en nu heel ver in 'n vreemd land zat. Direct na het eten had ze Tom's atlas te voorschijn gehaald en toen ze eindelijk de route, die Tom had afgelegd op de kaart gevonden had, riep ze: 'kijk moe, dat heele stuk, met dat blauw erbij, daar is Tom nu over gevlogen.'

Juffrouw Revers had niet veel verstand van atlassen en verbaasd vroeg ze 'Dat blauw erbij, wat meen je kind? Wat is dat dan? Daar is Tom toch niet overheen gekomen?'

'Ja moe, dat is de zee,' legde Lena uit.

'Zee....? Is Tom over zee....? Ik dacht dat hij in 'n vliegmachine zat en niet op 'n schip.'

'Ach ja moe, dat is hij ook, maar, daar zijn ze over-

heen gevlogen.'

'Kan dat dan? Ik dacht dat het alleen maar over land ging, je begrijpt gewoonweg niet wat die menschen al durven uithalen. Als de jongen nou maar wat te eten heeft.'

'Maak je toch niet zoo bezorgd over dien kwajongen,' stoof baas Revers plotseling op.

Maar 's avonds toen de baas zijn krant zat te lezen, tuurde hij wel anderhalf uur op dezelfde kolom, zonder een woord te hebben gezien, want telkens en telkens dwaalden zijne gedachten af naar dien grooten kwajongen, waar hij toch ondanks alles heel erg over piekeren moest.

Urenlang had weer het regelmatig geronk der motoren geklonken en aan den horizon teekende zich al duidelijker en duidelijker de goud-gele streep van Holland's blonde duinenreeks af.

Rustig zaten de piloten in de cockpit. De marconist bladerde in een zakboekje. Tom keek door de ruiten naar de steeds duidelijker wordende hollandsche kust. Het leek Tom of de terugtocht veel gauwer was gegaan, maar toch was dit niet zoo. Allen waren tevreden. Het weer was mooi, de motoren ronkten onvermoeid, de piloten verkeerden in een opgewekte stemming en menigmaal had een vroolijke lach door de cabine geklonken. Ze waren lang niet ongezellig de vliegers, had Tom al bij zichzelf opgemerkt. De jongen zelf was ook vroolijk het leek haast wel 'n pleziertochtje en vergat Tom, dat hij gisteren stiekum was weggekropen. Wat zou Fred raar staan te kijken, wat ze ook konden zeggen, maar deze vliegtocht was toch in ieder geval veel beter geslaagd dan de tocht met de vliegfiets. Op het vliegveld waren de menschen ook heel vriendelijk geweest. Jongens, Tom zou best een poosje bij de vliegers willen blijven, en nog eens een paar van die tochtjes willen mede maken. Gisteren avond was het

ook gezellig geweest en geslapen dat hij had! Nou.... dat had niets te wenschen overgelaten. Vanmorgen waren ze al weer vroeg weggegaan. Eerst hadden ze stevig met elkaar ontbeten en toen allen op het veld kwamen, stond het groote toestel, Tom had nu pas gezien dat het ‘de Steenbok’ heette, al kant en klaar. 't Leek net of de machine er ook uitgerust uitzag, na de groote tocht van gisteren. Hij had in de hangar staan slapen. De benzinetanks waren gevuld, er was proefgedraaid en daarna waren ze vertrokken. Nu had Tom pas goed kunnen zien, hoe leuk de machine de lucht inging en de aarde onder je verdween. Het was net of het toestel stilstond en de aarde naar de laagte zakte. Heel gauw waren de groote hangars in kleine pieterige speelgoedhokjes veranderd. Ze hadden hoog gevlogen, vijf en twintig honderd meter. De aarde leek toen net op een blad uit een atlas. Keurig netjes was alles in elkaar gelegd en gepast. Maar het mooiste vond Tom het water, dat door de zon beschenen werd. De rivieren leken net zilveren linten, die zich over de aarde kronkelden. Tom had het prachtig gevonden en een oogenblik had hij gedacht, als ik het voor een pak slaag nog eens mocht doen.... nou graag. Het was heerlijk geweest, zooals hij daar in de lucht had zitten genieten, dat zou hij nu misschien nooit meer van zijn leven zien. Vader wilde toch niet, dat hij vlieger werd. Niet dat Tom schoenlappen een minderwaardig werk vond, o nee, hij vond het een heel mooi vak, het was prachtig als je je brood er mee kon verdienen, maar als je nu toch in iets anders zin had. Het was wel waar wat vader zei, dat er in dezen tijd niet gevraagd werd waar je zin in had en dat je erg blij mocht zijn, als je nog je brood kon verdienen, maar ja.... gunst hij was nog jong en wilde graag verder leeren. Had meester Bovenhuis indertijd zelf niet gezegd, dat hij 'n goeie kop had?

Tom zuchtte en mijnheer Beers, die juist 'n wandelingetje door de cabine maakte, zei spottend: ‘Ja knaap,

zucht maar eens, nu zal er straks eens even afgerekend worden. Nu zullen we eens een ondeugenden jongen laten voelen, wat het is, als hij van die streken uithaalt. Zuchten helpt nu niet meer....'

'Daar zucht ik niet om, mijnheer.'

'Zoo,' antwoordde de vlieger, 'je schijnt het nog al licht op te nemen.'

'Ja mijnheer, dat doe ik ook, dat is het beste wat ik doen kan, maar ik zuchtte alleen, omdat vader niet wil, dat ik vlieger word. Hij denkt, dat je daar je handen niet bij hoeft te gebruiken en nog meer van die bataafsche gedachten. Ik heb niemand, die nu eens een goed woordje voor me wil doen'

'Ja, zoo gaat het met ondeugende jongens,' antwoordde de vlieger, terwijl hij weer in de cockpit klom.

De marconist keek Tom van terzijde eens aan en glimlachte, evenals de tweede piloot. De drie mannen knipoogden.... ze begrepen elkaar, maar Tom merkte dat niet en ook 's avonds, in Engeland, toen hij allang lag te slapen, hadden de drie mannen nog een heele poos ernstig met elkaar zitten praten, maar van hetgeen er gesproken was, zou Tom nooit iets hooren, en dat was maar goed ook.

Rotterdam was al onder hen voorbij gegleden. Tom had vol aandacht naar de haven met de machtige zeeschepen zitten kijken, die een buitengewoon mooi schouwspel opleverden.

Maar nu, nu zoo langzamerhand het einde van de reis werd bereikt, begon Tom toch wel een beetje te knijpen en zat hij leelijk in de penarie, en al wilde hij het niet bekennen, de drie mannen hadden het allang bemerkt. Tom drukte zijn hoofd tegen de ruit aan en staarde naar de weilanden. Het toestel vloog nu weer een stuk lager en de aarde was veel duidelijker en grooter geworden.

Wat zou hij nu doen, als hij naar huis moest; zou vader hem opwachten op het veld? Dan was hij nog

niet gelukkig. Het beste was maar, om zoo gauw mogelijk de rennert te nemen op z'n fiets. Lieve tijd nog toe, waar zou die gebleven zijn en de schoenen van mijnheer Bekker, die hij nou al terug moest hebben? Ach, ach er zou thuis wat zwaaien, het beste was maar om, als vader niet op het veld was, heel gewoon naar huis te gaan en net te doen of er niets gebeurd was en gauw over alles heen praten. Als Lena nou maar d'r mond hield, want als die zich er mee ging bemoeien, dan wist hij wel hoe laat het was.... Tom schrikte op uit zijn gepeins. Er was tegen hem gesproken, maar wat, dat had hij niet verstaan. O, het was mijnheer Beers geweest.

'De zondaar zit zijn zonden te overdenken. Ja, ja, dat is wel goed, want we zijn er, kijk maar.'

Tom zag nu ook dat ze boven het vliegveld vlogen. Kolossaal, wat was 't gauw gegaan.

'Ik heb al drie agenten zien staan,' spotte mijnheer Beers, 'die staan je op te wachten en iets, wat erg veel op 'n dievenwagen lijkt, heb ik ook gezien.'

'En ik zag iets dat op 'n schoenmaker lijkt, die er nogal boos uitziet. Kan dat uitkomen?' vroeg de tweede piloot.

'Ja en heeft hij niet iets zwarts in zijn handen, wat op 'n riem lijkt?' vroeg nu de marconist.

'Ik zit leelijk in m'n rittetik,' bekende Tom eerlijk.

'Zoo, nu dat is wel eens goed, wat heb je ook van die malle apenstreken uit te halen.' Maar toen mijnheer Beers het angstige jongensgezicht zag, kreeg hij toch een beetje medelijden met den booswicht. 'Ik zal wel een goed woordje voor je doen,' troostte hij. Maar Tom wist wat hij doen zou. Hij zou heusch niet wachten op booze vaders en agenten, o jé nee. Ja, hij zou daar gek zijn! Zoo gauw als hij kon, zou hij de beenen nemen, daar konden ze op rekenen.... Maar toen ineens dacht Tom weer aan wat mijnheer Beers tegen hem had gezegd, en het was net of hij weer diens stem hoorde: 'Je was bang en daarom durfde je niet

te voorschijn komen.' En als hij nu hard zou wegloopen, was dat dan omdat hij niet bang was? Nee, het was laf om nu aan den tippel te gaan en hij had mijnheer Beers beloofd, zijn fout te herstellen.... Nee.... niet tippelen. Nu maar ondergaan wat hij ondergaan moest, dan konden ze tenminste niet van hem zeggen, dat hij hard was weggeloopen, omdat hij bang was. Nee, hij wilde niet bang wezen, dan bleef hij maar.... Het toestel daalde, de motoren waren afgezet. De Steenbok had zijn proefvlucht volbracht. Statig zweefde het vliegtuig naar omlaag. De sirene had de behouden terugkomst van de Steenbok gemeld. De machine raakte den grond, rolde daarna uit.... en stond stil.

Maar tot groote verbazing der twee piloten, die uit de cockpit klommen, bleef Tom rustig zitten. Dat verwonderde den vliegers, want in de lucht hadden ze al lachend tegen elkaar gezegd: 'Je zal dien knaap dadelijk eens een schuivert zien nemen.'

Niets van dat alles. Tom bleef zitten, al was hij dan lang niet rustig. Enkele menschen naderden het toestel. De beambten kwamen aangeloopen. Ook de chef van den technischen dienst en allen tuurden nieuwsgierig naar de Steenbok, om te zien wat voor 'n verstekeling daaruit zou komen. Verbaasd keken de twee vliegers naar Tom.

'Nu, wat moet dat? Ben je van plan om hier te blijven zitten?'

'Nee mijnheer, maar ik moet toch op U wachten? Of dacht U dat ik de beenen zou nemen? Dat zal ik toch niet doen.'

'En waarom niet?'

'Omdat ik niet laf wil zijn,' antwoordde Tom, den vlieger recht aanziende.

De heer Beers begon te lachen en een trek van genoegen kwam op z'n gezicht. 'Dat vind ik tenminste flink van je, Tom.' Het was de eerste maal, dat de vlieger den jongen bij zijn naam noemde. 'Kom maar

mee, dan zullen we zien, wat we er aan doen kunnen.'

Allen gingen nu het toestel uit.... werden hartelijk verwelkomd door de menigte, die een kring rondom de Steenbok hadden gevormd. Ieder prees het vliegtuig, dat zich zoo mooi op deze vlucht had gehouden en bewonderde met trots de machine. Zoo kwam het, dat Tom die naast den heer Beers liep, minder opviel, alleen fluisterde een der mecano's: 'Dat-is-ie, daar!' De twee piloten stapten met hunne koffertjes in de hand, en Tom in hun midden, naar het kantoor toe.

'Wacht hier maar even.' De heer Beers opende de deur der pilotenkamer en liet Tom binnen. 'Ik vertrouw erop, dat je hier zult blijven, tot ik je kom halen.' De jongen knikte en ging in een stoel zitten.

Het wachten duurde lang en Tom vroeg zichzelf wel honderd maal af, wat of er nu met hem gebeuren zou. Dat hij flink op z'n tabernakel zou krijgen begreep hij wel, maar wat dan....? Zouden de menschen hem aan de politie geven, en moest hij dan op het bureau blijven voor straf? Het was stil in de kamer. Op 'n tafeltje lagen een paar bladen. Tom keek ze eens door, het Vliegveld, de Prins, het Amusante Weekblad.... jongens, wat duurde dat wachten vreeselijk lang. Wat zouden ze toch allemaal te bepraten hebben? Misschien wel hoelang hij op het politiebureau moest zitten. En dan die vreeselijke stilte. Niets anders dan het gegons van de centrale verwarming klonk. Dan kon je nog beter naar dat zware geronk van de motoren luisteren. Je werd er wel haast doof van, maar dat hinderde niet. Dan hoorde je tenminste lawaai om je heen, en dat was prettiger dan die ellendige stilte. En het werd zoo warm, Tom zuchtte. Waarom kwam er nu toch niemand? Even stond Tom op en luisterde bij de deur. Hij geeuwde van verveling, rekte zich eens uit en ging weer zitten. Maar eindelijk, eindelijk, daar klonken voetstappen. Gelukkig! 'n Oogenblik later kwam mijnheer Beers binnen.

'Ziezoo vriend, ga maar eens eventjes mee. Nu zal

het gebeuren.'

Tom stond al. 'Waren ze erg boos, mijnheer?'

'Nu en of, dat viel niet mee. Ja, wie stout is, krijgt straf hè? Je weet, hoe dat gaat.' Tom antwoordde niet, maar stapte met den piloot mee. Hij zat wel een beetje in zijn rats, maar ja het moest er toch van komen en hoe eerder het gebeurde, des te gauwer was hij er van af.

Aan het einde der gang opende de piloot een deur.... duwde Tom naar binnen. 'Ziezoo, daar is hij.'

Tom keek even rond. Zag een heer aan een tafel zitten, waarop een heeleboel papieren. De tweede piloot en de marconist waren ook aanwezig.

'Kom eens hier,' klonk het van achter de tafel. Angstig kwam Tom dichterbij. 'Hoe heet je, jongen?'

'Tom Revers, mijnheer.' De naam werd opgeschreven, evenals het adres.

'Ben jij gisteren stil in dat vliegtuig, dat bij die groote hangar stond, gekropen?'

'Ja mijnheer.'

'Zoo, het is mooi hoor, en waarom deed je dat?'

'Ik wilde het toestel zoo graag eens van binnen zien, mijnheer.'

'Dus je wist niet, dat het klaar stond om te vertrekken?'

'Nee mijnheer, anders was ik er nooit ingekropen.'

'Zoo, en wat dacht je wel, toen je de motoren hoorde gaan?'

'Nou ben ik de sigaar!' zei Tom.

Maar nu konden de mannen zich niet meer inhouden en ook de heer achter de tafel moest lachen. Het viel Tom nog mee, dat die heer heelemaal niet boos tegen hem sprak. Hij had minstens gedacht op een reuze manier te zullen worden uitgefoeterd.

'En wat gebeurde er, toen je ontdekt was?' Mijnheer keek Tom strak aan.

'O niets,' antwoordde het jongemensch. 'Ik moest

vertellen, net zooals aan U, waarvoor ik weggekropen was.'

'Dat bedoel ik niet,' drong mijnheer, 'er gebeurde nog iets. Kan je je dat niet meer herinneren?' De vier mannen wisselden even een blik met elkaar. Tom staarde op het kleed en dacht na. Eindelijk zei hij: 'Ik weet heusch niet wat U bedoelt, mijnheer.'

'Nee?' vroeg de ander, 'hé dat verbaast me. En waarom greep je dan ineens naar de snelblusscher?'

Nu ging Tom een licht op. Hij was 't allang weer gladweg vergeten. Vonden ze dat nu zoo interessant? Dat was toch heel gewoon.

'Nu, waarom deed je dat dan?'

'O bedoelt U dat, mijnheer, ik zag 'n vlam en toen greep ik die spuit.'

'Dat is flink van je geweest.'

Tom keek de vier mannen verbaasd aan. 'Is dat nou alles? Ik heb thuis toch ook weleens een keteltje water over wat kolen, die uit de kachel vielen gegooid. Dat is toch heel gewoon.'

De piloten glimlachten even en de heer achter de tafel zei: 'Ja maar, dat was niet in een vliegmachine. Maar ik weet nu alweer genoeg. Je zal er nog wel meer van hooren. Als je me belooft, dat je zulke grapjes niet meer uit zult halen, dan kan je nu wel gaan.'

'Zoo?' Tom keek verbaasd.

'Ja, wilde je misschien nog in 'n auto thuis gebracht worden ook?'

'Nee, dat bedoel ik niet. Mag ik nu alleen weg?'

'Ja, dat zei ik toch.'

'Dus ik hoef niet naar de politie?'

'Nee, voor deze keer niet.'

'O mijnheer, ik dank U. Ik zal het heusch nooit meer doen.' Tom's gezicht helderde op hetzelfde oogenblik op, 'en ik dank U ook, en U ook', schreeuwde hij, terwijl hij de anderen de hand drukte. Als een haas zoo vlug was hij het kantoor uit....

Jongens, liep dat even fijn voor hem af. Nou es kijken of hij z'n fiets en de schoenen terug kon vinden en dan maar gewoon naar huis. Gossie-mijne daar begreep hij nou niks van. Of het ook lollige kerels waren, die vliegers. Als je dacht ransel te krijgen, maakten ze nog gekheid. Daar begreep hij niks meer van. Bij de cantine vond hij z'n fiets en ook de schoenen terug. Met een vaartje van nul komma negen sprong hij op zijn stalen ros en peddelde weg. Verdorie wat 'n reuze bof was dat. Hij begreep er geen snars meer van en dat alles, door dat malle straaltje van die spuit. Als er nu thuis ook eens een spuit was gekomen, jongens dan was alles in orde. Wat zou hij spuiten. Daar konden ze van op aan. Zelfs al was er geen vlammetje te zien.

Maar wat Tom niet wist, was, dat de beide piloten verteld hadden, hoe de jongen door zijn tegenwoordigheid van geest een groot ongeluk had voorkomen en dat dit het behoud van de Steenbok was geweest.

Tiende hoofdstuk.

Een nette schoenmakersknecht en een harde riem. Baas Revers heeft verschil van meening met Freddy, maakt zich kwaad op de krant en sluit Tom op.

Zoo'n verregaande brutaliteit had baas Revers nog nooit van zijn leven meegemaakt, dat ging toch zeker alle perken te buiten.

't Gebeurde juist, toen er een klant in den winkel was. Overdag stond de buitendeur wel eens aan, als moeder een boodschap in de buurt was gaan doen en ook wel voor het gemak van de klanten, dat die dan direct naar de werkplaats konden gaan en niet eerst behoefden te bellen en terwijl baas Revers bezig was den klant te helpen, was er in de gang ineens 'n beetje lawaai, dat precies klonk alsof er 'n fiets tegen den muur werd gezet. De baas sloeg er dan ook geen acht op. Maar wat toen gebeurde.... Baas Revers werd nog rood van woede, als hij er aan dacht.... daar ging me de deur van de werkplaats open en.... ‘Dag vader, hier zijn de schoenen van mijnheer Bekker alweer terug....’

Tom, in hoogst eigen persoon, net alsof er niets gebeurd is. Legt hij me daar de schoenen neer, haalt leer te voorschijn en zit 'n oogenblik later ijverig aan de machine te stikken, alsof zijn leven ervan afhing.

‘Zeg er-is!’ stoof baas Revers woedend op. Maar 'n blik op den klant deed hem weer zwijgen; hij moest

wel of hij wilde of niet. ‘Zeker mijnheer, deze schoenen kan ik U het beste recommandeeren, natuurlijk zijn ze niet zoo stevig als aangemeten schoenen, maar voor het werk ziet U nergens zulke, puik ziet U, dat is het neusje van de zalm.’ Maar inwending kookte de baas. Drommels, hoe durfde de vlegel en met 'n doodonschuldig gezicht zat hij daar netjes te stikken. Wat 'n brutaliteit, wat 'n brutaliteit. Wacht, hij was nog niet gelukkig, als eerst die klant maar weg was. De baas werd er zenuwachtig van. Hoe durfde die vlegel 't? Het ging den baas zijn verstand te boven. ‘Dus deze schoenen maar? Als-'t-U-blieft.’ Gelukkig kocht de klant de schoenen, en voor de baas kon helpen, was Tom al met 'n heel beleefd: ‘Laat ik U eens helpen, mijnheer,’ opgesprongen. ‘Ja mijnheer, zeker, mooi weertje vandaag, hè. Zoo, hier is het doosje, nu nog 'n stukje papier erom en 'n touwt. Als-'t-U-blieft’.... handig en snel had Tom de schoenen keurig ingepakt. Stom verbaasd stond baas Revers, die door dit tafereel geheel beduusd was, zijn knappen zoon, die daar als de beste schoenmaker en netste bediende de klanten hielp, aan te staren. Dat was te veel voor baas Revers en met 'n uitroep van verbazing ging hij op z'n krukje zitten.

Maar toen de klant weg was en Tom weer binnen kwam, barstte de opgekropte woede los en zonder veel complimenten greep baas Revers met zijn eene hand Tom, met de andere den riem.... en wat er toen volgde, laat ik nu maar liefst aan de verbeelding over.

Tom zat opgesloten. Na eerst 'n pak rammel gekregen te hebben, zooals hij zich niet herinneren kon ooit van zijn leven gehad te hebben, en waarbij de baas bij iederen slag woedend had geroepen: ‘Daar!.... daar!.... daar!.... daar!....’ en bij ieder dáár, harder had geslagen, werd de huilende Tom beetgepakt en door zijn vader op z'n kamer opgegesloten. ‘Zie zoo, brutale vlegel, deugniet, misbaksel,

kwajongen, lastpost, nietsnut', brulde vader door het razende heen, 'en waag het niet om de eerste veertien dagen in mijn nabijheid te komen, want ik ransel je nog twee maal zoo erg, begrepen, stuk verdriet?' Paars van woede was de baas naar beneden gegaan. 'En ik waarschuw je, dat je niet naar hem toegaat, hoor je,' brulde hij tegen moeder, die juist binnen gekomen was.

'Is Tom dan thuis?' vroeg moeder verbaasd, haar boodschappenmandje neerzettend.

'Ja, dacht je soms, dat ik 'n vreemde 'n pak slaag gegeven had?', schreeuwde de baas nog dol van drift, 'en vandaag krijgt hij geen eten, laat hij nou maar eens goed voelen wat het is, om zoo brutaal te doen, die vlegel zal ik nou eens even klein krijgen. Dat komt me daar binnen of er niks gebeurd is en ik.... ik....' De baas stikte haast in zijn eigen woorden.

'Maar man toch,' riep moeder verschrikt uit, 'wind je toch niet zoo vreeselijk op. De jongen heeft nu straf gehad. Maar hij moet toch zeker eten hebben!'

'Hij krijgt 't niet, hoor je!' bulderde de baas weer. 'Laat ik niet merken, dat hij wat krijgt, want ik sla m'n riem op 'm stuk.'

Moeder besloot, voorloopig niet over Tom te spreken. Eerst moest vader maar weer wat tot kalmte komen en dan zou ze nog wel eens kijken. Dan zou vader zelf wel begrijpen, dat Tom, al was hij dan wel heel brutaal en ongezeggelijk geweest, niet zonder eten kon blijven, en terwijl vader druk in de werkplaats bezig was, ging moeder heel stil even naar boven. Tom lag voorover op bed met z'n hoofd diep in het kussen te snikken, zijn heele lichaam brandde van pijn; vader had maar raak geslagen, niet gekeken waar-ie sloeg, als het maar raak was. Stil kwam moeder naar binnen, op haar teenen ging ze naar het bed toe, bromde zelfs niet omdat Tom zijn schoenen had aangehouden. Dat de jongen nu zoo verschrikkelijk geslagen was. Moeder streek met haar hand over Tom's hoofd.

'Blijf van me af,' snauwde de jongen, zonder op te

zien, door zijn snikken heen.

‘Tom, ik ben het.’ Nu richtte Tom zich op.

‘Bent U het moe, ik meende het niet zoo hoor, maar vader heeft me ook zoo geslagen.’

‘Waarom heb je dat dan ook gedaan jongen? We zijn gisteren allemaal zoo geschrokken van dat telegram. Heb je geen honger?’

‘Neen, nu niet.’

‘Wil je heusch niks eten, toe wees nu niet koppig. Je hebt toch ook niet goed gedaan en je weet toch hoe driftig vader is.’

‘Daarom hoeft hij me toch niet half dood te ranselen. Nu vertik ik 't heelemaal om weer in de werkplaats te komen. Laat vader maar zien, dat hij 'n leerjongen krijgt, maar ik steek geen vinger meer uit, dank je wel om weer zoo geranseld te worden.’

‘Foei Tom, mag je zoo spreken, dat is niet mooi van je. Je weet toch, dat vader het beste met je voor heeft en zich alleen ongerust maakt, dat je later je brood niet zult kunnen verdienen, en mag je dan zoo leelijk over het werk praten, je doet net of het schoenenvak een minderwaardig werk is. Dat is niet mooi van je, jongen.’ Maar Tom gaf geen antwoord en moeder ging weer stil weg. 't Beste was om Tom vandaag maar stil te laten liggen. Hij was ook zoo verschrikkelijk geslagen. Morgen als hij weer wat bedaard was, zou ze nog wel eens met hem praten, want moeder wilde toch erg graag weten, hoe alles nu toch eigenlijk gebeurd was. Moeder zuchtte. 't Was niet gemakkelijk voor haar. Vader, die beneden in de werkplaats aan één stuk door zat te brommen, en Tom, die boven lag te huilen. Neen, erg gemakkelijk had moeder het zeker niet.

‘Wel alle menschen!!!’ Fred keek verbaasd op, even geschrokken door vader's uitroep. De heer van Duren was opgesprongen en hield de krant, die hij zat te lezen, vlak onder het licht, om goed het bericht, dat hem zoo verbaasd had, te kunnen zien.

‘Wat is dat pa?’ vroeg Fred nieuwsgierig.

‘Moet je eens hooren,’ riep de heer van Duren uit. ‘Aan boord van het vliegtuig “De Steenbok”, dat gisterenochtend een proefvlucht naar Engeland maakte, heeft zich een eigenaardig incident voorgedaan. Boven zee ontdekte men, dat zich buiten de leden der bemanning nog iemand in het toestel bevond. De jeugdige R. had zich achterin het afgeschoten gedeelte verborgen. Terwijl men bezig was dezen verstekeling te ondervragen, moet zooals men ons mededeelde, door het losraken van een contact der lichtleiding kortsluiting zijn ontstaan, en plotseling sloeg een vlam uit een der lampen. De jeugdige R. greep echter, nog voor iemand wist wat er gebeurde, de snelblusscher en doofde het vuur onmiddellijk. Bij hunne terugkomst, hedenochtend, weigerden de piloten ons verdere inlichtingen omtrent het gebeurde te verstrekken. De commandant, de heer Beers zeide ons slechts: “Het was te wenschen, dat er meer zulke flinke jongens waren, want aan zijn kordaat optreden is het te danken, dat er zich geen ongevallen van beteekenenden aard hebben voorgedaan en het toestel ook maar in het minst niet beschadigd werd.”

De heer van Duren vouwde de krant dicht. “Nu, wat zeg je er van?”

“Maar pa,” riep Fred verbaasd uit, “U wilt toch niet zeggen....”

“Ik wil zeggen,” viel Fred's vader den jongen in de rede, dat dat natuurlijk je knappe vriend is geweest.’

‘Bedoelt U Tom, pa?’ Fred staarde zijn vader stom verbaasd aan.

‘Ja natuurlijk, die watervlieger. Wie moet het anders geweest zijn? De letter is toch ook goed. R. - Revers. Zoo'n branie-jog. 't Is een ondeugende duvel, maar 'n kerel van stavast.’

‘Gunst pa, dan moet Tom al thuis zijn. Mag ik niet even naar hem toe? Hoe zouden zijn ouders dat nu vinden? Misschien heeft hij nu wel niet zooveel slaag

gehad.'

'Misschien weten ze het nog niet eens. De krant kwam om zes uur en Tom zal wel om een uur of drie van dikhout gehad hebben. En ik vraag me sterk af, of ze er nu al iets van weten.'

'Mag ik even naar hem toe gaan, pa? Als ze het dan niet weten, kan ik het meteen vertellen. Wat kanjereus van Tom, hè, om zoo iets te doen.' Fred stond te popelen om zijn vriend te gaan opzoeken en te hooren hoe alles gegaan was.

'Hoe is het met je huiswerk?'

'Af, pa.'

'Nu, ga dan maar even. Maar denk er aan, dat je niet te laat thuis komt. Over een uur ben je terug, hoor,'

'Ja pa'....

'En geen minuut later....'

'Nee pa!....'

'Ga dan maar.'

'Dag pa.'

In tien minuten had Fred het huis van baas Revers bereikt. De bel werd zoowat uit den muur getrokken. Lena deed open.

'Dag Fred, je kwam zeker voor Tom, is-'t-niet?'

'Ja Lena, natuurlijk, wat reuze hè?'

'Je zal 'm wel niet te zien krijgen, Fred, vader is zoo boos, en heeft hem opgesloten,'

'Maar vinden jelui het niet reuze?'

'Reuze....?' Lena staarde Fred verbaasd aan. 'Neen, we vinden het heelemaal niet reuze, wel erg brutaal. Maar kom maar even binnen. Het is zoo koud buiten,'

In de achterkamer zaten vader en moeder Revers. 'Zoo Fred,' begon Tom's moeder, 'had je een boodschap?' De baas liet 'n kort gebrom hooren.

'Ja juffrouw, waar is Tom?' riep Fred, die zich niet langer kon inhouden.

'Tom?' riep baas Revers zoo hard, dat Fred er van

schrok, ‘wat wil je van Tom? Ik wil niks over hem hooren, de vlegel moet nu maar eens begrijpen, wat hij gedaan heeft. Het spijt me voor je Fred, maar je gaat niet naar hem toe.’

‘Maar baas Revers, vindt U het dan niet reuze, wat hij gedaan heeft?’

‘Zeg, ben je nou heelemaal....’ Baas Revers staarde de jonge van Duren aan. ‘Begin jij ook al met die gekheid? Ja natuurlijk, jij komt voor je vriend op. Maar ik zal er's voor zorgen, dat je hem nu niet te zien krijgt .... hoe kom je erbij....?’

‘Pa vond het 'n reuze stukje werk ....’ hield Fred aan.

‘Hè? Maak mij nou wat wijs. Gaan jelui dien vlegel nou nog verheerlijken. Dat is niet waar, je vader vond het zelfs heel brutaal. Ik weet toch wat hij tegen me gezegd heeft.’

‘Maar baas Revers,’ riep Fred weer, die nu begon te begrijpen, dat ze er hier blijkbaar nog niets van wisten, wat voor een kranig stukje Tom had uitgehaald, ‘weet U dan niet, wat er gebeurd is met Tom?’

‘Ja, natuurlijk weet ik dat,’ stoof de baas op, ‘en ik heb hem eens voor goed afgeleerd, zoo iets nog eens uit te halen. Kranig? Noemen jelui dat kranig? Ik vind het vlegelachtig, begin jij nu als-je-blieft ook niet met die praatjes, Fred, ik ben trouwens heelemaal niet in een stemming om dat nu aan te hooren. Als je me niets beters te vertellen hebt, ga dan maar weer weg. Ik zeg je, Tom krijg je beslist niet te zien.’

‘Maar baas Revers, hebt U het dan nog niet....?’

‘Schei nu als-je-blieft uit met je gezanik Fred, heusch, Tom krijg je niet te zien. Jelui maken me hoe langer hoe meer uit m'n humeur. Ik zeg je nog eens, dat ik er niets meer over wil hooren. Ik vind het brutaal genoeg,’

Fred prakkizeerde om een middel te vinden, baas Revers te vertellen wat Tom gedaan had. Eindelijk had hij iets gevonden en zei: ‘De krant denkt er anders

over....'

'De krant!!' stoof baas Revers nu woedend op, 'de krant zeg je, waarover denken ze anders?'

'Over Tom natuurlijk,' riep Fred uit.

Maar nu was baas Revers gelijk een vulkaan. 'De krant? Je wilt me toch niet zeggen, dat de apenstreek in de krant staat?'

'Ja natuurlijk baas.'

'Verdorie nog toe,' bulderde de baas, 'dus nu weet de heele wereld, dat die kwajongen dat gedaan heeft. Dan is m'n naam naar de maan.'

'Wind je toch niet zoo op man,' kwam juffrouw Revers tusschenbeiden en tot Fred: 'je deed nu heusch maar beter met weg te gaan, Fred.'

'Ga nou,' drong Lena ook, 'je ziet toch wel, dat vader hoe langer hoe boozer wordt.'

'Maar m'n hemeltje,' riep Fred uit, 'lees dan' en meteen duwde hij baas Revers de krant onder z'n neus.

Nu bulderde de baas: 'Ik wil het niet lezen, het is al erg genoeg, dat het er in staat....'

Op dit oogenblik klonk de bel. 'Wat is dat nu weer? Denk er aan Lena, als het vrienden van Tom zijn laat je ze er niet in hoor. Straks komen ze me allemaal vragen of ik het niet kranig vind, wat die vlegel gedaan heeft.'

Maar het was mijnheer van Duren zelf, die binnen kwam stappen.

'Ben je hier nu nog?' sprak hij tegen Fred, nadat hij eerst Tom's vader en moeder goeden avond had gewenscht, 'ik dacht dat je weer gauw terug zou zijn' en zich tot baas Revers wendend: 'Nu, bent U nu niet trots op Uw zoon?'

Stom verbaasd staarde de baas den heer van Duren aan. Begon die nu ook al? Ook juffrouw Revers was totaal beduusd.

'Maar mijnheer van Duren, hoe kunt U dat nu zeggen?'

‘Ach, ik begrijp het al’ lachtte Fred's vader, ‘leest dan de krant. U weet nog niet, wat Tom gedaan heeft.’

Nu kon baas Revers niet gaan opspelen .... hij boog zich over de krant heen en.... Juffrouw Revers keek naar haar man, wat deed hij raar .... wat gebeurde er nu? Vol aandacht las en herlas de baas het bericht.

‘Wel alle menschen, mijnheer van Duren, U wilt toch niet zeggen, dat Tom dat was?’ en baas Revers keek mijnheer strak aan.

‘Ja dat is hij wel, ik vind het, ook al was het niet goed, wat Tom deed, toch machtig kranig van hem, dat bewijst weer, dat de jongen, al is hij dan een ondeugende branie, heusch wel weet te handelen.’

‘Luister eens,’ sprak vader Revers, en weldra had hij zijn vrouw en Lena op de hoogte gebracht van het kranige staaltje, dat Tom had uitgehaald. ‘Had ik het maar eerder geweten,’ zuchtte de baas.

‘Heeft Tom erg gehad?’ vroeg de heer van Duren.

‘Nogal mijnheer. U begrijpt toch dat hij straf moest hebben, maar als ik dit geweten had.’

‘Heeft hij dan niets verteld?’

‘Nee, ik wou niks van hem hooren ook, maar wat moet ik nu doen, mijnheer?’

‘Laat U hem maar 'n beetje zitten,’ raadde Fred's vader, ‘dat kan geen kwaad, een beetje straf mag hij wel hebben, anders gaat hij misschien denken, dat wij het nog aardig vinden. Kom Fred, ga mee. Goeden avond, baas Revers, dag juffrouw.’

Stom verbaasd zaten moeder en baas Revers elkaar aan te kijken. ‘Ik zal doen wat mijnheer van Duren zei,’ sprak de baas, ‘want Tom mag niet gaan denken, dat we er nu allemaal even mee in ons schik zijn, of dat we het flink vonden.’

‘Maar we vonden het toch wel flink, hè man?’

Het bleef een oogenblikje stil en toen klonk baas Revers stem: ‘Wel te rusten, ik ga slapen.’

Elfde hoofdstuk.

Zus Lena als bemiddelaarster. De nieuwe Pang-Pang. Lena moet zingen. De verongelukte post-verbinding en de brief van ‘de dikke mijnheer’.

Wat Tom nooit gedacht had was, dat hij in zijn straftijd, zoo'n hulp aan zijn zus Lena zou hebben. Nooit had hij zulks kunnen denken. Misschien had hij in de eerste dagen van zijn opsluiting z'n zus er wel van beschuldigd, dat hij den heelen tijd op z'n hok moest zitten. Toen Lena dan ook den tweeden dag haar hoofd om de hoek van Tom's kamerdeur stak, snauwde het nog steeds booze jongemensch: ‘Ga weg, wat moet je hier? Ga maar gauw aan je pappie vertellen, dat Tom nog zuur kijkt, misschien krijg ik dan weer net zoo, als de eerste keer. Eerder heb je toch je zin niet,’

Maar nu werd Lena werkelijk boos. Ze was met heel goede bedoelingen naar haar broer komen kijken en kwaad viel ze uit: ‘Dat is gemeen om dat te zeggen. Ik ben expres hier gekomen, om je te vragen of je een boek wilt hebben of misschien je figuurzaag,’

‘Hè....?’ Tom keek Lena eens aan, hij had wel graag wat te doen, want van dat stil zitten werd je bijna dol. ‘Meen je het?’ vroeg hij verbaasd. Maar toen Lena hem vlug een briefje in zijn hand duwde en fluisterde: ‘Van Fred, hij vraagt of je er op antwoordt,’ begreep Tom, dat Lena hem helpen wilde en dus besloot hij van haar aanbod gebruik te maken.

‘Doe me dan een lol en breng m'n gereedschapkist, die in het schuurtje staat, boven, wil je?’

‘Ik zal het doen hoor, maar hou je reuze stil, anders krijg ik. Tot straks, als ik je brood boven breng,’

Tom vouwde het briefje van Fred open. Een blaadje uit zijn meetkundeschrift en las: ‘Ouwe reus, ik mag niet bij je komen. Je vader was reuze boos en wist niet eens, dat die heldendaad van je in de krant stond. Vertel me eens alles of schrijf het me maar. Om zeven uur kom ik langs en zal fluiten, gooi het papiertje dan maar naar beneden. Heb je veel plezier gehad? Vooral niet vergeten te schrijven hoor! Saluut. Fred.’

P.S. ‘Siempie vond het ook reuze, dat je zoo maar weg dorst te kruipen. We hebben allebei straf gehad, omdat we onder de les over je zaten te praten. Saluut.’

Verdorie, had het nou nog in de krant gestaan. Even schrok Tom en wat bazelde Fred van een heldendaad, omdat hij dat vlammetje nu uitgemaakt had. Er was nog al wat aan geweest, hij zou het toch zeker ook gedaan hebben. Hij zou straks eens aan Lena vragen, wat er in de krant had gestaan, want die wist er natuurlijk meer van en nauwelijks was Lena met koffie en brood boven of Tom stormde op haar af en riep:

‘Zeg vertel eens, Fred schrijft, dat het in de krant gestaan heeft, is dat zoo?’

‘Gunst, wist je dat nog niet?’ Lena keek haar broer verbaasd aan. ‘Nou en reuze ook. Die vlieger moet nog gezegd hebben, dat het te wenschen was, dat er meer van zulke flinke hollandsche jongens waren.’

‘Hè....?’ Tom keek z'n zus met open mond aan. ‘Toe nou zeg, maak nou niet met mij de kachel aan. Daar heeft hij niks van gezegd. Wel, dat ik een pak rammel zou krijgen, als we terug waren.’

‘Is dat heusch waar?’

‘Tom knikte. ‘Heusch.’

‘En heb je gehad?’

‘Nee. Ze wilden me eerst nog met een parachute uit het toestel gooien, maar dat heb ik direct niet geloofd.’

‘Waarom niet?’ Lena zette het blad met brood en koffie neer.

‘Nou, ze moesten zoo lachen en terwijl ze me dat ding aanbonden, vloog die vlam uit die leiding en toen bluschte ik hem. Vinden ze dat nou zoo reuze? 't Is toch heel gewoon.’

‘Nou, maar de krant schrijft er heel anders over, het zal wel zoo zijn, de krant bedriegt alle man.’

‘Krijg een klap met een koekepan,’ rijmde Tom.

‘Je bent bepaald leuk geworden,’ vond Lena, waarop Tom antwoordde:

‘Krijg een rolberoerte van hier naar Coevorden. Maar heb je m'n gereedschapkist nou meegebracht?’

‘Ja, op het portaaltje staat hij. Maar vertel nou eens, hoe is het gegaan?’ vleide Lena. ‘Ben je zoo maar stiekum weggekropen, zonder dat iemand je zag?’

‘Ja, natuurlijk,’ lachtte Tom, ‘wat dacht je, dat ik eerst hard rond was gaan roepen: Menschen niet kijken als-je-blieft, want ik ga even wegkruipen.’

‘Je bent reuze helder geworden,’ vond Lena.

‘Ja hè, dat reisje heeft me geen kwaad gedaan. Alleen had vader me niet zoo moeten ranselen, dan was het reusachtig aardig geweest. Zeg Lena,’ vertelde Tom, ‘weet je dat het diezelfde vlieger was, die mij toen uit het water heeft gehaald?’

‘Hij....?’ Lena wees op het portret boven Tom's bed.

‘Ja.’

‘Wat leuk,’

‘O, zoo leuk,’ spotte Tom, ‘als je me nou een reuze plezier wilt doen, breng je m'n accu ook nog even naar boven, en een lang touw, wil je?’

‘Wat moet je met een lang touw?’

‘Nou, om briefjes aan Fred uit te laten en op te vangen in 'n busje, snappez-vous?’

Lena snapte er wel niet veel van, maar ze beloofde toch, dat ze voor het touw zou zorgen. Tom bleef alleen met z'n boterhammen, die hij op z'n gemak naar binnen

werkte. Toch was hij nieuwsgierig, om te weten wat er in de krant had gestaan. Wat zou hij nou eigenlijk eens gaan uitvoeren? Figuurzagen! Jémenee, dat kon hij zijn heele leven nog doen. Hij had nu juist den tijd om wat uit te vinden. Maar wat? De Pang-pang nog eens maken? Hè wacht es, wat was dat ook weer geweest met de Pang-pang, waaraan hij dien heelen nacht had liggen denken? Had de Pang-pang niet iets bijzonders gehad? Hoe was het ook weer gegaan? Ze waren naar beneden geweest om thee te drinken en toen gebeurde er iets. Maar wat? Tom dacht na. Verdorie, dat hij er nu riet achter kon komen. Dat was hij allemaal weer vergeten door die vliegbeweging. Het beste zou zijn, Fred eens een briefje te schrijven, die zou het nog wel weten. Maar hij was toch zoo stom niet, dat hij het zelf niet meer wist. Weer dacht Tom na. Wacht es, op de tafel stond 'n kisje en er lag een batterij bij .... oh .... verdorie nog-es toe, ja dat was het. Dat hij nou zoo stom had kunnen zijn, om dat te vergeten. Altijd had hij zich voorgenomen, om nog eens te onderzoeken, wat het eigenlijk geweest was. Uit het kistje waren stemmen gekomen en dat moest in verband zitten met de Pang-pang. Maar hoe, dat wist hij niet. Dat zou hij nu eens gaan onderzoeken. Misschien vond hij wel iets heel interessants uit. Hij zou dus maar aan het werk gaan en niet rusten, voor hij het raadsel had opgelost.

Den geheelen dag werkte Tom aan de Pang-pang. De oude wekker, die reeds jaren lang trouw zijn plicht had vervuld in huize Revers, werd nu ruw uit elkaar gesmeten en voor het inwendige van de nieuwe Pang-pang gebruikt.

Twee dagen werkte Tom onvermoeid door en eindelijk stond de nieuwe Pang-pang op den hoek van de kast klaar, op de dingen te wachten die komen zouden. Een oude groentenbus, waaraan een lang touw, die dienen moest voor brievenbus, was al verscheidene malen,

wanneer het bekende fluitje van Fred op straat had geklonken, naar de laagte gelaten. Fred gaf trouw alle inlichtingen, die hij kon verschaffen. Hij was buitengewoon nieuwsgierig te weten, wat zijn vriend nu weer uit zou spoken, maar veel liever nog had Fred nu eens het verhaal over de vlucht naar Engeland gehoord. Maar papa Revers, hoewel een beetje zachtzinniger tegenover zoonlief gestemd, dacht er voorloopig nog niet over, hem los te laten of vrienden toegang te verleenen. Den derden dag van zijn opsluiting had Tom al haast weer revolutie in huize Revers doen ontstaan, want de Pang-pang, die klaar was, zou proefstoomen en baas Revers, die zich van niets kwaads bewust, in de werkplaats bezig hield met het stikken van een paar schoenen, hoorde eensklaps boven zich een dreunenden slag, die hooren en zien deed vergaan en hem haast in de lucht deed springen van schrik. Vader Revers besloot direct, om eens poolshoogte te gaan nemen, waar dat vreemdsoortig geluid, dat hij in al die twintig jaar, dat hij nu hier al woonde, nog nooit gehoord had, plotseling vandaan kwam. Voor alle zekerheid nam de baas den riem maar mee. Je kon nooit weten, waar het goed voor was en gelukkig voor Tom, dat zus Lena, vaders bedoeling direct begrijpend, broerlief oogenblikkelijk gewaarschuwd had. Onmiddellijk was de geheele Pang-pang verdwenen en vond vader Revers, bij zijn komst op de allerhoogste verdieping, zoontje rustig lezend in een boek en toen vader met een onderzoekenden blik vroeg: ‘Heb jij niks gehoord?’ kwam er dood-onschuldig uit:

‘Wat bedoelt U, vader?’, zoodat vader Revers geen oogenblik twijfelde, of het was juist hier gebeurd.

Maar wat Tom nog veel beter had begrepen was, dat als hij zijn proefnemingen ongestoord wilde voortzetten, hij er een middel op moest vinden, de Pang-pang niet zoo'n kabaal te laten maken. Een proefneming, door de emmer op een paar kussens te zetten,

na eerst hier nog een deken omheen gewikkeld te hebben, slaagde uitstekend. Nu kon de Pang-pang zoo dikwijls werken als hij wilde, zonder dat papa er door gestoord zou worden.

Dienzelfden avond, nadat het gewone fluitsignaal weer was gegeven, ging het busje naar de laagte met een briefje erin, waarop geschreven stond: ‘Fred, wat lag er allemaal in dat kistje, dat bij je op tafel stond? Laat je soepele hersens nog eens extra goed werken, voor je lijdenden vriend in ballingschap.’

Baas Revers, die juist z'n krantje zat te lezen..... blz. 177

Een oogenblik later werd er twee maal gefloten, wat beteekenen moest, dat het antwoord in het busje lag, maar langs dezen weg heeft het Tom nooit bereikt. Nieuwe rampen stonden te wachten. Terwijl onze jeugdige vriend bezig was de brievenbus in te palmen, deed hij dit wel een beetje te vlug en een oogenblik later kwam het busje met een vervaarlijken slag tegen de ruiten van vaders werkplaats terecht. Baas Revers, die juist z'n krantje zat te lezen, schrok geweldig.

‘Hè, wat is dat nou weer,’ riep hij boos uit. ‘Het lijkt wel, of het tegenwoordig in huis spookt. Vroeger was er nooit kabaal en nu durf ik haast niet meer de werkplaats in te gaan.’

Tom had van schrik het touw losgelaten en een oogenblik later viel de arme brievenbus met een kletterenden slag op straat, waar het maar weinig scheelde of Fred had er op een onzachte manier mee kennis gemaakt.

‘Die stommeling,’ bromde de jeugdige van Duren. Maar Tom zat hoog en droog en kon het gemopper van zijn vriend niet hooren. Daar zou hij zich toch al heel weinig van hebben aangetrokken. En toen vader Revers boven kwam, zag hij zijn zoon over oude schoolschriften gebogen, zwoegende op een procenten-som. Nu waagde Tom het toch eens te vragen, wanneer hij weer eens uit mocht.

‘O,’ begon baas Revers boos, ‘dan kom je nou juist op de koffie. Zeker omdat er den laatsten tijd telkens zoo'n herrie in m'n huis is.’

‘Maar vader,’ riep Tom nu, ‘daar kan ik toch niks aan doen. Toe laat me nou weer eens uit?’

‘Nou, ik zal nog wel eens kijken,’ bromde baas Revers, ‘als ik niks geen lawaai meer hoor, mag je vanaf morgen iederen dag een kwartier op straat, maar dan moet je weer naar binnen. Ik zal je wel eens leeren, die ondeugende streken wat te laten.’ En daarmee werd het debat gesloten.

‘Hier,’ riep Lena, de deur voorzichtig openmakend, ‘Tom heeft nog een briefje voor je.’

Fred, die veel te nieuwsgierig was, om te weten hoe of deze mislukte postzweef-methode voor den ontwerper zou zijn afgeloopen, was als een trouw vriend voor het huis heen en weer blijven dolen. Wat zou er nu weer aan de hand zijn? ‘Dank je Lena.’ Haastig pakte hij het briefje aan. Misschien kreeg hij, Fred wel de schuld, dat het busje gevallen was. Wie weet,

je kon nooit weten, Tom was ook zoo'n rare signeur, maar hoe hij het zoo lang op dat zolderkamertje uithield, dat was Fred heelemaal een raadsel. Enfin, hij zou maar eens kijken, wat Tom nu weer te vertellen had. Bij het licht van een lantaren vouwde Fred het briefje open en las:

'Beste jongen,
Vanaf morgen wordt Bello een kwartier gelucht.
TOM.'

Tom begon er de laatste dagen slecht uit te zien. Al een paar maal had moeder haar jongen eens onderzoekend aangekeken, maar ze kon niets uit Tom krijgen. Eerst dacht moeder, dat de jongen te weinig in de buitenlucht kwam en ze had er met haar man over gesproken. Baas Revers had dan ook besloten, om het kwartier dat Bello gelucht werd, zooals Tom het noemde, met een kwartier te verlengen. Ook kreeg Fred een enkele keer toestemming, om even bij Tom te komen. Den eersten keer, dat de jongens elkaar weer gezien hadden, raakten ze het eerste half uur niet uitgesproken, en vooral Fred, die precies wilde weten, hoe Tom was weggekropen, raakte maar niet uitgevraagd. Maar nu wist Freddy dan toch de geheele geschiedenis, en hoewel hij huiverde, als hij dacht aan het pak slaag dat Tom gekregen had, toch benijdde Fred zijn vriend in stilte.

Maar de bezoeken van Fred en het langere buiten spelen, wat Tom nu mocht, beletten toch niet, dat hij er slecht bleef uitzien en nadat moeder al een paar maal vet-druppels van een kaars op de tafel had gevonden, besloot zij er met Tom over te spreken. Maar het gaf allemaal niets. Tom bleef gesloten als een bus en zelfs aan moeder, voor wie hij niets verborgen hield, wilde hij nu niets vertellen.

Maar wanneer 's nachts vader en moeder allang

naar bed waren, zat Tom op z'n kamertje bij het licht van een kaars over een klein instrumentje gebogen, met een vel papier naast zich, allerlei figuren te teekenen en berekeningen te maken, die zijn aandacht zoo zeer in beslag namen, dat de klok soms al drie uur had geslagen, voor Tom opstond en er aan dacht, naar bed te gaan. Het was Tom met heel veel moeite en heel veel geduld nog eens gelukt dezelfde stem uit de nieuwe Pang-pang te halen en dit instrument te laten spreken, zooals dit bij Fred gebeurd was, iets wat Fred maar steeds bleef ontkennen. Nu, dat Tom wist, dat de mogelijkheid bestond om een sprekende Pang-pang te krijgen, waren groote plannen bij den jongen opgekomen. Hij wilde een instrument maken, dat ieder gesprek op kon nemen en weergeven, maar zoo, dat deze gesprekken steeds bewaard konden blijven. Kortom, Tom wilde een instrument met geconserveerde gesprekken maken. Het instrument moest zoo klein zijn, dat het overal mee naar toe genomen en neergezet kon worden, zoodat men gesprekken kon opnemen, zonder dat iemand er iets van behoefde te merken. En het denkbeeld iets te kunnen maken, waarmee hij de wereld misschien van nut kon zijn, wilde den jongen maar niet loslaten,

Dag in dag uit werkte hij aan de oplossing van het raadsel, en daar hij meer van zijn krachten vergde, dan goed voor hem was, ging Tom er slechter en slechter uitzien. Drie dingen wist Tom nu en dat was:

I. dat door den slag, dien de kogel in de emmer deed ontstaan, trillingen in de ruimte, waar de kogel zich bevond in beweging werden gebracht;
II. dat die trillingen zich verplaatsen naar een punt, waar zich spanning bevond. Dat die spanning, wanneer zij met electriciteit in aanraking kwam, de oorspronkelijke klank weer terug gaf;
III. en dat het meer trillingen tot zich trok en deze volkomen in bedwang hielden, wanneer de elec-

trische spanning ook weer onmiddellijk afgeleid werd, waardoor het mogelijk zou zijn, geluiden te conserveeren.

De eenige, die van Tom's plannen wist, was Lena, want op den avond, toen het Tom gelukt was de Pang-pang te laten spreken en hij niet wist op welke manier hij gesprekken in de kamer zou krijgen, besloot hij Lena, als deze thee kwam brengen, een beetje aan de praat te houden. En zoo gebeurde. Nauwelijks stond z'n zus in de kamer of Tom riep: ‘Zeg Lena, kan je me ook vertellen, of er vandaag nog klanten zijn geweest?’

‘Klanten?’ Lena keek haar broer verbaasd aan; wat zou er nu gebeuren?

‘Ja,’ begon Tom weer, ‘klanten.’

‘Gut, dat weet ik niet hoor. Wil je me soms een beetje voor den gek houden, dan moet je het maar zeggen.’

‘Ach nee, hoe kom je erbij, ik meen het.’

‘Nou, ik weet het niet.’ Lena keek haar broer wantrouwend aan en wilde weggaan, maar dit was heelemaal niet de bedoeling van Tom. Wat moest hij nu weer verzinnen, om zijn zus, te laten spreken? Jongens anders zei ze veel meer en nu leek het wel of ze expres haar mond dicht hield.

‘Mooi weer is het vandaag, hè?’ Nu moest Lena wel lachen.

‘Wat mankeert je toch, je doet zoo vreemd vanmiddag?’

‘Hè ja, goed zoo,’ riep Tom, ‘ga nou niet weg, Lena, blijf nou nog een beetje praten.’ Wacht daar had hij het gevonden. ‘Ik zit toch al zoo alleen en als jij komt, kan ik tenminste nog hooren wat er gebeurt, anders verveel ik me dood.’

‘Ja, dat is mijn schuld niet hoor. Ik kan hier ook niet blijven. Je weet hoe vader is.’

Tom dacht even na, wat moest hij nu weer zeggen? Jongens, het viel niet mee om je zus te laten praten.

‘Zing eens 'n versje voor me, wil je?’

‘Zeg, ben je nou heelemaal, ik geloof heusch, dat de dokter eens naar je moet komen kijken. Wat mankeert je toch? Hou me toch niet voor den gek.’

‘Nee heusch,’ drong Tom aan. ‘Ik houd je niet voor den mal en als je een versje voor me zingt, dan krijg je een dubbeltje uit m'n spaarpot.’

‘Nou, maar ik ga weg hoor.’ Lena, die van dat vreemde gedoe van haar broer niets begreep, en dacht, dat hij haar voor den mal wilde houden, maakte voor de tweede maal aanstalten om te verdwijnen.

‘Nee, toe nou, blijf nou nog even. Zing eens een liedje voor me, dan krijg je een kwartje van me.’ Lieve tijd, wat was het moeilijk, Lena aan het spreken te krijgen, anders hield ze haar mond niet en nu dat ze praten moest, kon ze niets zeggen. Het was bijna, om wanhopend te worden.

Een kwartje, nu dat was een mooi aanbod, maar toch vertrouwde Lena het niet heelemaal. ‘En waarvoor moet ik dan een versje zingen?’

‘Nou, zoo maar eens, omdat ik het leuk vind. Je krijgt heusch je kwartje wel.’

‘Wat ben je toch mal.’ Ze pakte het leege kopje beet.

‘Nee, ga nou niet weg, zing nou eerst.’

‘Lieve tijd jongen, wat ben je vervelend. Waarom en wat moet ik dan zingen?’

‘O, dat kan me niet schelen.’

‘Nou goed dan, maar eerst m'n kwartje. Ik weet wel, dat ik het anders toch niet krijg.’

‘Ik heb het niet bij me. Je krijgt het toch wel van me. Wees nou niet zoo flauw.’

‘Heusch?’

‘Ja heusch,’ verzekerde Tom, ‘maar dan moet je ook direct gaan zingen.’

‘Maar wat dan?’

‘Kan mij dat nou schelen, als je maar zingt.’

Lena keek haar broer nog eens onderzoekend aan,

maar toen zette ze in, en zong met een pieperige stem:

‘De pastoor die had een koe,
Had 'n koe, had 'n koe,
't Beest werd ziek
En ik wist niet hoe,
de pastoor z'n koe..oe.’

‘Mooi,’ riep Tom verrukt uit, nu het hem eindelijk gelukt was, zus Lena aan het zingen te krijgen, en om haar wat te helpen zong hij met haar het refrein mee:

‘Tra la la, tra la la
De pastoor zijn koe ha ha
Tra la la, tra la la
De pastoor zijn koe.’

En op hetzelfde oogenblik zette Tom in, toen ze zoover gekomen waren:

‘De dominee van Lekkerkerk
Die werd niet lekker in de kerk
De dominee van Lekkerkerk,
Die werd niet lekker in de kerk.’

Maar toen ze zoover met hun mooie gezang gekomen waren, riep Lena plotseling: ‘Ik schei er mee uit, je houdt me toch maar voor den mal,’ waarna ze kwaad wilde wegloopen, en ze pakte het blad op. Maar Tom hield haar tegen.

‘Dat is niet waar wat je zegt, je zal zien, dat ik je niet voor den mal heb gehouden. Je kwartje heb je eerlijk verdiend en zal je ook van me hebben.’

Dat was Lena niet van haar broer gewend. Ze dacht beslist, dat Tom haar nu zou uitlachen, maar dit gebeurde tot haar groote verwondering niet.

‘Waarvoor heb ie me dan laten zingen?’

‘Dat zal ik je laten hooren,’ begon Tom, ‘onder deze voorwaarde, dat je me beloofd, er met niemand over te zullen spreken. Ik ben bezig, om iets uit te vinden.’

‘Hè, wat? Iets uit te vinden? Neem mij nou!’

‘Het is heusch waar en wanneer je daar gaat zitten zal je binnen vijf minuten alles wat we gesproken en gezongen hebben, weer hooren.’

Nu werd Lena toch nieuwsgierig. Ze zette het blad weer neer en keek naar haar broer, die een klein geheimzinnig kistje uit de kast te voorschijn haalde.

‘Wat is dat, Tom?’

‘Nergens aan komen hoor,’ beval de jeugdige uitvinder, ‘dit is de Pangograaf, die zal alles weergeven, wat jij daarstraks gezongen hebt.’

‘Heusch?’ Lena brandde van nieuwsgierigheid. ‘Mag ik eens zien wat erin zit?’

‘Nou even dan.’ Ze stond al bij de tafel. ‘Het is maar een gewoon sigarenkistje,’ merkte ze teleurgesteld op, ‘met wat rommel er in.’

‘Rommel, durf jij dat rommel te noemen.’ Tom maakte het ijzerdraadje aan de batterij vast. ‘Nu moet ik dat eerst laten werken.’

Lena zag het geheimzinnige wek-instrument, dat door haar broer opgewonden werd. ‘Pas op, daar gaat-ie.’ Op hetzelfde oogenblik kwam de knikker, dien Tom zoolang bij gebrek aan een kogel gebruikte, met een slag in de emmer terecht....

‘Waarvoor....’

‘Sttt,’ waarschuwde Tom en legde zijn vinger op z'n mond.

Lena zag, hoe Tom een hendeltje aan een ijzerdraadje verbonden, overhaalde en....

‘Daar, daar!!!’ Lena kon haar ooren niet gelooven. Stom verbaasd staarde ze naar het kistje, waaruit het heele gesprek, wat ze daarnet met Tom had gehad, te voorschijn kwam.

‘En waarvoor moet ik dan een versje zingen?’ klonk het uit het kistje, ‘nou, zoo maar eens, omdat ik het leuk vind. Je krijgt heusch je kwartje wel....’ sprak het kistje verder.

Tom keek lachend naar zijn zus, die nog steeds met

wijd open oogen naar het, door haar broer gemaakte geheimzinnig instrument, keek. ‘Nou, hoe vindt je het?’ vroeg hij nu.

‘Ach, dat kan me niet schelen,’ klonk het uit het kistje, en een oogenblik later hoorde Lena het lied van de pastoor z'n koe en van den dominee, die niet lekker werd.

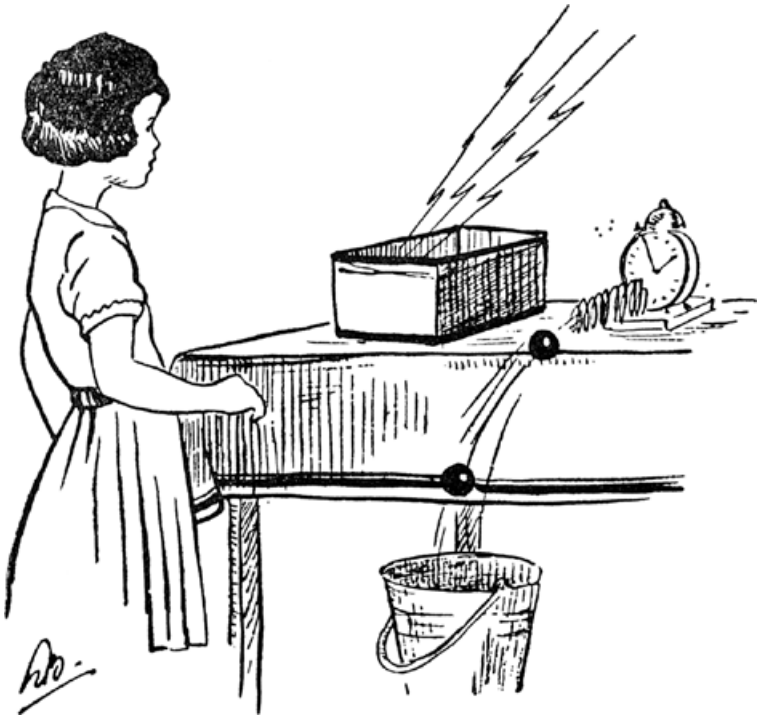

.... naar z'n zus, die nog steeds met wijd open oogen naar het instrument keek. blz. 184.

‘Zie je nou wel, dat ik je niet voor den gek heb gehouden,’ riep Tom triomfantelijk uit, toen het kistje zweeg. ‘Daarvoor moest je nu zingen.’

‘Heb jij dat werkelijk gemaakt, Tom?’

‘Ja werkelijk.’

‘Maar hoe dan?’ Lena keek haar broer, voor wien ze nu wel een beetje ontzag kreeg, verbaasd aan.

‘Ja, dat is nu het geheim van den smid,’ vertelde Tom, ‘maar het is nog lang niet goed, dit is nog maar pas een begin, zoolang als ik die emmer erbij moet ge-

bruiken is het nog niks. Ik wil het veel eenvoudiger maken.'

'En kan je dat, Tom?'

'Ik zal er naar zoeken, meer kan ik ook niet doen.'

'Ik vind het reuze kranig van je Tom, maar hoe ben je er achter gekomen?'

'O,' vertelde haar jeugdige broer, 'bij Fred al, toen zijn Pang-pang eens stuk was en ik kwam, om het te maken. Toen we na het thee drinken weer boven kwamen, liep de Pang-pang juist af en begon hij ineens bij een kistje, dat op tafel stond, en waar ik met Fred nog wat aan zou knutselen voor zijn radio, te spreken. Fred dacht eerst, dat ik hem voor den gek hield, maar dat was niet zoo en nu zelfs gelooft hij nog niet, dat het kistje gesproken heeft. Ik heb direct gekeken, wat er allemaal in lag, een batterij, een ijzerdraad en ik schreef alles op. Door die vlieggeschiedenis was ik het weer een beetje vergeten, maar nu ik toch straf had en me reuze verveelde, had ik net mooi den tijd om er eens naar te zoeken, maar ik zeg je nog eens, dat ik nog lang niet heb, wat ik zoek. Als jij me maar belooft, dat je er niet over zult spreken, want je weet, hoe vader is.'

'Ik zal er heusch niet over spreken, maar nu moet ik gaan, Tom. Zal je het me zeggen, als je weer wat gevonden hebt, want ik vind het eenig, al begrijp ik er niet veel van?'

'Ik zal het je zeggen, hoor.'

'Tabé.' Lena ging naar beneden en Tom, tevreden dat hij zijn zus had laten zien, wat hij gemaakt had, ging weer aan het werk met de Pangograaf.

Den volgenden morgen kwam Lena met een hoog roode kleur bij haar broer de kamer instormen, terwijl zij riep: 'Tom, Tom luister eens! Hij is geweest!'

'Wie.... wat.... hoe.... waar? Praat niet zoo in raadselen, als-je-blieft.' Tom, die juist weer in diep gepeins over het verloop van de Pangograaf verzonken

zat, vond het niet prettig, telkens gestoord te worden.

'Nou.... hij.... je weet wel. Doe niet zoo onbegrijpelijk. Hij, die dikke.'

'Hè? De dikke mijnheer toch niet?'

'Ja heusch.' Tom sprong overeind, 'en dat kom je me nu pas vertellen. Is het heusch waar, Lena? Hou me niet voor den gek hoor, want dat zou gemeen zijn.'

'Ik hou je niet voor den gek. Hij heeft met vader heel even zitten praten. Wat ze gezegd hebben, weet ik niet. Vader zei alleen maar.... ja.... nee.... natuurlijk....'

'Waarom heeft vader mij dan niet laten roepen?'

'Omdat je straf had natuurlijk.'

'Dat is gemeen. Nou weet ik niet, wat die dikke van me verteld heeft. Dat is flauw, kinderachtig,' barstte Tom kwaad uit.

'Nu stil maar, denk om beneden,' waarschuwde Lena. 'Hij kwam nog wel eens terug, om over je te praten.'

'Om over mij te praten?'

'Ja.'

'Zou hij het vragen?'

'Wat?'

'Nee, niks, het gaat je geen steek aan.'

'Dat's flauw,' vond Lena, 'ik weet ook nog wat, maar dan zeg ik dat ook niet.'

'Ach kom, het zal wat zijn, dat zeg je nu alleen maar, om me te plagen.'

'Dat is niet waar. Ik weet heusch wat. Daarvoor ben ik ook hier gekomen.'

'Nou, wat is het dan?'

'Eerst moet jij vertellen, wat of die dikke mijnheer vragen moest,' hield Lena vol.

'Ach kind, wat heb je nu daaraan?'

Tom voelde, dat hij machteloos tegenover zijn zus stond. Maar wat gaf het ook eigenlijk, of zij het wist, dat hij graag vliegenier wilde worden. 'Ik zal het je zeggen, ik heb hem verteld, dat ik graag vliegenier

wilde worden, en nu hoop ik maar, dat hij een goed woordje voor me is komen doen.'

'Een goed woordje is komen doen?' Lena schudde wijs haar hoofd, 'dat geloof ik niet, hoor.'

'Waarom?'

'Nou.... zoo.... daarom....'

'Daarom is geen reden,' vond Tom, 'maar vertel op Lena, wat wist je nou nog meer?'

'Ja maar, je moet net doen of je van niks afweet hoor Tom, anders krijg ik natuurlijk.'

'Ach ja, dat begrijp ik wel, zeg nou maar liever wat je weet.' Tom stond te trappelen van ongeduld.

'Nou,' begon Lena langzaam, 'ik zag, dat toen mijnheer wegging, hij een enveloppe uit zijn zak haalde en toen hoorde ik hem zeggen, geeft U dat maar aan uw zoon met mijn groeten.'

'Hè, een enveloppe?' Tom stond te kijken, of hij het in Keulen hoorde donderen. 'Een enveloppe zeg je, is dat heusch waar?'

'Ja heusch,' verzekerde Lena.

'Maar dan heeft mijnheer een brief aan me geschreven. Waarom heeft vader me dien nog niet gegeven? Ik moet hem direct hebben.'

Tom sprong naar de deur. Maar Lena hield hem tegen.

'Doe dat nou niet.'

'Waarom niet?' riep haar broer, 'ik moet toch weten, wat mijnheer aan me geschreven heeft.'

'Maar Tom, begrijp je dan niet, dat als je beneden komt, vader direct alles begrijpt, en dan ben ik er bij, dat is niet aardig van je. Je hebt me zoo beloofd, te doen of je van niets afwist.'

Tom bleef staan. ''t Is zoo,' zuchtte hij. 'Ik zal dan maar wachten, al ben ik reuze nieuwsgierig te weten, wat mijnheer nu aan mij geschreven kan hebben. Kon je niet zien Lena, of hij boos was?'

'Nou, dat geloof ik niet Tom, want ik heb hem zoo nu en dan hard hooren lachen en dat doet iemand, die

kwaad is toch niet.'

'Hooren lachen?'

'Ja heusch.'

'Ik begrijp er nu heelemaal niets meer van. Je zal het je wel verbeeld hebben.'

'Ik ben niet gek.' Lena voelde zich beleedigd door hetgeen haar broer zeide.

'Ja maar....' begon Tom weer, wat heeft die mijnheer nu te lachen? Ik meende dat in de vliegmachine ook al te hooren. Wat raar, hè? Als je denkt, dat ze woedend op je zullen zijn, dan lachen ze. Begrijp jij er nu iets van?'

'Ik weet het niet, hoor,' antwoordde Lena, 'misschien zijn ze niet eens kwaad op je, omdat je die vlam gebluscht hebt.'

'Ach kind, schei daar nu maar over uit.'

'Nou, het was toch in ieder geval flink.'

'Hou je mond,' riep Tom boos, terwijl een bloedroode kleur naar zijn wangen steeg. 'Ik wil dat geklets over flink niet meer hooren. Ik begrijp niet, wat voor flinks daar nu aan is geweest. Het ging allemaal heel eenvoudig. Jij zou toch zeker ook een ketel over het vuur gooien, als je in de keuken kwam en de boel stond te branden? Nou, zeg eens op, zou je het doen?'

'Ik.... ik....ik liep weg.'

'Hè?'

'Ja natuurlijk, ik zou vader roepen.'

'Zeg, ben je nou heelemaal. En liet je den boel in dien tijd maar kalm afbranden? As-je-me nou!'

'Nou ja, maar wat jij gedaan hebt, is toch heel iets anders. De kranten schreven er reuze over. Vader heeft het uitgeknipt.'

'Ach, schei toch uit. De kranten maken direct van alles zoo'n poeha. Voor een vlammetje, niet grooter dan van een lucifer, laten ze een heel kruitmagazijn ontploffen en drukken ze kolommen vol.'

'Nou, ik ga weer hoor, dag.' Lena pakte het blad op en ging naar beneden, terwijl Tom in een verdrie-

tige stemming op zijn kamer bleef. Dat geklets den heelen tijd over die vlam.... hij wilde niet, dat ze het flink van hem vonden. Die akelige krant ook. Maar wat zou mijnheer aan vader verteld hebben? En wat zou er in dien brief staan? Zou het waar zijn, dat mijnheer gelachen had? Wat vervelend, dat vader hem niet had laten roepen. Dat was echt flauw hoor. Als mijnheer nu nog maar eens terug kwam, zooals hij beloofd had, dan zou hij misschien nog wel eens met hem kunnen praten, want zoolang zou zijn straf toch zeker niet duren. Hij was toch reuze goed voor hem geweest. Kom, hij zou maar weer kalm aan de Pangograaf gaan werken.

Maar hard schoot Tom dien middag niet op, want telkens en telkens dwaalden zijn gedachten af naar den brief, dien de dikke mijnheer voor hem had geschreven.

Twaalfde hoofdstuk.

De brief van ‘de dikke mijnheer’ maakt Tom kwaad. Tom's vrijlating. De oprichting van de school-jazz, waar mijnheer van Duren een hard hoofd in heeft.

Niet alleen Tom, maar ook vader, moeder en Lena hadden sprakeloos van verbazing gestaan. Hoe was dat nu mogelijk en waarom? Neen, maar het was een wonder, en allemaal zaten ze in de achterkamer dit raadselachtige geval te bepraten. Vader was er zelfs zoo verbaasd en ontdaan van, dat hij heelemaal Tom's straf vergat en den jongen nu maar kalm beneden liet.

‘Nou, maar ik zeg het is casjeweel.... casjeweel,’ bracht baas Revers er eindelijk uit, terwijl hij nog eens met ernst de nu leege enveloppe bestudeerde.

‘Gut man,’ had moeder uitgeroepen, ‘zou mijnheer zich misschien vergist hebben en een verkeerden brief aan je hebben gegeven?’

‘Hoe kan dat nou, lees dan het briefje.’ En weer staarden ze op de wonderlijke enveloppe.

Na etenstijd, toen Tom door vader naar beneden was gelaten voor zijn half uur vrij, had vader den jongen in de werkplaats laten komen en hem den brief gegeven, dien de mijnheer van de vliegmachine voor hem had achterglaten. Mijnheer zou later nog wel eens aankomen. Toen Tom eindelijk den brief te pakken had, had hij gauw de enveloppe stuk gescheurd, dol-

nieuwsgierig te weten, wat mijnheer nu toch wel aan hem te schrijven zou hebben. Maar toen Tom het papier uit de enveloppe trok, hoorde vader ineens een schreeuw. Verbaasd draaide de baas zich op z'n krukje om.

'Wat heb....,' verder kwam ook baas Revers niet.

'Daar.... daar....', hijgde Tom, terwijl hij strak op den grond bleef staren.

'Hè....!!'

Moeder en Lena waren ook komen aanloopen. 'Wat heb je toch....?'

Maar ineens hield ook moeder stil.... bleef stokstijf staan. Ook Lena kon haar oogen niet gelooven.... en alle vier stonden ze doodstil in de kleine werkplaats en staarden sprakeloos van verbazing op het blauwe bankbiljet van honderd gulden, dat op den grond lag en uit den brief was gevallen.

'Lieve tijd.... moe!!!!' Lena was de eerste geweest, die weer tot zichzelf kwam en zich bukkend om het papiertje beter te kunnen zien, vroeg ze: 'Van.... hoe....' en ze wilde het beetpakken.

'Afblijven!!' stoof nu ineens baas Revers op. Lena schrikte terug en toen tot Tom: 'Viel dat uit den brief?'

'Ja....'

'Wat ja?' stoof vader nog woedender op. 'Kan je niet met....'

'Ja, vader en het is van mij.'

'Wie zegt dat, dat het van jou is? Niks is van jou, begrepen!'

'Maar het staat in den brief, leest U dan zelf.' En Tom gaf vader den brief, dien hij al gauw doorgelezen had. Vader pakte het papier beet, zette z'n bril recht en las den inhoud van den brief hardop voor:

Voor een kwajongen, die tenminste getoond heeft, in oogenblikken van gevaar zijn hersens te kunnen gebruiken en die, wanneer hij weer eens wegkruipt, een pak voor zijn broek krijgt met procenten.

‘Ik begrijp er niets van,’ zei moeder nu.

‘Maar wie zegt, dat het voor jou is?’ stoof vader ineens weer op.

‘Nou het staat er nogal duidelijk,’ vond Tom, ‘bent U die kwajongen soms?’ Maar dat had Tom natuurlijk niet moeten zeggen, want op hetzelfde oogenblik, nadat deze vriendelijke vraag tot zijn vader gericht was, kreeg hij zoo'n draai om zijn ooren, dat het hem leek of het heele sterrebeeld voor hem te voorschijn werd getooverd.

‘Ik zal je leeren, nog brutaal te worden, vlegel,’ schreeuwde vader, terwijl, hij zich omdraaide en een beweging maakte, die Tom eenigszins deed denken aan een hem maar al te goed bekende greep. Gelukkig, dat moeder vader tot kalmte wist te brengen.

‘Maar waarvoor zou je dat gekregen hebben Tom?’, was Lena's verwonderde vraag.

‘Ik denk voor dat blusschen wat hij gedaan heeft,’ sprak vader nu weer een beetje kalmer.s

‘Wat is dat toch voor een drukte, die jelui allemaal maken over dat blusschen,’ huilde Tom haast, ‘ik had maar liever niets gehad.’

‘O, wacht even,’ viel vader in de rede, ‘is het niet naar mijnheer zijn zin? Had hij liever een vliegmachine willen hebben? Zie je wel, dat ze jou geen goed kunnen doen. In plaats, dat je een pak rammel krijgt, geven ze je honderd gulden en nog is mijnheer niet tevreden.’

‘Dat is niet waar, vader,’ riep Tom nu werkelijk huilend uit, ‘U begrijpt me niet. Ik had liever niets gehad. Het was toch niet anders dan mijn plicht, wat ik deed.’

‘Nou maar,’ begon moeder, nu van de eerste verbazing bekomen, ‘ik vind het geweldig hoor, je mag dien mijnheer wel een mooien bedankbrief schrijven Tom, en voor dat geld kunnen we goed een nieuw pak voor je koopen en een overhemd, dat heb je net allemaal noodig, de rest zetten we dan op de spaarbank.’

‘En ik, moe? Krijg ik nu eindelijk eens een nieuwe

muts?' vroeg Lena, die vond dat ze ook wel een nieuwigheidje mocht hebben.

'Maar moeder,' riep Tom nu uit, 'van wie is dat geld nu eigenlijk? Moet dat nu dadelijk weer allemaal uitgegeven worden? Dat geld is toch zeker van mij. Ik mag toch zeker ook wel eens zeggen, wat er mee gebeurt.'

'Houd je mond, vlegel. Wat er met dat geld gebeuren moet, zullen je moeder en ik welzeggen, begrepen! Maar jij krijgt het niet in handen, anders is het morgen al weg aan allerlei prullaria,' en met deze woorden pakte vader het bankbiljet op en sloot het achter slot en grendel. Maar nu kon Tom zich niet meer inhouden en hij riep:

'Vader, dat mag U niet doen. Het kan me niet....' verder kwam hij niet, want baas Revers was opgesprongen en Tom bij de schouders pakkend, riep hij boos uit: 'Wat mag ik niet doen, vlegel.... Wil je nog praatjes maken ook.... schaam je je niet, om zoo'n toon tegen mij aan te slaan?'

Maar Tom, die door het dolle heen was, schreeuwde harder: 'Nee, nee, het kan me niets schelen, slaat U me maar, maar ik wil niet....'

Vader schudde Tom echter zoo woest door elkaar, dat de jongen wel zwijgen moest en gelukkig kwam moeder weer tusschen beiden. 'Laat hem nu los man, nu is het genoeg geweest.'

'Ja, maar hij moet weten, wat hij zeggen mag en niet,' schreeuwde de baas, rood van drift. 'Wat verbeeld die vlegel zich toch eigenlijk? Wij weten toch zeker wel, wat we met dat geld doen moeten, dat hoeft hij ons niet te vertellen. Verbeeld je, dat wij het dien jongen in handen gaven, het is toch zeker te bespottelijk om er over te denken, want dan was het morgen toch zeker al weg.'

'Nee vader, dat is niet waar,' riep Tom hard. 'Dat geld mag U gerust bewaren, dat kan me allemaal niets schelen, maar ik wil niet, dat er iets voor gekocht

wordt. Als de dikke mijnheer hier komt, zal ik hem bedanken en hem het geld weer terug geven, want ik wil niet, dat ik betaald word voor iets wat ik deed dat mijn plicht was.'

Maar Tom was heusch niet zoo in zijn schik met het geld, dat de dikke mijnheer hem gestuurd had. O ja, zeker, hij vond het heel vriendelijk en aardig, maar het hinderde hem vreeselijk, dat van iets, wat hij als heel gewoon beschouwde, zoo'n ophef werd gemaakt. Veel liever had Tom een flinke poot van mijnheer Beers willen hebben, want de vlieger was reuze goed voor hem geweest, terwijl hij, Tom, toch iets gedaan had, wat absoluut niet goed was te praten. Neen, liever nog had Tom gehad, dat mijnheer Beers dan maar aan vader gevraagd had, of hij vlieger mocht worden. Maar de aviateur had beloofd nog eens te zullen aankomen en dan zou Tom hem wel te spreken krijgen, Voorloopig zou hij zich dus maar heel kalm houden en geen woord meer over het geld met vader spreken, want vader had gezegd: 'Nou, als je dan niet anders wilt, dan zal ik het bewaren, maar begrijpen doe ik je niet.' Ach, er was nog zoo veel, dat vader niet van Tom kon begrijpen en gelukkig, dat moeder er bij haar man op had aangedrongen om het geld te bewaren. Moeder.... die Tom in zoo heel veel dingen wel begreep, maar ja.... daar was het ook moeder voor.

Twee dagen na de gebeurtenis met het geld, werd Tom's straf opgeheven.

'Ik hoop,' sprak vader, toen hij Tom 's morgens zijn vrijheid teruggaf, 'dat je nu eens een beetje anders zult worden. Gedraag je dus fatsoenlijk en ga naar de werkplaats.'

'Ja vader,' had Tom onderdanig gezegd en hij was stil naar de werkplaats gegaan, waar hij nu weer achter de stikmachine haast begraven zat onder chroomleer, boxcalf en nog tal van andere leersoorten,

die hem niets interesseerden. Maar toch was het die eerste dagen werkelijk goed gegaan. Als Tom zich maar rustig hield, niet te veel tegensprak en de stikmachine een beetje zachtaardig behandelde, dan was vader allang tevreden. 's Avonds was Freddy gekomen en had gevraagd, of Tom een uurtje met hem mee naar huis mocht en wonder boven wonder had vader dit toegestaan.

'Hè,' zuchtte Tom, terwijl de beide vrienden den weg naar de van Baerlestraat insloegen, 'het is toch wel fijn, om weer heelemaal vrij te zijn. Ik heb op m'n hok wel aan mijn pangograaf gewerkt, maar ja, vrij is toch maar alles.'

'Pangograaf? Wat is dat nu weer voor een beestje?' vroeg Fred verbaasd, die nog niets van Tom's proefnemingen afwist en het geval met de Pang-pang allang weer vergeten was, Tom legde Fred het een en ander uit, die geen snars begreep van hetgeen zijn vriend hem allemaal meedeelde, en dus maar, om niet telkens, 'snap je dat nou niet kaffer,' of 'hè wat ben je toch 'n reuze suffert,' te hooren te krijgen, op alles 'ja zeker,' en 'gunst wat leuk,' antwoordde. Maar de waarheid was 't, dat 't Fred finaal boven zijn pet ging. Hij slaakte dan ook een zucht van verlichting, toen ze plotseling Siempie om den hoek van de straat zagen verschijnen.

'Hallo,' riepen ze, Siempie kwam op hen af.

'Hé ouwe reus, ben je daar? Vertel me nou eens gauw, hoe je 'm dat gelapt hebt. Ik vind het reuze handig van je. Is je straf om?'

'Ja, gelukkig wel,' zuchtte Tom, 'ik heb anders m'n plezier wel opgekend.'

'Nou, vertel me dan maar eens, hoe je dat vliegpartijtje vond en hoe je dat zoo handig voor elkaar gebokst hebt.'

Tom ging naast Siempie loopen. 'Moet dat beslist nou nog gebeuren, Simonis?'

'Ja natuurlijk, ik ben reuze nieuwsgierig om het te hooren, maar ik zie het al wel, je hebt er natuurlijk

geen zin in. Hou je hoofd maar dicht, hoor ventje. Zeg,' zoo wendde Siempie zich tot Fred, 'ik weet wat.'

'Wat is er oome Simon, wat weet je?'

'Iets reuze leuks,' vertelde Siempie verder. 'We hebben vanavond een soort vergadering gehad met Willem en Dirk en nog een paar anderen. Het was eenig.'

'Waarom mocht ik daar niet bij zijn?'

'Ik ben bij je thuis geweest,' vertelde Siempie, 'maar je was net weg, je had er juist bij moeten zijn.'

'Nou, waar hebben jelui dan over vergaderd? Het zal me wat zijn.'

'Ja het is zeker wat,' hield Siempie aan, 'je moet weten, dat een paar jongens van de klas een Band willen oprichten.'

'Een Band?' vroeg Tom nu verbaasd.

'Ja, een Jazz-Band.'

'Als het maar geen bende wordt,' lachte Tom, 'ik vind het anders een reuze leuk idée.'

'Ik zie er ander nog niets van komen,' zei Fred, terwijl hij een steen wegschopte.

'De pessimist ziet de toekomst donker in,' spotte Tom, 'zeg Siem, mag ik daar ook bij komen?'

'Ik weet het niet hoor, ze spraken alleen over jongens van de klas, want de bedoeling was, dat we een soort school-jazz zouden krijgen.'

'Dat is flauw, heb ik dan ook niet bij jelui in de klas gezeten?'

'Ja, dat is het juist, gezeten heb je wel, maar je zit er niet meer.'

'Och jé, wat zijn jelui ineens secuur geworden, ik ben nog niet eens een maand van hok af. Zijn jelui met spieken nu ook zoo streng?'

'Nou ja, ik weet het toch nog niet zeker,' sputterde Siempie, 'daar moet eerst nog eens over geboomd worden.'

'Het is anders een pracht-idée!' En tegelijkertijd kreeg Siempie een klap op zijn schouder, die hem met

een vervaarlijk ‘au’ een luchtsprong deed maken. ‘Ik neem vast de bekkens Siempie, ik zie ons daar al gaan: Oempa, oempa, oempa.... pa.... tjing-boem.... tjing-boem.... tjing-boemel boem.... boem....’ viel Fred in. En Siempie, die zich niet onbetuigd wilde laten, schetterde met dragonders-stem:

‘Tetterettet-tet.... tet.... tet.... tet.... tet, tretteretret.... tet.... tet.... tet....’

‘Oempa.... oempa, oempa-pa.... brulde Tom.

‘Tjingboem.. tjingboem, tjingboemel, boem boem..’ gilde Fred.

‘Tretteretret tet, tretteretret tet.... tet.... tet.. tet’ klonk hardverscheurend Simonis' stem.

Opgewonden stapte dit mooie trio, hun toekomstige Jazz imiteerend, door de straten. De menschen bleven staan, keken de drie jongens, die niet ophielden hun hartverscheurende klanken de lucht in te galmen, verbaasd na. Eindelijk konden ze geen van drieën meer. Hijgend van inspanning hielden ze even halt.

‘Hè, hè.... kan dat even mooi worden,’ schaterde Siempie.

‘Prachtig,’ brulde Tom, ‘wat zeg je er nu van, Fred? We hebben, als het een beetje wil, nog niet eens instrumenten noodig. Je ziet, de menschen keken zoo al naar ons.’

‘Ik denk,’ begon Siempie, ‘dat meester Bovenhuis de school-jazz dan gauw uit den weg zou werken.’

‘Nee, hou nou op, we zijn er al haast,’ waarschuwde Fred, die zag hoe Tom alweer aanstalten maakte, om het concert te hervatten.

> ‘“En als z'n mondje opengaat
> Is het of 'n hooischuur openslaat,”

begon Siempie plotseling te zingen en Tom zette het refrein in en zong:

> ‘Van dierom, daarom lepelsteel
> Wiede, wiede wietska boem!’

‘Wees nou stil,’ bromde Fred, die er alles behalve op gesteld was, dat, nu ze de van Baerlestraat naderden, het schoone concert weer hervat zou worden, maar Tom en Siempie, die er minder zwaartillend over dachten, zetten nog eens uit volle borst in:

> ‘Van dierom, daarom lepelsteel
> Wiede, wiede, wietska boem!’

terwijl Siempie, het laatste boem, vergezeld liet gaan van een harden slag tegen een deur.

‘Schei nou uit,’ mopperde Fred kwaad, ‘verbeeld je, dat ze het thuis merken.’

‘Ik weet niet wat jelui doen, maar ik moet hier weg, ze wachten thuis op me,’ zei Siempie.

‘Ga je niet even mee?’ vroeg Fred.

‘Nee ouwe reus, is vind het heel vriendelijk van je, maar ik kan werkelijk niet, ik mocht maar een half uurtje weg.’

‘O,’ grinnikte Fred, ‘Tom mocht ook maar een half uurtje weg om een paar schoenen te bezorgen en hij maakte er maar vier en twintig uurtjes van, die kijkt niet op een uurtje.’

Siempie lachte.

‘Leuk ben je,’ bromde Tom, ‘je bent bepaald helder geworden, zoo aardig als jij uit den hoek kan komen, hè.’

‘Je zou hem er zoo weer in schoppen,’ merkte Siempie op, ‘en nou moet ik weg hoor, ik kan heusch niet verder mee. Een andere keer graag.’

‘Tabé, tabé’ riepen ze. ‘Dag Simonis, houd je taai en droom vannacht niet van je Jazz-Band.’

‘'t Goeie, ik zal het Vondelpark maar doorgaan, dan steek ik tenminste nog een stukkie af.’ Onder het zingen van:

> ‘In Mokum daar ben ik geboren,
> Ben ik als jongen opgegroeid,’

verdween hij.

Om de hoek van de straat hoorden ze zijn stem nog verder....

> ‘Onder bescherming van de oude toren
> Heb ik daar gevochten en gestoeid.’

‘Een leuke vent is Siempie toch,’ begon Tom, terwijl ze samen doorstapten, ‘hij heeft een reuze humeur, en je moet hem al heel erg plagen, wil je hem kwaad krijgen.’

Fred was het geheel en al met zijn vriend eens. Zoo kwamen ze in de van Baerlestraat. ‘We zijn er jô, pas op voor het stoepje. Ik heb de sleutels bij me, dat gebeurt haast nooit. Pa was in een reuze gulle bui vanavond.’

Tom lachte. Ze beklommen het stoepje zuchtend en hijgend; met een beetje moeite lukte het Fred eindelijk de deur open te krijgen. ‘Hè, hè,’ zuchtte hij, ‘ik kan wel zien, dat dit mijn dagelijksche werk niet is. Kom er in jô.’ Met een slag viel de deur achter hen dicht, terwijl ze bezig waren de jas aan den kapstok te hangen, kwam mijnheer van Duren uit de kamer stappen.

‘Ha, ha,’ lachte hij, ‘daar is hij. Zoo vliegenier, hoe maak je het?’

Tom voelde, dat hij een kleur kreeg. ‘Dag mijnheer, begint U me ook al te plagen?’

‘Plagen? Ik plaag toch zeker niet. Of wilde je beweren, dat je geen vliegenier was? Wat ben je dan?’

‘Was het maar vast zoo ver,’ zuchtte Tom, ‘maar dat zal nog wel even duren.’

Mevrouw kwam hen in de kamer tegemoet. ‘Zoo Tom, ben je weer thuis na je vliegtocht? Kom maar gauw binnen, dan zal ik thee inschenken.’

In de gezellige huiskamer verspreidde de schemerlamp een zacht groen licht. Het vuur in den haard gloeide door de mica-ruitjes. De klok tikte. ‘Ga zitten jongen, en vertel ons eens wat van je avonturen.’

Tom schoof een stoel bij de tafel, maar van vertellen

kwam niet veel. Peinzend staarde hij voor zich uit. Wat zou hij nu vertellen?

Fred was degene, die de stilte verbrak. ‘Wat ben je toch vreeselijk zwijgzaam,’ merkte hij geërgerd op. ‘Anders weet je honderd uit te praten en nou dat je een avontuur vertellen kan, hou je je mond dicht. Vertel nou eens, hoe je het vond. Was het vliegen fijn, Tom?’

‘Nou reuze,’ antwoordde zijn vriend, en toen het eerste woord er uit was, volgde het tweede en het derde vanzelf. ‘En weet je wat zoo lollig was, jô? Ik werd niets duizelig.’

‘Waarom niet? Dan hebben jelui zeker niet hoog gevlogen.’

‘Niet hoog?.... Niet hoog? Zoo, noem jij twee duizend meter soms niet hoog? Je zou het eens moeten klimmen.’

‘Twee duizend meter en niet duizelig?’ Fred was een en al verbazing. ‘En kon je de aarde toch nog zien?

‘Ja, en wat mooi. Het leek precies een landkaart en soms zag ik de wolken onder ons gaan en als de zon er door scheen, was het prachtig.’

‘Maar hoe kwam je nu eigenlijk in het toestel, Tom?’ Mevrouw zette de thee neer.

‘O mevrouw, ik wou het alleen maar eventjes van binnen bekijken, en toen er niemand bij was, kroop ik erin. Maar nauwelijks zit ik goed en wel binnen, of ik hoor stemmen. Ik schrok me ook nog een ongeluk door een oliejas, die er hing. Het leek precies of er iemand stond.’

Mijnheer lachte. ‘Ja ik begrijp, dat je geschrokken bent knaap. Eigenlijk ben je er nog gezegend afgekomen. En wat deed je, toen je die stem hoorde?’

Tom zette zijn thee neer. ‘Ik kon niets doen, mijnheer. Ik moest wel in het toestel blijven. Nou, toen zag ik dat deurtje, daar was een ruimte achter en daar kroop ik in weg.’

‘Wat zal je geschrokken zijn,’ lachte Fred.

‘Ja, nou lach je,’ bromde Tom, ‘maar je had het zelf maar eens moeten meemaken. Ik had geen droge draad meer aan mijn lijf, dat kan ik je verzekeren en toen ik hoorde dat de motoren gingen draaien, kreeg ik heelemaal kippevel. Maar wat moest ik doen? Ik kon toch zoo maar niet te voorschijn komen en zeggen: “goeie morgen heeren, hier ben ik. Aangenaam kennis te maken.... mijn naam is Tom Revers.”

Freddy schaterde het uit. “Nou, dat zou misschien een goeie bak geweest zijn.”

“Ja dat zeg je, nou je rustig hier zit, maar ik geef je de verzekering, dat je er op zóó'n moment heel anders over denkt.”

“Ja, dat geloof ik ook wel, want onze zoete vriend is anders niet gauw voor een kleintje vervaard,” merkte mijnheer spottend op.

“Nou maar mijnheer, U zoudt precies hetzelfde gedaan hebben.”

“Ik? Zeg eens knaap, wat denk je wel? Ik ben geen kwajongen, die allerlei kattekwaad uithaalt.” “Nee mijnheer, maar àls U in mijn plaats was geweest.”

“Ga nu maar liever verder,” drong Freddy ongeduldig aan. “Vertel nou eens wat voor gevoel je kreeg, toen je omhoog ging en wat dacht je wel?”

“Denken? Ik had geen hersens om te denken. Ik herinner me alleen nog maar, dat ik plotseling woest door elkaar werd gerammeld.”

“Ja, toen je ontdekt werd zeker.”

“Nee, toen we weggingen en we nog op den grond reden en jô, dat was toch zoo'n gek gevoel, toen merkte ik ineens dat ik zweefde.”

“Hoe merkte je dat dan?”

“Hè, nu moet je me niet den heelen tijd in de rede vallen; omdat ik niet meer door elkaar werd gesmeten natuurlijk, dat moet je toch direct begrijpen.”

“Hoe moet ik dat nou direct begrijpen, ìk ben toch

niet weggekropen?"

"En het zal je geraden zijn, dat je nooit van die aardigheidjes uithaalt, begrijp je, anders kon het wel eens gebeuren, dat je nog een beetje harder kreeg," merkte papa van Duren op.

"Ik zal heusch wel verstandiger zijn," lachte Fred, terwijl hij een knoop uit zijn veter lospeuterde.

"Hoor nou eens," spotte Tom, "daar speelt mijnheer Freddy de verdrukte onschuld. Doe nou maar niet of jij zoo'n lief jongetje bent, hoor. Denkt U dat heusch maar niet, hoor mijnheer," zoo wendde Tom zich tot mijnheer van Duren.

"Dank je voor de mededeeling," lachte mijnheer, maar ik ken mijn zoontje heusch wel en de vriendjes, die hij er op nahoudt ook.'

Tom voelde, dat hij kleurde en hij dook gauw onder de tafel om zijn zakdoek op te rapen, die niet gevallen was.

'Vertel nu maar weer verder.' Mevrouw redde de situatie.

'Wat moet ik verder vertellen, Mevrouw? Toen vloog ik, dat kon ik ook merken, omdat de motoren minder lawaai maakten. Maar ik zat leelijk in mijn piepzak, dat weet ik wel. Ik hoopte maar, dat ze weer gauw zouden dalen, dan was ik er weer net zoo stiekum uitgekropen. Maar dat viel niets mee. Ik weet ook nog dat ik dacht, wat zal Fred later opkijken, als ik hem vertel, dat ik stiekum gevlogen heb. En ik kreeg het zoo benauwd in dat kleine hokje. En toen.... o jée wat schrok ik, toen ik eensklaps die deurknop zag bewegen.'

'Wat deed je toen, Tom? Zeg, ouwe reus wat zal je geschrokken zijn.' Fred keek verwonderd zijn vriend aan, die zooveel beleefd had.

'Nou, ik greep de knop en dacht, laat ik maar probeeren de deur dicht te houden en trekken dat ik deed, maar aan den anderen kant gingen ze ook harder trekken. En in eens.... rang.... daar vloog hij open

en stond een der vliegers in de opening.'

'En toen was je er bij, hè?' Mijnheer legde even zijn krant neer.

'Nou mijnheer, of ik erbij was, maar ik weet nog niet, wie op dat oogenblik van ons tweeën het meeste schrok. Die vlieger stond me zoo verbaasd aan te staren, maar heel lang duurde dat niet en toen nam hij me mee naar voren toe, naar de.... hoe noemen ze dat ding ook weer....?'

'De cockpit' zei Fred.

'Ja juist. Nou jô, en daar zat niemand anders dan de dikke mijnheer in eigen persoon en toen schrok ik werkelijk.'

'Ja, als jongens ondeugend geweest zijn, moeten ze er maar eens goed van langs hebben,' merkte mijnheer op.

'Jongens, pa,' waagde Fred in het midden te brengen, 'is U vroeger ook altijd zoo zoet geweest?'

'O wacht even, daar begint die rakker ook, die heeft zijn maat gevonden hoor! Neen, altijd even zoet ben ik niet geweest, maar zulke rare streken als wegkruipen in een vliegmachine deed ik niet.'

'Neen, natuurlijk niet, omdat ze er toen nog niet waren,' merkte Tom gevat op, en mijnheer moest, evenals mevrouw, nu wel lachen.

'Kreeg je erg?' vroeg Fred, die zijn vriend geen oogenblik rust gunde, maar mevrouw kwam Tom nu even te hulp.

'Wacht nu eens even met vragen, Freddy, en laat Tom nu eerst zijn thee eens opdrinken, die is al heelemaal koud geworden. Hij heeft al zoo lang zitten vertellen. Je zal wel moe worden, jongen.'

'Dat ben ik wel gewend van Freddy, mevrouw.'

'Je bent bepaald leuk geworden' vond Fred.

'Ja hè, wat een mensch al niet opdoet met reizen,' kaatste Tom terug. Mijnheer schaterde het uit.

'Ik zou mijn mond maar houden, als ik jou was, Freddy.'

‘Vertel nou maar liever verder, inplaats van te zitten kiften.’

‘Nou, en toen spraken ze er over, dat ik niet kon blijven en ze me er met een parachute zouden uitsmijten.’

‘Hè, met een parachute eruit smijten?’ Freddy keek zijn vriend verbaasd aan.

‘Ja, maar dat heb ik direct niet geloofd.’

‘Gelooft U dat, pa? Zouden ze Tom werkelijk met een parachute uitgegooid hebben?’

‘Verdiend had hij het wel. Waarom hebben ze het niet gedaan, Tom?’

‘Nou mijnheer, toen brak juist dat vlammetje uit en toen ik het bluschte, mocht ik weer blijven. Maar ze lachten zoo, dat ik het nooit geloofd heb.’

‘Toch vonden ze het kranig, want er heeft een heel stuk van in de krant gestaan.’

‘Ach, schei toch uit,’ begon Tom, die voelde, dat hij een kleur kreeg, ‘weet U wel, mijnheer, dat mijnheer Beers me een brief met honderd gulden heeft gestuurd, omdat ik die brand gebluscht heb.’

‘Hè.... wat.... honderd gulden?’ Fred staarde zijn vriend verbaasd aan, en ook mijnheer van Duren werd geïnteresseerd.

‘Wat zeg je daar, jongen? Honderd gulden?’

‘Ja mijnheer, maar ik had ze net zoo lief niet gehad. Ik vind het niet leuk, en als mijnheer Beers nog eens komt, geef ik ze hem terug.’

‘Kerel je bent niet wijs,’ riep Freddy uit, ‘hoort U dat pa? Die wil daar die honderd gulden terug gaan geven. Wat raar, hè?’

Maar tot zijn groote verwondering gaf zijn vader Tom gelijk en antwoordde: ‘Dat vind ik heelemaal niet raar Freddy, ik vind het flink van Tom, en ik kan me best begrijpen, dat hij dat geld liever niet heeft.’

Tom slaakte een zucht van verlichting. ‘Ik zal probeeren, mijnheer Beers zoo gauw mogelijk te pakken te krijgen. Zeg Fred, kom me nou eens helpen met mijn

pangograaf.'

'Wat is dat nu weer?' Mijnheer keek verwonderd.

'Ik ben een instrumentje aan het maken, mijnheer en als het af is, zal U eens zien hoe mooi het is, maar het is nog een geheim. Als het klaar is, dan zal U het wel hooren. Ik weet trouwens nog niet eens, of het mij wel lukken zal. Maar ik kan niets anders doen, dan er naar zoeken. Het geeft tenminste nog wat afleiding in mijn vrijen tijd. Want met die school-jazz zal ik ook wel niet mee mogen doen.'

'Wat praat je toch allemaal? Schooljazz? Pangograaf? Jelui zijn zeker weer wat moois van plan.'

'Dat zijn allemaal schooljongens-geheimen, mijnheer. De jongens van de klas willen een jazz-band oprichten.'

'Lieve tijd nog aan toe, ze hebben weer wat nieuws uitgevonden, hoor!' Mijnheer slaakte een zucht. 'Ik zou wel eens willen weten, wat er in die hoofden van jelui rondscharrelt. Dat is natuurlijk weer van jou gekomen, hè Tom? Ach, ja natuurlijk, van wie moet het anders komen?' liet mijnheer erop volgen.

'Nou mijnheer, dan vergist U zich dan toch eens, want het plan kwam van Siempie.'

'Niet waar, van Dirk Jansen,' merkte Fred op.

'Nou ja, of het van Piet of van Klaas is, dat zal er wel minder op aankomen,' bromde mijnheer.

'Gunst mijnheer, vind U dat nou niet leuk, dat de school een eigen jazz-band heeft?' Tom keek mijnheer verwonderd aan en kon zich niet begrijpen, dat hij dat niet aardig vond.

'O, het zal zoo leuk zijn,' spotte Fred's vader, 'en dan gaan jelui zeker de heele buurt op stelten zetten, hè? Kolossaal, wat aardig. Maar het slaat daar half tien, je zal zoo langzamerhand naar huis toe moeten, Tom.'

'Mag Fred me nog een klein eindje wegbrengen, mijnheer?'

'Nou tot den hoek van de straat dan, maar verder

beslist niet, begrepen Fred?'

'Ja pa.'

'Nou goed dan, en over tien minuten ben je thuis, hè?'

'Ja pa.'

'Dag mijnheer.... dag mevrouw.'

'Dag pa.... dag ma. Ja heusch, ik ben direct terug. Dag.'

Dertiende hoofdstuk.

Tom loert op ‘de dikke Mijnheer’. Mijnheer van Duren is het eens met Mijnheer Beers. Baas Revers stemt toe in een proef. De wilden breken huize van Duren af. Wat Tom vertelde van koks en olifanten.

Vanaf dien dag stond Tom op de loer om te zien, of hij de dikke mijnheer te pakken kon krijgen, om hem te vragen, een goed woordje bij vader te doen, of hij, Tom, nu toch als-je-blieft vlieger mocht worden. De honderd gulden lagen netjes opgeborgen in vaders kast en daar zou Tom nooit aankomen. Hij wilde niet betaald worden voor iets wat zijn plicht was te doen en daarbij zat het den jongen dwars en peinsde hij op een middel om zijn fout tegenover den vlieger weer goed te maken. Mijnheer Beers mocht niet denken, dat hij een lafaard was, een jongen, die niet durfde, nee, de dikke mijnheer moest weer gaan inzien, dat hij zijn fouten kon herstellen. Bij vader, in de werkplaats, ging het nu ook een beetje beter. De gedachte, dat de dikke mijnheer nog eens zou komen, gaf Tom den moed en de kracht om zijn werk naar behooren te doen. Daarbij nam de pangograaf ook veel van zijn tijd in beslag en onvermoeid werkte Tom aan de oplossing van deze puzzle. Doch dat werk deed hij in zijn vrijen tijd en ook wel 's nachts. Wanneer vader en moeder sliepen, zat Tom bij het licht van een kaars aan zijn instrument te werken, want vader, die zoontje ervan verdacht

's avonds in bed te liggen lezen, draaide de stoppen uit den meter, en zoo moest Tom zich wel met een kaars behelpen. Maar dat kon hem niet schelen. Het idee een toestel te kunnen maken, waarin men gesprekken kon bewaren, zoolang als men zelf wilde, nam zijn gedachten geheel in beslag. Vader bromde een enkele keer wel eens: ‘wat zit je toch te suffen, ik zou wel eens willen weten, wat er weer in je hoofd spookt’, want vader had wel gemerkt, dat Tom, na die vliegpartij, niet meer de oude was. De jongen ging er veel slechter uitzien, en soms kon hij een heelen tijd met groote onnatuurlijke oogen voor zich uit zitten staren. Dan hoorde vader hem plotseling iets mompelen en maakte Tom een aanteekening, waar hij, baas Revers, niets van begreep. Maar wat de baas wel begreep was, dat het met Tom niet in orde was.

En zie, op een nacht ongeveer een week, nadat Tom bij mijnheer van Duren geweest was, gebeurde er iets wonderlijks, iets dat Tom had kunnen doen schreeuwen van pleizier. Om negen uur was de jongen gewoon, zooals altijd, met een ‘welterusten vader, wel te rusten moeder’ naar boven gegaan. Tom had zich voorgenomen om dien avond eens flink aan de pangograaf te werken. Alles lag in zijn kast, stil legde Tom, na eerst zijn schoenen uitgetrokken te hebben, al de gereedschappen op de tafel. Het kleine kistje, dat eens de pangograaf zou moeten worden, lag nog geheel met onderdeelen van schroeven, moertjes, draadjes, veeren, pallen en kettinkjes uit elkaar, rustig te wachten op het oogenblik, dat het eens de geweldige plaats, van machine voor geconserveerde gesprekken, in de wereld zou innemen.

Den heelen avond werkte Tom onafgebroken aan zijn geliefd instrument en het electrisch licht was allang door de flikkerende kaarsvlam vervangen, toen Tom eindelijk zoover gekomen was, dat hij besloot met het in elkaar zetten van de vreemde machine te be-

ginnen. Met een kleur als vuur begon Tom aan het lang verwachte werk.

De uren verstreken, de kaars was reeds lang tot onder den rand van de blaker opgebrand en uit het kleine kamertje klonk nu en dan een zacht geklop, een geluid, of er een hamer of nijptang verlegd werd, een stoel verschoven, een onderdrukte uitroep....

En toen de klok half-zeven sloeg, en de melkboer aanbelde, klonk er behalve een juichtkreet op het kleine kamertje ook nog een tweede stem.... en die tweede stem kwam.... uit een klein kistje, dat op de tafel stond, en waar naar de jeugdige uitvinder met glinsterende oogen stond te kijken, want het geheim van de pangograaf was dien nacht door hem ontdekt.

'Tom.... opstaan!' Moeder bonsde aan de deur. Even schrok Tom, die aan de tafel naast de pangograaf zat. Weer klonk moeders stem: 'Tom.... opstaan!'

'Ja!'

'Ben je goed wakker, jongen? Zal je weer niet inslapen?'

'Nee, ik sta op.'

Moeder ging weer naar beneden. 'Hè, hè'.... Tom rekte zich eens goed uit. Verdorie wat had hij een slaap, dat viel niet mee, zoo'n heelen nacht niet naar je bed. En vader mocht er niets van merken, o jée nee, want dan was hij onherroepelijk de pisang. Maar de pangograaf was fijn klaar. Wat zou Fred opkijken. Fred, die hem nooit geloofd had en hem altijd bespotte, al was het dan alleen maar voor hèm, dat hij het gevonden had. Maar Fred niet alleen, iedereen, die het hoorde, zou het reuze vinden. Hè, nou moest hij alleen niet zoo'n slaap hebben. Hij zou wel zoo willen gaan pitten. Vooruit, hij zou maar eens beginnen met zijn kop in de kom te steken, daar zou hij wel van opfrisschen. En zonder zich lang te bedenken, voegde Tom de daad bij het woord.

‘Prrrfft’ Snuivend en blazend kwam zijn nat hoofd weer te voorschijn. Verdorie, dat deed iemand goed. Vooruit nog maar eens. Weer dook het hoofd in de kom. Als een hond schudde Tom zijn natte haren droog. Zoo, nou kon hij er wel weer tegen, maar eerst zou hij de pangograaf opbergen, want niemand mocht er iets van weten. Verdorie, dat zou zelfs mijnheer Beers reuze vinden. Nou kon hij zelf zien, dat Tom nog wel wat anders kon dan wegkruipen in een vliegmachine. Toch was het fijn geweest en mijnheer Beers was een reuze baas. Als hij nou maar gauw kwam, dan kon hij meteen eens bij vader 'n goed woordje doen. Na die eerste keer, dat de dikke mijnheer er geweest was, dacht vader toch al heel anders over vliegeniers. Wie weet, misschien zou vader nog wel te bewerken zijn, dat hij toestemming gaf, dat hij kon leeren vliegen. Hè, wat zou dat reuze zijn. Kom, hij zou maar eens naar beneden gaan en net doen of hij reuze gemaft had. Maar vader lette niet op den jongen, hij was al veel te blij, dat Tom zich koest hield en zijn werk nu tenminste een beetje fatsoenlijk deed. De stikmachine werd nu ook niet meer zoo hardhandig door Tom gehanteerd, wie weet, was er van den jongen nog wel een goed schoenmaker te maken. Maar om half-elf gebeurde er iets, dat vader Revers weer alle hoop, tot het maken van zoonlief tot een goed schoenmaker, ontnam. Er waren juist een paar schoenen klaar gekomen en die moesten weggebracht worden en net stond Tom met fiets en schoenen op straat of daar kwam een auto aanrijden. Deze zwenkte de brug over en.... hield knarsend voor de deur stil. Tom had het allang gezien.... de dikke mijnheer.

Eindelijk.... Fiets en schoenen vergetend, stormde Tom op de auto af.... ‘Mijnheer.... mijnheer....!!’ De heer Beers, die de oude passagier reeds herkend had, stak zijn hoofd buiten het raampje en lachte.

‘Zoo ondeugd, ben je daar?’

‘Mijnheer..... mijnheer!!’ bleef Tom doorschreeuwen, ‘gaat U naar vader?’

‘Ja, dat was tenminste mijn bedoeling,’ zeide de vlieger, uit de auto stappend.

‘Mijnheer, mag.... ik U.... eerst wat vragen?’

‘Ja, ik weet wel wat je vragen wilt vriend, wanneer je dat pak op je broek krijgt, hè? Dat krijg je nu van me, daarvoor ben ik gekomen. Maar wat had je, zeg het maar.’

‘Mijnheer,’ Tom ging vlak naast den vlieger staan, ‘ik wou U vragen, of U die honderd gulden, die U mij gestuurd hebt, en wat ik wel erg mooi van U vond, weer terug wilt nemen.’

‘Waarom?’ De vlieger keek Tom verwonderd aan. ‘Had je misschien liever een fokkertje cadeau gehad?’

‘Nee mijnheer, plaagt U me nou eens even niet. Ik wou U vragen om dat geld weer terug te nemen, het was toch mijn plicht, wat ik deed. Als U me een pleiziertje wilt doen, toe vraagt U dan aan vader of ik vlieger mag worden. Ik heb ook een mooie uitvinding gedaan.’

‘Zoo, je hebt zeker een middel uitgevonden om weer eens stiekum met een vliegmachine mee te gaan,’ spotte de vlieger.

‘Nee mijnheer, dat doe ik niet meer stiekum, maar wilt U een goed woordje voor me doen? Of is U nog altijd boos op me?’

‘Nu, dat zal wel losloopen. Als je liever hebt, dat ik het geld terug neem.... all right en dan zal ik wel eens met je vader praten.’

‘Hij is binnen,’ Tom wees in de richting van de werkplaats. ‘Zal ik U even voorgaan?’ Met een sprong was hij weer in de gang. ‘Vader,’ galmde hij, de deur opensmijtend, ‘vader, daar is de dikke mijnheer, die wil U graag even spreken. ‘Vader Revers, die heelemaal niet op dit bezoek gerekend had, liet van schrik schoenen en hamer vallen.

‘Laat mijnheer dan binnen, of nee, wacht maar even achter. Vrouw!!’

Moeder kwam al aanloopen. ‘Ja, wat is er?’

‘Gauw, maak de kamer achter wat aan kant, die mijnheer, je weet wel, die vlieger is er, die moet me spreken.... hier pak beet....’ De baas slingerde z'n

‘Waarom?’ De vlieger keek Tom verwonderd aan..... blz. 212.

voorschoot af.... en tot Tom ‘en jij gaat onmiddellijk die schoenen wegbrengen hoor, denk erom je hoeft er niet bij te zijn. Wat mijnheer met mij te bespreken heeft, kunnen we wel zonder jou af.’

‘Dag mijnheer Revers....’ Mijnheer Beers kwam naar binnen gestapt, ‘hoe maakt U het?’

‘Dag mijnheer, aangenaam, ach loopt U even door

als U wilt, U moet weten, ik was juist aan het werk, begrijpt U.'

'Ja, ja,' lachte de vlieger hartelijk, 'dat begrijp ik wel, maar ik kan hier ook wel met U praten.'

'Nee, nee' drong baas Revers, 'gaat U nou even naar de achterkamer toe.'

Tom, die van verre alles had zien afspelen en veel liever bij het gesprek van vader en mijnheer Beers was gebleven, besloot toch maar te doen wat vader bevolen had en zoo gauw mogelijk de schoenen weg te brengen. Gelukkig was het niet ver, en kon hij, als hij een beetje aantrapte, gemakkelijk met tien minuten wel weer thuis zijn.

Nu, en dan was mijnheer Beers er zeker nog, jongens was dat even fijn, dat mijnheer nu juist gekomen was, verbeeld je, dat hij een goed woordje voor hem bij vader deed, en vader er toe te krijgen was, hem vlieger te laten worden. Nee maar, dit was toch zeker een reuze geluksdag voor hem. Als mijnheer Beers nu maar een beetje goed praatte, misschien was vader dan nog wel te overreden. Boem, daar was hij er al.... tingeling.... als-'t-U-blieft juffrouw, de schoenen en 't briefje.... dank u.... dag juffrouw. Weg was hij weer, trappen dat hij deed, van zijn leven had hij nog niet zoo hard langs de straat gevlogen als hij nu had gedaan. Ja, hij moest naar huis, want nu zat mijnheer natuurlijk met vader te praten en wist mijnheer Beers misschien al of vader toestemming had gegeven. Verbeeld je toch eens, wat zou dat reuze zijn. Als een bezetene trapte Tom door, het huis kon hij al weer zien, ja de auto stond er ook nog. Gelukkig, hè hè, was dat even trappen geweest. Nog nooit had hij zoo gauw een boodschap voor vader gedaan. Maar ja, zoo iets kwam misschien nooit meer in z'n leven voor en mijnhear Beers was toch ook niet boos meer. Daar was hij er. Lena, die van uit de verte al naar haar broer had staan uitkijken, hielp Tom met zijn fiets.

‘Die dikke mijnheer is binnen, vader heeft gezegd, dat als je thuis kwam, je direct naar de werkplaats moest gaan en als hij je noodig had, zou hij je roepen.’

‘Heb je niet kunnen hooren, wat ze spraken?’ vroeg Tom, die een en al spanning was.

‘Nee natuurlijk niet, ik durf niet voor de deur te gaan staan. Moeder is toch ook den geheelen tijd in de keuken en als ik gesnapt word, ben ik nog lang niet gelukkig. Je weet precies wat er dan gebeurt.’

‘Nou ik ga de werkplaats in en roep me direct als vader me noodig heeft.’ Lena beloofde haar broer direct te zullen roepen bij het minste geluid, dat vader maar gaf en Tom ging vol spanning de werkplaats in.

Het gesprek, dat mijnheer Beers met baas Revers had, duurde lang en wat er tusschen de twee besproken was, is Tom nooit te weten gekomen.

‘Ik begrijp U volkomen,’ sprak de vlieger, toen hij baas Revers bij het weggaan de hand gaf, ‘maar denkt U er nog maar eens goed over na, wat ik voorstelde. Zoo'n gelegenheid doet zich misschien nooit meer voor. Over een paar dagen kom ik nog wel eens met U praten en U vragen wat uw plan is.’ Met deze woorden ging de heer Beers weg. Maar niet, voordat hij Tom geroepen had en tegen hem had gezegd: ‘het eenige, wat ik je kan aanraden te doen is; te luisteren naar hetgeen je vader zegt en je fatsoenlijk te gedragen. Op het oogenblik kan ik je niets meer zeggen, maar over een paar dagen, weet je misschien al weer wat meer.’

Toen was de auto verdwenen en Tom bleef teleurgesteld achter. Zoo vast had hij erop gerekend, dat mijnheer Beers de noodige toestemming van vader wel zou hebben gekregen en het viel hem lang niet mee, dat dit zoo heel anders uitkwam, dan hij wel gedacht had.

Maar Tom wist ook niet wat er dien morgen tusschen vader en mijnheer Beers besproken was geworden, want als hij dat geweten had, zou hij zeker wel anders over den toestand gedacht hebben.

Baas Revers was den geheelen dag bijzonder stil. Tom had vader zoo nu en dan al eens aangekeken, maar de jongen had den moed niet om iets te vragen. Tegen den avond zei vader: ‘Ik ga nog even uit, moeder, ik wil mijnheer van Duren nog even spreken.’

Bij den naam van mijnheer van Duren keek Tom verbaasd op en hij voelde, dat wat vader te bespreken had, over hem zou gaan. Maar weer durfde de jongen niets te vragen en met een zucht boog hij zich weer over zijn boek. Maar lezen deed hij niet. Wel honderd maal vroeg hij zich af, wat of het toch zou zijn, wat mijnheer Beers met vader besproken had, dat zelfs mijnheer van Duren erbij te pas moest komen.

‘U weet nu, dat mijn meening precies dezelfde is, als die van mijnheer Beers,’ sprak de heer van Duren, toen hij opstond om baas Revers uit te laten. ‘Het is waar, die gelegenheid doet zich misschien niet meer voor den jongen voor en dan is het toch nog maar bij wijze van proef. Werkelijk baas Revers, U kunt niet beter doen dan dit aanbod met beide handen aangrijpen en wanneer mijnheer Beers weer komt, om Uw antwoord te vragen, zou ik toestemmen, het is voor Uw zoon misschien ook wel eens heel goed.’

‘Goed,’ sprak baas Revers, ‘ik zal doen, wat U mij beiden heeft aangeraden, het geluk van mijn kind wil ik niet in den weg staan. Het eenige waarover ik mij altijd ongerust heb gemaakt is, dat Tom later niet goed zijn brood zou kunnen verdienen, maar ik wil hem dar deze kans geven, dan kan er tenminste nooit van mij gezegd worden, dat ik tegengewerkt heb. Ik dank U voor Uw raad.’

Vader Revers kwam laat thuis en zat nog lang met moeder te praten, moeder luisterde aandachtig en knikte een enkele maal met het hoofd.

‘Het zal dan wel zoo moeten zijn, vader,’ sprak ze toen beiden opstonden om naar bed te gaan.

‘Ja,’ antwoordde vader met een zucht ‘en ik hoop dat het voor het geluk van den jongen zal wezen.’ Toen draaide vader het licht uit en ging gevolgd door moeder stil de trap op.

Drie dagen later kwam mijnheer Beers weer bij de familie Revers en wat Tom toen hoorde, deed hem een oogenblik verstomd staan van geluk.

‘Je moet binnen komen, heeft vader gezegd,’ waarschuwde Lena, die weer als een trouwe wachter in de gang stond, ‘Moeder is ook binnen. Wat zou er toch allemaal te bepraten zijn, Tom?’

‘Dat weet ik niet hoor, dat zal ik je straks wel vertellen.’

Toen ging hij vol spanning naar binnen. Bij de deur bleef hij staan, keek naar vader en moeder, die met mijnheer Beers zaten te spreken, doch nu Tom binnen kwam, staakten ze het gesprek.

‘Hadt U mij geroepen, vader?’

‘Ja, jongen, kom eens hier.’ Tom keek vader verbaasd aan, terwijl hij dichter naar de tafel kwam. ‘Ik heb je laten roepen Tom, omdat mijnheer Beers je wat te zeggen heeft.’

....U....?’ Tom staarde de vlieger verbaasd aan, ‘is het nog.... over....?’

‘Tom,’ sprak de heer Beers, ‘nu moet je eens goed naar me luisteren, jongen. Ik heb aan je vader gevraagd of je vlieger mocht worden. De kosten voor de opleiding zouden dan door anderen Avorden betaald. Je vader heeft hiervoor nog geen toestemming gegeven....’

‘Hè wat jammer.... dus ik mag niet....’ Tom keek teleurgesteld.

‘Luister nu even,’ sprak de heer Beers, ‘of jij vlieger mag en kan worden, zal heelemaal van je zelf afhangen. Dezelfde kist, waar jij in weggekropen was, gaat over een paar weken een groote reis ondernemen.

Aan boord van dit toestel zijn twee flinke jongens noodig, die den boel zoo'n beetje aan kant houden en zorgen, dat de vliegers niet van honger en dorst omkomen. Nu heeft je vader toestemming gegeven, op mijn verzoek, om je mee te laten gaan, maar dat is alleen bij wijze van proef. Blijkt het, wanneer je later terug komt, je je gedragen hebt zooals het hoort, dan zal je vader er nog eens ernstig over nadenken of je vlieger mag worden, ja of neen.'

Tom was doodsbleek geworden..... 'Hè.... dus.... wat.... vader....' stamelde hij.

'Ja jongen,', sprak baas Revers, 'jij mag met dat Fransche vliegtuig mee, en ik hoop dat het voor je geluk mag zijn en je nu eens zult toonen wat je kunt.'

Nog kon Tom zijn ooren niet gelooven, hij gevoelde zich eerst steenkoud worden, daarna gloeiend heet. Toen plotseling vloog hij met een schreeuw van geluk naar zijn ouders toe. 'Heerlijk' jubelde hij 'ik dank U duizendmaal, wat maakt U mij gelukkig.'

De heer Beers lachte. 'Mooi' sprak hij, terwijl hij den jongen op den schouder klopte, 'en ga nou maar gauw bij je zus Lena leeren stof afnemen, want als je niet goed voor het huishouden zorgt, kunnen we je nog niet gebruiken.'

Dienzelfden avond werd Fred opgeschrikt door 'n gebel of er brand was, want nauwelijks had Tom het wonderlijke nieuws van vader en mijnheer Beers gehoord of hij was de kamer uitgevlogen, had de niets kwaads vermoedende Lena, die in de gang stond, beetgepakt en had met haar als een dolle in de rondte gedanst. Daarna was Tom naar zijn vriend gevlogen en was, na de heele familie van Duren de schrik op het lijf gejaagd te hebben door zijn gebel, de kamer ingevallen luid schreeuwend: 'Fred! Fred! Ik mag vliegen!!! en in een adem door had Tom verteld wat hij zelf wist.

'Dus je mag werkelijk vliegen?' was Fred's verbaasde vraag, nadat Tom hijgend op een stoel was

neergevallen. De jeugdige Revers knikte.

‘Hoe vind je het?’ schreeuwde hij met een kleur als vuur.

‘Ik begrijp er werkelijk niets van,’ antwoordde Fred, ‘je vader was er eerst zoo tegen en nu....’

‘Ja en nu, maar je moet niet vergeten, dat dat allemaal het werk van de dikke mijnheer is geweest. Hij heeft zitten praten.... wat.... dat weet ik zelf niet.... want ik mocht er niet bij zijn, nou en toen werd ik geroepen en vertelde de dikke mijnheer mij dit....’

‘Gunst en dat.... nadat je nog wel weg bent gekropen. Het gaat me absoluut boven mijn pet en waar ga je naar toe?’

‘Dat beeft de dikke mijnheer nog niet gezegd, maar hij komt heel gauw weer terug.’

‘En wanneer ga je?’ vroeg Fred.

‘Dat weet ik ook nog niet. Ik weet niks, niks, niks,’ schreeuwde Tom opgewonden, ‘ik weet alleen Fred, dat ik vliegen mag.’ En in zijn opgewondenheid pakte Tom zijn vriend beet en sprong woest met hem door de kamer, zoodat de snaren van de piano een vervaarlijk gebrom lieten hooren.

‘Pas op voor pa, die is boven,’ waarschuwde Fred.

‘Ach kom,’ schreeuwde Tom, ‘wat kan mij jou pa schelen, die zal toch ook wel eens blij geweest zijn....’

‘Zoo’ sprak op dit oogenblik de stem van den heer van Duren, die het lawaai gehoord had en eens een kijkje kwam nemen, ‘kan jou Fred's pa niets schelen?’

Maar Tom, te dol door het nieuws, vloog op mijnheer van Duren af en riep luid: ‘Mijnheer, mijnheer, weet U 't, weet U 't, ik mag vliegen, vliegen. Ja heusch, ik mag vliegen.’

‘Maar daarom hoef je mijn boel hier nog niet te komen afbreken, is 't wel, jongeheer?’ spotte mijnheer van Duren, die allang begrepen had, dat Tom vandaag

of morgen met dit wonderlijke nieuws zou komen binnenstormen.

‘Nee mijnheer, maar vindt U het niet reusachtig?’

‘Ja, ik vind het reusachtig, net als je zegt,’ sprak mijnheer van Duren. ‘Maar doe mij nu een pleizier Tom, ik kan me begrijpen jongen, hoe blij je bent, maar toch, kalmeer een beetje, de boel staat te trillen en te rinkelen.’

Maar aan mijnheer van Duren's wensch zou voorloopig nog geen gehoor gegeven worden, want op dit spannende oogenblik klonk de bel en riep Fred naar de deur springend uit: ‘wacht daar zal je Siempie hebben, kunnen we het mooi vertellen.’

En het was Siempie, maar niet alleen, doch ook Willem Oorschot, Dirk Klaassen, Piet van Dalen en Henk Snoek. De laatste ook wel genoemd Mijnheer Platzak of de Kanus.

‘Lieve tijd, wat komen al die wilden hier doen?’ riep mijnheer van Duren verschrikt uit, toen hij Tom's oude klassegenooten gewaar werd.

‘O mijnheer,’ riep Siempie uit, in het minst niet uit het veld geslagen, ‘we zouden vanavond komen vergaderen, hadden we afgesproken, over een jazz, een school-jazz. U weet wel, ik heb er U al eens eerder van verteld.’

‘En moet dat hier gebeuren?’ Mijnheer van Duren keek het stelletje onderzoekend aan.

‘Nee mijnheer,’ riepen een paar anderen nu handig uit, ‘boven op Fred's kamer.’

‘En dan zeker de boel afbreken, is het niet?’

‘Nee pa heusch niet, U kunt rustig Jw krantje lezen, de jongens zullen wel stil zijn.... ja heusch.... hè?’

‘Hé ouwe reus, wat kom jij doen,’ riepen ze ineens tot Tom, die nu pas ontdekt werd.

‘O zeg, ga mee lui, jelui weten het nog niet, maar er is iets reuzigs, dat zullen we jelui boven vertellen. Tom

gaat vliegen.'

'Vlieg zelf.... in de lucht' antwoordde Siempie, niet erg beleefd, 'die zal met ons een gijntje gaan uithalen, ga nou, zeker net als die som waar geen spaan van deugde?'

'Toch is het waar,' hield Fred vol, 'vraag het anders maar aan pa.'

Maar pa van Duren geloofde het wel en stuurde de jongens de kamer uit, erbij voegend, dat ze wel op Fred's kamer mochten, maar bij het minste lawaai, dat er gemaakt werd, de deur zouden worden uitgezet.

Ze beloofden nogmaals heel stil te zijn en volgden toen lachend en jool makend Fred naar diens kamer, waarbij mijnheer van Duren de opmerking bij zichzelf maakte, dat het er meer van had of een regiment dragonders de trap opklom, dan 'n stelletje jongens.

Maar dat er dien avond niet veel over de toekomstige jazz-band geredeneerd werd, is wel te begrijpen. Ze waren allemaal veel te nieuwsgierig alles van Tom over diens aanstaanden vliegtocht te hooren, zoodat ze niet uitgevraagd raakten, en toen de bende eindelijk om negen uur weer uit elkaar ging en mijnheer van Duren ze de trap af hoorde gaan, waarbij hij een zucht van verlichting slaakte, was er geen woord over de school-jazz gesproken.

Twee dagen later wist Tom eindelijk alles, want de dikke mijnheer was den anderen dag weer teruggekomen en had hem nu alles tot in de kleinste bijzonderheden verteld.

'Het Fransche vliegtuig 'de Steenbok', ging 'n groote reis maken naar Kaapstad,' vertelde mijnheer. 'De reis was eigenlijk meer als proefvlucht bedoeld voor de Fransche maatschappij, die de machine op een nieuwe luchtlijn wilde gaan gebruiken, maar eerst haar chef-piloot, onder leiding van de, in dit werk ervaren, Nederlandsche vliegers, met dit lange af stands-werk op

de hoogte wilde doen komen. Aan boord waren, behalve de vier leden van de bemanning, ook nog twee jongens noodig, die zoo'n beetje voor de huishouding moesten zorgen, en die aldus, tevens mooi gelegenheid kregen te laten zien, wat zij konden. Een jongen ging mee als opperkok, een ander, waar Tom nu voor was uitgekozen, als piccolo. Tom moest de honderd gulden maar houden, om wat nieuwe kleeren voor te koopen, daar hij die wel noodig had.'

Tom had eerst stom van verbazing zitten kijken. Hij had slechts aan een paar landen gedacht, maar nu hoorde hij, dat hij daar eventjes heelemaal naar Kaapstad zou vertrekken.

'Alle menschen,' riep hij uit op een avond, dat hij weer met Fred op de atlas de route zat te bestudeeren, 'dan kom ik nog over de woestijn ook. Nou maar Lena, je kan ervan op aan, dat ik een aap voor je mee zal brengen. Eigenlijk is het niet noodig, maar ja, jij bent ook niet iedereen.' Lena keek een beetje zuur, maar daar trok Tom zich al heel weinig van aan en den heelen dag, van den vroegen ochtend tot den laten avond, vulde zijn gezang het huis:

> 'En eenmaal komt de dag,
> Dat ik niet meer hoef te stikken.'

Vader mopperde dan wel en bromde bij zichzelf, dat hij blij zou zijn als die kwajongen 't huis uit was, maar.... als er niemand in de kamer was, dan bleef vader dikwijls lang op een klein portretje van Tom staren, en dan voelde vader soms iets in zijn oogen komen, waarvoor hij zich op dezen leeftijd wel een beetje schaamde.

Maar 's avonds, als Tom weer over de atlas gebogen zat en de plaatsen aanwees en riep: 'Kijk, moe, daar komen we ook overheen en dat stuk daar is de woestijn en dat de zee en die groote rivier is de Nijl,' dan gluurde vader telkens ook over zijn krant heen en soms

was de krant ook wel eens op den grond gevallen, zonder dat vader er iets van gemerkt had. Wie het buiten al de vrienden om, heel interessant vond, dat was Lena en nooit kon Tom haar genoeg vertellen over die geheimzinnige woestijn, die hij nu met eigen oogen zou zien.

'En daar is het altijd reuze heet, je zal zien, ik kom zoo bruin als een neger terug,' vertelde Tom dan.

De eenige, die het niet zoo prettig vond om naar al die geheimzinnigheden te luisteren, was moeder. Ze kreeg het nu ook plotseling veel drukker met kleeren pakken, goed nazien en daarbij moest met vader ook nog heel wat bepraat worden. Mijnheer Beers had moeder een briefje gegeven, waarop de kleeren geschreven stonden, die Tom allemaal noodig had en 's middags ging moeder al eens 'n kijkje nemen in de winkels, want alles moest goed voor Tom in orde zijn. Een enkele keer mocht de jongen ook wel eens met haar mee. Mijnheer van Duren was zoo vriendelijk geweest om aan te bieden voor Tom's pas te zorgen en zoo was dan de heele familie Revers en van Duren al druk in de weer om te zorgen voor de uitrusting van onzen jeugdigen vriend, die de groote reis zou gaan maken.

'Kijk Fred, zoo gaan we jô, vanmiddag ben ik even naar het vliegveld geweest en daar heb ik alles gezien. De dikke mijnheer was er ook. Dit is Mokum, dan gaan we over Brussel naar Marseille, van Marseille naar Madrid, dan dat stukje zee naar Algiers, zie je wel, langs Tunis naar Caïro. Dan zitten we den heelen tijd boven de woestijn, zie je, dan over Assoean, Luxor en weet ik veel, wat ze nog allemaal meer smoesden.'

Fred volgde aandachtig Tom's vinger, die het eene oogenblik over het blauw van de Middellandsche Zee en het andere moment over het witte woestijn-zand gleed.

‘Je ziet toch heel wat, ik wou dat ik eris zoo'n reuze boffert was.’

‘O,’ merkte vader Revers op, ‘die wil ook al vlieger worden, je kan geen jongen meer tegen komen of hij wil vlieger worden. De meisjes gaan eerstdaags misschien ook al van die malle kunsten verkoopen.’

‘En ze stonden te draaien en te smeren aan de machine, maar nou mocht ik er wel bij. Weet je wel, Fred, die tweede piloot, die me ontdekt heeft, die gaat mee, de dikke mijnheer niet, dat is wel reuze jammer, want hij is een eenige baas.’

‘Hoeveel piloten zijn er?’ Fred keek zijn vriend onderzoekend aan.

‘Twee,’ vertelde deze, ‘en dan nog de boordmecano en de radio-telegrafist.’

‘Dezelfde, die eerst mee was?’

‘Ja, maar nou heeft hij geen telegrammen over mij te sturen.’

‘En wanneer gaan jelui weg?’

‘Precies vandaag over negen dagen.’

‘Heusch Tom?’ Fred sprong op.

‘Ja, werkelijk, de dikke mijnheer vertelde het zelf. Over drie dagen gaan we voor de eerste maal proefvliegen.’

‘Mag je mee?’

‘Ik heb het gevraagd, het zal wel goed zijn, hoop ik. Zeg jô,’ vertelde Tom verder, ‘en het is zoo lollig. Je kan van de banken, door ze om te draaien, bedden maken.’

‘Bedden? Waarvoor zijn die nu noodig?’

‘Nou moe, dat is ook een mop. Moeten we dan niet slapen?’

‘Maar Tom, vliegen jelui dan 's nachts door?’ Lena kwam ook eens informaties nemen.

‘Jawel, geliefde zuster, om U te dienen. Alleen wanneer er benzine of olie ingenomen moet worden, zullen wij de kennismaking met moeder aarde hernieuwen.

Anders blijven we in de lucht.'

'En wat moet je dan al dien tijd doen, Tom?'

'Nou.... zorgen voor het bikkesement.... koffie zetten, thee maken.... afwasschen.... misschien ook nog bedden opmaken, wie weet.'

'En dat allemaal in de lucht?'

'Jawel, juffrouw Vraagal of misschien dat we zoo nu en dan eens ankeren bij een wolk, om onze bleek wat te laten drogen, dat weet ik natuurlijk niet, dat zou je eens aan de vliegers moeten vragen. O zeg,' vertelde Tom opgewonden verder, 'het is in de machine zoo leuk. Achterin, waar we koffie moeten zetten, zitten een rood en een groen lampje. Als ze ons nu hebben moeten, gaat het groene lichtje aan. Als we niet mogen storen gaat het roode lichtje branden. Wat lollig hè?'

'Waarvoor is dat nou?'

'Begrijp je dat nog niet eens, omdat de motoren natuurlijk veel te veel kabaal maken en we het dus niet hooren kunnen, als ze ons roepen.'

'Zou je je niet gauw vervelen daarboven?'

'Vervelen?' Tom keek zijn makker verbaasd aan. 'Ben je nou heelemaal, hoe moet je je nou in 's hemelsch naam vervelen; je krijgt telkens weer wat anders te zien. Het eene land heb je nog niet gehad of het andere krijg je alweer. Nee hoor, ik zie allang, dat jij er niet voor deugen zou.'

'Nou ja, gunst jij hebt direct ook zoo'n reuze groote verbeelding over alles,' protesteerde Fred.

'Moet je ook hebben,' vond Tom, 'morgen ga ik weer naar het vliegveld, om eens te kijken of de boel al aardig opschiet. Wie weet, gaan we wel proefvliegen....'

'....en mag jij niet mee, wou je zeggen, hè?' plaagde Fred.

'Ach kerel, loop voor mijn part naar de maan,' bromde Tom terug....

Dat de oude schoolvrienden nu ook dikwijls bij Tom

over de vloer kwamen, is te begrijpen. Ze raakten maar niet uitgevraagd en wilden nog veel meer weten dan Tom hun allemaal vertellen kon. De kleeren waren nu uitgekozen en zaten netjes opgevouwen in het koffertje, dat Tom mee mocht nemen. Maar ineens vroeg onze jeugdige reiziger, die 's nachts al droomde van olifantenjachten en stierengevechten, zich af, of hij zijn pangograaf niet mee zou mogen meenemen. Hij zou het maar niet eens vragen, maar het morgen in het toestel zetten.

Zoo was gebeurd ook. En nu stond de pangograaf al kant en klaar voor de groote reis, rustig te wachten in 't vliegtuig, totdat het oogenblik van de start zou zijn aangebroken.

Het was ongeloofelijk zoo hard als die laatste dagen omvlogen. Tom was twee dagen voor het vertrek nog met mijnheer Beers naar het vliegveld geweest. Lena, die brandde van nieuwsgierigheid om het toestel eens te zien, waar haar broer in was weggekropen en waarmede hij nu zulk een groote reis ging ondernemen, mocht mee. Wat had Lena verbaasd staan kijken, toen zij de geweldige arend, rustig, de vleugels wijd uitgestrekt, midden op het plankier had zien staan.

‘Kijk, Lena! daar! daar!’ schreeuwde Tom, haar de kolossale vogel wijzende. Mecano's stonden druk de schroeven aan te draaien.

‘Geweldig,’ stootte Lena eruit, maar ze durfde niet dichter bij te komen, ze was wel een beetje bang voor die groote machine en dan.... verbeeld je, dat die schroeven plotseling eens gingen draaien.

‘Hij gaat straks nog even de lucht in. Wil je niet eens mee?’ Mijnheer Beers had het haar gevraagd, maar ze schrok.

‘O nee, als-'t-U-blieft niet!’

De heer Beers lachte om Lena's verschrikte gezicht. Maar Tom, die het gehoord had, kwam alweer aanloopen.

‘Mijnheer Beers, mijnheer mag ik straks mee?’

‘Nu misschien eventjes, ik weet niet of het lang duurt. Je zus moet ook weer op tijd thuis zijn.’

‘Ach gunst, is ze weer aan het klagen? Ja natuurlijk, hoe kon het ook anders, waarom ga je dan nog mee? Eerst sta je te zeuren, dat je mee wilt en nou dat je er bent, wil je weer met alle geweld weg. Was dan maar heelemaal thuis gebleven.’

‘Achteruit’ waarschuwde een mecano. ‘De motoren moeten proefdraaien. Pas op.’

Met korte, nijdige slagen begonnen de motoren te draaien.... weldra snorden ze in het rond, lieten jassen en hoeden wapperen van diegenen, die achter hen stonden.

‘Gaat hij al weg, mijnheer?’

‘Nee nog niet, hou je maar kalm. Eerst moeten de motoren warm zijn, dan stoppen ze wel weer.’

‘Ik krijg het koud hier,’ huiverde Lena. Ze liepen nu een eindje naar achteren, zoodat niemand last van den schroefwind kon hebben.

‘Kijk, daar komt hij aan.’ Tom wees op een man in bruinleeren jekker en een windkap op. Hij had hieraan den tweeden piloot herkend, die op deze reis mee zou gaan. Haastig liep Tom op hem toe. ‘Dag mijnheer,’ De ander bleef staan.

‘Zoo braaf jongetje, ben je er weer eens; 'n boel kattekwaad uitgehaald den laatsten tijd?’

‘Nee mijnheer.’

‘Ja, dat zal wel.’

‘Ik had er de kans niet voor, mijnheer.’

‘Zoo, en nou ga je met ons mee, hè? Laat nou eens zien, wat je op deze reis doen en laten kan. Denk er maar om, dat het nu heelemaal van je zelf afhangt.’

‘Ja mijnheer, ik zal heusch mijn best wel doen. Hoe laat gaan we overmorgen weg?’

‘Nu, zoo half-zeven, zeven uur. Je doet het beste om dien laatsten nacht hier in de cantine te

blijven slapen, dan kom je 's avonds zoo tegen 'n uur of negen, en dan ga je er maar gauw onder, dat je den anderen ochtend fit bent.'

'Ik zal het vragen, mijnheer.'

'Goed jongen, tot overmorgen dan.'

Met een handdruk gingen ze uit elkaar.

En zoo naderde de dag van vertrek al meer en meer.

Moeder hield zich flink en liet niets van haar verdriet over Tom's vertrek merken. Wel kon ze soms eensklaps den jongen beetpakken, hem naar zich toe trekken en kussen, maar dan bromde Tom: 'Hè wat is dat nou weer? Ik ben toch niet weg, als het zoover is dan zullen we wel weer verder zien.' Maar dan deed moeder net of ze Tom's gepruttel niet hoorde.... En vader?.... O, vader die raasde en tierde den heelen dag, dat hij rustig en blij zou zijn, wanneer die vreeselijke kwajongen de deur uit zou zijn. Het was maar goed, dat die vlegel opschoot en nog veel meer. Maar in werkelijkheid, als vader 's avonds alleen aan de tafel zat, dan zakte de krant en bleven vaders oogen peinzend op 'n klein pijpenrekje staren, dat Tom nog eens gezaagd had, en wanneer de kinderen allang sliepen, ging vader op zijn teenen naar hun kamertjes toe, en dan staarde hij lang naar den slapenden Tom.... 'n Wolk van gezondheid.

Voor dien jongen had hij zijn heele leven hard gewerkt. Altijd geprobeerd hem fatsoenlijk voor den dag te laten komen en nu zou dit het einde zijn. Nu ging de jongen weg.... Maar toch niet voor goed, wie weet was het wel een lesje voor hem en had hij meteen genoeg van al die vliegerij, wanneer hij weer terug kwam. Maar als hij er eens niet genoeg van had, wat moest vader Revers dan beginnen? Mijnheer Beers had wel gezegd, dan kunnen we altijd nog wel eens spreken, want zoo ver is het nog niet, dat kon je makkelijk zeggen, als je zelf niet in de zorg zat over den jongen.

En slapen deed vader die laatste nachten heel slecht, want telkens en telkens moest hij weer denken aan zijn Tom, die nu zoo'n eind wegging.

Veertiende Hoofdstuk.

Afscheidsavond bij de familie van Duren. De negers en het semi-officieele vertrek met muziek.

Dat waren dagen geweest, die twee voor het vertrek. Dagen, die Tom zijn leven niet vergeten zou. 's Middags was Fred al met de boodschap van thuis gekomen of de familie Revers, op Pa's verzoek, den avond in de van Baerlestraat kwam doorbrengen. Wat Fred met zijn vrienden had afgesproken, daar wist Tom niets vanaf, want de avond in de van Baerlestraat moest nog eens echt gezellig worden. Meester Bovenhuis, die ook al grondig op de hoogte was gebracht van Tom's aanstaande reis, was onzen jongen vriend 's middags nog even een bezoek komen brengen. Hartelijk en vriendelijk, zooals altijd, had meester hen allemaal weten bezig te houden en voor men het wist, was de middag omgevlogen. Lena voelde zich erg trots en kon niet genoeg naar Tom kijken en telkens vroeg ze: ‘Vindt U het niet eenig, meester?’ Waarop meester telkens geduldig antwoordde:‘Ja, eenig.’

Tegen vijven was meester weer opgestapt. ‘Ik wensch je maar vast een goede reis, jongen en hoop dat je behouden weer zult keeren en je veel geleerd en gezien zal hebben.’ Nog een stevige handdruk, en daarna was meester verdwenen.

Er werd een beetje vroeger dan anders gegeten, daar Fred gevraagd had niet later dan zeven uur te komen,

want anders was de avond zoo heel gauw voorbij. En om half-zeven stapte de familie Revers de deur uit en sloegen ze den weg in naar de van Baerlestraat.

Trappelend van ongeduld stond Fred op de stoep, in zich zelf mopperend:‘waar blijven ze nou? Ze kunnen ook nooit eens op tijd komen.’ Het ganglicht viel naar buiten en verlichtte de stoep, een groote kring op de straat teekenend, maar hoe Fred ook tuurde, niemand was te ontdekken. ‘Vervelende kerels’ mopperde de jonge van Duren nog eens, waarna hij naar binnen ging en de deur zoo hard achter zich dicht sloeg, dat een dreunende slag door gang en kamers klonk en mijnheer Duren de kamer kwam uithollen, zoonlief op een paar oorvijgen tracteerend, met het verzoek het huis niet af te willen breken.

‘Waarom komen ze dan nooit op tijd? Ik had het toch goed met ze afgesproken.’

‘Daarvoor behoef je mijn boel niet te ruïneeren, kwajongen. Die lieve vriendjes van je zullen heusch wel op tijd komen. Maak je daar maar niet bezorgd over. Het is trouwens pas kwart voor zeven. Vooruit, ga naar binnen en waag het niet meer, zoo met de boel te smijten, anders zal ik je nog eens wat anders laten voelen, begrijp je.’

En papa van Duren maakte werkelijk aanstalten om zoonlief nog een afstraffing ie geven, toen deze eenige brutale tegenwerpingen wilde maken, maar gelukkig voor Fred ging juist op dit oogenblik de bel en stonden Siempie, Willem, Dirk en Klaas voor de deur.

‘Ha, gelukkig,’ riep Fred, de deur even hard opensmijtend en hiermede blijk gevend, hoe goed hij papa van Duren 's lesje ter harte had genomen.

‘Zijn we niet mooi op tijd?’ begon Siempie.

‘Mooi? Dat kan ik zoo mooi niet noemen. Ik heb er al een paar tikken voor om mijn ooren gehad.’

‘Nou moe.... weer wat anders. Je had toch afge-

sproken vijf voor zeven en nu is het nog pas tien voor.' Siempie keek zijn vriend aan of hij het in Keulen hoorde donderen. 'Het is met jou ook nooit goed, dan zijn we te vroeg en dan weer te laat. Wat jelui, lui.'

'Nou,' riepen ze, 'daar heeft Siempie gelijk aan, Fred. Het is pas tien voor.'

'Wat kan mij dat schelen, kom er liever in en sta niet op de stoep te vergaderen. Siempie heb je alles?'

'Ja kijk maar, een trechter, twee potdeksels en het ouwe hoorntje, dat ik verleden jaar van Sinterklaas kreeg.'

'Heb jij dat van Sinterklaas gekregen?' vroeg Willem verbaasd.

'Ja. Vind je dat zoo bijzonder?' antwoordde Siempie gemaakt ernstig, 'ik heb nog veel meer van hem gehad, die goeie man is nou eenmaal stapel mesjogge op me. Heb jij de trommel boven, Fred?'

'Ja, gaan jelui nu maar mee, dan leggen wij de rommel er zoolang bij, maar Tom mag er niets van merken, hoor!'

Op dit oogenblik klonk weer de bel en de jongens schoten als hazen zoo vlug de trap op naar Freddy's kamertje. Buiten adem stonden ze uit te blazen. 'Zal dat even een prachtige jazz worden' riep Dirk opgewonden uit, 'waar heb je de verf nou, Fred?'

'Daar in mijn kast. Gaan jelui je maar vast opknappen. De kwast ligt in dat zeepbakje. Kijk nog eens, ik heb nog een fez ook.'

'Hoe doen we nou?'

'Siempie, als jij nou de potdeksels neemt en Willem den trechter, dan krijgt Dirk de trommel en Klaas het horentje. Ik ga even kijken, of ze er al zijn, maken jelui je nou in dien tijd klaar, dat als ik weer boven kom, we zoo af kunnen marcheeren.'

'We zullen er voor zorgen, hoor patroon,' spotten ze.

'Voort maken en niet kletsen,' commandeerde

Fred, terwijl hij langs de trapleuning naar beneden gleed. Net plofte hij op de mat of weer klonk de bel en stond de familie Revers voor de deur. Fred duwde Santje, die kwam aansloffen, gauw op zij en maakte zelf de deur open.

‘Dag juffrouw, dag mijnheer, tabé ouwe reus, dag Lena kom binnen. Hangen jelui je mantels hier maar op.’ Mijnheer van Duren kwam de kamer uit.

‘Goeden avond baas Revers, dag juffrouw, zoo Tom ben je daar en dat is zeker je zusje, hè? Doet U uw goed maar af en komt U binnen.’

Het wenkje van Fred werd gelukkig door papa van Duren begrepen. Na hun goed aan den kapstok gehangen te hebben, traden ze de gezellige, warme huiskamer in, waar mevrouw hen hartelijk begroette.

‘Zoo aviateur, en hoe vind je het nu wel, dat je zoo 'n groote reis gaat ondernemen?’

‘Fijn mevrouw, ik vind het reuze, dat ik nu mee mag, wie weet wat ik nog bereiken kan.’

‘We willen het hopen jongen, kom gaat U zitten en waar gaat de reis nu heelemaal naar toe?’

‘Naar Kaapstad mevrouw.’

‘Nu, nu, je zoekt het nog al ver ook. Zeker allemaal eerst een kopje thee, hè?’

‘Als-'t-U-blieft.’

‘Baas Revers steek eens een sigaartje op.’

‘Als-'t-U-blieft mijnheer.’

‘Het zal nog een heel gemis voor U zijn hè, nu Tom weggaat.’

‘Ach ja mijnheer, wat zal ik U zeggen, de jongen was toch niet tevreden, voor ik hem zijn zin gaf en nou kan hij meteen eens ondervinden, wat het is. Zulke dingen lijken altijd heel aardig, maar je kan praten als Brugman, gelooven doen ze je toch niet. Nee, dat was vroeger in mijn tijd heel anders hoor, dan hoefden we niet te probeeren zoo te zanikken, maar nou heeft de jongen zijn zin en moet hij maar eens toonen, wat hij

kan.'

'Ach, wie weet hoe goed het voor hem is, baas Revers.'

'Ja mijnheer, dat zei die vlieger ook al, nou en ik wil het geluk van mijn kind niet in den weg staan.'

Mevrouw presenteerde thee. Intusschen zat Fred op heete kolen. Verdikkie dat hij nou niet even weg kon komen. Hij zou het eens probeeren. Maar Tom had het in de gaten.

'Waar ga je naar toe?'

'Ik moet even weg, hoor.'

'Mag ik niet mee?' Tom was al van zijn stoel.

'Nee blijf nou, ik ben zoo weer terug.'

'Waarom mag Tom niet met je mee, Freddy?' O wacht, nou zou moeder het even gaan bederven.

'Ach moeder, niets. Straks mag hij wel, ik ben zoo weer terug. Wacht nou even Tom, wees niet flauw.'

'Ja, ga maar,' antwoordde zijn vriend gelaten, 'dan zal ik wel hier blijven, maar kom nou als-je-blieft een beetje vlug terug.'

'In een wip ben ik er weer,' Weg was Fred, als een haas zoo vlug liep hij naar boven, waar Siempie, Willem en de twee andere vrienden reeds stonden te trappelen van ongeduld.

'Waar bleef je toch zoo lang?' riepen ze in koor uit, bij het verschijnen van den lang verwachten vriend.

'Kan ik het helpen, ze hielden me zoo lang aan de praat.' Maar eensklaps barstte Fred in een hartelijk gelach uit. 'Alle menschen' schaterde hij, 'wat hebben jelui je toegetakeld,' en deze opmerking was heusch niet ongegrond, want de vier vrienden hadden hunne gezichten met zwarte verf ingesmeerd en hunne lippen vuurrood geschilderd.

'Zien we er niet mooi uit?' vroeg Siempie.

'Nou schitterend, ik wou, dat meester Bovenhuis ons zoo eens zag. Je kreeg vast nog een extra procenten-som van hem op, Siempie. Nou en nu moet ik

jelui nog eens wat laten zien. Kijk eens wat fijn.' Fred ging naar de kast, opende die, en haalde er een groote, van kleurige papieren bloemen gemaakte krans uit. Een gejuich ging op.

'Eenig,' riepen ze, 'hoe ben je daar aan gekomen, Fred?'

'Die heb ik zelf gemaakt, na schooltijd,' antwoordde Fred trots, nu hij zijn werk hoorde prijzen. 'Is dat niet mooi?'

'Keurig gedaan voor zoo'n kleine jongen hoor,' plaagde Willem, 'maar wat wil je daar nu eigenlijk mee>'

'Die is voor Tom,' legde Fred uit. 'Als we nou eerst een stukje getetterd hebben, dan zal ik een mooie speech afsteken en moet Siempie namens de aanstaande school-jazz, Tom deze krans aanbieden.'

'Eenig' juichten ze, 'dat is een reuze leuk idee van je, Fred. Hoe ben je daar zoo aangekomen?'

'Ik dacht er vanmiddag over bij de les van de Bolle. Het interesseerde me veel meer te weten, hoe ik een leuken avond voor elkaar zou kunnen boksen, dan die taaie driehoeks-metingen. Ik snap er toch nooit een snars van.'

'Dat kan je ook niet verlangen van zulke broekkies, daar moeten kinderen zich heelemaal niet mee ophouden, dat is niet goed voor hun spijsvertering,' ging Dirk plagend verder. Maar Fred trok er zich niets van aan. Hij was al veel te blij, dat zijn vrienden zijn plan zoo goed vonden.

'Als jelui nu klaar zijn, dan gaan we. Vooruit.' Zacht slopen ze achter Fred aan de trap af. Siempie droeg voorzichtig de krans boven zijn hoofd, om hem niet te beschadigen. In de gang joegen ze Santje haast de doodschrik op het lijf, want de brave, niets kwaads vermoedende keuken-prinses, die juist de trap op kwam sloffen, zag daar plotseling vier pikzwarte gezichten voor zich. Van schrik gaf ze een gil en sloeg op

de vlucht naar de keuken, waar ze de deur op slot deed. ‘Is me dat een manier van doen, om een oud mensch zoo te laten schrikken,’ mopperde ze, terwijl ze nog bevend over al haar leden bij de tafel ging

..... zag daar plotseling vier pikzwarte gezichten voor zich bl. 235

zitten. De jongens stonden schaterend van het lachen in de gang.

‘Je had haar de rennert moeten zien nemen,’ proestte Willem.

‘Je zou zeggen, dat ze een beetje geschrokken was,’ spotte Siempie.

‘Laten we nou gaan,’ drong Fred aan, ‘anders loopt de heele boel in het honderd. Zijn jelui klaar? Siempie goed tetteren hoor en Wim denk eraan, dat je zoo hard lawaai maakt met die bekkens, als je maar kan. En Klaas, jij slaat maar op die trommel zoo hard als je wil, maar denk er aan dat je niet door het vel heen slaat, want hij is toch al niet sterk meer. Nou vooruit, daar gaan we. Een.... twee.... drie....’ Boem!

Mijnheer en mevrouw van Duren schrokken door de geweldige bons tegen de deur, evenals baas Revers, die juist in een gewichtig gesprek, over leerprijzen en de tegenwoordige malaise, met mijnheer gewikkeld was.

‘Wat zullen we nu hebben?’ riep mijnheer opspringend uit, ‘dat is zeker weer die kwajongen van 'n Fred.’

‘Blijf maar zitten, ik zal wel eens kijken.’ Mevrouw was al bij de deur en nauwelijks had ze de knop omgedraaid of.... daar:‘Boem, boem boem, tetteretet-tet-tet, sjing, sjing sjing, boemberde boem, tetteretet, sjing, sjing, boemtretettet’ kwamen ze met veel kabaal en lawaai achter elkaar naar binnen stappen. Fred voorop, met de roode fez op zijn hoofd en daar achter zijn vrienden. Een schaterend gelach steeg op. Het was dan ook wel om te lachen, de vijf kwajongens, vier zwart als Morianen met hooge hoeden op, tetterend en toeterend de kamer binnen te zien stappen. Twee maal marcheerden ze om de tafel, bleven daarna op een wenk van Freddy vlak voor Tom stil staan. Fred kuchte een paar maal, haalde een papier uit zijn zak en begon zijn speech af te steken.

‘Geachte wereldreiziger, het is mij een waar genoegen hm.... hm.... U namens deze aanstaande schooljazz, die bestaan zal uit de vier Morianen, die ge thans voor U ziet, te mogen toespreken. Jarenlang hebben wij het genoegen gehad broederlijk bij elkaar in de klas te mogen zitten; ja zelfs is er eens een

gouden tijdperk geweest, toen wij nog naast elkaar in dezelfde bank mochten vertoeven. Meester Bovenhuis was helaas ook niet van gisteren en daar mijn sommen en andere school-tergende kwellingen nog nooit zoo goed in orde waren geweest als in dat tijdperk, zag meester Bovenhuis zich genoodzaakt ons helaas de huur te moeten opzeggen. Hoe dan ook, nu gij over een paar dagen in een vliegmachine ver van ons weg zal vliegen, willen wij U niet laten gaan, zonder U nog eens een blijk van onze vriendschap te hebben gegeven en daarvoor zijn wij hier gekomen, om U met deze welluidende instrumenten een hartelijk vaarwel toe ie roepen en mag nu de heer Simonis de eer hebben om, namens alle vrienden, U deze krans aan te bieden, de wensch uitsprekend, dat ge na een voorspoedige reis weder behouden in ons midden zult terugkeeren. Ik verzoek U daarom op te staan en geef thans het woord aan den heer Simonis. Ik heb gezegd.'

Lachend klapten allen in de handen en Tom, die eerst van dit alles niets begreep, stond op, ofschoon hij het liever niet gedaan had, maar hij voelde wel, dat hij dezen laatsten avond zijn vrienden nog maar eens moest gehoorzamen. Lachend stond hij dus van zijn stoel op. Freddy ging weer naast de muzikanten staan en nu kwam Siempie naar voren.

'Beste vriend,' zei hij kort maar krachtig, 'ik hoop dat je een goede reis zult hebben en wanneer je later werkelijk eens vliegenier zult zijn mij ook eens een keertje mee de lucht in zult nemen. In het vertrouwen dat je dit zult doen, hang ik je deze krans om, namens de aanstaande school-jazz, die hoopt dat Tom de knutselaar een uitstekende reis zal hebben en zoo het kan voor ons allen een tamme olifant zal meebrengen, daar wij misschien nog wel eens van plan zijn een schoolcircus op te richten. Apen hebben we niet noodig, die zijn op onze school genoeg aanwezig, maar zoo er plaats is voor een paar olifanten in de vliegmachine,

breng ze dan voor ons mee.'

'Tetteretettettet, boem, boem, boem, sjing, sjing, sjing, sjing, tetteretet-boem boem,' Siempie had nog niet heelemaal uitgesproken of met kracht zetten de muzikanten opnieuw hun aubade in. De heer en mevrouw van Duren lachten, en zelfs baas Revers kon een glimlachje niet weerhouden. Vroolijk marcheerden de jongens door de kamer, maar eensklaps bleven ze staan, pakten met hun allen hun makker beet en droegen hem op hun jonge sterke schouders rond. Tom lachte.... en moeder Revers keek met trots naar haar zoon, die zoo door zijn makkers gehuldigd werd. Eindelijk konden ze niet meer. Hijgend zetten ze Tom weer neer. ''s Jonge, 's jonge, wat een vrachtje' bracht Willem er buiten adem uit, 'zoo zou ik wel eens met jou naar Kaapstad willen marcheeren, vriend.'

'Ik denk, dat je het niet ver zou brengen' lachte de vriend 'en het is voor deze keer maar beter, dat ik in een vliegmachine ga.'

'Nu moeten de muzikanten maar eens uitrusten,' sprak mevrouw, 'misschien hebben ze wel dorst gekregen van al dat muziek maken en lusten ze waarschijnlijk wel een glaasje limonade.'

Nu dat lieten de jongens zich geen twee maal zeggen. 'Graag mevrouw, als-'t-U-blieft' riepen ze uit.

'Hé, dat is vreemd' lachte mevrouw, 'ga dan maar eens kalm aan de tafel zitten, jongens.'

'Zou het niet beter zijn, als die knapen zich eerst eens een beetje gingen afwasschen, want ze zien er uit als een stelletje wilden,' merkte mijnheer op. 'Ga jelui maar even naar de keuken, jongens. Fred zal jelui den weg wel wijzen.' Lachend verdwenen ze en toen ze na enkele minuten weer terug kwamen, zagen ze er uit om door een ringetje te halen.

'Zoo gaat het beter,' sprak mijnheer lachend, 'nu zie ik tenminste weer bekende gezichten voor me.'

'Hier jongens, de limonade staat al met ongeduld op

jelui te wachten.'

'Dank U, mevrouw. Nou Tom, op je gezondheid hoor. Daar ga je!'

'Je bent wel geen muzikant geweest, maar je zal zeker ook wel een glaasje lusten, hè, net als Lena.'

Dat aanbod sloegen ze niet af. De avond verstreek gezellig en ging natuurlijk veel te vlug om naar den zin van de jongens. Er werden spelletjes gedaan en mijnheer van Duren gaf nog enkele nummertjes op de piano ten beste. Ze kregen taartjes en Siempie vroeg zich zelf nog eens verwonderd af, hoe Fred toch altijd kon klagen, dat zijn vader zoo streng was. Maar ineens herinnerde Siempie zich weer de woorden van Tom op den bewusten avond van de voetbalschoenen. 'Ja jô, vaders zijn altijd aardig, als anderen er bij zijn, maar anders is het hommeles.' Nou, en dat het pas met Tom hommeles was geweest, wisten ze maar al te goed.

'Wat kijk je ernstig, Siempie, is er iets?' Siem schrok wakker uit zijn overpeinzingen.

'Nee mevrouw, niets. Ik dacht er maar eens aan, dat Tom toch zoo'n reuze boffert is.'

'Nou laat ik ook eens een buitenkansje hebben.'

'Hoe laat gaan jelui weg, Tom?' vroeg Wim nu.

'Half zeven.'

'Hemeltje, wat vroeg. Moet je mijn pang-pang niet te leen hebben?'

Ze lachten om Fred's uitroep.

'Niet noodig hoor jongeheer Fred, Tom zal er best uitkomen, daar maak ik me niks ongerust over' lachte baas Revers.

'Heb je veel nieuw goed, Tom?'

'Drie witte pakken en een boel ander spul. Het kon net allemaal in dat kleine koffertje, weet je wel Fred, dat we verleden jaar mee hebben genomen, toen we zijn gaan kampeeren.'

'Ik zal maar ja zeggen, al herinner ik me er geen biet meer van.'

‘Herinner je je dat niet eens meer?’ Tom keek verwonderd naar zijn vriend.

‘Nee, heusch niet. Vind je dat zoo vreemd? Ik heb na dien tijd al weer zoo veel andere koffertjes gezien.’

‘Ach, wat doet het er ook toe’ merkte Willem handig op, ‘als jij maar gaat, dat is de hoofdzaak. Heb je al kennis gemaakt met dien anderen jongen, Tom?’

‘Nee nog niet, die zal ik morgenmiddag zien, dan worden onze plaatsen meteen ook aangewezen.’

‘Ga je dan morgen naar het vliegveld?’ Ze hingen nu aan Toms lippen en raakten niet uitgevraagd. ‘Wat moet je er doen?’

‘Nou, dan maak ik kennis met de boord-mecano en de telegrafist en ga ik kijken naar het laden, want we nemen, geloof ik nog heel wat mee.’

‘Wat allemaal?’ Het was Klaas, die dit vroeg.

‘Ja hoor eens, dat weet ik toch zoo maar niet uit mijn hoofd. Dat is me nou ook een bak.’

‘Tom, kom je nog over de Middellandsche zee?’

‘Ja waarom, Dirk? Wou je, dat ik een fleschje zeewater voor je meebracht?’

Ze lachten hartelijk, maar de wijzers van de klok bleven doordraaien en het einde van den avond naderde meer en meer. Bij het afscheid nemen drukten ze hun vriend nog eens hartelijk de hand.

‘Nou kerel, tabé hoor en houd je goed. Laat nog eens wat van je hooren en als je kan, breng dan wat vreemde postzegels voor me mee, wil-je?’ vroeg Dirk.

‘Ik zal mijn best doen, hoor. Maar als ik het vergeet, kan ik er ook niets aan doen. Ik moet ook werken. Je weet, nu komt het er op aan. Ik moet nu toonen wat ik kan, want ik wil zoo reuze graag vlieger worden.’

‘Flink gesproken, jongen’ sprak mijnheer van Duren, ‘ik hoop ook van harte, dat je nu eens zult laten zien, wat je kan Je weet, het ligt nu heelemaal aan je zelf. Als je nu maar bij alles wat je doen of laten moet, eerst aan je ouders denkt, die hopen, dat hun

zoon een flinke vent zal worden, dan zal alles best goed komen en luister vooral naar je meerderen. Zorg, dat ze steeds tevreden over je kunnen zijn. Ik heb het volste vertrouwen in je.'

Tom dankte mijnheer en mevrouw van Duren hartelijk voor den gezelligen avond, evenals vader. Daarna gingen allen tevreden naar huis.

Het was een heerlijke avond geweest.

Vijftiende Hoofdstuk.

Laatste toebereidselen. Kennismaking met den opperkok. De lucht in en de laatste avond thuis. Baas Revers meer vertrouwd met vliegmachines. Het vreemde ontwaken. Vertrek.

Zoo brak de laatste dag voor het vertrek van den Steenbok aan. Tom was 's morgens vroeg al naar het vliegveld geweest, waar een ieder druk aan het werk was. In en bij de hangars heerschte een bedrijvigheid van heen en weer loopende mecano's, vliegers en beambten. Hier stonden er een paar te vijlen en te passen, verderop werd geklopt en gehamerd. Kalm en rustig stond de groote adelaar, de vleugels wijd uitgespreid in het midden der loods, wachtend op de bevelen, die er gegeven zouden worden. De schilder zat op een trap de gouden biesjes op te halen. Er hing een benzine en oliedamp, vermengd met vernis- en verflucht. De marconist zat in de machine zijn toestellen na te kijken, terwijl de mecano zich bezig hield met het inladen van de noodige levensbehoeften.

‘Zoo Tommetje, kom je ook eens kijken?’

‘Ja mijnheer en vannacht blijf ik in de cantine slapen, dan ben ik morgen tenminste op tijd.’

‘Zoo is het.’

‘Kan ik niet helpen, mijnheer?’

‘Ja, geef die kleerenhangers eens aan, wil je? Prachtig, kijk eens, ga eens mee, hier achter dat mooie

deurtje, waar je de eerste keer bent weggekropen, is jouw verblijfplaats. Kijk, er is nog een kleine tafel ook, die je in kan schuiven en die stop daar is voor de verwarming. Daaronder heb je een kastje, we zullen eens kijken of er vast wat voor je in te laden is, in die mand daar zal wel wat zitten.'

'Wat zit daarin, mijnheer?'

'Voor je keukengerei, keukenprins,' spotte de marconist, die juist naar buiten kwam. 'Zeg Jan,' zoo wendde hij zich tot den mecano, 'die lampen zijn zeker erg slecht, dat jelui me er zoo'n bende van meegeven.'

'Daar bemoei ik me niet mee hoor, ze zijn geprobeerd. Laat ik nou even dien keukenprins helpen, anders hebben we morgen niks voor ons bikkesement. Hallo, hier is ons nood-rantsoen, daar zullen we eens een plaatsje bij inruimen. Kijk eens, daar komt de andere keukenprins ook aan, als we nou niet vet worden, weet ik het niet meer.'

'Wat is dat?' Tom wees op een groote koffer vol met blikjes, busjes, doosjes, flesschen en potjes.

'Dat is nou ons nood-rantsoen, jonge man, daar mogen we alleen aankomen, als we in de een of andere wildernis zijn terecht gekomen en daar voorloopig moeten blijven bivakeeren. Zoo, maar daar zullen we het een en ander bijplanten, die busjes kunnen wel wat op zij, help eens. Ja, jij mag ook wel eens wat uitvoeren, Ben.'

Lachend en schertsend werden de busjes en blikjes zalm, vleesch, visch, groenten, melk, thee, koffie en zuur uit de koffer gehaald. Met zijn drieën waren ze bedrijvig aan het werk.

'Ik heb ook nog een verrassing bij me, die zal ik er maar bij stoppen.' De marconist haalde zijn koffertje te voorschijn.

'Hé, hé, wat moet dat? Eerst vragen hè. Ik heb geen plaats meer.'

‘Ga nou, ja jij zal geen plaats hebben voor een paar potjes rolmops.’

‘Kom maar hier,’ schreeuwde de mecano, die bij het woord rolmops, direct weer de blikjes uit de koffer begon te gooien. ‘Zoo, ik zal ze maar op zijn kant leggen, dan gaat het ook wel. Ik hou zelfs nog plaats over. Alles wat eetbaar is, stoppen we hier maar in.’

‘Ik heb ook nog wat in mijn koffer, mijnheer.’

‘Hou dat maar zoo lang bij je, je zit toch in de kombuis.’

‘Nee, laat ik het er nou maar bij doen,’ en ook Tom begon zijn koffertje open te maken.

‘Lieve hemel, wat een eetgerei, voorloopig zullen we niet van den honger omkomen. Jan pak eens beet, die kleerenhangers moeten naar achter. Hoeveel hebben ze ons er van gegeven. Die nemen we niet allemaal mee, hoor.’

‘Ben je mal, we gaan er geen uitdragerijtje van maken. Ja, die trommels moeten ook achterin, daar bovenop is nog een mooi plaatsje.’

Ze waren druk in de weer en het inwendige van‘de Steenbok’ vulde zich meer en meer.

‘Zet die schop daar eens neer, zeg, kijk eens, een paar kaplaarzen, die zijn mooi voor jou Ben, om je antenne aan uit te laten, als de boel stuk is, zal ik het wel met een schepnet weer opvangen. Handdoeken boven in dat kastje. Veiligheidsscheermes, maar ze hebben er geen mesjes bij gedaan, dan maar harken. Zeep links in dat blikje, alle menschen, nog meer zeep, ze denken zeker dat we smerig zijn. Ben, nou kan je meteen goed de wasch doen. Hier, die watten in de groote trommel, maken jelui dat even in orde, dan ga ik dat kistje eens even uitpluizen.’

De mecano stond over een groote gereedschapskist gebogen. ‘Eens even kijken, wat ze me nou weer meegeven. Wat zit er in die doos? O, ik zie het al schietpatronen, achterin maar, een combinatie-tang, die

komt bij die Engelsche sleutel in de gereedschapskist, nee Tom, leg die watten nou eerst in de trommel, pak eens beet, kan je het houden? Het is zwaar, hoor. Vangen....'

Op hetzelfde oogenblik kreeg de marconist een rol pleisterband tegen zijn gezicht.

'Hè voorzichtig, als-je-blieft.'

'Waar moeten die zaklantaarns naar toe? Vijf stuks.'

'Laat ieder er maar een bij zich houden, anders smijt je ze maar boven op die trommels. Batterijen, kijk eens, een breekijzer, ook maar in die kist. Een ketel, vooruit in de kombuis.'

In bonte warreling lagenzaklantarens, schietpatronen, kleerenhangers, haken, lichtpatronen, tangen, fleschjes, blikjes, kaplaarzen, pannen, vorken, dekens, thermosflesschen, borden, nijptangen, kussens en kleeren door elkaar. Ieder werkte hard. De mecano was dan hier, dan daar, overal werd om hem geroepen. Een paar mecaniciens stonden op stellingen de motoren na te zien. Er werd gevijld, geschuurd, geklopt, geboord, geschroefd en gesmeerd.

'Mijnheer, waar moet die over-all naar toe?' Tom liep den mecano achterna.

'Leg hem maar bij je in de kombuis, want die zal je toch wel zoo noodig hebben. Ho, wat is dat nou weer?'

'Mijnheer, wilt U even het deurjte open maken. De kaarten zijn van het kantoor gekomen.' De jongen uit het kantoor stond te zwoegen onder een stapel kaarten, die hij op zijn arm droeg.

'Waarom kom je er nu pas mee?'

'Ze kwamen zoo laat van kantoor, mijnheer.'

'Nou vooruit. Wacht eens even, daar staat die luie vlegel ook. Hè Willem....'

De aangesprokene draaide zich om. 'Present kolonel!'

'Zeg eens ventje' begon de mecano, 'waarom kom je niet eens een handje helpen, en laat je ons alleen

maar zwoegen?'

'Nou ik vond het zoo leuk om er naar te kijken.'

'Zoo, maar ga dan nou maar eens mee. Ik zal je leeren. Tom, hier is je opperkok, een mijnheer, die liever niets, dan een beetje doet.'

Tom keek op en zag twee lachende lichtblauwe oogen van een lange jongen met blond haar, die onverschillig met zijn handen om zijn knieën geslagen, op het landingsgestel, naar de werkenden zat te kijken.

'Zoo Wim.' Ze gaven elkaar een hand.

'Zoo, edele heer,' lachte de andere, 'aangenaam kennis te maken, ben je al eens meer mee geweest?'

'Nee, dit is de eerste keer.'

'Dit is mijn tweede reis,' vertelde Willem. 'Eenmaal met die daar,' en hij knikte met zijn hoofd in de richting van een paar mannen, die druk met elkaar stonden te praten.

'Dat is mijnheer Beers,' riep Tom uit.

'Ja, dat is hij ook, het is wat een leuke baas,' vertelde Willem, 'hij zou eerst mee gegaan zijn, maar nou moet hij de volgende week naar Indië met die machine daar. Nu krijgen we mijnheer Brinkers.'

'Dat is die, hè?' Tom wees op den vlieger, die juist de hangar kwam binnen stappen.

'Hoe weet je dat?'

'Nou hij heeft me ontdekt, toen ik was weggekropen.'

'Zat je niet reuze in je piepzak?' vroeg Willem, terwijl hij zijn koffertje binnen in de kombuis zette.

'Nou, kan je begrijpen.'

'Zoo brave jongetjes, zijn jelui er al?' Mijnheer Brinkers kwam naar hen toe gestapt. 'Het is haast gebeurd.'

'Dag mijnheer,' riepen ze, 'gaat het goed?'

'Best hoor, is alles nou in orde?'

'Ik ben nog bezig, ik kan geen koffiepot vinden,' riep Willem.

‘Wou je nu al koffie gaan zetten, Willem? Dat is niet noodig, jongen, wacht nog maar eventjes. Als jelui met mij mee gaan, kan je nog wel wat van mij krijgen. Kijk, de deuren gaan ook al open.’

Werkelijk rolde op dit oogenblik de groote zware deur van de hangar langzaam open. Tom keek aandachtig naar de groote schuivende deuren.

‘Gaan we nog proefvliegen, mijnheer?’

‘Ik denk het wel. Heb je je pas bij je, wees voorzichtig, dat je hem niet verliest, hoor. Geef hem anders maar aan den marconist, die bewaart hem wel voor je. Dat is wel vertrouwd.’

Buiten gekomen haalden ze diep adem. ‘Het is lekker hier, kijk de tractor komt ook al. Ja hoor, we gaan nog de lucht in.’

Langzaam werd de groote machine naar buiten gereden, de mecano's Hepen bij de staart. ‘Wat een reus, hè?’

‘Ja, en toen ik erin zat leek hij veel kleiner.’

De chef van den technischen dienst kwam ook aanloopen, ‘Willen jelui nog mee, jongens?’

‘Graag mijnheer.’

‘Ga dan maar naar het restaurant en wacht daar.’

‘Zie je wel, jelui boffen nog, ga maar gauw mee.’

Ze gingen nu vlug naar het restaurant, dronken daar een kop koffie en bleven intusschen zitten kijken naar de toebereidselen, die er gemaakt werden om de motoren te laten proefdraaien.

‘Dat had ik een maand geleden ook niet gedacht,’ lachte Tom.

‘Het is reuze,’ zei Willem, ‘dat gebeurt je ook niet alle dagen. Hoe lang blijven we weg, mijnheer?’

‘Nou ik denk, tot we weer terug komen,’ zei de vlieger gemaakt ernstig.

‘Hé wat leuk, zegt U het nou eens’ hield Tom aan.

‘Ach jongen, hoe kan ik dat nu zeggen, dat hangt van zoo'n heeleboel dingen af. Kijk, de rechter motor

draait al. Drinken jelui je koffie maar op, dan gaan we eens kijken of we er al in kunnen.'

'Gaat U ook mee, mijnheer?'

'Ja, want nu is het voor de bemanning en daar hoor ik ook bij. Gaan jelui mee?'

Ze gingen naar buiten, de motoren draaiden reeds full speed.

'Hoor ze eens lekker grommen.'

'Blijf je van nacht hier, Tom?'

'Ja mijnheer. Morgen vroeg komen vader en moeder kijken naar het vertrek. Om half zeven zouden ze hier zijn, maar ik ga straks toch nog naar huis toe, en dan kom ik na het eten weer terug. Blijf jij ook, Wim?'

'Ja, anders moet ik heelemaal naar Betondorp, dank je feestelijk. Het is hier 's avonds wat gezellig, vooral in de cantine.'

'Als U straks gevlogen hebt, wilt U dan nog even op kantoor komen?' het was tegen de beide jongens.

'Ja hoor, we zullen het doen.' Mijnheer Beers kwam ook aangeloopen.

'Zoo jongens, gaan jelui de lucht in?'

Ze knikten. 'Gaat U niet mee, mijnheer?'

'Nee hoor, ik blijf jelui van hier uit bewonderen.'

De motoren begonnen nu harder te draaien, de mecano, die op de motorgondel stond, wenkte de beide jongens. 'Als jelui nog mee willen, kruip er dan maar vast in.'

Handig klommen ze naar binnen, wuifden naar mijnheer Beers. De marconist kwam ook aangeloopen. Mijnheer Brinkers had zijn plaats in de cockpit al ingenomen. De mecano klom het laatst naar binnen, haalde het laddertje in en sloot de deur. Nog harder ronkten de motoren, de kijkenden op het veld gingen een eind achteruit.

'Het wappert ze te hard,' schreeuwde Tom, terwijl hij op een ligstoel ging zitten. Daar kwam het sein. Langzaam begon het toestel te taxiën. Nog zwaarder

gromden de motoren. Vlug en krachtig draaide het toestel en maakte zich daarna snel van de aarde los.

‘Hoera, hoera!’ juichte Tom uit het raampje hangend, maar zijn geschreeuw ging geheel door het lawaai der motoren verloren. Uit de raampjes kijkend zagen ze het vliegveld kleiner worden. Het restaurant leek klein en nietig. Snel steeg het toestel, de aarde scheen weg te zinken.

‘Heerlijk 'hè, kijk eens die koeien.’

De mecano liep een beetje door de cabine, ging een enkele maal bij de deur van de cockpit staan. Mijnheer Brinkers zat achter het stuur. De jongens zagen de mecano de cockpit inklimmenen naast hem plaats nemen. ‘Wat gaan we reuze gauw, hè. Kijk eens daar heb je Mokum.’ Vol aandacht keken de jongens naar het machtige gezicht van torens, huizen, kerken, straten en pleinen.

‘Ik weet nog, dat ik dat zoo geweldig van Londen vond.’ Tom moest in eens weer denken aan de vliegtocht, die hij tegen wil en dank had moeten mee maken.

‘Kijk maar niet zoo angstig,’ spotte de marconist, ‘of was je in de verbeelding, dat je weer weggekropen was?’

‘Nee mijnheer, maar ik voel in eens de riem weer.’

‘Kijk eens daar heb je het station, wat lollig hè, die rails, net naalden. De Dam, wat een klein paleis, hè.’

Ze keken aandachtig omlaag. ‘Morgen om dezen tijd hebben we al heel wat gezien.’

‘Ja, dan zijn we ook een aardig stukje verder.’

‘Hallo, de Prinsengracht, kijk daar moet ik ergens wonen. Ze hebben vergeten het naambordje op te hangen, nou hooren vader en moeder me ook. Misschien kijken ze wel naar ons.’

‘Ze moeten toch wel erg knap zijn, als ze je zien,’ lachte Willem. Tom zei niets, maar hij voelde in eens een vreemd gevoel in zich opkomen. Morgen, ja dan was hij ver weg van vader, moeder en Lena. Het zou

wel raar zijn, dien eersten dag. Zou hij ze erg missen? Wat vreemd, dat hij daar nog niet aan gedacht had, dan nu vlak voor het vertrek. Als hij straks naar huis ging, zou hij wat bloemen voor moeder en een paar fijne sigaren voor vader meebrengen. Ja en Lena zou hij maar een reep chocolade geven. Daar ging zijn Mokum, het was toch maar een fijne stad, daar ging niks vanaf. Hij had er heel wat pret gehad. Eensklaps begonnen ze te schreeuwen.

'Hoera, hoera.' Mijnheer Brinkers kwam uit de cockpit.

'Jelui schijnen nog al plezier te hebben, hè.'

'Kijk mijnheer, daar!'

'Wat daar?'

'Nou, ziet U hem dan niet?' en ze wezen naar beneden, 'kijk, Lange Jan.'

'O zoo zoo, staan jelui de kerken te tellen, nou begrijp ik het.'

'Zijn we al hoog, mijnheer?'

'Nu, zoo erg niet, vijf honderd tachtig meter.'

'Gaan we niet hooger?'

'Waarom, wilden jelui sterren gaan plukken? Daar is het nu trouwens nog veel te licht voor, je zal heusch nog wel hooger komen, maak je daar maar niet ongerust over.'

'Hier moe, dit is voor U.' Tom kwam de kamer binnen, waar moeder bezig was de tafel te dekken. Meteen legde hij een groote bouquet bloemen op de theetafel.

'Gunst jongen, dat had je niet moeten doen.'

'Ach waarom niet, ik ga nu zoo'n poos van U weg. Waar is vader?'

'Is hij niet in de werkplaats, kind?'

'Nee moe.'

‘Dan is hij zeker even uitgegaan, maar hij zal wel gauw terug komen, want we eten zoo.’

‘Wat eten we moe?’

Moeder kwam naar Tom toe, ze pakte zijn hoofd tusschen haar handen, keek hem aan en kuste hem. ‘We eten iets, waar mijn Tomme-jongen heel veel van houdt.’

‘Gebakken piepers met oranje-strikjes, moe?’

‘Wacht maar tot strakjes, dan zal je het wel zien.’

‘Wat fijn, dat U dat nog eens klaar gemaakt hebt.’

‘Ik kan het nu ook in een poos niet meer doen, jongen, en vertel me eens, vind je het prettig, dat we je laten gaan?’

‘Nou moe, dat weet U toch zelf ook wel, ik zal U de eerste dagen wel missen, maar toch vind ik het fijn, dat ik gaan mag. Eigenlijk moest U mee kunnen.’

‘Als je me nu maar belooft, dat je voorzichtig zal zijn jongen, en goed naar de menschen zal luisteren.’

‘Natuurlijk zal ik dat moe, en ik zal U ook wel schrijven. Zal ik U eens helpen met tafel dekken?’

‘Nee jongen, dat hoeft niet, ga nou maar eens kalm zitten, dan zal ik een kopje thee voor je inschenken. Vader zal ook nog wel een kopje willen, als hij komt. Was het vanmiddag prettig op het vliegveld?’ Juffrouw Revers ging naar de theetafel.

‘Nou moe, wat fijn, we hebben nog gevlogen ook. Hebt U het niet gehoord? En we zijn nog wel hier vlak overheen gekomen. Het was heerlijk in de lucht. Morgen om dezen tijd ben ik al in Marseille, moe.’

‘Dan al, wat gaat het toch gauw met zoo'n vliegmachine. Hier is thee, jongen.’

‘Dank U, moe.’

Maar eensklaps begon juffrouw Revers te huilen. Tom schrok ervan.

‘Hè moe, waarom gaat U nu huilen, zoo erg is het toch niet. Het is maar een vacantietje voor me. Kom, ik ben toch zoo weer terug, daar moet U nou niet om

gaan huilen.'

'Het zal ook zoo vreemd voor me zijn, je te moeten missen,' snikte moeder, terwijl ze moeite deed om haar tranen in te houden.

'Nou kom moe, ik ben heusch gauw genoeg weer terug. U zult eens zien hoe gauw het gaat, de tijd is om voor U het weet. Voor U er aan denkt, sta ik al weer voor U.'

Op dit oogenblik ging de deur open en kwam vader binnengestapt. 'Kom eens mee naar voren, jongen, ik wou je nog even spreken.'

'Ja vader, kijkt U eens, ik heb wat sigaren voor U meegebracht.'

'Dank je jongen, die zien er best uit, we zullen na het eten er eens eentje probeeren.'

'Moet je geen thee, man?'

'Ja straks, ik moet nu eerst Tom even spreken.' Moeder gaf hem een wenk en Tom volgde vader naar de werkplaats. Hier gekomen sprak baas Revers:

'Ik heb je niet veel te zeggen, jongen, alleen dit. Ik hoop dat, nu we je je zin hebben gegeven, je ook zult maken, dat we er, bij je terugkomst geen spijt van zullen hebben.'

'Maar vader,' begon Tom, 'dat spreekt toch vanzelf, ik beloof U heusch.'

'Nee jongen, dat hoeft niet, beloof liever niets, maar zorg er voor, dat je moeder en ik kunnen zeggen, wanneer je weer hier bent, het is goed geweest, dat we hem hebben laten gaan. De menschen zijn tevreden over hem. Als je daarvoor zorgt, dan ben ik tevreden, luister naar je meerderen, laat anderen lachen als die hun werk niet zoo nauw nemen, als jij maar zorgt, dat iedereen tevreden over je is, als je terug komt'

Tom had vader nog nooit zoo ernstig hooren spreken en het verwonderde hem. Eigenlijk had hij gedacht, dat vader hem nog eens flink de waarheid zou zeggen en nu dit. Waarom had vader dan telkens gemopperd en

gezegd, dat hij blij zou zijn als die kwajongen de deur uit was? Tom begreep er niets meer van. Hij greep vaders hand. ‘Heusch vader, ik zal alles doen wat de menschen willen, dat beloof ik U, al zegt U nu wel, dat ik niets behoef te beloven, dit doe ik wel, want ik wil dat U, als ik weg ben, gerust over mij kan zijn en zeggen, Tom heeft het mij beloofd.’

Terwijl Tom dit zei, voelde hij een brok in zijn keel komen en hij moest zich vlug even omdraaien en zijn hand langs zijn oogen strijken. ‘Het is al weer over,’ stotterde hij, ‘het was niet vóór-vrij!’

Maar vader begreep Tom wel, het stemde hem zacht, ‘Het is goed jongen en kijk eens, ik wil niet dat je op reis gaat zonder geld bij je te hebben, je verdient wel, maar je kan nooit weten wat er gebeurt. In deze portefeuille zitten die honderd gulden, die mijnheer Beers eens stuurde, wees er zuinig op en bewaar ze goed.’ Met deze woorden overhandigde vader Tom de portefeuille.

‘Maar vader....’ hakkelde de jongen verlegen‘en die kleeren dan.’

‘Niets jongen, die kleeren, die je noodig had, heb je van moeder en mij, zorg nu maar, dat we tevreden over je kunnen zijn en nu gaan we naar binnen, want moeder zal het eten al wel klaar hebben.’

Dat vader het goed raadde, bleek uit het feit, dat Lena op hetzelfde oogenblik haar hoofd om de deur stak en vroeg, of vader en Tom kwamen eten. Met zijn drieën gingen ze naar binnen en het werd een gezellige maaltijd. Vader en moeder hadden nog veel te bespreken en Lena overstelpte haar broer met tal van nieuwsgierige vragen. Anders mocht er nooit aan tafel gesproken worden, maar vader en moeder zagen vandaag maar eens wat extra door de vingers, wie weet, hoe lang Tom nu niet meer bij hen zou zijn. Dezen laatsten avond moest hij maar eens flink uitbabbelen. Ze waren nog niet heelemaal klaar, toen de bel ging;

Lena wipte gauw de kamer uit en kwam na eenige oogenblikken weer terug.

‘Daar is Fred vader, hij kwam nog even om Tom, mag hij binnen komen?’

Baas Revers knikte. ‘Moet je al vroeg weg, jongen?’

‘Nou vader, als ik er maar om een uur of negen ben, is het goed. Komt U morgen kijken bij het vertrek? Het is wel vroeg, hè?’

‘Ja, ik weet het nog niet jongen, maar ik wil je vanavond wel wegbrengen.’

‘Hé ja, doet U dat, dat is leuk.... dag Fred.’

Fred kwam naar binnen stappen. ‘Dag juffrouw.... dag baas Revers.... smakelijk eten, ik wist niet dat U nog aan tafel zat, anders was ik nog wel even een straatje omgegaan.’

‘'t Is zoo erg niet, hoor jongen, pak maar een stoel.’

‘Ik heb aan pa gevraagd of ik je vanavond weg mocht brengen,’ vertelde Fred, ‘en hij vond het goed, als ik maar niet zoo erg laat thuis kwam.’

‘Dat is lollig jô, hoe kwam je op dat goede idee? Zie je wel, dat je nog gogemer bent, dan je wel lijkt.’

‘Plaag me maar,’ lachte Fred, ‘vanavond mag je me plagen zoo hard als je maar wilt. Zeg Tom, zat je vanmiddag in dat toestel, dat over de stad kwam?’

‘Ja, het was fijn. Wat lollig, dat je er op gelet hebt.’

‘Je bent morgen al een heel eind verder, hè? Zie je de machine vanavond nog?’

‘Nou ik denk het niet, misschien als de mecano er nog even bij moet zijn.’

‘Is de boel al geladen?’

‘Nou jô, en als je eens wist, wat ze allemaal meenemen, tot kaplaarzen toe, die hebben we noodig, als we in de modder moeten baggeren met slecht weer, en kleerenhangers. Ik heb er mijn kleeren maar vast aan opgehangen. Mijn koffertje is ook al uitgepakt, dat heeft Willem ook gedaan.’

‘Willem....?’ Fred keek verwonderd.

‘Ja’ helderde Tom op, ‘dat is die andere jongen, die meegaat, we hebben hem den naam van opperkok gegeven, je zal hem straks wel zien, want hij blijft vannacht ook op het vliegveld, want anders moest hij naar het Betondorp.’

‘Fred, ook een stukje pudding?’ presenteerde moeder.

‘Als-'t-U-blieft, juffrouw.’

‘Trek je jas toch even uit jongen, we hebben nog wel even den tijd, is het niet, Tom?’

‘Ruim hoor, ik hoef er pas om negen uur te zijn. We gaan maar met het busje van achten, dan ben ik mooi op tijd.’

‘Mag ik mijn fiets zoolang hier laten staan, baas Revers, want ik wilde ook met het busje.’

‘Ja, dat is wel goed, nou Tom we zullen ze eens probeeren, jongen.’ De baas stak een sigaar op en ging in een makkelijke stoel bij het raam zitten. Moeder en Lena namen ondertusschen de tafel af en gingen afwasschen. Tom snuffelde in een pakje, dat hij mee moest nemen, legde zijn jas er vast bij.

‘Zoo, dan hoef ik er straks niet naar te zoeken, ouwe reus.’

‘Wat ben je toch een reuze boffer.’

‘Nou laat ik ook eens boffen, als je nou maar niet vergeet, om je Pang-pang goed te smeren, want als hij nu stuk gaat, ben je verloren en dan zal je je voetbalschoenen ook moeten missen.’

‘Ik heb hem vanavond nog olie gegeven. Zeg Tom, vliegen jelui morgennacht door?’

‘Dat weet ik niet. Ze hebben me er nog niets van gezegd, maar dat hoor ik nog wel. Ze zullen me nog wel het een en ander vertellen en hoe ver we zijn kan je toch door je radio hooren en anders zal het wel in de krant staan.’

‘Hoor eens’ de beide jongens keken naar baas Revers, die de krant voor zich hield en het volgende

bericht voorlas:

‘Het vliegtuig “de Steenbok”, dat morgen-ochtend om half zeven van hier uit vertrekt, voor 'n vlucht naar Kaapstad, heeft als bemanning aan boord de Heer Brinkers, eerste piloot; Monsieur Jéan Dubois, chef piloot van de Fransche maatschappij, tweede piloot; B. Ondersma, radio-telegrafist; B. van Keulen, boordwerktuigkundige, W. van Petten en T. Revers.’

‘Wat zijn ze er gauw bij met zoo'n krant, hè,’ zei baas Revers, toen hij het bericht had voorgelezen.

‘Nou baas, dat is zeker reuze vlug.’

Moeder en Lena kwamen naar binnen. ‘Gaat U ook mee moe, of komt U morgen kijken?’ was Tom's eerste vraag.

‘Ik weet het niet, kind.’

‘Wel ja, ga mee,’ kwam vader Tom te hulp, ‘wat zal je alleen hier blijven?’

‘Nou goed dan, ik zal dan maar mee gaan. Jelui wilt toch zeker eerst nog thee hebben, voor jelui weggaat?’

‘Als ik nog tijd heb moe graag, maar ik moet om acht uur met het busje mee, hoor. Dus om kwart voor achten moeten we beslist de deur uit.’

‘Dan heb je nog een half uur den tijd jongen, en het thee-water kookt al haast.’

‘Maar U komt morgen toch ook moe? ik zou het zoo leuk vinden, als U ons weg ziet gaan.’

‘Ik zal wel zien wat ik doe. Ga jij niet, Fred?’

‘Nou juffrouw, ik zou wat graag willen, maar ik ben zoo bang, dat ik mijn bed niet uit kan komen.’

‘En je Pang-pang dan?’ vroeg Lena nu.

‘Als ik die maar hoor, want dan moet ik om kwart voor vijf al op, wil ik met het busje van zessen mee kunnen.’

‘Je kan toch morgen op je fiets gaan?’

‘Dat is nog zoo'n dom idee niet van je Lena, als ik een beetje aantrap, haal ik het wel. Dus je hoort het Tom, als ik eruit kan komen, zie je me verschijnen.’

‘Ik reken maar op niets,’ antwoordde de jeugdige adspirant-vliegenier, ‘anders stuur je maar een briefje, mij moet je maar schrijven postbus de Sphinx of Pyramide.’

Vader en moeder lachten, Lena schonk thee en zoo langzamerhand begon de een na den ander naar de klok te kijken.

‘Het is haast tijd, jongen, trek je jas maar vast aan.’ Het was vader, die de pijnlijke stilte verbrak. ‘Laten we maar vast gaan, dan behoeven we niet zoo hard te loopen. Kom Lena.’

Vader en moeder waren al opgestaan. ‘Kijk nog maar eens goed rond jongen, je zal het nu in een heele poos niet weer zien, hier vergeet dat pakje niet.’

Vader en moeder links, Fred rechts naast Lena, Tom in het midden. Nog eenmaal keek Tom rond, daar gingen ze. Wanneer zou hij het huis nu weer zien? Met een bons sloeg de voordeur dicht.

‘Zou er nog kans zijn, dat we het toestel zagen?’ begon Fred weer, dien de pijnlijke stilte hinderde en een middel zocht deze te verbreken.

‘Misschien wel, ik weet het niet, anders zie je het toch in ieder geval morgen.’

‘Ja, als de pang-pang tenminste haar plicht doet.’

‘Waarom zou hij dat niet, je wou zeggen, als ik mijn bed maar uit kan komen?’

Ze lachten. ‘En dan?’ ging Tom voort, ‘zal ik toch maar heel weinig tijd voor je hebben.’

‘Heb je nu alles, jongen?’ vroeg vader, terwijl hij naast Tom ging loopen.

‘Ja vader.’

‘Als er nu nog iets ontbreekt, zeg het dan.’

‘Nee moe, heusch niets, U hebt alles keurig voor me in orde gemaakt en daar dank ik U nog wel voor.’

Op de Nassaukade stapten ze in het busje.

Boem.... boem.... boem.... ‘Hallo opstaan!

Hallo,' boem.... boem.... 'Vooruit het is vijf uur, Tom je bed uit.'

Met harde slagen werd Tom den volgenden ochtend uit zijn bed getrommeld. Soesend bleef hij nog liggen, draaide zich weer eens om en probeerde opnieuw in te slapen. Maar de waker buiten, scheen dat in het geheel niet te bevallen, hij nam zijn plicht ernstig op en begon weer luid op de deur te trommelen.

'Ja' riep Tom slaperig terug, 'ik hoor je wel, schei toch uit met je getrommel.'

Maar de waker buiten trok zich van het gebrom van den adspirant-vlieger niets aan. 'Ben je nu goed wakker, denk aan je tijd, hoor,' klonk het weer vanuit de gang, terwijl een paar stevige vuistslagen op de deur deze woorden accompagneerden. Weer schrok Tom op. Verdikkie, wat waren ze toch vervelend aan het trommelen en schreeuwen, het was nu toch nog geen tijd. Het was zeker vader weer, die wilde dat hij schoenen weg ging brengen.

Boem.... boem.... boem.... klonk het weer. 'Ben je nou wakker of niet, langslaper, of moet ik je soms het bed uitzetten?'

Tom zat ineens klaar wakker in bed, hij herkende de stem, het was die van den portier, die hem beloofd had te zullen wekken.

'Nou, als je nou niet komt, dan moeten ze maar zonder je wegvliegen.'

Deze woorden maakten Tom klaar wakker. Drommels, dat was waar ook, straks ging hij weg met 'de Steenbok', hij lag niet thuis maar in de cantine op het vliegveld. Met een sprong stond Tom op den grond, knipte het licht aan, rekte zich eens uit. Ja, nu zou het gebeuren, hoor. Even loerde hij door het gordijn naar buiten, maar veel was er niet te zien, het veld was nog grauw en donker, alleen drong uit de bovenlichten van hangar B een lichtschijnsel naar buiten. Kom, hij zou gauw voortmaken, straks kwamen vader en moeder

ook, hij moest nog ontbijten en eens kijken of alles op zijn plaats lag. Fred kwam natuurlijk niet meer, die slaapkop sliep natuurlijk door alles heen. Onder het aankleeden dacht Tom na, jongens, eindelijk was dan toch die dag, waar hij zoo naar verlangd had, gekomen. Over een paar uur zweefde hij al een heel eind hier vandaan en vanavond zat hij al in Marseille. Het zou wel fijn worden, dat geloofde hij wel en wie weet, wat hij nog allemaal te zien kreeg. In een kwartiertje had hij zich gekleed, even keek hij rond of hij niets vergeten

Deze woorden maakten Tom klaar wakker..... blz. 259

had, daarna draaide hij het licht uit en ging naar beneden. In de eetzaal was de chef druk bezig met thee zetten.

‘Zoo vriendje, ben je daar, heb je goed geslapen?’

‘Morgen mijnheer, ja wat slapen aangaat, daar heb ik niet over te klagen. Is Willem er nog niet?’

‘Hij is even naar de hangar toe.’

‘O, daar wou ik ook juist even heengaan.’

‘Nu jongen, doe het, als je terug komt is de thee klaar.’

Vlug liep Tom naar buiten. Het had geregend, het plaveisel glom van het licht, dat naar buiten viel. Tom trok zijn jas een beetje hooger en zette er een vaartje in. Spoedig had hij de hangar bereikt, waar men juist was begonnen de tanks van ‘de Steenbok’ te vullen. Een groepje werklieden stond om het toestel, terwijl de mecano nog druk aan den motor bezig was. Snel liep Tom op het groepje toe.

‘Goeie morgen allemaal.’

‘Zoo jongetje ben je daar, we hebben al met smart op je gewacht. Ga eens even mee, Willem is al binnen in de kombuis.’

Tom volgde den mecanicien en nu stonden ze in 't inwendige van ‘de Steenbok’. Door het bekende deurtje kwamen ze in de kombuis. Willem was al bedrijvig in de weer, met het inpakken en opbergen van enkele benoodigdheden.

‘Goeie morgen, kijk eens, hier is de bewuste koffiepot, waar ik gisteren naar zocht. Kijk, die gaat boven op die plank en dat bakje met vorken, messen en lepels gaat hier in het kastje. Hier is een broodplank. Mooi kijk eens aan, daar vind ik nog twee bus-openers, die er ook maar bij gestopt. Zout, koffie en thee zit in die blikken.’

‘Mag ik eens even het woord hebben als-je-blieft.’ De mecano haalde een papiertje te voorschijn. ‘Hang dat hier maar op.’

‘Wat staat daar op gekrabbeld?’ Ze bogen zich voorover en lazen:

‘Negen uur ontbijt.... elf uur koffie .... een uur koude lunch.... drie uur thee.’

‘Extra bestellingen worden wel door mij opgegeven,’ lachte de mecano, ‘en anders zoeken jelui het maar zoo'n beetje met elkaar uit.’

Ze knikten. ‘Dat vinden we wel.’

‘Kom dan gaan we nu maar weer naar buiten, daar is de marconist ook al. Zoo Ben, kom je ook eens kijken, dacht je dat we zonder jou zouden vertrekken? Maak je maar niet ongerust hoor, hoe zouden we jou nu kunnen missen. Je bent veel te lollig....’

‘Net, zoo je zegt,’ sprak de marconist, terwijl hij zijn jas uittrok. ‘Gaan jelui mee? Ik heb trek in thee.’

Met z'n allen gingen ze de hangar uit en liepen naar de cantine. Toen ze het restaurant voorbij kwamen, ging het licht juist aan.

‘Morgen om dezen tijd zitten we een aardig eindje van hier,’ begon Willem.

‘Nou jô, vanavond al.’

Ze stapten de cantine in, waar de thee klaar stond. Op een aparte tafel stond hun ontbijt ook al te wachten.

‘Ik heb het maar vast klaar gemaakt, jongens.’

Een oogenblik daarna zaten ze hun boterhammen naar binnen te werken.

‘Eet maar stevig, want je moet er lang op teren,’ raadde de chef.

‘O ja, dacht U? Ik zal ze heusch niet laten verhongeren, hoor.’

‘Maak maar liever voort. In de verte komt het busje van zessen al aan.

De boordmecano kwam binnen stappen. ‘Alles in de kist?’ Ze knikten. ‘Eet dan af en ga dan naar het restaurant. We vertrekken precies op tijd, want we hebben tegenwind.’ Bij het tafeltje plaats nemend, bestelde hij een kop koffie en stak een sigaret op. Enkele mecano's en werklieden kwamen de cantine inloopen, weldra heerschte er een groote drukte en waren ze allen in een druk gesprek gewikkeld. ‘Kom ik ga,’ de mecano stond op en wierp zijn cigaretteneindje in den kolenbak.

‘Dan loopen we zoo ver mee, mijnheer, want we zijn toch klaar.’

Met zijn drieën stapten ze naar binnen. ‘Wat is het

nog donker, hè?' Tom keek over het grauwe terrein.

'Over een half uurtje is het licht. Nou tot straks, ik zie je dadelijk wel.'

De jongens stapten het restaurant binnen, waar de twee vliegers reeds met familie zaten te praten.

'Kijk eens, daar komt een deel van de bemanning,' spotte mijnheer Beers, die er bij zat. 'Zoo jongens, ook een kop koffie?' Ze knikten. Op dit oogenblik ging de deur open en kwamen achter den chef der technische afdeeling, vader en moeder Revers naar binnen gestapt.

'O daar zijn ze,' juichte Tom. 'Dag vader, dag moeder, kom gauw hier.'

Vader en moeder kusten hun jongen hartelijk. De vliegers kwamen op hen af en drukten hen de hand. 'Dag mijnheer, dag mevrouw, komt U ook kijken naar het vertrek?'

Moeder knikte, ze zag wat bleek. Het aanstaande vertrek maakte haar onrustig. Vader hield zich flink. Deed gemaakt onverschillig.

'Gaat U zitten.' Terwijl ze genoegelijk pratend hun koffie dronken, kwamen er nog meer menschen binnen, familie van Willem, bekenden van den marconist en de mecano. De chef van de technische afdeeling wist allen aangenaam bezig te houden.

Op het plankier stond in de grauwe ochtendschemer het toestel. De navigatie-lichten brandden. De mecano's liepen druk heen en weer. De post werd ingeladen, enkele kleedingstukken naar binnen gedragen. De tijd van vertrek naderde. De mecano liet even proefdraaien. De marconist sprong op en legde zijn hoed en jas in het toestel, waarna hij terug kwam en met familie bleef staan praten.

'Zal je flink zijn, Tom?' De jongen knikte, nu het oogenblik, waar hij zoo lang naar had uitgezien, eindelijk was aangebroken, kreeg hij toch 'n vreemde gewaarwording over zich. Allen gingen naar buiten. Moeder

liep naast Tom en hield zijn hand krampachtig vast. Ze gingen de kleine afsluiting door en eensklaps gaf Tom een schreeuw van verbazing, want wat hij nooit had gedacht was nu gebeurd, daar stond.... Fred. De beide vrienden drukten elkaar de hand. 'Dat vind ik reuze leuk van je, jô.'

'Ja hè, nu zie je wel, dat ik nog wat anders kan dan langslapen en nog wel zonder mijn pang-pang, want ik had hem vergeten op te winden.'

'Dat is reusachtig.'

'Tom Revers even hier komen, je moet nog even naar het kantoor.'

Tom holde weg en kwam binnen enkele minuten buiten adem weer terug. Daar begonnen de motoren harder te draaien, het was tijd.

'Zoo jongen, ga jij ook eens een groote reis ondernemen? Flink zoo, houd je kranig, hoor.'

'Dag vader, dag moeder, ja ik zal gauw van me laten hooren. Dag Fred, de groeten aan Siempie, hoor.'

'Dag kind.' Moeder probeerde haar tranen in te houden, maar door de groote drukte merkte niemand, dat zij huilde.

'Dag mijnheer Beers.'

'Dag vlieger, houd je maar flink, hoor.'

'Tabé Tom.'

De mecano liep nog eenmaal om het toestel.

'Pas op de schroeven.'

De aanwezigen moesten terug, ze wuifden met zakdoeken en handen. Vlug klauterden de beide jongens naar binnen, gevolgd door den marconist. Voor de ruitjes staande wuifden ze naar de achterblijvenden. 'Dag Fred,' Fred hoorde het wel, maar hij zag Tom niet. 'Kijk daar staat moeder ook. Dag vader.'

De motoren kregen meer gas, snorden met ronkend geloei, jassen wapperden, hoeden werden vastgehouden. Moeder Revers staarde onafgebroken naar de machine. De mecano was nu ook naar binnen ge-

klommen en sloot de deur. Daar kwam het sein. Nog een kort gewuif, langzaam begon het toestel te taxieën. Tom en Wim voor de raampjes keken onafgebroken naar hunne ouders.

‘Daar gaan we.’ Tom knikte. Hoor, wat snorden de motoren.

‘Kijk, we zijn er.’ Het toestel draaide en reed nu hard over het veld De beide jongens tuurden naar de wielen. ‘Daar gaan we hoor.... los.’

‘Kijk maar.’

Het toestel was losgekomen, hief snel de kop omhoog, de aarde verdween langzaam. ‘Kijk eens, we zijn al over de cantine.’

Het toestel cirkelde en kwam terug vliegen, laag over het veld. De achterblijvenden zagen twee zakdoeken uit het raampje wapperen, flauw waren gezichten kenbaar. Daar gingen ze. De jongens bogen zich voorover. In de verte zagen ze de stad liggen. ‘Dag Mokum’ riepen ze.

‘Kijk, kijk, daar heb je Lange Jan ook weer. Hoe lang zien we die nu misschien niet meer?’

‘Ja,’ zei nu de marconist, ‘daar heeft Vondel het gedicht op gemaakt:

> ‘An de Aemstel en 't Y
> Daar gaat zoo heerlijk ope,
> Zij, die als keizerin,
> De kroon draagt van Europe.’

‘Waar is dat van?’ vroeg Willem.

‘Wel jongen, je weet toch wel, dat Amsterdam een keizerstad is. De stad werd in 1489 door Maximiliaan van Oostenrijk gekroond en de Westertoren draagt de keizerskroon.’

Ze keken naar buiten, naar het verdwijnende Amsterdam en eensklaps zette Willem in:

> ‘Nou tabé dan, ik groet U’

en nauwelijks had Tom het gehoord of hij zong uit volle borst mee:

‘mijn schoon Amsterdam.’

De marconist keek even op en glimlachte om de beide jongens. De mecona stond bij de ingang van de cockpit en luisterde naar het geronk der motoren.

‘Daar gaan we.’

Hooger en hooger steeg het vliegtuig en de achterblijvenden zagen het toestel kleiner en kleiner worden.

‘De Steenbok’ was vertrokken.

Zestiende hoofdstuk.

Fred is nieuwsgierig en ontvangt bericht. Van kwast, rolmopsen en veel regen. In Caïro is het modderig.

‘Juffrouw! hebt U al bericht van Tom?’

Twee weken na 't vertrek van ‘de Steenbok’, stond Freddy zeker voor de veertiende maal weer voor de deur bij de Revers. lederen dag was Fred, die doodelijk nieuwsgierig naar bericht was, komen hooren of er al een brief van Tom was gekomen. Maar telkens en telkens was hij weer teleurgesteld naar huis gegaan, daar het antwoord als altijd had geluid: ‘Nee, nog niet Fred, we begrijpen er zelf ook niets van, maar nu zal het toch wel gauw komen, jongen.’

Tom's vertrek viel Freddy niet mee, anders had hij nog wel eens een aanloopje bij de Revers, maar wat moest hij er nu eigenlijk gaan uitvoeren? Fred miste Tom erger, dan hij wel weten wilde en soms kon hij droeve blikken op de pang-pang, die nog trouw haar plicht deed, werpen. Dat instrument had Tom toch maar fijn voor hem gemaakt. Het was toch een fijne knul, die Tom. Hij was altijd klaar geweest om hem te helpen en wie weet, waar zijn vriend nu zat. Hoe herinnerde Fred zich nog dien avond, toen ze samen zoo gelachen hadden en Tom met stoel en al achter over was getuimeld. Dat was nu allemaal voorbij, nu was zijn vriend ver van hem vandaan, als hij nu maar eens wat van zich

liet hooren en weer was Fred vol hoop naar de Revers gegaan.

‘Is er bericht, juffrouw? Hebt U nu eindelijk iets van hem gehoord?’

‘Kom er maar in Fred, we hebben een brief van Tom gekregen, hoor.’

Met een sprong was Fred binnen. ‘Dag baas,’ riep hij luid. De schoenmaker, die nog aandachtig over het papier gebogen zat, keek even op, maar antwoordde niet. ‘U hebt bericht van Tom, hè?’ riep Fred wat harder. ‘Wat schrijft hij allemaal, baas Revers, maakt hij het goed?’

Nu eerst vouwde baas Revers, na den brief aandachtig uitgelezen te hebben, dezen op en wendde zich tot den ongelukkigen Fred.

‘Zoo Freddy, ja jongen we hebben bericht van Tom. Hij maakt het goed en er is ook nog een briefje voor jou bij.’

‘Voor mij?’ Fred keek baas Revers verbaasd aan.

‘Ja, ik zal het even opzoeken.’

‘Waar is het briefje dan baas Revers?’ Fred stond te springen van ongeduld.

‘Kalm, kalm,’ antwoordde de schoenmaker, den brief weer open vouwend, ‘ik ben het toch aan het zoeken. Het is caseweel wat die jongen allemaal schrijft en als het waarheid is, wat hij hier neer gekrabbeld heeft, moet hij over Parijs, Marseille en Spanje gekomen zijn. In Marseille hebben ze zelfs een poos gestopt, maar hier is je brief en lees hem zelf maar.’

Fred greep haastig het toegestoken papier, vouwde het open en las:

Beste Ouwe Reus,

Als je dezen brief krijgt, ben ik al een heel eindje van je vandaan. De reis is werkelijk buitengewoon en ik zal probeeren je alles zoo goed mogelijk te vertellen. Wat waren jelui klein nadat we opgestegen waren,

jelui leken precies stippeltjes. Heb je ons nog voor de ruitjes zien zitten en kon je de zakdoeken goed zien wapperen? Ik schrijf je dit, nadat we uit Madrid zijn vertrokken. Eerst kwamen we over Parijs en Lyon en Marseille, waar we drie dagen gebleven zijn. Het was er heerlijk en ik heb er heel veel bloemen gezien, gek hè, nu in April veel bloemen. In den omtrek van Lyon was het schitterend van uit de lucht gezien. Na Marseille kregen we de Middellandsche-zee, die prachtig mooi was, diep blauw, zoo als je dat wel eens op ansichtkaarten ziet. We kwamen ook nog schepen tegen en keken uit of we geen Hollandsche boot konden ontdekken, we hadden wind mee en vlogen met een vaartje van twee honderd vier kilometer op Spanje af, waar we in Madrid daalden. Willem en ik keken uit de raampjes en ook Spanje, uit de lucht gezien, was geweldig mooi, evenals Madrid met zijn geweldige marmeren paleizen, rondom het voornaamste plein, 'dat 'Piazza del Sol' oftewel Zonneplein heet, zooals de vliegers ons vertelden. Terwijl wij zoo zaten te kijken, vroeg ik aan Willem: zeg jô, wat moet je nu tegen die menschen parlevinken, ik versta den Franschen piloot al haast niet, maar wat moet ik daar nou toch zeggen, dat wordt niks hoor. Het is me nog al wat, zei Willem. 'Ken je dan Spaansch?' vroeg ik verwonderd. Natuurlijk zei hij. 'Je zegt maar tegen zoo'n kerel: Ga weggos, gij klei-os, of ikos geef uwos een klapos, dat gij zietos de duisteros van de kameros.' Ik dacht dat ik krom lag van het lachen en daar zegt me die malle nog met een staal gezicht, 'waarom sta je nu zoo te lachen, dat is nu eenmaal Spaansch.' In Madrid heb ik ook nog een stierengevecht gezien. Ik vind het anders een reuze gewaagd spelletje, dat rent en loopt maar met rooie lappen, om die stieren kwaad te maken, als die kerels een misstap doen, worden ze gewoon tot poeder gedrukt. Ik vind er niets aan, maar de menschen hier vinden het prachtig en vechten om een plaatsje te

krijgen. Het leven in de lucht bevalt me best. Een paar maal hebben we slecht weer gehad en zaten we in een soort wolkbreuk, zoo erg dat we de zijmotoren bijna niet konden zien van al dat water. De vliegers zijn reuze aardig voor ons, even als de mecano en de marconist. Na Madrid kregen we weer de Middellandsche zee, die weer even prachtig was als de eerste keer. Nu kwamen we een Hollandsche boot tegen. We hebben gewuifd met onze zakdoeken, maar dat zullen ze wel niet gezien hebben, al vlogen we tamelijk laag. Daarna gingen we stijgen tot drie duizend meter hoogte, wat noodig was om over de uitloopers van het Atlasgebergte te vliegen, dat van een indrukwekkende hoogte is. Het was heerlijk in de lucht en het uitzicht was prachtig. Voor de eerste keer heb ik je nu alweer genoeg verteld. Heb nog even geduld en dan krijg je wel weer een brief van me, want zoo tegen den middag hebben we altijd wat meer tijd, maar 's morgens moeten we werken. De mecano het eerste, die is niet van de motoren af te slaan en staat altijd te smeren en te schroeven, maar ze houden zich dan ook prachtig. Nou tabé ouwe reus tot een andere keer dan. Met veel groeten,

JE VRIEND TOM.

Boven het harde motor-geronk klonk Willem's stem, die naar Tom schreeuwde: ‘groen licht, ik ben nu al zoo dikwijls geweest, ga jij nou eens kijken, wat ze hebben moeten.’

De beide jongens stonden in de kombuis van ‘de Steenbok’ en gluurden door de raampjes naar buiten; veel bijzonders was er niet te zien, dan de woestijn, die kaal en naakt onder hen weggleed. Het was vreeselijk warm en allen hadden er last van. De mechanicien zat, of liever lag lui achter-over in de ligstoel te slapen. Met een zakdoek over zijn bezweet gezicht om het felle

zonlicht af te weren. De twee piloten in de cockpit, met reusachtige blauwe brillen voor, puften van de hitte. De telegrafist, ook al even slap van wege Afrika's milde warmte, probeerde even, maar met weinig lust contact te krijgen met het naastbijgelegen station. Na de eerste vruchtelooze poging staakte hij zijn proefneming en ging met eenige kernachtige uitdrukkingen in de ligstoel zitten. Juist toen Tom door de cabine naar voren ging, om te hooren wat er gewenscht werd, kwam mijnheer Brinkers uit de cockpit klauteren.

De mecanicien zat, of liever lag lui achterover in de ligstoel blz. 270

‘Zoo vriendje ben je daar, ik was juist van plan eens te gaan zien wat jelui aan het uitvoeren waren.’

We zijn aan het kwast maken mijnheer en als U nog even gewacht hadt, had ik het mee gebracht.’

‘Kwast? Hebben jelui dat dan nog?’

‘Ja in de thermosflesch, we hebben gisteren nog wat gemaakt voor we weggingen en er ijs bij gedaan. Wilt U?’

‘Natuurlijk graag....’

Het kwam uit vier kelen tegelijk, ze waren ineens allemaal wakker. De marconist en de mecano schenen evenveel trek in iets koels te hebben als de piloten.

'Dan zal ik het even gaan halen.'

'Goed, maar wat ik je nog zeggen wilde, rekenen jelui er op, dat we vannacht doorvliegen, want ik geloof dat we een buitje krijgen, dat we niet kunnen ontwijken.'

Tom keek den vlieger aan. 'Is het erg?'

'Neen, dat niet, maar er zal wel geen terrein te vinden zijn om te landen.'

De piloot ging met den mecano zitten praten en Tom liep naar de kombuis om de kwast te halen en Willem het nieuws mee te deelen.

'Nou,' pruttelde Wim, wien het zweet met straaltjes langs het gezicht liep, 'kregen wij maar wat regen, zoo is het haast niet uit te houden en we blijven natuurlijk doorvliegen, want Caïro halen we nooit. Hier, de kwast is klaar.... kwast.'

Tom keek zijn vriend aan: 'Dank U wel, mijnheer Snugger.' Daarna ging hij de cabine in, waar bij zijn verschijning een stormachtig gejuich los brak.

'Je zorgt tenminste goed voor ons,' prees mijnheer Brinkers hem.

'Ik ben blij dat U tevreden is, wacht U even, laat ik eerst even naar voren gaan, dan kan ik dadelijk de leege glazen weer meenemen.'

De arme Fransche piloot, die in de cockpit haast wegsmolt, kreeg nu ook een glas van het verkoelende vocht en hij betuigde in eenige, speciaal voor dit doel geleerde, Hollandsche woorden zijn dank.

'Merci mon gars, dank U welle.'

Het werd steeds warmer en het ellendige was dat de raampjes niet open konden, daar de muskieten, die hen nu toch al erg hinderden, hen dan nog meer zouden gaan plagen. Tegen den namiddag kwam een groote onweersbui opzetten, en hoe de piloten ook manoeu-

vreerden, het bleek onmogelijk de bui te ontloopen, daar de wind gedraaid was en zij die mee hadden. Het werd donker, felle bliksemstralen schoten door de lucht en kleurden den hemel. De regen kletste tegen de ruitjes en het toestel schommelde en danste op den wind, die gierde en loeide, en boven het geraas der motoren uit, huilde. Daarbij bleef de warmte toenemen in de cabine en met angst zagen allen de thermometer stijgen. Een onverdragelijke hitte, de steeds grooter en grooter werd, maakte hen allen doodelijk vermoeid. Ieder bleef echter op zijn post en hield zich kranig. De twee piloten, in de cockpit, staarden onafgebroken voor zich uit, slechts één doel voor oogen, dezen tocht tot een goed einde te brengen. Achter hen stond de mecano naar het motorgeronk te luisteren en de pijlglazen der benzine-tanks, waarvan de inhoud regelmatig doch snel verminderde, te bestudeeren. De marconist zat rustig achter zijn toestel, maar de zwaar met electriciteit geladen aether maakte iedere radio-verbinding onmogelijk en belette hem elk bericht, van waar ook, op te vangen.

De beide jongens hielden zich flink en zorgden er voor, dat de bemanning geregeld nieuwe voorraden te drinken kreeg; terwijl Willem in de kombuis de glazen vol schonk, bracht Tom volle naar voren of haalde leege terug.

Na twee uur begon het weer eindelijk op te klaren en dreef de gevreesde bui meer en meer af. Ieder slaakte een zucht van verlichting, maar het was ook hoog noodig en daar er meer van de motoren gevergd was, dan zij geven konden, dienden zij nu eerst grondig nagekeken te worden. De vier uur, die er nog te vliegen waren voor men Caïro bereikt had, zouden nog net gehaald kunnen worden. De vliegers keken elkaar tevreden aan en de mecano liet 'n soort goedkeurend gebrom hooren. De marconist probeerde weer contact met de buiten-wereld te krijgen, wat hem gelukte.

De reactie liet zich, na al deze inspannende uren, voelen. Ieder ging in een makkelijke stoel uitrusten. Mijnheer Brinkers loste den Franschen piloot even af, die nu een wandelingetje in de cabine kwam maken. Ze hadden alweer dorst en Tom en Willem maakten alles in de kombuis klaar.

'Hé, wacht eens,' riep Tom plotseling uit, terwijl hij met zijn afwaschdoek het kastje stond op te wrijven, 'ik vind daar nog wat fijns en zal ze eens verrassen.'

'Wat verrassen?' riep Wim uit, die met nieuwsgierige blikken naar Tom keek.

'Hier ben ik al, ik vind nog een potje rolmops, net vijf stuks. Dat is dat potje, dat we eerst in Algiers zouden open maken. Die twee anderen zitten bij het noodrantsoen, die moeten voorloopig nog dicht blijven. Vooruit jô, geef eens vijf schoteltjes en een vork. Merci.... als je blieft, die is voor jou.' Meteen prikte Tom handig een vette rolmops uit het potje. 'Zoo, nog een uitje ook? Eet op jô.'

'Ik heb nog een flesch met zure bommen,' probeerde Wim er met volle mond uit te brengen, 'laten we die er ook maar bij doen. Klaar? Deur open.'

'Als-je-blieft heeren.'

'Alle menschen.' Allen keken verrast naar den binnenstappenden Tom. 'Waar halen jelui dat nu weer vandaan? Aan het visschen geweest? Geef maar gauw hier, hoor.'

De mecano stootte een soort vreugde-galm uit, die blijk gaf, hoe welkom de versnapering was. 'Zure bommen ook? Hebben jelui die in Tunis geplukt?' Tom lachte, blij dat zijn versnapering zoo in de smaak viel.

'Ja mijnheer.'

'Nu, het is uitstekend hoor, dat zal ik eens in mijn dagrapport schrijven, maar eerst zal ik hem even oppeuzelen.'

Zure bommen en rolmopsen waren weldra verdwenen. Ze smulden er allen even hard van en waren

buitengewoon tevreden over de jongens. De mecano haalde zijn dagrapport te voorschijn en schreef met extra groote letters: Storm boven de Sahara,.... drie uur vertraging.... rolmopsen en zure bommen gevangen, om den tijd wat te verdrijven.... de vangst was uitstekend.

Caïro.

'Tom geef dien Engelschen sleutel eens.... Dank je, jongen.... Ga nu maar gauw de boel binnen afmaken.'

'Waar liggen die lampen ook weer, Jan? Er moet een nieuwe op, deze deugt niet meer.'

'In het bovenste laadje Ben, nee daar niet.... het linker.... juist.'

'Willem! waar is die emmer nou weer.... mooi zoo.... hè, hè.... het gaat er weer een beetje fatsoenlijk uitzien. Leg die dweil daar maar even neer.'

Allen waren druk aan het werk.

De mecano in zijn blauwe overall stond de motoren na te zien en was stevig bezig met smeren, schroeven en draaien, de motoren kregen een grondige beurt en geen schroefje ontkwam aan den scherpen blik van den mecanicien. De middelste motor was alweer klaar en de mecano was nu bezig de linker een beurt te geven, zijn handen, zwart van de olie, telkens afvegend aan een dot poetskatoen.

Willem en Tom waren bezig het inwendige van 'de Steenbok' op te frisschen. Er was gedweild, de ruiten waren gezeemd, de stoelen afgenomen en vooral de cockpit had een grondige beurt gehad. Alles begon er weer helder en frisch uit te zien. De marconist had 'n paar nieuwe lampen in zijn toestel gezet, daar de oude bezweken waren. De mecanicien had eerst vreeselijk gemopperd, daar het toestel bij het landen precies in een groote modderplas was terecht gekomen en de spatten, die overal heen vlogen, de arme 'Steenbok' haast onherkenbaar hadden gemaakt en dat net, nadat

het toestel door de regen geheel afgespoeld was.

Maar Caïro was veilig en wel bereikt en nu was ieder bezig om het toestel weer zoo gauw mogelijk wat op te knappen en daar er den volgenden morgen vroeg vertrokken zou worden, waren ze dadelijk na de landing, zonder te rusten, aan het werk gegaan. Straks, als 'de Steenbok' klaar was, zouden ze samen eten. Ze hadden het precies gehaald en wanneer de storm iets langer had geduurd zouden de tanks geheel uitgeput zijn geweest. In Caïro had men de kranige bemanning van 'de Steenbok' hartelijk verwelkomd; daar het toestel zoo veel later was gekomen, was men al ongerust geworden en gaan denken of er misschien een noodlanding was gemaakt, tot plotseling het motorgeronk had weerklonken, en ieder naar buiten snelde, om het toestel te zien dalen.

Het had vreemd in ieders ooren geklonken, toen de motoren plotseling zwegen en de groote stilte leek hen iets ongewoons.

Men raakte zoo vertrouwd met het motor-gebrom.

De avond voor zijn vertrek, met de PH-AFR naar Indië, was de heer Beers nog even bij de familie Revers aangekomen, om hen te vragen of er nog bericht van Tom was gekomen. Baas Revers was buitengewoon in zijn schik, dat de dikke mijnheer nog bij hem was gekomen en juist zaten ze te spreken over 'de Steenbok', die al zoo ver weg was, toen er gebeld werd en Freddy gelijk met de post op de stoep stond. De eerste om te informeeren of er weer brieven van Tom waren en de tweede om brieven van Tom te brengen.

'Nu, dat is ook al heel toevallig, we zullen eens kijken wat de knaap nu weer te vertellen heeft,' en baas Revers, door vrouw en kind omringd, die even nieuwsgierig waren als de beide bezoekers, scheurde den brief open. Weer was er een brief voor Fred bij en ditmaal een heelen langen. Fred slaakte een blijden kreet.

‘Wat leuk van Tom, dat hij me niet vergeet, gauw eens kijken wat hij schrijft. De brief komt uit Caïro, mag ik de postzegels, baas Revers, want die heb ik nog niet.’

‘Is alles goed, man?’ vroeg juffrouw Revers die sinds het vertrek van Tom nog steeds in bezorgdheid over haar jongen had gezeten.

Freddy had zijn brief al haast uit. ‘Ze hebben storm gehad schrijft Tom.’

‘Waar?’

‘Boven de Sahara.... hoor maar....’ en Fred las:

Beste Fred,

Als je dezen krijgt, ben ik alweer veel verder. Kerel, wat heb ik veel mee gemaakt. Vandaag zijn we over Tunis gevlogen en het begint er al aardig Oostersch uit te zien. Het is verbazend zoo veel vreemde en mooie dingen als ik te zien krijg. Je weet wel in Tunis overwinteren de ooievaars en dan weet je ook wel, dat hier vroeger Carthago lag, waar Hannibal geboren werd, die met zeven en dertig olifanten over de Phyreneeën trok. Herinner je je nog, dat we op school Hannibaltje speelden, jij met de hoed van meester Bovenhuis op en ik, die voor Hasdrubal moest doorgaan met de jas van de Bolle aan? Boven de Sahara was het smoor heet, de zon brandde, dat het vreeselijk was. We lagen allemaal te puffen van de hitte, 's middags kregen we nog storm ook, zoo'n reusachtige onweersbui heb ik van mijn leven nog niet meegemaakt en het bleef maar heet. Gelukkig hadden we nog kwast en later rolmopsen met zure bommen, die kwamen uit dat beroemde potje, wat moeder stiekum in mijn koffer heeft geduwd en dat nu reuze goede diensten heeft bewezen. Het frischte ons allemaal heerlijk op, want de hitte was onverdragelijk, wat ons erg vermoeide. Maar nu zijn we toch veilig en wel in Caïro, waar ik dezen brief geschreven heb, aangekomen. Eerst dacht ik, nou Tom, daar ga je jongen,

de machine ging zoo op en neer, dat ik er haast zeeziek van werd, de motoren raasden en we kregen drie uur vertraging. Bij de landing kwamen we in een modderplas terecht, je had eens moeten zien, hoe 'de Steenbok' eruit zag, maar we gingen allemaal direct aan het werk.

De menschen waren erg behulpzaam. Den mecano hebben we weer in een goed humeur gebracht door, terwijl hij de motoren nakeek 'de Steenbok' af te lappen. De kaplaarzen, waar we zoo om gelachen hebben, bewezen nu goede diensten, niet aan mij, maar aan den mecano. Mijnheer Brinkers heeft, met den Franschen piloot, er nog een dansje op gemaakt, het was om je slap te lachen, ze hielden elkaar vast en hadden allebei één laars aan.

In mijn vorigen brief heb ik heelemaal vergeten, je over Algiers te schrijven, waar we voor Tunis aankwamen. Ik had het glad vergeten, maar er is ook zooveel te onthouden, maar als het nu komt, vind je het zeker ook wel goed, hè? Nu ik zoo ver weg ben, zou ik wel eens even in de van Baerlestraat en op de Prinsengracht willen gaan kijken. Hoe is het met Siempie? en schieten jelui al op met de school-jazz?

In Algiers was het fijn, we hadden een prachtig hotel en bleven hier vier dagen. Het hotel was mooi en de muur ervan geheel begroeid met een groote klimplant, die in vollen bloei stond. Ook zag ik bloeiende sinaasappel boomen en.... wat je nooit gelooft Fred, ik heb apen gezien en dacht direct aan.... jou! (wees maar niet boos hoor). Een paar mijl van ons hotel was een restaurant, waar we gingen lunchen, het heette 'Monkey-Rock'. Mijnheer Brinkers zei direct, 'dat doet me aan jou denken, Willem', je moet weten, dat het apenrots beteekent. Willem natuurlijk boos, maar de piloot trok er zich geen steek van aan. Enkele minuten van het restaurant verwijderd, is een nauwe kloof en direct, nadat wij daar verschenen, kwamen er

enkele apen te voorschijn springen, ze waren erg schuw en bleven op een afstand. We gooiden apennootjes naar hen en ze waren ontzaggelijk handig in het opvangen, wat leuk was om te zien; zelfs vingen enkele apen de noten met één hand op, sommige zijn links en andere rechts, wat vreemd, hè. Men vertelde ons later, dat de apen met heele groepen, tegen den middag, uit de bergen komen om gevoerd te worden, waarna ze weer verdwijnen. Men had ons gezegd, dat het vliegveld in Tunis zoo slecht was, maar dat is heelemaal niet waar en het viel ons, of liever de piloten dan, want van vliegvelden heb ik nog niets geen verstand, erg mee. Na Tunis vlogen we nog al hoog, het zicht was ver en ik heb nog nooit zoo iets vreemds gezien. Ik zag allemaal groote ringen en ribbels, die aan permanent-wave deden denken, doch in werkelijkheid waren het hooge duinen. De Fransche piloot, die hollandsch wil leeren en werkelijk zijn best doet, het te kunnen spreken, is erg aardig. Hoe gaat het met de dikke mijnheer, zie je hem nog wel eens, of is hij al naar Indië? Weet je nog onze proef met de vliegfiets? Toch was het een reuze middag en ben ik wat blij, dat ik in de sloot geduikeld ben, anders had ik nooit kennis met hem gemaakt. Hoe is het met je pang-pang Fred, werkt hij nog goed? Mijn pangograaf staat stil in een hoekje van ‘de Steenbok’, alleen moet ik hem 's morgens even nakijken. Nou beste kerel het goeie, als je mijnheer Beers ziet, doe dan mijn groeten, evenals aan al de andere kennissen. Ik schei er nu heusch mee uit, want ik ben reuze moe en wil eens lekker uitslapen. De vliegers komen juist terug, die zijn bij het tanken gebleven. Saluut. Met een poot van je vriend,

TOM.

Zeventiende hoofdstuk.

Boven de woestijn. Vreemde beesten en laatste berichten. De krant zaait onrust. ‘De Raaf’ in Caïro.

Hoe verder ‘de Steenbok’ zich van Europa verwijderde, des te minder kwamen er brieven in Holland en dat speet vooral Fred heel erg, daar de brieven van Tom hem steeds meer en meer begonnen te interesseeren en vooral de brief, dien Fred gekregen had na het vertrek van piloot Beers, was reusachtig belangrijk.

‘We zijn al een heel eind langs de Nijl gevlogen’ had Tom geschreven ‘en Fred ik kan je niet vertellen, hoe prachtig het is. We vlogen niet zoo erg hoog en konden de Nijl goed zien; daarop dreven eilanden van papyrusplanten. Op deze bladen, zoo vertelde de mecano ons, schreven vroeger de oude Egyptenaren hunne boeken. Op sommige plekken liepen heele scholen nijlpaarden met geopende muilen en hier en daar een verontwaardigde solitaire olifant, die, zijn groote klapooren steeds bewegend, voor het geronk van onze machine op de vlucht sloeg. Ook zagen we krokodillen, die op de papyrus-eilandjes lagen te slapen en vanuit de lucht den indruk maakten of het groote hagedissen waren. Sommige vogels, die met ons mee vlogen en probeerden om de machine heen te komen, vonden we later doodgedrukt tegen de vleugels aanzitten. Groepjes zebra's en giraffen, van welke laatste je niet zou denken, dat ze zulke smalle steltepootjes hebben, daar ze zoo ver-

bazend vlug uit de voeten komen, zagen we geregeld. Het is vreeselijk heet en ik zal er wel uitzien als een nikker, maar dat geeft niets, ik ben veel te blij dat ik zoo veel zie en meemaak. Wat ik haast nog zou vergeten je te vertellen is, dat we ook nog een sprinkhanenplaag hebben meegemaakt. Kerel wat is dat raar, wolken en wolken, zoo zwart als de nacht, zagen we vanuit de verte op ons afkomen. Ze verduisterden gewoon de zon, het was precies of er een gordijn over onze machine werd heen geworpen, want het werd pikdonker en de sprinkhanen maakten een kabaal, dat boven het geronk der motoren uitklonk. Het licht moest op en de piloten hebben drie uur blind moeten vliegen en wat ze ook deden, we kwamen er niet uit. We waren allemaal even blij, toen het over was. Je zou zoo iets zelf moeten meemaken om te ondervinden, hoe het eigenlijk is. Als je dezen brief leest, denk je natuurlijk, nou ja, Tom vertelt maar wat, maar ik geef je de verzekering, dat dit niet zoo is. Een andere keer vertel ik je nog wel eens wat. Met een poot,

TOM.

Maar andere tijdingen kwamen er niet meer, en hoe Fred en de familie Revers ook wachtten en wachtten, het was het laatste nieuws geweest, wat van Tom ontvangen was. Wel verscheen plotseling een krantenbericht, dat ieder deed schrikken, en vader Revers had overhaast de beenen genomen om aan mijnheer van Duren te gaan vragen, wat of hij doen moest. Doch de heer van Duren en Freddy, die beiden reeds op de hoogte waren van het krantenbericht en misschien even hard geschrokken waren als vader Revers, wisten ook geen raad. Het vliegveld werd opgebeld, doch men kon geen nieuwe tijding meedeelen. Het laatste bericht, dat men ontvangen had klonk, evenals uit de krant: Het vliegtuig ‘de Steenbok’, dat vijftien dagen geleden van hier vertrokken is, om een reis naar Kaapstad te

maken, is plotseling spoorloos verdwenen. Sedert drie dagen heeft men niets meer van het toestel gehoord. Volgens het laatste radio-telegram moet het toestel zich in de buurt van de staat Uganda ophouden, tusschen het Victoria- en Tanganyika-meer. Men maakt zich ernstig ongerust, dat de vliegers iets is overkomen.

En dit bericht bracht onrust in aller harten, en men dacht met angst aan het lot van 'de Steenbok'.

Op dienzelfden tijd bevond zich 'de Raaf' in de buurt van Caïro. Het vliegtuig was wederom op de terugtocht en de bemanning verkeerde in een opgewekte stemming, over het feit dat de reis haast weer goed volbracht was. De piloot wilde juist een wandelingetje in de cabine gaan maken, toen hij plotseling de stem van den marconist hoorde: 'Ja;.... hallo.... wat is dat.... kom eens even hier.'

De heer Beers kwam uit de cockpit. 'Wat is dat, Jan?'

'Ik geloof een S.O.S. Wees eens even stil.'

De mecano kwam ook te voorschijn. De tweede piloot keek even om en allen hoorden het noodsein, dat de marconist ontving: Boord Steenbok.... benzinetanks lek.... noodlanding.... dringend hulp gevraagd.

'Alle menschen.' Mijnheer Beers bekeek het papier verschrikt. 'Wat kan er met die gebeurd zijn?'

'Wat moeten we doen?' vroeg de mecano.

Ook de marconist keek vragend naar den eersten piloot, die echter allang weer in de cockpit zat, om het geval met zijn collega te bespreken. Een oogenblik later kwam hij weer terug. 'We kunnen op het oogenblik niets doen, we zijn over een paar uur in Caïro, daar hebben ze misschien nieuwe berichten. Daarna kunnen we verder zien. Stuur bericht, Jan.'

Ze keken elkaar aan en hadden het begrepen. Ieder

ging op zijn post en hield zich kalm, al was het met angst over hetgeen ‘de Steenbok’ zou zijn overkomen.

En ‘de Raaf’ vloog voort.... naar Caïro!

Twee uur later daalde de Fokker behouden er wel op het vliegveld en werd de bemanning het laatste nieuws meegedeeld. Men had reeds met ongeduld naar ‘de Raaf’ uitgekeken, daar men hoopte, dat deze misschien nadere berichten ontvangen zou hebben. Hier wist men alleen te vertellen, dat men vijf dagen geleden 'n telegram had ontvangen, dat het vliegtuig ‘de Steenbok’ in nood verkeerde. Men had geprobeerd contact met de machine te krijgen, doch dit had niet mogen gelukken. Alleen was vanmorgen nog eenzelfde bericht ontvangen. Of dit door een ander toestel was doorgezonden, kon men niet zeggen en men veronderstelde, dat de bemanning in ernstige omstandigheden verkeerde. Verder nieuws ontbrak.

De piloten beraadslaagden met elkaar. Er was echter niet veel te bespreken, een enkele blik was genoeg om elkaar te begrijpen en direct waren ze begonnen met de motoren na te kijken, te tanken en bericht naar Holland door te zenden. ‘De Steenbok’ had een staande antenne, wanneer dus niet alles stuk geslagen was. zou men waarschijnlijk nog in contact met het toestel kunnen komen. De marconist probeerde nog enkele toestellen en schepen op te roepen, wat echter slecht gelukte. Wel beloofden enkele stations berichten te zullen doorzenden en zooveel mogelijk hulp te zullen bieden.

Waar gaan we heen, was de algemeene vraag. De eerste piloot had besloten in de richting van het Victoria-meer te koersen, waar men in de buurt kon blijven van het vliegveld Kampala, waar tevens gelegenheid was hulp te ontvangen, en men misschien ook nieuwe berichten kon verstrekken.

Met fel geronk zetten de motoren aan. De bemanning zat rustig in de cockpit en cabine, een ieder volkomen

bewust van de ernstige taak, welke hem wachtte. Als een adelaar schoot ‘de Raaf” omhoog en het leek of het vliegtuig ook iets begreep van de ernstige plicht, die het thans had te vervullen en het geloei der motoren klonk ver weg.

Vol vertrouwen zaten daar de stoere kerels, bereid om hun eigen leven te wagen, achter de ronkende motoren.

Achttiende hoofdstuk.

Het kamp. Weinig water en kapotte tanks. Nieuwsgierige apen en beleefde negers. Het gelukbrengende telegram.

Nooit.... nee nooit zou Tom het vergeten en bij het kleine vuurtje, waarbij de tent was opgeslagen gezeten, besprak hij met Willem nog eens het vreeselijke oogenblik, dat ze pas hadden meegemaakt. De beide piloten sliepen eindelijk even, een eindje verder zaten de marconist en de mecano zacht met elkaar te spreken.

'Het was vreeselijk, ik hoor dien slag nog telkens.'

Willem knikte, keek even achterom, waar de arme 'Steenbok' met gebroken landingsgestel, op de vleugels tegen den grond rustte. De ruitjes van de cabine waren versplinterd. De arme 'Steenbok' maakte een droeven indruk op allen, maar nog waren ze er allemaal goed af gekomen, alleen had de Fransche piloot zijn arm bij den schok zwaar gekneusd. Nu droeg hij hem in een doek met een druk-verband, wat de marconist snel had aangelegd, maar verder was niemand van de bemanning iets overkomen. En al was het wel met bovenmenschelijke inspanning geweest, en al was 'de Steenbok' door een niet te ontloopen boomstronk deerlijk gehavend, toch had het mijnheer Brinkers mogen gelukken het toestel tusschen een rij boomen aan den eenen en een meertje aan den anderen kant, op de kleine met olifantsgras begroeide open vlakte, te doen dalen.

Het was zoo vlug in zijn werk gegaan, alles was nog goed, men vloog met een behoorlijke snelheid, op twee duizend meter, toen de mecano plotseling opstond, scherp luisterende naar het motorgeronk. De jongens hadden naar den mecano gekeken, die niet als gewoonlijk daarna weer in zijn stoel ging zitten, of met den marconist praatte, doch nu in de cockpit alle instrumenten scherp had onderzocht en toen plotseling was hij weer te voorschijn gekomen, had kort iets tegen den marconist gezegd, die direct begon te seinen, en tot de jongens kort en scherp met een harden klank in zijn stem, die ze niet van hem kenden: ‘Ga onmiddellijk zitten en je riemen om.’

De twee piloten waren in de cockpit gebleven, hadden alleen ook de riemen omgedaan en hun groote kalmte en rust had de jongens gerustgesteld. Maar plotseling waren de motoren met hun gebrom opgehouden en was het toestel, langzaam gaan dalen. Met groote kringen planeerde ‘de Steenbok’ lager en lager. Het gefluit van de wind klonk angstig door 't landingsgestel, de aarde schoot snel te voorschijn. Wat was er toch? Toen begonnen de jongens angstig te worden en ze keken elkaar vragend aan. De mecano had niets gezegd, maar was met een ernstigen trek op zijn gezicht bij den ingang van de cockpit blijven staan en op het allerlaatste moment had hij ook zijn riem omgedaan. Toen was de aarde ineens opgedoken, het toestel maakte een scherpe bocht en landde daarna op het kleine veldje. Na even getaxied te hebben, raakte de machine een boomstronk, die het landingsgestel vernielde en waardoor zij naar één zijde sterk overhelde. Door den schok waren ze allemaal voorover geslagen, maar de riemen hadden hen tegengehouden.

Bleek, versuft van schrik waren ze blijven zitten, maar de mecano had onmiddellijk de staaf van de deur afgeworpen, de deur open getrapt en de beide jongens tamelijk hardhandig uit de machine gezet. Verstomd

stonden ze daar op het zand en olifantengras, in het verblindende zonlicht te staren. De Fransche piloot moest geholpen worden, die had door den schok een slag tegen zijn arm gekregen. De mecano was al buiten en een oogenblik later volgden de anderen. Ze hadden allen even bleek gezien, maar waren direct, zonder een woord te zeggen, allerlei hulpmiddelen uit de machine gaan halen.

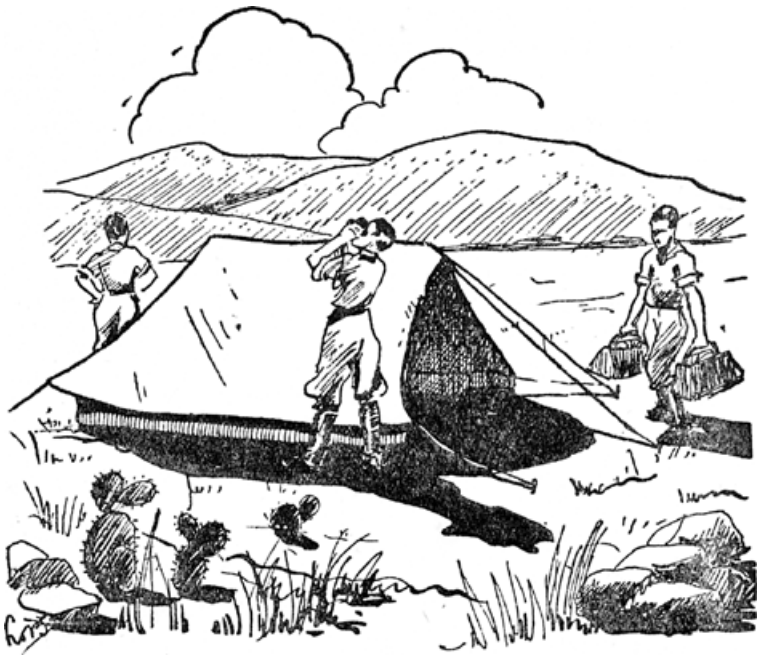

Het eerst moest er een tent opgeslagen..... blz. 287

'Sta niet te suffen,' had de mecano boos tegen de jongens gezegd, die daarop in een snikken waren uitgebarsten. De eerste piloot had hen even ernstig aangezien en den mecano iets ingefluisterd, die daarop knikte en de jongens hadden gerust kunnen uithuilen, wat hen erg opluchtte. Na den ergsten schrik waren ze mee gaan helpen. Het eerst moest er een tent opgeslagen worden en het noodrantsoen te voorschijn worden gebracht. Schoppen, dekens, flesschen, alles

was in de tent geborgen. De marconist probeerde nog een telegram te verzenden, wat gedeeltelijk lukte. De mecano inspecteerde de machine, die schuin tegen den grond aan lag. en stond nu met een peinzend gezicht bij het landings-gestel.

'We kunnen niets beginnen, er moet op de een of andere manier hulp komen. Toch zijn we er nog goed afgekomen.'

'Hoe is het ermee, jongens?' Mijnheer Brinkers was naar hen toe gekomen en had hen vriendelijk op de schouders geklopt. Door zijn troostende woorden en hartelijken toon waren ze haast weer gaan huilen, maar ze begrepen dat ze flink moesten zijn, vooral nu, nu het zoo heel erg noodig was. Ze moesten laten zien, wat ze waard waren. Hadden mijnheer Brinkers en de Fransche piloot zich niet kranig gedragen, en de twee anderen? Door hunne koelbloedigheid leefden ze nu allemaal nog.

De tent stond en direct hadden ze gezorgd voor het eten. Uit het noodrantsoen had Tom de groote pot met haringen te voorschijn gehaald, maar ditmaal had de mecano niet gelachen, daar begreep hij niets van, dan moest de toestand toch wel ernstig zijn. De twee piloten hadden met den marconist onderzocht op welk punt zij zich bevonden. De kaarten waren uit het toestel gehaald, benevens eenige instrumenten en nu wisten ze, dat ze aan den kant van het Tanganyikameer zaten, ver van de bewoonde wereld, bij de Nijl, midden in Afrika's woesternij. Eerst hadden de jongens niet geweten hoe het ongeluk was ontstaan, maar later hadden ze gehoord, dat de benzinetanks lek waren geraakt en de inhoud weggeloopen. Dat was leelijker, de tanks waren gauw genoeg gemaakt, maar geen benzine, dat was leelijker, en dan het gebroken landingsgestel. Wanneer zou er hulp komen? De eerste nacht was erg vreemd geweest en niemand had een oog dicht gedaan. De twee piloten hadden met elkaar

zitten praten, de mecano onderhield het vuur, dat de wilde beesten op een afstand moest houden en misschien zou de gloed gezien worden en zou men begrijpen, dat hier hulp noodig was. De jongens hadden in den namiddag voor het eten gezorgd. De blikjes met vleech en groenten werden open gemaakt. Gelukkig hadden ze nog water in overvloed en bussen gecondenseerde melk. Niemand at veel. Ze hadden meer dorst dan honger. Daarom werden ze direct op rantsoen gesteld, het water in de bussen raakte snel op. Bezoek hadden ze ook gekregen. Groepjes nieuwsgierige apen waren uit de bosschen gekomen en hadden verbaasd, vanuit de boomen, naar de bemanning zitten kijken, afschuwelijke krijgsgeluiden makend en hen met schillen zitten gooien. Ook probeerden ze telkens stil naar beneden te komen en iets weg te nemen.

Langzaam was de eerste nacht verstreken en zelfs de jongens, hoe moe ze ook waren, hadden geen oogenblik kunnen slapen.

Den volgenden morgen begonnen ze direct weer allerlei dingen in orde te maken, maar de zon brandde smoorheet, onder de vleugels van ‘de Steenbok’ hadden zij eenige schaduw, waarin ze schuilden voor de moordend heete zonnestralen, die gloeiend als lood op hen neervielen, het zand onder hunne voeten deed branden, wat ze door hunne schoenen heen konden voelen, maar niemand had geklaagd. Dat zou ook niet geholpen hebben. Hoe dacht Tom nu aan thuis. Heerlijke Prinsengracht, leuke van Baerlestraat, wat zou hij er nu graag even willen kijken, nu het niet kon. Zou de Westertoren er nog staan en in welke richting zou op dit oogenblik de groote wijzer van de klok op den Dam wijzen? Misschien wees hij wel naar hen toe. Heerlijk Mokum, hoe was dat liedje ook weer, het kon hem niet schelen; zouden ze het thuis nu al weten? Maar ineens dacht Tom aan den Franschen piloot en de brok in zijn keel slikte hij weg. Had die het nu niet erg, die was ver

van zijn land, misschien was in Frankrijk ergens 'n oude moeder, die nu in angst zat en met verlangen naar hem zat uit te zien. Misschien dacht de piloot nu ook wel aan haar.

'Hoe laat is het, Willem?'

'Ik zal even gaan kijken; kerel wat heb ik een dorst.'

Het polshorloge van den Franschen piloot was aan het tentzeil vastgemaakt, zoodat ieder kon zien hoe laat het was. Zacht stond Wim op en ging naar de tent. De marconist zag hem gaan, kwam naar hem toe.

'Het is drie uur, je mag wat drinken.'

'Gelukkig!!!'

De nacht bracht ook al geen uitkomst. Langzaam dronken ze hun glas water. Hoe lang zou dit nog moeten duren? Waarom kwam er geen hulp? Zoo was het niet uit te houden en dan al die akelige beesten, die groote scorpioenen en slangen. Hij zou blij zijn, als hij maar weer zoo ver mogelijk van hier was.

Tom hield zich goed, die liet niets merken. Hij had pas één keer met hem over Amsterdam gesproken, omdat hij, Wim, ook zoo vreeselijk naar Betondorp verlangde.

De eene dag na den anderen verstreek. Een heele week waren ze nu al in deze woestenij, maar hulp kwam er niet. Ze werden er haast mismoedig onder, doch niemand liet iets merken. Ze moesten flink blijven, want als ze de hoop opgaven, dan waren ze onherroepelijk verloren.

Mijnheer Beers had goed gezien, want toen men op het vliegveld Kampala daalde, waar men de bemanning van 'de Raaf' reeds vol ongeduld stond op te wachten, kreeg hij nog enkele nieuwe gegevens. Zelfs wisten enkele negers, die direct, nadat ze het motorgeronk hadden gehoord, op den grond waren geknield en niets anders deden dan buigen voor het toestel, te vertellen, dat ze een week geleden een groote vogel door de

lucht hadden zien gaan, die vreeselijk veel lawaai maakte, doch gelukkig in westelijke richting was verdwenen, waar, na eenige uren, een roode gloed door den vuurgod gezonden, aan den hemel was verschenen. Bij het hooren van dit nieuws keken de piloten elkaar veelbeteekend aan en wilden direct weer vertrekken. Men had benzine bijgevuld en ieder werkte met koortsachtige haast aan de toebereidselen tot het vertrek. Een goede drie uur, nadat ‘de Raaf’ op Kampala was gedaald, werd er opnieuw gestart en verdween de PH-AFR in westelijke richting, de menschen op het vliegveld vol spanning achter latend.

Ze zaten stil bij elkaar, ieder was teleurgesteld en men begon den moed te verliezen. Zelfs de Fransche piloot, die ondanks zijn gekneusde arm, een vroolijk humeur had en altijd in gebroken hollandsch zei: ‘Kom welle bon, houwe Uwe courage,’ werd nu ook stiller en bleef verdrietig voor zich uit zitten staren.

Hoe zuinig ze ook geweest waren, het water was op en de bussen gecondenseerde melk begonnen ook al te verminderen. Ze begrepen allemaal, dat het zoo niet lang meer kon duren. Waarom kwam er toch geen hulp? Had men dan het S.O.S. niet ontvangen? De radio was stuk en de accu's uitgeput. Daarbij maakte het steeds in onzekerheid verkeeren hen ook al niet vroolijker. Het kon nog een uur duren, maar ook.... doch dat durfde niemand te zeggen, nog minder denken.

En de zon hield maar niet op met haar moordend heete stralen uit te zenden en alles te verschroeien. Men dankte God, als het avond werd. Het vuur, dat door bleef branden, met het oog op de zuinigheid, die er in acht genomen moest worden met het verbruik van de lucifers, werd op aanraden van de piloten vergroot en vooral 's avonds hard opgestookt. En terwijl ze daar droevig bij elkaar zaten en allen den horizon aftuurden, greep Tom ineens de arm van den piloot,

terwijl hij plotseling doodsbleek werd.

‘Wat is er jongen, wat heb je?’ riep de heer Brinkers, verschrikt uit.

Maar Tom zei niets, bleef scherp voor zich uit staren.

‘Wat heb je dan toch?’

‘Ik.... ik....’ stotterde Tom, maar daarna de arm weer los latend, ‘nee.... toch niet.... ik vergiste me.... ik dacht, dat ik een zwarte stip aan den horizon zag, maar het zal een vogel geweest zijn.’

‘Waar heb je het gezien, jongen?’

Ze keken allen vol spanning in de richting van Tom's wijzende vinger. Maar hoe ze ook tuurden, niemand kon iets ontdekken.

‘Het zal verbeelding geweest zijn,’ was de algemeen teleurstellende opmerking. De Fransche piloot zocht met een kijker den horizon af. Willem was een eind weggeloopen.

‘Pas op de zon!’ waarschuwden ze, maar de jongen luisterde niet en bleef achter een boschje staan turen. Eensklaps gaf hij een schreeuw, die allen deed opzien.

‘Wat is er? Heb je ook wat gezien?’ riepen ze vol spanning.

‘Nee,’ riep de jongen terug, ‘ik dacht wat te hooren. Luistert U eens.’

De piloot boog zich voorover en luisterde scherp. Toen hoorden ze plotseling de Fransche piloot zeggen:

‘Mon Dieu, est-ce possible?’

Ze keken hem verbaasd aan. ‘Hebt U wat gezien?’

‘Je ne sais pas, regardez vous-même,’ en hij overhandigde den kijker aan den heer Brinkers, die direct in de aangewezen richting ging zoeken.

En toen.... hoorden ze iets, dat hen allen vol spanning naar den horizon deed turen, want van heel ver drong een zacht zoemend gegons tot hen door, dat deed denken of een groote bij steeds dichter en dichter naar hen toekwam. Ze keken elkaar aan, doch durfden niets te zeggen, luisterden alleen, bang dat het gezoem

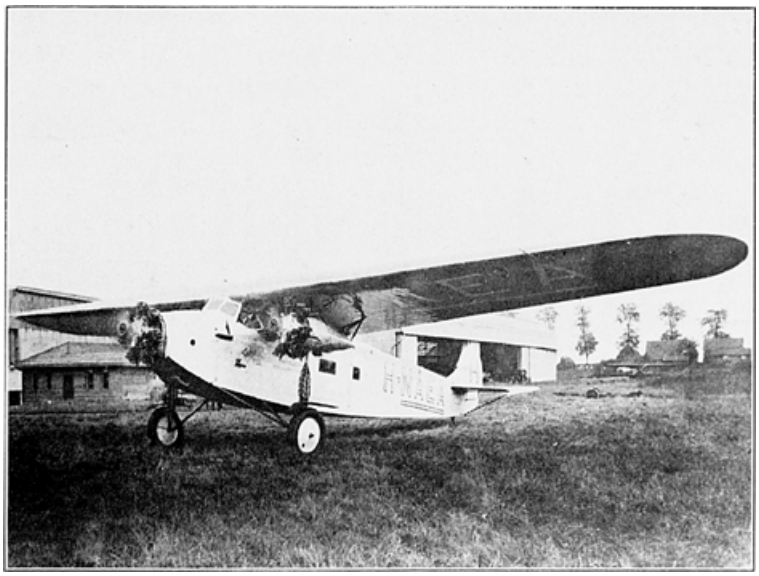

‘De POSTDUIF’ de drie motorige Fokker, die de eerste postvlucht Amsterdam - Bandoeng en terug volbracht.

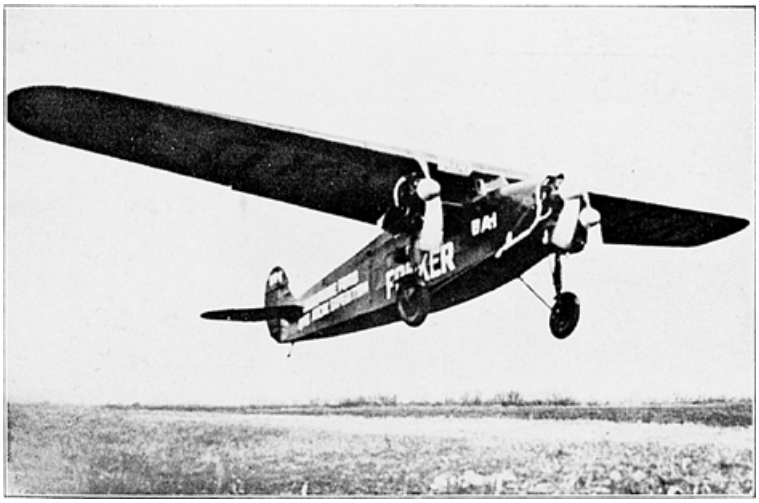

De Fosker FVIIb-3m. ‘Joséphine Ford’, het eerste vliegtuig dat over de Noordpool vloog.

K.L.M. VLIEGERS
De man die de eerste en honderste postvlucht naar Indië maakte
G.M.H. FRIJNS.

I. SMIRNOFF

J.C. Fr. KRESS.

P. SOER.

weer zou verdwijnen.

‘Het vuur.... het vuur....’ schreeuwde de mecano.

‘toen hoorden ze plotseling de Fransche Piloot zeggen..... blz. 292

Ze vlogen er heen en allen begonnen als razenden, hout op het smeulende vuurtje te werpen, dat daardoor weer begon te herleven en de vlammen deed oplaaien.

Weg wasalle vermoeienis, weg de doorgestane

angst.... vergeten de pijn van een verbrande huid, want daar teekende zich heel flauw een kleine zwarte stip aan den horizon af, die langzaam grooter werd en dat was voor allen van veel beteekenis. Ze keken elkaar aan en huilden.... van blijdschap.

Steeds vloog 'de Raaf' verder en verder. Onvermoeid bleven de motoren doorronken, de piloten vlogen zoo laag mogelijk, terwijl de mecano met een kijker naar het flauw zichtbaar wordende meer keek.

'Zie je iets, Jan?'

Maar dan klonk het weer; 'Nog niets.'

Nukwam de mecano echter onverwachts de cockpit in.

'Houdt eens wat meer naar links aan.'

'Waarom?'

'Doe het maar, kijk.'

'Zie je dan wat, jongen?'

De eerste piloot pakte den kijker, staarde in de aangegeven richting.

'Ik weet het niet, bedoel je die open plek, met die zwarte vlek?'

De mecano knikte. 'Ik gaf er wat voor als ze het waren, wie weet, hoe ze naar ons uitkijken en misschien versmachten van dorst.'

'Zie je nog wat?' drong de mecano aan.

Toen sprak de piloot ernstig: 'Wanneer ik nog goede oogen heb en God met ons is, worden vandaag de menschen gered.'

'Vooruit!'

De gashandles werden nog wat naar voren geschoven. Harder ronkten de motoren. Gonzend draaiden de schroeven rond. 'De Raaf' vloog verder en verder naar de aangeduide plaats. Wat zou zij er vinden!

Een kort telegram bracht den volgenden dag vreugde in Holland, vooral in het huis op de Prinsengracht. Vader en moeder Revers zaten juist met elkaar te

praten over het ellendige, dat er nog steeds geen bericht was gekomen omtrent het lot van ‘de Steenbok’, toen eensklaps de bel overging en weer een telegrambesteller met een groen papiertje in zijn hand op de stoep staande, net als de eerste keer, vroeg:

‘Revers?.... Is dat hier, juffrouw?’

‘Siempie, hé ouwe reus, kom eens hier.’ Buiten adem kwam Fred bij Simonis de kamer binnenstormen. ‘Heb je het gehoord?’

‘Gehoord? Wat gehoord?’, bromde Siempie, die niet in een te best humeur verkeerde, daar meester Bovenhuis dien middag weer buitengewoon mild strafwerk aan niet-vlugge leerlingen had uitgedeeld en waaronder Siem ditmaal ook eens hoorde.

‘Kerel,’ riep Fred buiten zichzelf van blijdschap over het heerlijke nieuws, dat baas Revers net was komen vertellen. ‘Kijk toch niet zoo nijdig, je lijkt wel een gescalpeerde Indiaan.’

‘Die worden niet gescalpeerd, suffert.’

‘Jonges, jonges wat is U vandaag weer in een buitengewoon goeie stemming, maar ik trek me er toch niets van aan, hoor,’ juichte Fred, ‘als je maar eerst wist, wat ik weet.’

‘Nou, wat heb je dan?’ Siempie werd toch wel een beetje nieuwsgierig en voor hij nog iets had kunnen vragen, had Fred zijn makker beetgepakt en brulde in diens oor: ‘ik heb reuze nieuws, want ze hebben me net verteld, dat onze eenige knutsel-Tom weer terecht is, gezond en wel.’

‘Hè!’ Siempie, die ineens zijn booze bui kwijt was, sprong met een vaartje van zijn stoel. ‘Je houdt me niet voor den gek hoor, dat zou gemeen zijn.’

‘Nee jô, natuurlijk houd ik je niet voor den gek. Baas Revers heeft het ons zelf verteld, ik heb het overgeschreven, hier lees dan,’ en hij haalde een verfrommeld stukje papier te voorschijn.

Siempie graaide er naar en las:

GEHEELE BEMANNING STEENBOK GERED DOOR RAAF KOMEN TERUG MET RAAF AAN BOORD ALLES WEL BEERS

'Alle menschen' schreeuwde Siempie opgewonden uit, 'wanneer komen ze nu terug? Dat is reuze wat je me nu komt vertellen. Hoe vond baas Revers het?'

'Fijn natuurlijk.'

Daarna hadden de jongens elkaar beetgepakt en waren als dollen door de kamer gaan dansen.

'Ik weet wat, ik weet wat,' schreeuwde Siempie ineens, 'luister eens jô, we gaan er wat leuks van maken, we moeten allemaal ze gaan afhalen en dan nemen we de jongens van de klas mee en ook de....' maar verder hoefde Siempie zich niet te verklaren, en schreeuwde Fred, die hem begrepen had:

'Ja, ja Siempie, dat doen we. Kom jô, dan gaan we er direct met de anderen over praten,' en meteen holden ze de deur uit.

Met hen allen hadden ze bevend van blijdschap het toestel dichter en dichter bij zien komen en nu cirkelde het vlak boven hunne hoofden.

'Ze hebben ons gezien, hoor,' schreeuwde Tom buiten zichzelf van vreugde.

'Hoera.... hoera....' juichte Willem.

De anderen keken elkaar even aan, drukten elkaar zwijgend de hand. Eindelijk dan toch. Het lang verwachte oogenblik was gekomen. Duidelijk konden ze zien, hoe de piloten het stuk land, dat de schipbreukelingen zorgvuldig voor hen hadden uitgezocht en afgebakend, opmerkten en daarop aanstuurden. Twee maal cirkelde het toestel. Eensklaps hield het motorgeronk op. 'De Raaf', wier letters duidelijk zichtbaar waren, boog de kop omlaag. Met spanning zagen de kijkenden het toestel dalen, vlug kwam het lager en lager, toen

pakte het den grond, rolde even door en.... stond stil.

Met vreugde hadden ze naar de landing gekeken, met tranen in de oogen. Ze wilden naar het toestel snellen, maar de pijnlijke, kapotte voeten beletten hen dit. Langzaam strompelden ze naar 'de Raaf' toe, doch de deur van de cabine was al open gemaakt en daar stond.... Tom zag het duidelijk.... de dikke mijnheer!

Ze waren gered!

In een tel was de kranige bemanning van de Fokker bij hen.

'Hoe is het.... hoe is het?'

Handen werden gedrukt.

'Gelukkig' was het eenige wat de piloot kon uitbrengen. De mecano was al druk bezig levensmiddelen naar buiten te dragen, terwijl de marconist het bericht van de redding de wereld inzond.

'Hier jongens, drinken.'

Als razenden waren ze erop afgevlogen. Eindelijk konden ze dan weer drinken, zooveel als ze maar wilden. Ze hadden al genoeg geleden, zooveel water vlak bij hen, wat niet te gebruiken was. Daarna hadden ze gegeten en gedronken. Hun voeten waren verbonden. De vier piloten, druk in gesprek, gingen 'de Steenbok' inspecteeren en vonden daar Tom.

'Zoo, zoo vriendje,' sprak mijnheer Beers, 'ik heb er werkelijk pleizier van, dat ik met je heb kennis gemaakt. We hebben elkaar nu al vijf maal ontmoet, in werkelijk buitengewone omstandigheden. Dat kistje, wat je daar bij je hebt, is zeker die beruchte uitvinding van je. Ga nu maar gauw met me mee, dan zal ik je weer veilig naar Holland brengen.'

Twee uur later was alles in gereedheid gebracht. Bij het vertrek hadden ze nog even een droeven blik op de arme 'Steenbok' geworpen, 'maar,' had de mecano gezegd, 'we komen je wel weer halen, hoor en dan ga je ook weer mee terug.'

Als muziek had het motor-geronk in hunne ooren geklonken. Vlug en krachtig was ‘de Raaf’ van den grond los gekomen, van de plaats waar ze zoovele angstige oogenblikken hadden doorstaan. Daar gingen ze.... met de.... Vliegende Hollander, naar het vaderland, achter de ronkende motoren.

Negentiende hoofdstuk.

De terugkomst. Bloemen, muziek en de eenige stem. Het diner met het vreugdevolle slot.

Of het druk was dien middag op het vliegveld en telkens staarde men weer ongeduldig naar de lucht. Daar waren vader en moeder Revers, met Lena, mevrouw Beers, mijnheer van Duren, meester Bovenhuis, Tom's oude schoolvrienden, Willem's ouders, familie van den mecano, mevrouw Brinkers, ja zelfs ontbrak Goedhartje niet, de oude concierge, die in zijn hart toch meer om de jeugd gaf, dan hij meestal liet blijken. En dan was er nog iets, maar dat mocht nog niet in het restaurant komen en werd door den portier streng bewaakt.

Moeder Revers was zenuwachtig en telkens klonk het weer: ‘Zie je nog niets, man?’

De chef der technische afdeeling bracht haar tot kalmte. ‘Ze komen zoo hoor, nog even geduld.’

De voetbalclub was ook aanwezig en zelfs waren de leden der Roodbroeken verschenen. Fred en Siempie snauwden zenuwachtig tegen de schoolmakkers, die hierdoor ook niet al te kalm bleven, maar o, dat plannetje als dat maar lukte, dan kon het hen ook niets schelen, al snauwde Fred nog zoo hard.

‘Wat duurt het weer lang,,’ zuchtte Willem en toen tot Siempie, die de lucht stond af te staren:

‘Zuster Anna, ziet gij nog niets komen?’ waarop de

met Anna aangesproken schoolmakker, handig antwoordde:

‘Ik zie niets dan lucht en boomen!’

Allen schaterden het uit en de stemming kwam er meteen weer in, Mijnheer van Duren wandelde op het terras heen en weer, informeerde hoe laat ‘de Raaf’ verwacht werd en gaf zoontje een draai om zijn ooren, omdat hij te hard naar zijn zin stond te schreeuwen. Hoe meer de tijd verstreek, des te zenuwachtiger de wachtenden werden.

Plotseling klonk de sirene.... allen keken op.

‘Daar is hij.’

‘Indië!’

De beambte riep het luid. Ieder wilde het terras op snellen.

‘Waar.... waar?’

Niemand kon echter het lang verwachtte toestel ontdekken. Lena zag hem het eerst.

‘Daar, moe,.... daar!’ juichte ze opgewonden, ‘ziet U hem?’

Moeder Revers knikte. Een donderend hoera ging op, met ronkende motoren kwam ‘de Raaf’ statig aanvliegen.

‘Daar zijn ze, man, kijk eens hoe laag ze al zijn.... daar daalt hij.’

....Al dien tijd stond Fred zenuwachtig met zijn vrienden in het restaurant.

‘Kan je hem al zien, Siempie?’

‘Ja! Hij staat al op den grond.’

‘Vooruit jongens, opstellen. Goed luisteren hoor, als ik tot drie heb geteld, moeten jelui beginnen.’

‘De Raaf’ kwam het plaveisel oprijden, draaide en stond stil. De piloten wuifden, een heele menschendrom kwam op het toestel toe.

‘Zie je ze, man?’

Het deurtje ging open.

‘Moeder!’

K.L.M. VLIEGERS
J. VAN STEENBERGEN.

L.A. BRUGGMAN.

J.J.E. DUIMELAAR.

C. BLAAK.

TONNY VAN ULSEN.
De Jongste Nederlandsche Vlieger, zittend vóór zijn vliegtuig.
× Wie is de man aan het stuur? Hij, die ous het eerst de goede oplossing inzendt ontvangt een gratis vliegtocht boven Amsterdam.
DE UITGEEFSTER.

Voor ze het wist, werd haar gezicht met kussen overdekt.

‘Jongen! Mijn Tom.... ben je daar.... hoe is het er mee!’

Ze drongen om hem heen, van alle kanten kwamen ze toeloopen. Tom had haast geen tijd om vader te begroeten.

‘Dag mijnheer van Duren.’

‘Zoo jongen.’

‘We zijn weer terug, hoor.’

‘Dat zie ik.. jongens, wat zien jelui bruin.’

Handen werden gedrukt, vreugdekreten stegen op, bloemen werden naar mijnheer Beers gebracht. Luid pratend gingen ze allemaal naar het restaurant en nauwelijks waren ze binnen of daar klonk het:

‘Vooruit jongens.... één.... twee.... drie!

....en eensklaps barstten de huilende, de zingende en de lachende saxofoons los en ontvingen de menigte hartelijk. De trommel boemde er met harde slagen op los, de bekkens kletterden, dat het raak was. Het waren Willem, Jacob, Dirk en Siempie, die onder leiding van Fred van Duren, de school-jazz vormden en hiermede hun eerste openbare uitvoering gaven. Doch nu klonk het heel wat beter dan de muziek, die er gegeven werd bij Tom's vertrek.

De verrassing slaagde buitengewoon. Fred had zóó wel naar zijn vriend toe willen loopen, maar hij kon niet, en Tom had zooveel handen te drukken en zooveel vragen te beantwoorden, dat hij zelf niet wist wat te doen. Eindelijk zweeg de muziek. Toen konden de beide jongens zich niet meer inhouden en terwijl de menigte applaudisseerde, stormden de twee vrienden op elkaar af.

‘Fred....!’

‘Tom.... ouwe reus, hoe maak je het?’

‘Knus hoor!’ lachte onze jeugdige held, terwijl hij zijn vriend hartelijk de hand drukte. ‘Ik zal je wel eens

alles vertellen en als je even wacht, hoef ik het niet te doen, maar.... de pangograaf!'

'Begin je weer geheimzinnig te worden?' vroeg Fred verwonderd.

Maar Tom hoorde al niet meer wat zijn makker zei. In een wip was hij bij de pratende piloten en zijn hand op mijnheer Beers' schouder leggend, vroeg hij: 'Luistert U even, mag ik nu mijn pangograaf eens demonstreeren?'

'Wat is dat toch voor een machine?' vroeg mijnheer Brinkers, die zich in het gesprek mengde.

'Dat zult U dadelijk hooren, mijnheer,' antwoordde Tom.

'Nu, vooruit dan maar.'

Toen holde Tom naar 'de Raaf' en haalde gauw het nog achtergebleven kistje te voorschijn, en keerde snel naar het restaurant terug, waar hij door talrijke nieuwsgierige blikken werd ontvangen en.... een oogenblik daarna heerschte er volkomen stilte in het restaurant en werd slechts één stem vernomen, waar ieder aandachtig naar luisterde, want die stem vertelde het verhaal en verloop van de reis, en het ongeluk van 'de Steenbok', met de redding door de Vliegende Hollander, en dit alles kwam uit de.... pangograaf.

's Avonds was er een diner bij mijnheer van Duren, waarbij de bemanningen van 'de Steenbok' en 'de Raaf' tegenwoordig waren.

Fred, die niet van zijn makker was weg te slaan, had vol aandacht naar de avonturen van zijn vriend geluisterd en ook Wim werd met vragen overstelpt.

'Wat ga je nou doen?' vroeg Fred plotseling.

'Ik hoop nog maar,' lachte Tom, 'het zal wel losloopen,' en tot mijnheer Beers: 'denkt U ook niet, mijnheer?'

'Het zal wel goed komen, jongen.'

Vader Revers praatte met mijnheer van Duren.

‘Het is wel eens goed voor den jongen geweest, dat lesje zal hem wel opgeknapt hebben. Hij zal nu wel inzien, dat het toch niet zoo prachtig is, hè jongen?’

Tom keek op. ‘Wat bedoelt U, vader?’

‘Nu, net zoo als ik het zeg. Het is toch niet alles om vlieger te zijn.’

‘Maar vader, ik mag toch wel vlieger worden?’

Dat was te veel voor vader Revers. ‘Meen je dat nu werkelijk, jongen? Ik meende, dat je er nou juist genoeg van had.’

‘Genoeg?’ Tom keek stom verbaasd zijn vader aan, ‘hoe komt U daar nou bij, ik heb er nu juist de smaak van te pakken.’

‘Dat was mijn bedoeling ook,’ sprak de heer Beers, daarvoor heb ik moeite gedaan den jongen mee te krijgen. We hebben gezien, dat Tom een vent van stavast is en van vliegen houdt. Wij willen zijn machine, die pangograaf, zooals hij hem noemt, van hem koopen en voor zijn verdere opleiding zorgen. Het ligt dus heelemaal aan U.’

Vader Revers keek teleurgesteld. ‘Dus je bent nog werkelijk niet van je vlieglust genezen?’

‘Nee vader, het is mijn vurigste wensch om vlieger te worden.’

‘Nu het schijnt dan zoo te moeten,.... ga je gang dan maar, jongen.’

‘Hoera,’ schreeuwde Tom overgelukkig.

Freddy, die het hoorde kwam op zijn makker toe: ‘Klaar.....?’

‘Contact....!!!!’

Met dank voor hunne welwillende medewerking aan de Heeren Fokker, Plesman, Thomson, Smits, piloten, instructeurs, e.a.